

Gemeentelijk Omgevingsplan Ommen

"Aan de slag met uw omgeving!"

Colofon

Titel	: Gemeentelijk Omgevingsplan Ommen "Aan de slag met uw omgeving!"
Opdrachtgever	: Burgemeester en wethouders gemeente Ommen
Portefeuillehouder	: Ilona Lagas-Meijer
Ambtelijk opdrachtgever	: Jan Blaauw (tot 1 juli 2012) Mark van de Sluis (vanaf 1 juli 2012)
Projectleider	: Huib Noltjes (projectleider)
Adviseur	: Henk van Kessel (NC Advies)
Projectomschrijving	: Het gemeentelijk Omgevingsplan Ommen bundelt bestaande sectorale plannen. Het biedt een thematische uitwerking van het Ommer beleid, te vertalen naar de vijf deelprogramma's: Centrum, Wonen, Werken, Kleine Kernen en Buitengebied en te verankeren in een integrale omgevingsverordening.
Datum	: 17 januari 2013

Inhoud

Samenvatting	i
1 Een nieuw Gemeentelijk Omgevingsplan	1
1.1 Naar één integrale gebiedsdekkende visie	1
1.2 Structuur omgevingsplan	2
1.3 Duurzaamheid als uitgangspunt	3
1.4 Participatie van burgers, maatschappelijke partners en politiek	3
2 Strategie en sturing	5
2.1 Ommer Motief	5
2.2 Ambitie gemeentelijk omgevingsplan	6
2.3 Decentralisatie: lokaal wat lokaal kan	8
2.4 Sturingsfilosofie GOP	8
2.5 Ontwikkel- en gebruikruimte bieden binnen kaders	10
2.6 Sturen op kostenefficiëntie	10
2.7 Gemeentelijk grondbeleid	11
3 Ommer karakteristiek	14
4 Ontwikkelingen en trends	16
4.1 Welzijn en leefbaarheid	16
4.2 Welvaart en economie	18
4.3 Omgevingskwaliteit	19
5 Gebiedsgericht Deel (Gebiedsprofielen)	22
5.1 Centrum	23
5.2 Wonen	26
5.3 Werken	31
5.4 Kernen	33
5.5 Buitengebied	37
6 Thematisch Deel	44
Welzijn en leefbaarheid	45
6.1 Wonen	45
6.2 Onderwijs	53
6.3 Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur	56
Welvaart en economie	63
6.4 Bedrijvigheid en voorzieningen	63
6.5 Landbouw	65
6.6 Recreatie en toerisme	73
Omgevingskwaliteit	79
6.7 Milieu, klimaat en duurzaamheid en openbare ruimte	79
6.8 Natuur en Landschap, water en erfgoed	92
6.9 Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid	102

7	Samenhang in het omgevingsbeleid	107
7.1	Samenhang tussen gebied en thema	107
7.2	GOP als structuurvisie	112
7.3	Effectbeoordelingen	112
7.4	Uitvoeringsregels bundelen in één verordening	113
7.5	Financiële haalbaarheid	113
7.6	Uitvoeringsprogramma als basis meerjarenbegroting	114
Bijlage 1: Compacte uitvoeringsparagraaf		116
B1.1	Status uitvoeringsparagraaf	116
B1.2	Opbouw uitvoeringsparagraaf	116
B1.3	Beoordeling financiële haalbaarheid	116
B1.4	Beschikbare financieringsmogelijkheden	116
B1.5	Indicatieve uitvoeringstabellen	117
Bijlage 2: Zienswijzen en overige aanpassingen		124
B2.1	Aanleiding	124
B2.2	Overzicht zienswijzen en reacties	126
Bijlage 3: Projectenlijst bestedingsmogelijkheden Groenfonds		135

Samenvatting

Een nieuw Gemeentelijk Omgevingsplan

De gemeente Ommen heeft dit integrale plan ontwikkeld, wat officieel de titel Gemeentelijk Omgevingsplan heeft gekregen. Aan dit plan wordt in de tekst gerefereerd als er wordt geschreven over GOP (de afkorting), 'omgevingsplan' of kortweg 'het plan'.

Naar één integrale gebiedsdekkende visie

In het Gemeentelijk Omgevingsplan wordt de missie uit het Ommer Motief concreet uitgewerkt. Het plan bundelt voor het eerst de ambities op alle voor het omgevingsbeleid relevante beleidsterreinen: sociaal, economisch en fysiek. Het plan biedt een integrale visie en een helder en compact fundament voor het gemeentelijk beleid en de uitvoering ervan. Het plan kent een gecombineerde thematische en gebiedsgerichte opbouw. De kaders, opgaven en beoogde realisatie zijn per gebied en thema uitgewerkt. Waar dwarsverbanden en samenhang dat nodig maken, is een integrale afweging van belangen gemaakt uitmondende in beleidskeuzes. Het plan dient tevens als structuurvisie, in de zin van de Wet op de ruimtelijke ordening. Het belangrijkste wat de gemeente met het nieuwe omgevingsplan wil bereiken is dat inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners in één oogopslag een helder beeld krijgen waar Ommen voor staat en op welke ontwikkelingen zij inzet.

Omgevingsplan staat niet op zichzelf

Het omgevingsplan is een strategisch document waarbij de doorwerking plaatsvindt via de gemeentelijke bestemmingsplannen en de regels die in de gemeentelijke verordeningen worden gesteld. Ommen pakt in samenhang met dit plan ook het grote aantal bestemmingsplannen en verordeningen aan door deze te actualiseren, bundelen en stroomlijnen. De bestaande bestemmingsplannen worden gebundeld in vijf overkoepelende gebiedsprogramma's annex bestemmingsplannen (Centrum, Wonen, Werken, Kernen en Buitengebied). De bestaande verordeningen worden samengevoegd en vereenvoudigd. Acties en projecten die uit het omgevingsplan volgen, waar de gemeente samen met partners mee aan de slag gaat, zijn opgenomen in een compacte uitvoeringsparagraaf als bijlage bij dit plan. Gekoppeld aan het plan is separaat een meer gedetailleerd meerjarig uitvoeringsprogramma uitgewerkt, dat jaarlijks wordt geactualiseerd en bijgesteld. De hoofdstructuur van het nieuwe plan is:

Ommer Motief

Missie "Ommen ontwikkelt zich op basis van haar kernkwaliteiten tot een groene, gastvrije en geïnspireerde verblijfsgemeente".

Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP)

Uitwerking van de missie in een integraal strategisch beleidsplan waarin de structuurvisie en diverse andere sectorale plannen worden geïntegreerd.

Gemeentelijke Programma's

Uitwerking van beleid in vijf gebiedsgerichte programma's (overkoepelende bestemmingsplannen) en mogelijk specifieke thematische programma's.

Gemeentelijke Omgevingsverordening (GOV)

Integrale bundeling van alle gemeentelijke uitvoeringsregels in één verordening.

Uitvoeringsprogramma (inclusief globale uitvoeringsparagraaf)

Uitvoeringsprogramma als basis voor de (meerjaren)begroting.

Met deze nieuwe werkwijze van een integraal omgevingsplan met verordening loopt Ommen vooruit op het nieuwe omgevingsrecht. De nieuwe Omgevingswet is gericht op vergaande bundeling van overheidsplannen en uitvoeringsregels. Ommen gaat daarbij nog een stap verder door ook het beleid op sociaal-maatschappelijk en economisch gebied in het plan op te nemen. De totstandkoming van het plan is op de voet gevolgd door de provincie Overijssel, de VNG en het ministerie voor Infrastructuur en Milieu.

Duurzaamheid als uitgangspunt

Het Gemeentelijk Omgevingsplan is uitgewerkt conform de principes van duurzame ontwikkeling. Hiertoe is aangesloten bij de "Triple P" benadering, waarbij de P's staan voor People (welzijn en leefbaarheid), Prosperity (welvaart en economie) en Planet (omgevingskwaliteit). Om ook de rol en inbreng van de gemeente expliciet mee te nemen is als vierde "P" het Proces (organisatie, dienstverlening, taakuitvoering, samenwerking en partnership) toegevoegd, welke nader is uitgewerkt in de sturingsfilosofie van dit omgevingsplan.

Participatie van burgers, maatschappelijke partners en politiek

Het omgevingsplan is in goed overleg en samenwerking met de burgers, agrariërs, bedrijfsleven, belangengroepen, partners, alsmede de politieke fracties opgesteld. Gezorgd is voor betrokkenheid van al deze partijen bij de beleidsvoorbereiding van het plan. Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden van samenwerking bij de uitvoering van het beleid verkend, evenals de mogelijkheden om het beleid in coproductie te gaan realiseren.

Strategie en sturing

De missie van Ommen is verwoord in het Ommer Motief en geldt als vertrekpunt voor het omgevingsplan. Deze luidt: " Ommen ontwikkelt zich op duurzame wijze en uitgaande van haar kernkwaliteiten, tot een groene, gastvrije en geïnspireerde verblijfsgemeente. Een leefbare gemeente voor iedereen die er woont, werkt of recreëert. "

Ambitie Gemeentelijk Omgevingsplan

Ommen zet in op de verdere ontwikkeling van haar sterke en kenmerkende kwaliteiten: het groene en gastvrije toeristische karakter. Een plek waar het aangenaam wonen en verblijven is. Ruimtelijke kwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid vormen de centrale pijlers van het omgevingsplan in combinatie met de vijf "G's" die kenmerkend zijn voor Ommen als verblijfsgemeente: Groen, Gastvrij, Geïnspireerd, Gezond en Gelukkig. Uit het Ommer Motief volgt dat Ommen zich inzet voor het op duurzame wijze behouden en versterken van haar ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid. De ambities van Ommen staan hieronder per thema aangegeven:

Welzijn	Welvaart	Omgeving
Wonen 1. Voorzien in woonvraag van eigen inwoners met name voor jonge gezinnen, starters en ouderen 2. Duurzaam en levensloop bestendig bouwen 3. Mensen in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen 4. Realiseren lommerrijke woonmilieus als woonmilieu voor specifieke doelgroep 5. Anticiperen op behoefte aan nieuwe woonconcepten	Bedrijvigheid en voorzieningen 1. Herstellen bovenlokale functie centrum door het verbeteren van de uitstraling en het aanbod 2. Revitaliseren en vullen (bestaande) bedrijventerreinen met kleinschalige, hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven 3. Zorgen voor gedifferentieerd bedrijvenbestand met hoogwaardige werkgelegenheid 4. Realiseren basisniveau+ van de voorzieningen kernen Lemele en Beerserveld 5. Ontwikkelen van enkele gevarieerde kernrandzones	Milieu, klimaat, duurzaamheid en openbare ruimte 1. Behouden en versterken van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, bodem, geluid, lucht, externe veiligheid, etc. 2. Zuinig omgaan met energie door energiebesparing en realiseren en stimuleren duurzame energievoorziening 3. Stimuleren milieubewust gedrag burgers, bedrijven en gebruikers 4. Gebiedsgericht en duurzaam beheren openbare ruimte op basis van ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid en uitstraling groen, gastvrij en geïnspireerd 5. Optimaliseren duurzaam (her)gebruik grondstoffen
Onderwijs 1. Garanderen goed onderwijs dichtbij zodat jongeren in 2020 hun onderwijs in Ommen kunnen volgen 2. Bevorderen dat alle kinderen overeenkomstig hun capaciteit onderwijs kunnen genieten 3. Verbeteren overgang voorschoolse opvang naar basisonderwijs en integreren in kindpleinen 4. Bevorderen dat alle schoolgebouwen conform de wet zijn toegerust 5. Bieden van volwaardig voortgezet onderwijs	Landbouw 1. Ruimte bieden aan ondernemende agrariërs. Aan de grootschalige grondgebonden landbouw en aan verbrede landbouw 2. Behouden en gericht versterken diversiteit agrarische sector; schaalvergroting en verbreding 3. Versterken multifunctionele landbouw / verbrede landbouw als drager fijnmazig landschap en recreatief aanbod 4. Bevorderen en ruimte bieden aan duurzame landbouw	Natuur en landschap, water en erfgoed 1. Behouden en versterken ruimtelijke kwaliteit en verscheidenheid, in met name Vecht- en Reggedal 2. Versterken ruimtelijke kwaliteit vanuit een gebiedsgerichte functionele zonering 3. Versterken toegankelijkheid en beleefbaarheid van landschap en rivieren 4. Veilig en duurzaam waterbeheer (o.a. anticiperen op klimaatverandering) 5. Koesteren cultureel erfgoed als identiteit en kwaliteit Ommen
Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur 1. Borgen samenleving waar iedereen aan mee kan doen 2. Zorgen voor volwaardige woonservicegebieden binnen handbereik 3. Mensen in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen 4. Behouden en verbeteren samenhang en leefbaarheid in de wijken en kernen 5. Realiseren van voldoende en geschikte accommodaties voor sportvoorzieningen 6. Versterken gevarieerd cultureel aanbod voor burger en toerist 7. Versterken sport/bewegen in de eigen buurt	Recreatie en toerisme 1. Topspeler op het gebied van innovatieve recreatie en toerisme 2. Versterken toeristisch recreatieve verblijfsfunctie en bijbehorend voorzieningenaanbod 3. Versterken promotie: innovatief toeristisch recreatief aanbod en Vechtdal als A-merk 4. Versterken toeristisch recreatieve infrastructuur: bereikbaarheid, verbindingen, medegebruik en routenetwerken 5. Stimuleren watergebonden recreatie op en aan het water	Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid 1. Bieden verkeersveilige afwikkeling van al het verkeer 2. Borgen en verbeteren van een goede bereikbaarheid en ontsluiting per weg, water en spoor 3. Verbeteren van een goede en frequente bereikbaarheid per Openbaar Vervoer

Sturingsfilosofie

De wens van de gemeente zich te ontwikkelen tot netwerkregisseur staat centraal in de sturingsfilosofie van het omgevingsplan en de verordening. Netwerksturing is het activeren en faciliteren van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven om hen te laten doen waar ze goed in zijn. Als netwerkregisseur geeft de gemeente richting aan ontwikkelingen waar zij vaak slechts beperkt invloed op heeft. Soms door te reageren, soms door te anticiperen, soms door mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen of deze te bestrijden. Waar mogelijk wil de gemeente afspraken, die gericht zijn op het in samenwerking realiseren van de beleidsdoelen, vast gaan leggen in prestatieafspraken. De rol van netwerkregisseur vraagt om een heldere visie als vertrekpunt voor een adequate rolinvulling. Het omgevingsplan biedt daarvoor het kader.

Ontwikkel- en gebruikruimte bieden binnen kaders

Ommen gaat, binnen kaders, meer ontwikkel- en gebruikruimte en flexibiliteit bieden aan haar burgers, agrariërs, ondernemers, recreatiebedrijven en landgoedeigenaren, om op eigen kracht te investeren in de kwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid van de eigen leefomgeving. Het bieden van meer ontwikkelruimte en stellen van minder regels doet nadrukkelijk ook een beroep op alle partijen die daar gebruik van willen maken. Het brengt voor deze partijen een aantal basale spelregels mee waaraan zij zich moeten houden:

- Het tijdig informeren van belanghebbenden over voorgenomen initiatieven;
- Het verkrijgen van acceptatie/draagvlak voor het initiatief bij belanghebbende partijen;
- Het aantoonbaar op duurzame wijze realiseren van het voorgenomen initiatief;
- Het vanuit het initiatief bijdragen aan het versterken van de omgevingskwaliteit;
- Het vanuit het initiatief bijdragen (Noaberschap) aan de leefbaarheid van wijk of buurt;
- Het adequaat compenseren van eventuele negatieve effecten op de omgevingskwaliteit, leefbaarheid of duurzaamheid.

Sturen op kostenefficiëntie

Onder druk van de economische situatie is Ommen gedwongen ingrijpende maatregelen te nemen, gericht op het kostenefficiënt werken en bezuinigen op de gemeentelijke uitgaven. De gemeente zet alles op alles om met minder middelen haar ambities uitmondende in een hoogwaardige dienstverlening aan haar burgers en bezoekers te behouden en zelfs te verbeteren. Door efficiënt te werken en slimme coalities te vormen met andere overheden, private partijen en maatschappelijke groepen, houdt Ommen als netwerkregisseur een effectieve sturing op het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de gemeente.

Gemeentelijk grondbeleid

De gemeente Ommen bepaalt via haar grondbeleid waar zij zelf of in samenwerking ontwikkelingen gaat realiseren op het terrein van woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen (zorg, sport, winkels, et cetera), openbare ruimte en infrastructuur. De gemeente hanteert bij voorkeur een faciliterend grondbeleid, dat aansluit op de rol van de gemeente als netwerkregisseur. Een actief grondbeleid wordt gevoerd wanneer een sterke gemeentelijke regie belangrijk is voor het bereiken van de publieke doelen, er sprake is van een bijzondere strategische betekenis, of de winstpotentie groot is.

Ontwikkelingen en trends

Hieronder staan de voor Ommen belangrijkste ontwikkelingen en trends:

Thema	Trends en ontwikkelingen
Welzijn en leefbaarheid	■ Demografische ontwikkeling Ommen: stabilisatie omvang bevolking, vergrijzing en verdunning samenstelling huishoudens ■ Woningmarkt stagneert, maar er is in Ommen wel behoefte aan nieuwe woningen starters, jonge gezinnen en ouderen. Weinig woningen gerealiseerd. Financiering woning lastiger geworden. ■ Verdergaande individualisering zet sociale cohesie onder druk
Welvaart en economie	■ Regiofunctie centrum Ommen staat onder druk ■ Digitale samenleving vraagt om investeringen in glasvezel en draadloze systemen ■ Liberalisering, verdergaande schaalvergroting en verbreding van de landbouw vragen in Ommen om ontwikkelruimte ■ Recreatiebedrijven moeten snel en innovatief in kunnen spelen op veranderende vragen vanuit de markt
Omgevingskwaliteit	■ Terugtrekkende overheid bij beheer en onderhoud natuur en landschap ■ Groeiend belang onder invloed van klimaatverandering aan waterveiligheid en –berging ■ Eindigheid grondstoffen maakt duurzaam gebruik grondstoffen en energie steeds belangrijker ■ Groeiende aandacht voor behoud en herstel erfgoed ■ Bereikbaarheid gemeente moet beter en sneller in steeds dynamischere samenleving ■ Groeiende ruimtebehoefte o.a. landbouw door schaalvergroting

Gebiedsgerichte uitwerking

Voor de gebiedsgerichte uitwerking van het omgevingsplan is onderscheid gemaakt in:

1. Centrum: stadscentrum Ommen, inclusief Westflank
2. Wonen: woonwijken in de stad Ommen, inclusief Havengebied en Ommen Oost
3. Werken: bedrijventerreinen en bedrijvenpark in de stad Ommen
4. Kernen: kleine kernen in de gemeente Ommen
5. Buitengebied: het buitengebied met landbouw, recreatie en toerisme, landgoederen, water en natuur en landschap

Behoudens voor het buitengebied, waarvoor recent een bestemmingsplan is vastgesteld, worden voor de vier overige gebieden integrale bestemmingsplanherzieningen doorgevoerd.

Thematische uitwerking

Het thematische deel biedt een uitwerking van de drie centrale thema's uit het omgevingsplan:

- **Welzijn en leefbaarheid:** Wonen / Onderwijs / Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur.
- **Welvaart en economie:** Bedrijvigheid / Landbouw / Recreatie en toerisme
- **Omgevingskwaliteit:** Milieu, klimaat, duurzaamheid en openbare ruimte / Natuur en landschap, water en erfgoed / Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid.

Samenhang in beleid en uitvoering

Samenhang tussen gebied en thema

In zowel het gebiedsgerichte als in het thematische deel is aangegeven hoe de ambities van Ommen zich vertalen in meerdere uiteenlopende opgaven. Opgaven waar de gemeente in de komende tien tot vijftien jaar samen met haar partners mee aan de slag gaat. Onder het kopje 'realisatie' is daarbij per gebiedsprogramma en per thema aangegeven op welke wijze Ommen haar ambities wenst te realiseren en de wijze waarop zij de opgaven op gaat pakken.

De onderstaande overzichtstabel is bedoeld om een overzicht te geven van de onderlinge verbanden en de samenhang tussen de vijf gebiedsprogramma's en de negen thema's uit het GOP.

Thema	Gebied	Centrum	Wonen	Werken	Kernen	Buitengebied
Wonen		- Herinrichting Centrumlocaties met woningbouw en wonen en zorg (Julianatstraat en Gasthuisstraat) - Ontwikkeling Westflank	- Prioriteit op ontwikkeling woningen in Westflank, Havengebied (westelijk deel) en Ommen Oost - Voldoende woningen voor de doelgroepen: starters, jonge gezinnen met kinderen en ouderen - Geen ruimte tot 2020 voor nieuwe private initiatieven - Tijdige herijking prestatieafspraken voor 2015 en verder op basis van kwaliteit voor kwantiteit. Tot 2015 ruimte voor maximaal 240 woningen - Binnen Ommen Oost ruimte voor ontwikkeling nieuwe innovatieve woonconcepten	---	- Kleinschalige ontwikkeling woningbouw op bestaande locaties Lemele en Beerzerveld - Beperkte mogelijkheden bouw woningen in andere kernen tot 2015 - Geen ruimte tot 2020 voor nieuwe private initiatieven.	- Beperkte ontwikkeling woningen in buitengebied in kader Ruimte voor Ruimte regeling. Geldt ook voor landgoederen en vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen - Geen ruimte tot 2020 voor nieuwe private initiatieven - Beperkte ontwikkeling wonen en werken in kernrandzones
Onderwijs		---	- Nieuwbouwlocaties dragen bij aan groei en stabilisatie leerlingaantallen - Onderwijs in of nabij woonwijken en bieden doorgaande lijn van opvang tot en met VO - Ontwikkelen kindplein West en Oost (start met haalbaarheidsstudie West) - Uitbreiden sportzaal Slaghen	Uitbreiden Vechtdal College tot volwaardige VO-school	- Behoud basisonderwijs en al aanwezige kinderopvang in kernen - Combineren onderwijs en kinderopvang met andere functies waar nodig	Behoud basisonderwijs en al aanwezige kinderopvang in buitengebied (buurschappen)
Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur		- Nieuwbouw Oldenhagen - Wonen en zorg in delen her in te richten centrumlocaties - Woonservicegebied op plusniveau	- Woonservicegebied op plusniveau - Uitvoering wettelijke regeling voor Wet maatschappelijke ondersteuning - Levensloopbestendig bouwen - Huisvesting ouderen zodat ze zelfstandig kunnen wonen - Huisvesting voor mensen met een beperking - Faciliteren verenigingsleven - Gevarieerd sport- en cultuuraanbod (passief/actief) - Familiebos in Ommen Oost voor herdenken bijzondere momenten mensenleven	- Veilige en schone inrichting bedrijventerreinen - Keuze voor lichtere categorieën bedrijven op bedrijvenpark en bestaande terreinen - Uitvoering wettelijke regeling voor mensen met arbeidsbeperking	- Behoud voorzieningenniveau als basis voor de leefbaarheid. - Woonservicegebied op basisniveau in de kernen - Faciliteren verenigingsleven - Sportvoorzieningen op basisniveau in de kernen - Buitensportaccommodatie Vilsteren en Lemele upgraden - Ontwikkeling Imminkhoeve te Lemele	- Ontwikkeling tiental woningen met 24-uurs zorg in Beerzerhaar - Bieden van ontwikkelruimte en flexibiliteit voorverbreiding met andere functies zoals zorg levert bijdrage aan leefbaarheid (landgoederen en landbouw)

Thema	Gebied	Centrum	Wonen	Werken	Kernen	Buitengebied
Thema	Bedrijvigheid	■ Versterken winkelaanbod en voorzieningenniveau Centrum o.a. door herontwikkeling Centrum ■ Centrum beter aan laten sluiten op de Vecht	■ ---	■ Focus op gevuld krijgen De Rotbrink. ■ Bij vertraagde werving beperkt heroverwegen kwaliteitseisen Rotbrink. ■ Revitaliseren en herinrichten vrijkomende grotere bedrijfskavels De Strangen	■ Ontwikkelen kernrandzone Beerzerveld	■ Beperkte mogelijkheden vestiging bedrijvigheid (niet landbouw gerelateerd) in vrij komende agrarische bedrijfsgebouwen buitengebied bij landbouw en landgoederen ■ Ontwikkelen kernrandzone Ommen Noord
	Landbouw	■ ---	■ ---	■ ---	■ Verwevenheid landbouw draagt bij aan behoud sociale cohesie en leefbaarheid	■ Ontwikkelruimte binnen kaders voor schaalvergroting in jongere ontginningslandschap ■ Flexibiliseren benadering bouwblokken op basis van kwalitatieve afweging ■ Ontwikkelruimte voor verbreding met neventak binnen kaders ■ Geen professionele neventak die landbouw kan hinderen in ontwikkelruimte toestaan in jongere ontginningsgebieden
	Recreatie en toerisme	■ Kanteling Centrum naar de Vecht ■ Aanbod aantrekkelijk centrum met winkels, horeca en voorzieningen (inclusief eventuele slechtweer voorziening) ■ Evenementen ■ Versterken bestaande routing en bewegwijzering naar recreatieve voorzieningen	■ Doorontwikkeling van enkele in woongebieden reeds aanwezige verblijfsrecreatiebedrijven	■ Ontwikkelen slechtweer voorziening recreatie en toerisme	■ Doorontwikkeling van enkele in de kernen reeds aanwezige verblijfsrecreatiebedrijven	■ Meer flexibiliteit voor inspelen bedrijfsrecreatieterreinen (campings) op vragen uit markt ■ Beperkte mogelijkheden tot uitbreiding bestaande recreatieverblijfsterreinen ■ Ontwikkelen slechtweer voorziening recreatie en toerisme ■ Behouden en versterken recreatief fiets-, wandel- en ruiternetwerk ■ Versterken bestaande routing en bewegwijzering naar recreatieve voorzieningen ■ Versterken mogelijkheden recreatief medegebruik landschap en Vechtoevers ■ Versterken mogelijkheden watergebonden recreatie, ook op het water

	Centrum	Wonen	Werken	Kernen	Buitengebied
Milieu, klimaat, duurzaamheid en openbare ruimte	■ Hoogwaardige inrichting openbare ruimte met dito beheer en onderhoud ■ Levensloopbestendige woningen bouwen ■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bestaande woningen	■ Afvalinzamelingssysteem van halen naar brengen ■ Energiezuinige duurzame woningen realiseren (hoge ambitie Ommen Oost) ■ Levensloopbestendige woningen bouwen ■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bestaande woningen ■ Beheer en onderhoud openbare ruimte op niveau	■ Vestiging schone bedrijven tot maximaal categorie 4 en bij voorkeur 3 VNG-lijst ■ Geen ruimtelijke uitbreidingsmogelijkheden aan bestaande grotere bedrijven ■ Grotere en zwaardere bedrijven naar regionaal bedrijventerrein Hardenberg ■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bedrijven	■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bestaande woningen ■ Afvalinzamelingssysteem van halen naar brengen	■ Bieden van ontwikkelruimte en flexibiliteit aan partijen moet bijdrage leveren aan omgevingskwaliteit ■ Benutten van geboden ontwikkelruimte moet op duurzame wijze geschieden ■ Geen mogelijkheid voor plaatsen windmolens ■ Afvalinzamelingssysteem van halen naar brengen ■ Bieden mogelijkheid realisatie 20% duurzame energie
Natuur en landschap, water en erfgoed	■ Ontwikkeling Vechtoevers ■ Centrum beter aan laten sluiten op de Vecht ■ Herinrichten en opwaarderen delen historisch centrum ■ Versterken mogelijkheden watergebonden recreatie, ook op het water ■ Behoud en herstel erfgoed	■ Behoud en herstel erfgoed	■ ---	■ Borgen en behouden status beschermd dorpsgezicht Vilsteren en Beerze ■ Behoud en herstel erfgoed (monumenten en landschap)	■ Behouden en waar mogelijk in samenspraak met terreinbeheerders versterken groene en blauwe kwaliteiten en variatie in natuur en landschap, inclusief rivieren ■ Uitvoeren programma Ruimte voor de Vecht en kwaliteitsbuffers Regge ■ Bieden van ontwikkelruimte en flexibiliteit aan bestaande bedrijven en partijen binnen kaders ■ Versterken mogelijkheden recreatief medegebruik landschap en Vechtoevers ■ Versterken mogelijkheden watergebonden recreatie, ook op het water ■ Borgen en behouden status beschermd dorpsgezicht Ommerschans en beschermde status buitenplaatsen (Het Laer, Eerde en Vilsteren) ■ Behoud en herstel erfgoed (monumenten en landschap)
Infrastructuur, verkeer & vervoer, bereikbaarheid	■ Nieuwe verkeerscirculatie voor het Centrum (verkeersluw centrum) ■ Evenwichtige parkeerstructuur realiseren ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer) ■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting	■ 30 km zones ■ Goede OV-ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer) ■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting	■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer)	■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer)	■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer)

GOP als structuurvisie

Het Gemeentelijk Omgevingsplan wordt door de gemeente Ommen tevens vastgesteld als structuurvisie, in de zin van de Wet op de ruimtelijke ordening. Het GOP voldoet aan de inhoudelijke eisen en vormvereisten die de Wro stelt aan een structuurvisie.

Effectbeoordelingen

Het strategisch beleid uit het GOP kan mogelijke effecten hebben op het terrein van milieu, water en gezondheid. In een vroegtijdig stadium is bij het maken van de agenda voor het GOP al een voorlopige analyse gemaakt over de noodzaak of wenselijkheid om op deze terreinen tot een afzonderlijke effectbeoordeling te komen. Omdat er in het GOP geen beleidswijzigingen voorkomen waarvan de effecten niet al eerder in beeld zijn gebracht, is afgezien van de specifiek aan het GOP gekoppelde effectbeoordeling op het terrein van water, milieu en gezondheid. Het is mogelijk dat in de doorwerking van het GOP richting de uitvoering, zich bepaalde ontwikkelingen of initiatieven manifesteren, die om een specifieke effectbeoordeling vragen.

Uitvoeringsregels bundelen in één verordening

Ommen gaat ook de doorwerking en juridische verankering van het Omgevingsplan op een moderne leest schoeien. De verdere operationele uitwerking gericht op de realisatie van de beleidsvoornemens vindt plaats in vijf gebiedsgerichte programma's en één integrale omgevingsverordening (GOV). De vijf programma's zijn: Centrum, Wonen, Werken, Kernen en Buitengebied. De gemeente is gestart met het opstellen van overkoepelende bestemmingsplannen conform de indeling van deze vijf programma's. Het bestemmingsplan Buitengebied ligt al in lijn met deze indeling. Ommen gaat daarnaast de gemeentelijke uitvoeringsregels, waaronder de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), stroomlijnen en zoveel mogelijk bundelen in één integrale omgevingsverordening.

Financiële haalbaarheid

De gemeente zet vanuit haar rol als netwerkregisseur in op samenwerking met diverse partijen bij de uitvoering en realisatie van haar strategische beleid. Er wordt binnen kaders (sturingsfilosofie) ruimte geboden aan private initiatieven, waarbij de gemeente kan faciliteren in de vorm van het inbrengen van kennis en deskundigheid, menskracht, financiële ondersteuning (o.a. subsidies) of cofinanciering, al dan niet in de vorm van publiek-private samenwerking (PPS). Het plan is erop gericht dat de strategische beleidskeuzes ertoe bijdragen dat de gemeente financieel gezond is en blijft. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de gemeentelijke grondexploitaties en het grondbeleid dat de gemeente voert.

Uitvoeringsprogramma

De activiteiten en projecten die nodig zijn om het plan, de programma's en de verordening uit te werken en goed te verankeren worden vastgelegd in een separate uitvoeringsparagraaf, in de vorm van een afzonderlijk meerjarig uitvoeringsprogramma GOP. Het uitvoeringsprogramma is bewust uitgewerkt als een separaat programma bij het GOP, om flexibiliteit te behouden waar het de opgaven en de realisatie van de ambities uit het plan betreft.

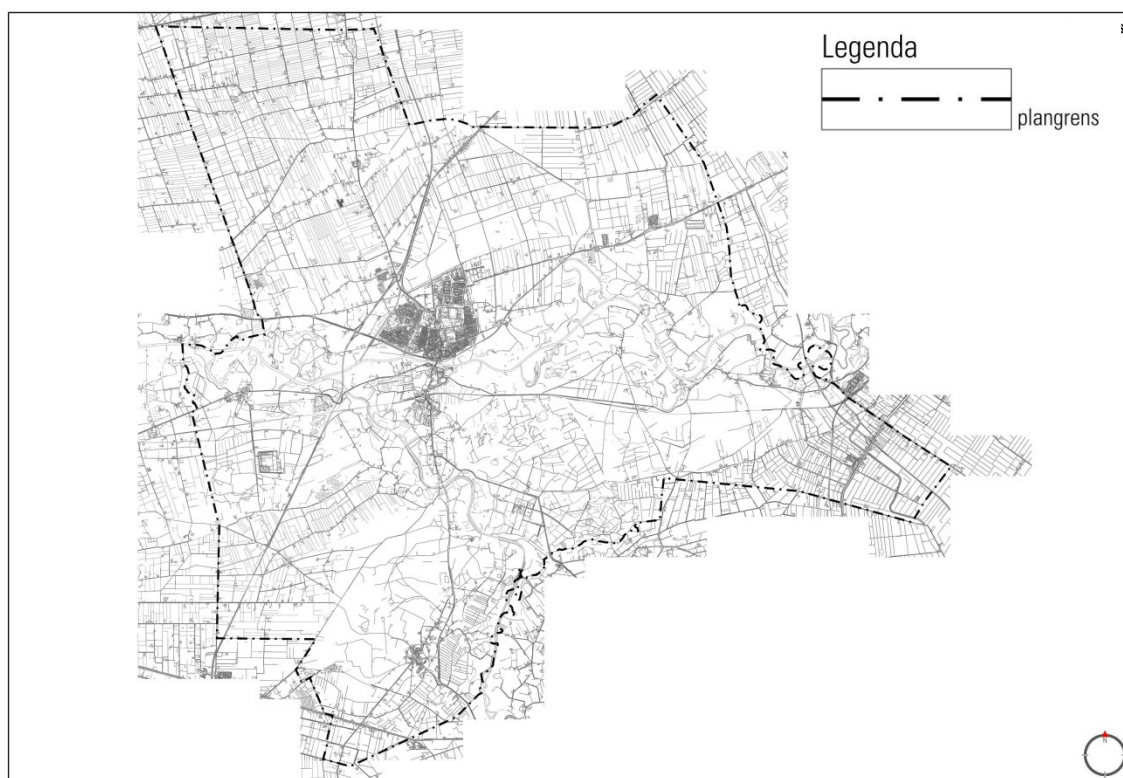
Teneinde te voldoen aan de eisen die aan een structuurvisie worden gesteld, is in bijlage 1 een uitvoeringsparagraaf opgenomen, waarin op hoofdlijnen de activiteiten die in het kader van de verdere uitwerking van het GOP dienen te worden uitgevoerd, globaal zijn uitgezet in de tijd. Daarbij is tevens een eerste indicatie van de uitvoeringskosten opgenomen.

1 Een nieuw Gemeentelijk Omgevingsplan

1.1 Naar één integrale gebiedsdekkende visie

In het Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP) wordt de missie uit het Ommer Motief concreet uitgewerkt. Het plan bundelt voor het eerst de ambities op alle voor het omgevingsbeleid relevante beleidsterreinen: sociaal, economisch en fysiek. Het plan geeft een helder en compact fundament voor het gemeentelijk beleid en de uitvoering ervan. Diverse gemeentelijke sectorale plannen worden met dit plan geïntegreerd in één integrale, gebiedsdekkende visie voor Ommen. De Gemeentelijke Structuurvisie en afzonderlijke plannen voor onder meer wonen, onderwijs, zorg en welzijn, sport en cultuur, bedrijvigheid, landbouw, recreatie en toerisme, ruimte, erfgoed, natuur en landschap, water, klimaat, milieu en verkeer en vervoer worden in dit nieuwe plan geïntegreerd. Bestaande, reeds bestuurlijk vastgestelde, sectorale beleidskaders zijn daarbij als vertrekpunt voor dit omgevingsplan gebruikt. Het omgevingsplan dient tevens als structuurvisie in de zin van de Wet op de ruimtelijke ordening.

Plangrens GOP (annex structuurvisie)

Het belangrijkste wat de gemeente met het nieuwe omgevingsplan wil bereiken is dat inwoners, ondernemers, maatschappelijke organisaties en partners in één oogopslag een helder beeld krijgen waar Ommen voor staat en op welke nieuwe ontwikkelingen zij inzet. Het plan draagt bij aan het vergroten van de eenduidigheid en transparantie van het gemeentelijk beleid. Het draagt bij aan een scherpere bestuurlijke profilering, een betere doorwerking van het provinciaal beleid en het sturen op hoofdlijnen en hoofdzaken vanuit een heldere scheiding van beleid en uitvoering.

Het omgevingsplan kent een gecombineerde thematische en gebiedsgerichte opbouw. De kaders, opgaven en beoogde realisatie zijn per gebied en thema uitgewerkt. Om de samenhang tussen de uitwerkingen in dit plan per gebied en thema helder te maken, is waar nodig steeds expliciet aangegeven hoe zaken onderling met elkaar samenhangen en welke beleidskeuzes daarbij zijn gemaakt. De samenhang tussen de gebieden en thema's is in een overzichtstabel weergegeven.

1.2 Structuur omgevingsplan

In het omgevingsplan staan de visie en het strategische beleidskader van de gemeente Ommen voor al haar deelgebieden en beleidsthema's. Het omgevingsplan is gebaseerd op de missie die is vastgelegd in het Ommer Motief. Het plan is een strategisch document waarbij de doorwerking plaatsvindt via de gemeentelijke bestemmingsplannen en de regels die in de gemeentelijke verordeningen worden gesteld. Ommen pakt in samenhang met dit omgevingsplan ook het grote aantal bestemmingsplannen en verordeningen aan door deze te actualiseren, bundelen en stroomlijnen. De bestaande bestemmingsplannen worden gebundeld in vijf overkoepelende gebiedsprogramma's annex bestemmingsplannen, en de bestaande verordeningen worden samengevoegd en vereenvoudigd. Uit het omgevingsplan volgen allerlei acties en projecten waar de gemeente samen met haar partners mee aan de slag gaat, om haar ambities en doelen te realiseren. Hiervoor is, gekoppeld aan de begroting, een meerjarig uitvoeringsprogramma GOP opgesteld, dat waar nodig jaarlijks wordt geactualiseerd en bijgesteld. In bijlage 1 is een compacte weergave van dit uitvoeringsprogramma opgenomen in de vorm van een uitvoeringsparagraaf bestaande uit een overzicht van de activiteiten uit het GOP en een indicatieve planning.

De hoofdstructuur van het nieuwe plan is:

Ommer Motief

Missie "Ommen ontwikkelt zich op basis van haar kernkwaliteiten tot een groene, gastvrije en geïnspireerde verblijfsgemeente".

Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP)

Uitwerking van de missie in een integraal strategisch beleidsplan waarin de structuurvisie en diverse andere sectorale plannen worden geïntegreerd.

Gemeentelijke Programma's

Uitwerking van beleid in vijf gebiedsgerichte programma's (overkoepelende bestemmingsplannen) en mogelijk specifieke thematische programma's.

Gemeentelijke Omgevingsverordening (GOV)

Integrale bundeling van alle gemeentelijke uitvoeringsregels in één verordening. Op termijn gaan ook de regels uit de overkoepelende bestemmingsplannen hier onderdeel van uitmaken.

Uitvoeringsprogramma (inclusief compacte uitvoeringsparagraaf in GOP)

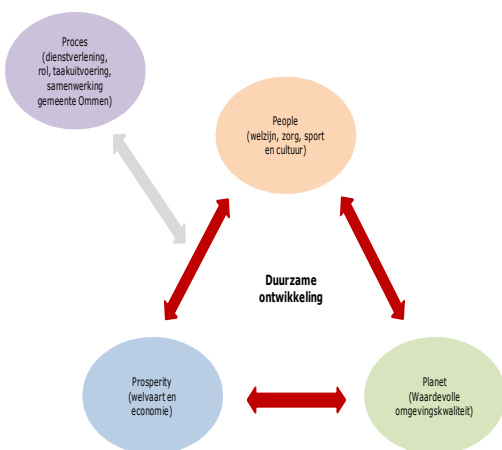
Uitvoeringsprogramma als basis voor de (meerjaren)begroting.

Met deze nieuwe werkwijze van één integraal omgevingsplan met verordening loopt Ommen vooruit op het nieuwe omgevingsrecht. De nieuwe Omgevingswet is gericht op vergaande bundeling van overheidsplannen en uitvoeringsregels. Ommen gaat daarbij nog een stap verder door al haar beleid te bundelen en behalve het fysieke domein ook het beleid op sociaal-maatschappelijk en economisch gebied een plaats te geven in dit omgevingsplan. De

totstandkoming van het plan is op de voet gevolgd door de provincie Overijssel, de VNG en het ministerie voor Infrastructuur en Milieu.

1.3 Duurzaamheid als uitgangspunt

Het Gemeentelijk Omgevingsplan is uitgewerkt conform de principes van duurzame ontwikkeling. Hiertoe is aangesloten bij de "Triple P" benadering, waarbij de P's staan voor People (welzijn), Prosperity (welvaart) en Planet (omgevingskwaliteit). Om ook de rol en inbreng van de gemeente expliciet mee te nemen is als vierde "P" het Proces (organisatie, dienstverlening, taakuitvoering, samenwerking en partnership) toegevoegd. Deze extra "P" richt zich op een succesvolle regie en uitvoering van het omgevingsbeleid vanuit de gemeente, in samenwerking met haar publieke en private partners. In dit plan is de "P" van Proces nader uitgewerkt in de sturingsfilosofie voor het omgevingsplan en de omgevingsverordening.

People (welzijn en leefbaarheid): wonen, onderwijs, veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur.

Prosperity (welvaart en economie): bedrijvigheid en voorzieningen, landbouw en recreatie en toerisme.

Planet (omgevingskwaliteit): milieu, klimaat, duurzaamheid, openbare ruimte, natuur, landschap, water, erfgoed, infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid.

Proces (sturingsfilosofie): gemeentelijke organisatie, dienstverlening, samenwerking publieke en private partners, cultuur van werken.

1.4 Participatie van burgers, maatschappelijke partners en politiek

Het Gemeentelijk Omgevingsplan is in goed overleg en samenwerking met de burgers, agrariërs, bedrijfsleven, belangengroepen, partners en politieke fracties opgesteld. Gezorgd is voor betrokkenheid van al deze partijen bij de beleidsvoorbereiding van het plan. Tegelijkertijd zijn de mogelijkheden van samenwerking bij de uitvoering van het beleid verkend, evenals de mogelijkheden om het beleid in coproductie te gaan realiseren.

Er zijn meerdere informatie- en discussiebijeenkomsten gehouden met private partijen, maatschappelijke organisaties en de burgers van Ommen. Met de burgers zijn vijf bewonersavonden gehouden en met de private partijen en met de maatschappelijke organisaties zijn bilaterale overleggen en "stakeholders bijeenkomsten" gehouden. Daarbij is waar mogelijk aangesloten bij reguliere overlegstructuren, zoals die er zijn met de landbouw- en ondernemersverenigingen. Aan alle partijen is gevraagd inbreng te leveren voor het beleid en ideeën aan te dragen voor de wijze waarop de ambities kunnen worden gerealiseerd. Wat betreft de landgoederen is in samenspraak met de provincie Overijssel een afzonderlijke deelopdracht uitgezet, om te bezien op welke wijze in het omgevingsplan er binnen kaders meer eigen ontwikkelruimte kan worden geboden. Dit heeft geresulteerd in het Handvest "Nieuwe ruimte voor kwaliteit" dat bijgedragen heeft aan de in het GOP uitgewerkte sturingsfilosofie en de basis vormt voor een meer integrale benadering van de landgoederen in Ommen.

Er is structureel en regelmatig overleg geweest met belangrijke partners als de provincie Overijssel, de Vechtdalgemeenten Hardenberg en Dalfsen en de waterschappen Velt en Vecht, Regge en Dinkel en Groot Salland, over de voortgang en gevolgen van het plan en de eigen inbreng van deze partners. Ook is er regelmatig overleg over de voortgang gevoerd met de VNG en het ministerie van Infrastructuur en Milieu. Op 7 november heeft de minister van Infrastructuur en Milieu een conceptexemplaar van het GOP in ontvangst genomen tijdens een werkbezoek aan Ommen in het kader van het gereedkomen van het GOP.

Tot slot is over de voortgang en inhoud van het plan regelmatig vanuit de gemeente gecommuniceerd via lokale bladen, website, vakbladen, sociale media en tijdens informatie- en discussiebijeenkomsten. Op de gemeentelijke website is een apart gedeelte met informatie over het omgevingsplan en de –verordening gemaakt dat voor eenieder toegankelijk is. Voor Ommenaren is op de website de mogelijkheid geboden per mail vragen te stellen of suggesties in te dienen voor dit plan.

Het conceptplan is tijdens informatiebijeenkomsten gepresenteerd en vervolgens formeel ter inzage gelegd. De ontvangen zienswijzen van Woningstichting De Veste, LTO afdeling Ommen en Landgoed Junne zijn verwerkt in het definitieve GOP. Ook de reactie van de provincie Overijssel op het definitieve concept GOP en de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State op de provinciale aanwijzing op het bestemmingsplan buitengebied voor het GOP zijn verwerkt. In bijlage 2 is een compact overzicht opgenomen van de inhoudelijke reacties en hoe die in het definitieve GOP zijn verwerkt.

2 Strategie en sturing

2.1 Ommer Motief

De missie van Ommen is verwoord in het Ommer Motief. Deze luidt:

" Ommen ontwikkelt zich op duurzame wijze en uitgaande van haar kernkwaliteiten, tot een groene, gastvrije en geïnspireerde verblijfsgemeente. Een leefbare gemeente voor iedereen die er woont, werkt of recreëert. "

Deze ambitie houdt in dat Ommen inzet op de verdere ontwikkeling van haar sterke en kenmerkende kwaliteiten: het groene en gastvrije toeristische karakter. Een plek waar het aangenaam wonen en verblijven is. Het duurzaam behouden en verder ontwikkelen van de groene en gastvrije kernkwaliteiten van Ommen staat centraal in de lange termijn visie van de gemeente. Ruimtelijke c.q. omgevingskwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid vormen de centrale pijlers in combinatie met de vijf "G's" die kenmerkend zijn voor Ommen als verblijfsgemeente: Groen, Gastvrij, Geïnspireerd, Gezond en Gelukkig.

Omgevingskwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid

- **Omgevingskwaliteit:** Het multifunctioneel ontwikkelen en toevoegen van fysieke, sociaal-maatschappelijke en/of economische waarde aan de leefomgeving in Ommen. Het gaat hierbij om het behouden en verbeteren van de gebruikswaarde, de belevingswaarde als de toekomstige waarden van Ommen
- **Duurzaamheid:** Het ontwikkelen van Ommen op een wijze die aansluit op de behoeften van nu zonder het vermogen van toekomstige generaties om in hun eigen behoeften te voorzien in gevaar te brengen (Brundtland 1987). Het gaat hier om een multifunctioneel gebruik van de ruimte zonder daarmee andere toekomstige gebruiksvormen uit te sluiten of onmogelijk te maken en zonder negatieve effecten op milieu en natuur en landschap.
- **Leefbaarheid:** Het ontwikkelen van Ommen op zo'n manier dat de gemeente voor eenieder geschikt is om er in te leven en wonen, door het aanwezig zijn van voldoende voorzieningen (zorgvoorzieningen, scholen, winkels, parkeerfaciliteiten, openbare verlichting, groen en openbaar vervoer), adequate woonservicegebieden, een hoge mate van (sociale) veiligheid, een schone leefomgeving zonder verloedering en leegstand, een stevige sociale cohesie (mantelzorg) en een daarop faciliterende en ondersteunende overheid.

De begrippen duurzaamheid en leefbaarheid kennen al een concrete uitwerking op het niveau van respectievelijk het energie- en duurzaamheidsbeleid van Ommen (duurzaamheid) en het programma "Meedoen in Ommen" (leefbaarheid). De fysiek-ruimtelijke aspecten van het begrip omgevingskwaliteit vloeien onder meer voort uit het Landschapsontwikkelingsplan (LOP), waarin per landschapstype de gebiedskenmerken nader staan omschreven inclusief de gebieden die onderdeel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). De zes landschapstypen uit het LOP vormen een belangrijke bouwsteen voor de uitwerking van het beleid voor het buitengebied in dit GOP op het terrein van natuur en landschap en water, alsmede de ontwikkelruimte die geboden kan worden aan landbouw, landgoederen en recreatie en toerisme in het buitengebied. In het omgevingsplan worden keuzes gemaakt op sociaal-maatschappelijk, economisch en fysiek

ruimtelijk gebied. Keuzes die er op zijn gericht de ambities en het streefbeeld uit het Ommer Motief te realiseren.

Streefbeeld Ommer motief

Denken over de toekomst start met omzien naar bestaande kernkwaliteiten: groen en gastvrij. Ommen als plek waar het aangenaam wonen en verblijven is. Deze kernkwaliteiten vormen de basis voor het patroon voor een herkenbare en onderscheidende ontwikkeling. Dat betekent wonen en werken in een parkachtige omgeving. Een extern georiënteerde economie, kleinschalig, gericht op duurzaamheid en vernieuwing. Actieve kernen en gemeenschappen die worden uitgenodigd om bij te dragen aan de kwaliteit van hun eigen leefomgeving. En dat alles in de karakteristieke rustgevende groenblauwe stoffering van het Vechtdal en het Reggedal.

2.2 Ambitie gemeentelijk omgevingsplan

De kernambitie uit het Ommer Motief wil Ommen realiseren door op duurzame wijze in te zetten op het behouden en versterken van haar ruimtelijke kwaliteit en de leefbaarheid. Rekening houdende met en anticiperende op lokale, landelijk en internationale trends en ontwikkelingen, brengt dit een groot aantal opgaven met zich mee. De kernambitie van Ommen is te vertalen in meerdere thematische beleidsambities. Per invalshoek zijn de beleidsambities zoveel mogelijk geïntegreerd en gebundeld in de drie centrale thema's (3-P's):

- Welzijn en leefbaarheid (People)
Thema's: Wonen / Onderwijs / Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur
- Welvaart en economie (Prosperity)
Thema's: Bedrijvigheid en voorzieningen / Landbouw / Recreatie en toerisme
- Omgevingskwaliteit (Planet)
Thema's: Milieu, klimaat en duurzaamheid en openbare ruimte / Natuur, landschap, water en erfgoed / Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid

In het volgende overzicht staan de ambities per thema aangegeven. Deze ambities komen terug in het thematische deel van dit omgevingsplan.

Welzijn	Welvaart	Omgeving
Wonen 1. Voorzien in woonvraag van eigen inwoners met name voor jonge gezinnen, starters en ouderen 2. Duurzaam en levensloop bestendig bouwen 3. Mensen in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen 4. Realiseren lommerrijke woonmilieus als woonmilieu voor specifieke doelgroep 5. Anticiperen op behoefte aan nieuwe woonconcepten	Bedrijvigheid en voorzieningen 1. Herstellen bovenlokale functie centrum door het verbeteren van de uitstraling en het aanbod 2. Revitaliseren en vullen (bestaande) bedrijventerreinen met kleinschalige, hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven 3. Zorgen voor gedifferentieerd bedrijvenbestand met hoogwaardige werkgelegenheid 4. Realiseren basisniveau+ van de voorzieningen kernen Lemele en Beerzerveld 5. Ontwikkelen van enkele gevarieerde kernrandzones	Milieu, klimaat, duurzaamheid en openbare ruimte 1. Behouden en versterken van de kwaliteit van de fysieke leefomgeving, bodem, geluid, lucht, externe veiligheid, etc. 2. Zuinig omgaan met energie door energiebesparing en realiseren en stimuleren duurzame energievoorziening 3. Stimuleren milieubewust gedrag burgers, bedrijven en gebruikers 4. Gebiedsgericht en duurzaam beheren openbare ruimte op basis van ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid en uitstraling groen, gastvrij en geïnspireerd 5. Optimaliseren duurzaam (her)gebruik grondstoffen
Onderwijs 1. Garanderen goed onderwijs dichtbij zodat jongeren in 2020 hun onderwijs in Ommen kunnen volgen 2. Bevorderen dat alle kinderen overeenkomstig hun capaciteit onderwijs kunnen genieten 3. Verbeteren overgang voorschoolse opvang naar basisonderwijs en integreren in Kindpleinen 4. Bevorderen dat alle schoolgebouwen conform de wet zijn toegerust 5. Bieden van volwaardig voortgezet onderwijs	Landbouw 1. Ruimte bieden aan ondernemende agrariërs. Aan de grootschalige m.n. grondgebonden landbouw en aan verbrede landbouw 2. Behouden en gericht versterken diversiteit agrarische sector; schaalvergroting en verbreding 3. Versterken multifunctionele landbouw / verbrede landbouw als drager fijnmazige landschap en recreatief aanbod 4. Bevorderen en ruimte bieden aan duurzame landbouw	Natuur en landschap, water en erfgoed 1. Behouden en versterken ruimtelijke kwaliteit en verscheidenheid, met name het Vecht- en Reggedal 2. Versterken ruimtelijke kwaliteit vanuit een gebiedsgerichte functionele zonering 3. Versterken toegankelijkheid en beleefbaarheid van landschap en rivieren 4. Veilig en duurzaam waterbeheer (o.a. anticiperen op klimaatverandering) 5. Koesteren cultureel erfgoed als identiteit en kwaliteit Ommen
Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur 1. Borgen samenleving waar iedereen aan mee kan doen 2. Zorgen voor volwaardige woonservicegebieden binnen handbereik 3. Mensen in staat stellen zo lang mogelijk zelfstandig te kunnen blijven wonen 4. Behouden en verbeteren samenhang en leefbaarheid in de wijken en kernen 5. Realiseren van voldoende en geschikte accommodaties voor sportvoorzieningen 6. Versterken gevarieerd cultureel aanbod voor burger en toerist	Recreatie en toerisme 1. Topspeler op het gebied van innovatieve recreatie en toerisme 2. Versterken toeristisch recreatieve verblijfsfunctie en bijbehorend voorzieningenaanbod 3. Versterken promotie: innovatief toeristisch recreatief aanbod en Vechtdal als A-merk 4. Versterken toeristisch recreatieve infrastructuur: bereikbaarheid, verbindingen, medegebruik en routenetwerken 5. Stimuleren watergebonden recreatie op en aan het water	Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid 1. Bieden verkeersveilige afwikkeling van al het verkeer 2. Borgen en verbeteren van een goede bereikbaarheid en ontsluiting per weg, water en spoor 3. Verbeteren van een goede en frequente bereikbaarheid per Openbaar Vervoer

Welzijn	Welvaart	Omgeving
7. Versterken sport/bewegen in de eigen buurt		

2.3 Decentralisatie: lokaal wat lokaal kan

Uitgangspunt van de rijksoverheid is waar het kan taken op lokaal of regionaal niveau te laten uitvoeren. Dit betreft zowel het beleid als de uitvoering. Deze decentralisatie van taken geldt voor zowel het sociale, economische als fysiek ruimtelijke domein. Het sociaal maatschappelijk vangnet wordt in snel tempo meer en meer het werkgebied van de gemeenten. Het betreft hier de uitvoering van de Wmo (Wet maatschappelijke ondersteuning), de jeugdzorg, de uitvoering van de Awbz, de wetten Werk en bijstand, Sociale werkvoorziening en Werken naar vermogen. Behalve dat de sociale regelgeving meer en meer wordt gedecentraliseerd, wordt deze ook vergaand versoerd. Financieel vormen deze ontwikkelingen rond het sociaal maatschappelijk vangnet voor de gemeente Ommen een risico. Niet alleen gaan in tijden van recessie meer mensen aanspraak maken op deze regelingen, maar tegelijkertijd wordt er vanuit het Rijk stevig op bezuinigd, waarbij er een steeds groter deel van het financiële risico bij de gemeenten wordt gelegd. Gemeenten kunnen deze financiële risico's maar beperkt beheersen via het doorvoeren van efficiëntieverbetering, versoeringen in de dienstverlening en een striktere handhaving van de regels.

Ook op het fysiek ruimtelijk terrein kregen gemeenten vanuit de Nota Ruimte en de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht meer eigen beleidsverantwoordelijkheid en ruimte voor het eigen lokale omgevingsbeleid. Met de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte (SVIR), het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro) en de nog in voorbereiding zijnde Omgevingswet wordt deze tendens en daarmee de lijn 'lokaal wat lokaal kan', verder versterkt.

Voor Ommen betekent bovenstaande dat er steeds meer en deels ook nieuwe taken bijkomen. Deze moeten veelal met beperkte extra middelen worden ingepast binnen de gemeentelijke dienstverlening, mede ingegeven door de efficiëntiekortingen die het Rijk bij taakoverdrachten toepast en de bezuinigingen. De overdracht van taken van rijk en/of provincie gaat veelal niet één op één gepaard met bijpassende middelen.

2.4 Sturingsfilosofie GOP

De wens van de gemeente zich te ontwikkelen tot netwerkregisseur staat centraal in de sturingsfilosofie van het omgevingsplan en de verordening. Netwerksturing is het activeren en faciliteren van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven om hen te laten doen waar ze goed in zijn. Als netwerkregisseur geeft de gemeente richting aan ontwikkelingen waar zij vaak slechts beperkt invloed op heeft. Soms door te reageren, soms door te anticiperen, soms door mee te bewegen met nieuwe ontwikkelingen of deze te bestrijden. Bij het opstellen van het omgevingsplan heeft de gemeente actief invulling gegeven aan het betrekken van burgers, maatschappelijke organisaties en bedrijven bij de ontwikkeling van haar beleid. Er zijn diverse bijeenkomsten met deze voor Ommen belangrijke partijen gevoerd, waarbij partijen om inbreng is gevraagd en om reflectie op het voorgestelde beleid. Bij de uitvoering van het omgevingsbeleid en het aanpassen van de verordening wil de gemeente deze lijn van overleg en participatie doortrekken. Waar mogelijk wil zij afspraken, gericht op het in samenwerking realiseren van de beleidsdoelen, vast gaan leggen in prestatieafspraken.

Het omgevingsplan en de omgevingsverordening bieden een integraal kader voor beleid en uitvoering. Dit maakt het in de toekomst mogelijk om als netwerkregisseur te sturen op hoofdlijnen. De rol van netwerkregisseur vraagt om een heldere visie als vertrekpunt voor een adequate rolinvulling. Het omgevingsplan biedt deze (lange termijn) visie en schetst daarmee de kaders voor de toekomstige gemeentelijke rolinvulling: een netwerkregisseur die participeert en faciliteert bij - en waar nodig stuurt op - het realiseren van een samenleving waaraan iedereen kan deelnemen en waarin de leefbaarheid, een duurzame ontwikkeling en behoud van de fysieke en ruimtelijke omgevingskwaliteit langjarig worden gegarandeerd.

Begin 2012 is een stevige impuls aan de dienstverlening, bereikbaarheid en communicatie van de gemeente gegeven, met het in de lucht gaan van een nieuwe website en het digitale loket en de opening van het nieuwe Klant Contact Centrum in de hal van het gemeentehuis. Ommen anticipeert hiermee op de rol van de gemeente als netwerkregisseur, met oog voor publiek ondernemerschap, overheidsparticipatie en daarbij passende nieuwe dienstverleningsconcepten. De gemeente zet de in gang gezette ontwikkeling van burgerparticipatie naar overheidsparticipatie verder door en beoogt zo onderdeel te zijn en blijven van de vitale en betrokken gemeenschappen binnen Ommen. De gemeente wil vanuit haar rol als netwerkregisseur ontwikkelingen, met behoud van kwaliteit, in samenwerking met en gedragen door de maatschappelijke partners, faciliteren en tot stand (laten) brengen. Waar nodig stelt de gemeente regels in haar bestemmingsplannen of omgevingsverordening.

De gemeente zet primair in op het vormen van slimme allianties met burgers, bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties, marktpartijen en andere overheden, bij de uitvoering en realisatie van haar beleid, en tevens -waar nodig in dit kader - het faciliteren van vrijwilligerswerk gericht op onder meer een krachtig verenigingsleven en mantelzorg. Dit vraagt ook om andere en specifieke competenties van de, in samenwerking met Hardenberg te regelen, gemeentelijke dienstverlening en het daarvoor beschikbare ambtelijk apparaat. Per 1 juli is de gezamenlijke Bestuursdienst Ommen-Hardenberg operationeel.

Ommen wil met het omgevingsplan en de verordening haar plannen en regels zoveel mogelijk bundelen. Waar mogelijk wil de gemeente bij het realiseren van haar ambities tegelijkertijd het aantal regels verminderen en tegenstrijdigheden in regels wegnemen. De gemeente doet daarbij, binnen en vanuit de kaders die zij in het omgevingsplan stelt, expliciet een beroep op de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties. Deze eigen verantwoordelijkheid houdt in dat zij zelf aangeven op welke wijze zij er duurzaam voor zorgen dat recht wordt gedaan aan belangrijke uitgangspunten als het behoud van de omgevingskwaliteit en het garanderen van de leefbaarheid. Aan deze eigen verantwoordelijkheid kan door initiatiefnemers invulling worden gegeven, door bij hun voorstellen of plannen zelf al in te gaan op de bijdrage die zij daarmee leveren aan het behoud of versterken van de ruimtelijke kwaliteit en/of leefbaarheid en de mogelijkheden om via verevening en/of het treffen van compenserende maatregelen, negatieve effecten te voorkomen of op te vangen.

Met het omgevingsplan beoogt de gemeente bij te dragen aan het vergroten van de eenduidigheid en transparantie van het overheidsbeleid. Het omgevingsplan biedt de basis voor een scherpe bestuurlijke profilering, een betere doorwerking van het provinciaal beleid en een heldere scheiding tussen beleid en uitvoering. Met het plan en de verordening beoogt de gemeente tevens

bij te dragen aan het verminderen van de administratieve en bestuurlijke lasten voor burgers en bedrijven. In de dienstverlening aan de burgers, bezoekers en het bedrijfsleven werkt de gemeente vraag gestuurd, hetgeen tevens impliceert dat ze flexibel is in haar dienstverleningsconcepten en deze waar nodig tussentijds aanpast.

2.5 Ontwikkel- en gebruiksruimte bieden binnen kaders

Ommen heeft de ambitie om binnen kaders ontwikkel- en gebruiksruimte en meer flexibiliteit te bieden aan haar burgers, agrariërs, ondernemers, recreatiebedrijven en landgoedeigenaren, om op eigen kracht te investeren in de kwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid van de eigen leefomgeving. De ambitie is om alleen daar regels te stellen waar het moet, regels zoveel mogelijk te stroomlijnen en het aantal gemeentelijke regels tot een minimum te beperken.

Het bieden van meer ontwikkelruimte en stellen van minder regels doet nadrukkelijk ook een beroep op alle partijen die daar gebruik van willen maken. Het brengt voor deze partijen een aantal basale spelregels mee waaraan zij zich moeten houden:

- Het tijdig informeren van belanghebbenden over voorgenomen initiatieven;
- Het verkrijgen van acceptatie/draagvlak voor het initiatief bij belanghebbende partijen;
- Het aantoonbaar op duurzame wijze realiseren van het voorgenomen initiatief;
- Het vanuit het initiatief bijdragen aan het versterken van de omgevingskwaliteit;
- Het vanuit het initiatief bijdragen (Noaberschap) aan de leefbaarheid van wijk of buurt;
- Het adequaat compenseren van eventuele negatieve effecten op de omgevingskwaliteit, leefbaarheid of duurzaamheid.

Dit principe van ontwikkel- en gebruiksruimte bieden binnen kaders, ligt al ten grondslag aan de experimenteerregeling voor verblijfsrecreatierterreinen (campings). Ook is met ondersteuning van de gemeente en de provincie door en in samenwerking met de landgoederen het Handvest "Nieuwe Ruimte voor kwaliteit" opgesteld, waarin handvatten zijn opgenomen om, recht doende aan het integrale karakter van de landgoederen, ontwikkelruimte te bieden aan de landgoederen. Ontwikkelruimte die dient om de exploitatie van deze landgoederen langjarig mogelijk te houden/maken. Het handvest heeft mede aan de basis gestaan van de sturingsfilosofie het GOP en de spelregels die gelden voor initiatieven gericht op het bieden of verkrijgen van ontwikkel- en gebruiksruimte.

2.6 Sturen op kostenefficiëntie

Onder druk van de economische crisis is Ommen gedwongen ingrijpende maatregelen te nemen gericht op het kostenefficiënt werken en bezuinigen op de gemeentelijke uitgaven. De gemeente zet alles op alles om met minder middelen haar ambities, uitmondende in een hoogwaardige dienstverlening voor haar burgers en bezoekers, te behouden en zelfs te verbeteren. Door efficiënt te werken en slimme coalities te vormen met andere overheden, private partijen en maatschappelijke groepen, houdt Ommen als netwerkregisseur een effectieve sturing op het behoud en de ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de gemeente.

Ommen staat voor ingrijpende bezuinigingsopgaven. Het is nodig de kostenefficiëntie en kosteneffectiviteit van de gemeente en de gemeentelijke organisatie te vergroten. Dit doet de

gemeente onder meer door het zoeken van samenwerking in de uitvoering van haar taken met de gemeente Hardenberg, hetgeen per 1 juli 2012 heeft geresulteerd in de start van de gezamenlijke bestuursdienst Ommen-Hardenberg. Deze samenwerking beoogt naast een hogere efficiëntie en flexibiliteit en een betere borging van de continuïteit in de dienstverlening aan burgers en bedrijven, ook voordelen op te leveren in de interne bedrijfsvoering door een betere planning en control cyclus, projectmatig werken en een meer integrale uitvoering van taken. Ommen participeert in de vorming van de Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland voor de uitvoering van de Wabo-taken (wettelijk verplichte pakket).

Op basis van nieuwe allianties met publieke en private partijen wordt geïnvesteerd in de toekomst. Dit geldt niet alleen voor de projectontwikkelingen van de Westflank, Havengebied of Ommen Oost. Het geldt evenzo voor cultuur (cultuurparticipatie), welzijn en zorg (sociale cohesie), sport, het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het Ommer landschap (verbrede landbouw, samenwerking landgoedeigenaren/landschapsbeheerders).

2.7 Gemeentelijk grondbeleid

De gemeente Ommen bepaalt via haar grondbeleid waar zij zelf ontwikkelingen gaat realiseren op het terrein van woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen (zorg, sport, winkels, et cetera), openbare ruimte en infrastructuur, of in sommige gevallen ook private ongewenste ontwikkelingen wil voorkomen. De gemeente maakt in haar grondbeleid het volgende onderscheid :

- Actief grondbeleid: de gemeente heeft of verwerft actief beschikkingsmacht over de grond om zo de grip op de ruimtelijke ontwikkeling te vergroten. De gemeente voert daarbij zelf de grondexploitatie en kan zelf de opbrengsten incasseren en gebruiken voor het dekken van de ontwikkelkosten en verevening. Eventuele mee- of tegenvallers zijn voor rekening van de gemeente en dit vraagt om actieve risicobeheersing;
- Faciliterend grondbeleid: in deze vorm van gebiedsontwikkeling kiest de gemeente niet voor een ondernemende maar voor een faciliterende rol. De gemeente laat het verwerven, produceren en uitgeven van vastgoed en grond over aan derden en beperkt zich tot het vaststellen van het bestemmingsplan en uitvoeren van toezicht op activiteiten van derden. De kosten voor openbare voorzieningen en (overige) door de gemeente te maken kosten worden verhaald op de baat hebbenden op basis van een overeenkomst of exploitatieplan;
- Participerend grondbeleid: een tussenvorm tussen actief en faciliterend grondbeleid met als uitgangspunt een publiek private samenwerking (PPS) gericht op een integrale ontwikkeling van projecten, waarbij de gemeente risicodragend participeert.

De gemeente heeft de voorkeur voor het hanteren van een faciliterend grondbeleid, tenzij een sterke gemeentelijke regie belangrijk is voor het bereiken van de publieke doelen, en/of die van bijzondere strategische betekenis zijn voor de beleidsagenda, en/of de ontwikkeling een grote winstpotentie heeft. In die gevallen wordt een actief grondbeleid gevoerd.

Passende bij het hanteren van een van de drie typen grondbeleid, maakt de gemeente een keuze voor het ontwikkelmodel waarmee de gemeente de ontwikkeling wil realiseren. Daarbinnen kunnen de volgende ontwikkelmodellen worden onderscheiden:

- Gemeentelijke grondexploitatie: traditioneel model of bouwclaimmodel;
- Publiek-private grondexploitatie: joint venture;
- Private grondexploitatie: concessiemodel of zelfrealisatie.

De gemeente geeft in lijn met haar rol als netwerkregisseur de voorkeur aan de ontwikkelmodellen concessie en zelfrealisatie. Met deze modellen worden de risico's van marktontwikkelingen voor de gemeente geminimaliseerd.

3 Ommer karakteristiek

Ommen is een agrarische plattelandsgemeente met 17.400 inwoners, waar mensen met plezier wonen, werken en recreëren. Het is een groene, gastvrije en geïnspireerde verblijfsgemeente. De stad Ommen ligt aan de Overijsselse Vecht, en is rond 1.100 ontstaan. De gemeente bestaat uit meerdere kernen en buurtschappen, waarop in paragraaf 5.4 specifiek wordt ingegaan. De ontwikkeling van de gemeente is in hoge mate het gevolg van ontwikkelingen in het cultuurlandschap, dat bestaat uit:

- Dalen van Vecht en Regge;
- Essen en kampenlandschap, waarop zich onder meer enkele van de kernen en buurtschappen ontwikkelden;
- Natuur- en bosgebieden, waarbinnen zich diverse landgoederen ontwikkelden en later meerdere verblijfsrecreatieterreinen;
- Vlierenlandschappen, dat deels is vervlakt;
- Oudere en jongere (veen)ontginningsgebieden, met een open structuur en grootschaligere ontwikkeling van de landbouw.

Ommen beslaat 18.192 hectare. Het totale areaal cultuurgrond (in gebruik bij agrariërs met hoofd- en nevenberoep bedrijven) bedraagt bijna 9.000 ha. Daarvan is het grootste deel, circa 5.500 ha, in gebruik als grasland, 3.500 ha als bouwland en een klein deel voor tuinbouwdoeleinden. De gemeente is rijk aan natuur en landschappelijk en cultuurhistorisch waardevolle gebieden. Circa 6.000 ha is natuurgebied met een beschermde status.

In Ommen is het goed wonen, zowel voor gezinnen met kinderen als voor ouderen of mensen met een of meer beperkingen. Ommen biedt afwisselende woonmilieus en goede voorzieningen op het terrein van zorg, winkels, sport en cultuur. De bevolking is tevreden met de eigen woonomgeving en voelt zich thuis in de buurt. Er is een omvangrijk en gevarieerd verenigingsleven en een grote betrokkenheid van vele vrijwilligers bij de samenleving. Het grootste deel van de woningen bestaat uit koopwoningen. Uit onderzoek naar de woningbehoefte blijkt een tekort aan met name goedkopere huurwoningen en kleinere woningen met minder dan drie kamers. Er is nauwelijks hoogbouw. De achterliggende vijf jaar zijn er weinig nieuwe woningen opgeleverd.

Op het terrein van onderwijs en ontspanning beschikt de gemeente over een breed aanbod aan basisscholen en kinderopvang. Voor middelbare scholieren is er het Vechtdal College. De gemeente beschikt over uitgebreide voorzieningen voor de buitensport. Voor de binnensport is er een sporthal en een overdekt zwembad en zijn er meerdere sportzalen. Voor cultuur en kleinkunst is er onder meer het cultureel centrum Carroussel en in de kleine kernen vervullen de dorpshuizen een culturele functie. Jaarlijks zijn er diverse evenementen.

In Ommen zijn meerdere zorgaanbieders werkzaam, die gezamenlijk zorgen voor een breed aanbod aan zorg en voorzieningen voor ouderen en mensen met een beperking. Het woonserviceniveau voor de inwoners is van hoge kwaliteit en hierin wordt voortdurend geïnvesteerd. De vele zorginstellingen en voorzieningen die in de gemeente beschikbaar zijn, in combinatie met het Wmo-loket van de gemeente, dragen ertoe bij dat het ook voor ouderen en mensen met een beperking goed toeven is in Ommen.

Van oudsher is Ommen een agrarische gemeente met vooral veeteelt (met name graasdieren) en gemengde bedrijven, maar daarnaast ook akkerbouw in de meer open (veen)ontginningsgebieden. Het betreft zowel grootschalige bedrijven met landbouw als hoofdfunctie, als kleinschaliger bedrijven die de landbouwfuncties steeds vaker combineren met andere functies (verbrede landbouw), zoals recreatie en toerisme, zorg, energieopwekking en natuurbeheer. Landbouw is vanuit sociaal, economisch en ruimtelijk perspectief een belangrijke met de Ommer samenleving versmolten sector. Zo draagt de sector voor circa 13% bij aan de lokale werkgelegenheid. Ook is de landbouw een belangrijke drager van het landschap.

De beroepsbevolking in Ommen bedraagt circa 7.300 mensen waarvan circa 7.000 mensen participeren in het arbeidsproces. De bruto arbeidsparticipatie bedraagt 66,5%. De werkgelegenheid in Ommen zelf omvat circa 9.000 banen. De werkloosheid bedraagt circa 4,8% en ligt onder het landelijk gemiddelde. Deze beroepsbevolking is werkzaam in de industrie (22%), de bouwnijverheid en handel en reparatie (24%), de land- en bosbouw (13%) en de rest is werkzaam in de tertiaire en quataire sector (zakelijke en publieke dienstverlening, horeca, toerisme). Er is een pendel woon-werkverkeer van en naar omliggende gemeenten zoals Hardenberg en Zwolle. Ommen heeft meerdere bedrijventerreinen voor met name de ontwikkeling van kleinschaligere hoogwaardige en kennisintensieve bedrijvigheid.

Het Vechtdal en het Reggedal, de aanwezige cultuurhistorie en het afwisselende landschap met veel natuurschoon zijn geliefd bij recreanten die voor een lang of kort verblijf naar de gemeente komen. In Ommen is er een ruim en gevarieerd aanbod aan verblijfsaccommodaties en voorzieningen, met name campings, boerencampings, bungalowparken, particuliere vakantiehuisjes en hotels. Met meer dan 1,25 miljoen overnachtingen (3,48 miljoen overnachtingen in het hele Vechtdal) is Ommen binnen Nederland een toplocatie voor verblijfsrecreanten. Het aandeel van de vrijetijdssector in de werkgelegenheid bedraagt in Ommen circa 11,7%. De bestedingen van recreanten en toeristen in het Vechtdal (inclusief stroomgebied Regge) tijdens alleen al de vakanties bedragen jaarlijks circa € 83,5 miljoen en betekenen een enorme economische impuls voor Ommen en de regio.

In de uitwerking van het gebiedsgerichte en thematische deel wordt waar nodig dieper ingegaan op de kwantitatieve basisgegevens ter onderbouwing van het beleid. Kanttekening daarbij is dat niet voor alle thema's een kwantitatieve onderbouwing in gelijke mate mogelijk is. Dit heeft te maken met de beperkte beschikbaarheid van gegevens voor Ommen (sociale domein) of het feit dat de informatie alleen beschikbaar is voor de regio als geheel (onder meer landbouw en recreatie en toerisme).

4 Ontwikkelingen en trends

De economische crisis leidt tot een substantiële vertraging in de verkoop van woningen, de ontwikkeling van (nieuwe) locaties voor woningbouw en bedrijvigheid. De gemeentelijke grondexploitaties staan in Ommen onder druk en daarmee ook de gemeentelijke mogelijkheden om te investeren in kwaliteitsverbetering van voorzieningen en de openbare ruimte.

4.1 Welzijn en leefbaarheid

Demografische ontwikkeling

De gemeente Ommen telde op 1 januari 2011 17.329 inwoners. Ten opzichte van 1 januari 2004 is het inwonertal in Ommen met 389 inwoners (0,3% per jaar) gestegen¹. De inwoners van Ommen wonen verdeeld over een groot aantal grotere en kleinere kernen en buurtschappen. In de stad Ommen wonen de meeste inwoners.

Vergeleken met de bevolkingsopbouw van Nederland als geheel, heeft de gemeente Ommen relatief veel inwoners met een leeftijd van 50 jaar en ouder. De grijze druk, het aantal 65-plussers per honderd 20- tot 65-jarigen, is in 2011 in Ommen 29%. Hiermee is de grijze druk in Ommen hoger dan het landelijk gemiddelde (26%). De groene druk, het aantal 0- tot 20-jarigen per honderd 20- tot 65-jarigen, ligt in Ommen licht boven het landelijk gemiddelde.

PRIMOS 2009

De bevolkingsprognose (PRIMOS 2009) liet nog zien dat de groei van het aantal inwoners van Ommen zich voortzet. De prognose 2009 ging uit van een inwoneraantal van 18.596 personen per 1 januari 2020. Dit betekent een groei van 1.267 inwoners (0,8% per jaar) ten opzichte van 2011, voornamelijk het gevolg van natuurlijke groei: het aantal geboorten is groter dan het aantal sterfgevallen. De binnenlandse migratie speelt een kleine rol en de buitenlandse migratie heeft nauwelijks invloed op de groei van de bevolking. PRIMOS 2009 verwacht ook een verdere groei van het aantal huishoudens. De prognose gaat uit van een groei tot 7.415 huishoudens per 1 januari 2020. Dit betekent een groei van 0,7% per jaar ten opzichte van 2011. Deze stijging van het aantal huishoudens wijkt weinig af van de stijging van het aantal inwoners in diezelfde periode (0,8% per jaar) en zodoende was de verwachting dat de gemiddelde huishoudensgrootte in Ommen de komende jaren nauwelijks zou veranderen.

PRIMOS 2011

De meest recente bevolkingsprognose (PRIMOS 2011) levert een stevig gewijzigd beeld op van de demografische ontwikkeling van Ommen, zowel wat betreft de bevolking- als de huishoudensontwikkeling. De groei die in 2009 nog werd voorzien is tot stilstand gekomen en omgeslagen in een lichte krimp. De prognose 2011 gaat uit van 17.714 inwoners en 7.298 huishoudens per 1 januari 2020. De nieuwste prognoses gaan daarmee uit van een lichte daling van de bevolking ten opzichte van 2009 met 73 inwoners in 2020 en 103 inwoners in 2030. Het aantal huishoudens groeit over deze periode wel met respectievelijk 269 huishoudens per 2020 en 352 huishoudens per 2030. Dit toont aan dat er gedurende de periode 2009 tot 2030 er sprake is

¹ Bron: CBS Statline

van een verdunning van de samenstelling van de huishoudens en de huishoudensgrootte niet langer stabiel is, maar daalt.

De cijfers geven tevens aan dat Ommen in vergelijking tot de eerdere prognose uit 2009 versneld vergrijsd. De enige leeftijdscohorten² waar Ommen nog groei kent zijn de leeftijdscohorten boven de 80 jaar. In alle andere leeftijdscohorten wordt een daling geconstateerd. Dit houdt in dat het absolute aantal jongeren (onder 20 jaar) komende jaren stabiliseert op het niveau 2009 en het aantal ouderen in de leeftijd vanaf 55 jaar en hoger groeit, met zelfs een versnelde groei in de cohorten 80 jaar en ouder.

De nieuwe PRIMOS-cijfers hebben gevolgen voor de eerder genoemde grijze en groene druk:

- De grijze druk loopt in 2020 op naar 41% (was 29% en landelijk gemiddelde ligt op 26%).
- De groene druk blijft ongeveer gelijk en stijgt iets tot eveneens 41% (was 40% en landelijk gemiddelde ligt op 39%).

De cijfers maken helder dat het middensegment in de bevolkingsopbouw van 20 tot 65 jarigen in Ommen daalt. Een gelijkmatige leeftijdsopbouw van de gemeente staat gegeven deze cijfers onder druk van de voortgaande vergrijzing.

Stagnatie op de woningmarkt

Belangrijke verklaring voor de veranderende PRIMOS-prognose lijkt het lage aanbod aan geschikte woningen voor starters en jonge gezinnen in de achterliggende 4 jaar in Ommen. Er zijn in Ommen in de achterliggende periode simpelweg te weinig woningen gebouwd waardoor jonge gezinnen zich elders moesten gaan vestigen. Als gevolg van de recessie en aanhoudende problemen in de economie, is de projectontwikkeling en het bouwprogramma van de gemeente gedaald. Daarnaast beschikte de gemeente enkele jaren niet over bouwlocaties die direct tot ontwikkeling konden worden gebracht, als gevolg van juridische procedures. Dit heeft effecten op de plan economische situatie van projecten, maar ook stevige gevolgen voor de doorstroming op de woningmarkt. Landelijk en regionaal stagneert de woningmarkt en het blijkt lastig deze weer uit het slop te trekken. Nog steeds hoge, maar weliswaar dalende woningprijzen, in combinatie met minder ruimte vanuit de hypotheekverstrekking door banken, maakt dat vooral starters grote moeite hebben met het vinden van een betaalbare woning. Ook in de huurmarkt is het minder eenvoudig voor starters een woning te vinden, zowel door, het ook daar beperkte aanbod als gevolg van stagnerende bouwprogramma's binnen Ommen, als door de maatregelen op rijksniveau, gericht op het ontmoedigen van scheef wonen en het vanuit Europa inkomensafhankelijk maken van het mogen wonen in sociale huurwoningen (wonen met een te hoog inkomen in een relatief te goedkope huurwoning). Komende jaren krijgt de gemeente de benodigde planologische ruimte voor het realiseren van nieuwbouw woningen voor de koop- en huursector. Veel van de gronden waarop deze woningbouw kan worden gerealiseerd heeft de gemeente in bezit. De focus van de gemeente zal dan ook liggen op het versneld inhalen van de opgelopen achterstanden en het realiseren van betaalbare koop- en huurwoningen waar de gemeente grondposities heeft. Dit betreft in de stad Ommen: Westflank/Centrum, Havengebied en Ommen Oost. In de kernen Lemele en Beerzerveld was de ruimte voor kleinschalige woningbouwontwikkeling al aanwezig.

² Leeftijdscohorten zijn blokken van 5 jaar. Bijvoorbeeld 0-4 jarigen, 35 tot 39 jarige en 80 – 84 jarigen.

Mondige individualiserende burger en sociale cohesie

Ommen kent vele kernen en buurtschappen. Landelijk staat het behoud van de leefbaarheid van kleine kernen al jaren onder druk. In combinatie met andere trends als individualisering, schaalvergroting van voorzieningen en vergrijzing is het lastig de leefbaarheid van deze kernen te borgen. De burger wordt meer individualistisch en mondiger en is door moderne media en sociale netwerken zowel beter geïnformeerd als sneller geactiveerd. Individualisering en mondialisering werken door in de sociale structuren en sociale cohesie op lokaal niveau. Mensen zijn bovendien steeds beter en langer in staat voor zichzelf te zorgen. Ook de samenlevingsverbanden in Ommen wijzigen: ze worden minder buurtgericht en meer netwerkgericht. De voor de kernen geldende basisvoorzieningenniveaus staan onder druk. Naast de fysieke aanwezigheid van voorzieningen is ook het behouden van de sociale cohesie van groot belang voor de leefbaarheid. Het is de sociale cohesie die in het verleden, maar ook vandaag de dag nog steeds de inwoners van deze kernen en kleine gemeenschappen met elkaar verbindt, via onder meer verenigingsleven (sport en cultuur), kerk en de mantelzorg. Hierin investeert de gemeente door het in stand houden van onderwijsvoorzieningen, kinderopvang, sportfaciliteiten, ondersteunen van lokale verenigingen en buurthuizen (Kulturhus).

4.2 Welvaart en economie

Regiofunctie centrum onder druk

De regiofunctie van Ommen Centrum staat al enkele jaren onder druk. Dit heeft zowel te maken met de ontsluiting, het imago, de identiteit, als het aanbod van winkels in het centrum. De opwaardering van het centrum is in gang gezet met het herinrichten van de openbare ruimte en het gedeeltelijk herinrichten van enkele winkelcomplexen. Nu de ontwikkeling van de Westflank en de ontwikkeling van het centrum richting de Vechtoever is gestart wordt een stevige impuls gegeven aan het verkeersluw maken van het centrum, het verhogen van de kwaliteit van het centrum als winkelgebied en daarmee de aantrekkelijkheid voor recreant en toerist.

Digitale samenleving

Met de aanleg van kabel, glasvezel en draadloze netwerken en nieuwe technieken nemen de mogelijkheden nog steeds toe. Burger en bedrijfsleven vragen dan ook steeds nadrukkelijker om een goede digitale ontsluiting van de gemeente. Ook met het oog op langer zelfstandig kunnen blijven wonen en ter ondersteuning van het zorgaanbod wordt meer en meer een groot belang gehecht aan een goede digitale ontsluiting via een glasvezelnetwerk. Deze trends en ontwikkelingen hebben ook gevolgen voor de omgang tussen gemeente en haar burgers en bedrijven. Er worden hogere eisen gesteld aan de bereikbaarheid, zoals: een ruimere openstelling van gemeentelijke loketfuncties en hoogwaardige digitale ontsluiting van de gemeentelijke informatie en organisatie.

Liberalisering, schaalvergroting en verbreding landbouw

De liberalisering van het landbouwbeleid op Europees niveau uit zich in het opheffen van melkquota, vervallen van mestrechten en een veranderende inzet en omvang van bedrijfstoelagen. Dit maakt, in combinatie met de noodzaak de kosten van stijgende investeringen in maatregelen op het terrein van voedselveiligheid, milieu, dierenwelzijn, mestverwerking en energieverbruik, dat schaalvergroting een belangrijke ontwikkeling in de landbouw is. Een schaalvergroting die vaak wordt gecombineerd met een verdergaande specialisatie van

landbouwbedrijven. Deze schaalvergroting en specialisatie leidt tot een verdere industrialisering binnen de landbouw en heeft ook gevolgen voor het cultuurlandschap (koeien het jaar rond op stal, mestverwerking, energieopwekking). De schaalvergroting wordt deels mogelijk doordat ook binnen Ommen er jaarlijks landbouwbedrijven stoppen omdat ze geen opvolger hebben of niet beschikken over de benodigde investeringsruimte. Het aantal landbouwbedrijven neemt zo af en er komt grond beschikbaar voor schaalvergroting.

Niet alle agrarische ondernemers kiezen voor schaalvergroting of hebben daarvoor de ruimte en middelen. Deze agrariërs combineren landbouw met andere functies en inkomstenbronnen, en verbreden zo hun bedrijfsvoering en inkomsten. Binnen Ommen vindt deze verbreding plaats op het terrein van recreatie en toerisme, zorgboerderijen, energieopwekking, natuur- en landschapsbeheer en het ontwikkelen van neveninkomsten uit een baan buiten het bedrijf. Vaak vindt ook in het agrarische landgebruik een verandering plaats doordat ingezet wordt op verdere verduurzaming van de landbouw: milieu, dierenwelzijn, mestverwerking, energieverbruik en klimaat. De verbrede landbouw draagt bij aan het in stand houden van het gevarieerde landschap van het Vechtdal en is in combinatie met recreatie en toerisme, een belangrijke economische drager en beheerder voor dit landschap.

Innovatief recreatief aanbod op maat

Sinds het topjaar 2004 staan de overnachtingen in de gemeente Ommen onder druk en stagneert de groei. Recreanten en toeristen stellen steeds meer specifieke eisen aan verblijfsaccommodaties en recreatieve voorzieningen. Deze eisen veranderen bovendien snel. Aandachtspunt is dat er in Ommen veel kampeerterreinen zijn, hetgeen een weerafhankelijk product is. Het kamperen staat onder druk doordat er minder mensen gaan kamperen en de kampeersers steeds hogere en wisselende eisen stellen aan de accommodaties. Kwaliteit, variatie en recreatie op maat worden steeds belangrijker. Recreanten willen een beleving die bij hun leefstijl past. Dit leidt ertoe dat in het recreatieaanbod maatwerk per doelgroep steeds belangrijker wordt. Ondernemers zullen zich vaker richten op één doelgroep om daar een unieke beleving met een onderscheidend karakter aan te verbinden. Recreatieondernemers moeten innoveren in hun aanbod, concept en voorzieningen en dat geldt evenzo voor de omgeving waarin zij actief zijn. Ondernemers vragen om ruimte te krijgen voor het creëren van een bijzonder en onderscheidend recreatief product op maat. Nu al biedt Ommen aan haar recreatieondernemers enige ruimte binnen haar bestemmingsplannen om te experimenteren met nieuwe kampeervormen. Maar er is behoefte aan spelregels die het mogelijk maken snel in te spelen op veranderende eisen en wensen in de markt. De wensen van recreant en toerist werken ook door naar de voorzieningen die buiten de recreatiebedrijven worden geboden. Er ligt hier ook een opgave voor andere private partijen en de Vechtdalgemeenten.

4.3 Omgevingskwaliteit

Overheid treedt terug bij beheer en ontwikkeling natuur en landschap

Er is een substantiële afname van overheidsmiddelen voor het beheer en onderhoud van natuur en landschap, in een periode waarbij tegelijkertijd het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor Natura 2000 op de agenda staan. Dit heeft ook impact op het borgen van de fysieke en ruimtelijke kwaliteit van een groene gemeente als Ommen. Op rijksniveau zijn zowel de subsidies die bijdragen aan het behouden en versterken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) en

robuuste ecologische verbindingzones, als de middelen die zich richten op recreatief medegebruik, sterk afgeslankt. Het Rijk legt een zwaardere rol bij de provincies voor het beschermen en ontwikkelen van de EHS en andere waardevol natuur en landschap, alsmede het recreatief medegebruik. De Provincie moet dit vervolgens met beperkte middelen maar zien te realiseren.

Behoud en ontwikkeling van natuur en landschap zal in de toekomst meer afhankelijk worden van andere economische dragers en vormen van coproductie in de vorm van private partijen die delen van het natuur en landschapsbeheer adopteren. Ommen is verhoudingsgewijs rijk bedeed met waardevol natuur en landschap. Delen hiervan komen niet meer in aanmerking voor subsidies van de hogere overheid, zoals delen die zijn aangemerkt als robuuste verbindingzones. Deze gebieden zijn en blijven beschikbaar voor landbouw en andere functies. Er ontstaan tegelijkertijd kansen voor ontwikkeling van natte natuur in combinatie met klimaatmaatregelen en waterberging vanuit het belang van de waterbeheerders. Binnen het provinciale programma "Ruimte voor de Vecht", waarin een belangrijke plaats is weggelegd voor waterveiligheid en natuur, is nog de nodige financiële ruimte. Deze financiële ruimte is ook op langere termijn geborgd, gelet op de zware status die het programma heeft binnen de provincie. Andere economische dragers als recreatie en toerisme en deels ook de verbrede landbouw bieden in Ommen mogelijkheden om op de langere termijn natuur en landschap te behouden, beheren en te ontwikkelen. Tegelijkertijd geldt daarbij als aandachtspunt dat de juridificering van Natura 2000 het sluiten van coalities rond de gebiedsontwikkeling kan bemoeilijken.

Waterveiligheid en waterberging

De waterschappen hebben de taak tijdig te anticiperen op het klimaatbestendig maken van het watersysteem in combinatie met de recreatieve functies in het Vechtdal (Vecht en Regge). Het landschap van Ommen zal mogelijk wijzigen door de gevolgen van projecten gericht op waterveiligheid in het kader van Ruimte voor de Vecht en Masterplan Regge. Onderdeel daarvan is het project Vechtoevers, waarbij de gemeente samen met het waterschap Velt en Vecht en de provincie Overijssel het stroomgebied van de Vecht, tussen de Hessel Mulertbrug en het Ommerkanaal, meer ruimte wil bieden. Het project Vechtoevers sluit prima aan bij het Centrumplan Ommen, waarbij het centrum wordt doorgetrokken naar een boulevard aan de Vecht. Dit project en overige maatregelen gaan meer ruimte bieden aan het water in Vecht en Regge en hebben gevolgen voor het winterbed van beide rivieren en het gebruik ervan door landbouw, recreatiebedrijven en toeristen. Samenwerking met de waterschappen rond het klimaatbestendig maken van de Vecht en Regge kan worden gecombineerd met het versterken van de recreatieve mogelijkheden en voorzieningen inclusief de kwaliteitsimpuls op het centrum van Ommen.

Duurzaam gebruik grondstoffen en energie

Wereldwijd is er het besef dat het gebruik van grondstoffen bij een ongewijzigd consumptiepatroon eindig is. Besparing op het gebruik van grondstoffen en energie, en slim hergebruik (van afvalstoffen en mest) zijn de belangrijkste strategieën om uitputting te voorkomen. Private partijen (bedrijven en landbouw) en publieke partijen krijgen te maken met stijgende grondstofprijzen en hebben daarmee ook een financieel motief om te investeren in innovatieve technieken en duurzame oplossingen voor de dreigende stijgende schaarste aan grondstoffen en energie. Vanuit het bedrijfsleven zijn nieuwe innovatieve vormen van energieopwekking en recycletechnieken van grondstoffen te verwachten. Hier wordt ook een

beroep gedaan op de gemeente die hierin een voorbeeldfunctie kan vervullen met haar eigen energievoorziening en duurzaamheid in haar beleid en de uitvoering tot uiting brengt in onder meer haar afvalbeleid (de inzameling van afvalstromen), het gemeentelijk inkoopbeleid en haar energiebeleid. Tevens stimuleert de gemeente duurzaamheid bij haar burgers, het bedrijfsleven en recreanten/bezoekers.

Stijgend belang behoud en herstel erfgoed

Internationaal en landelijk wordt er in stijgende mate aandacht gegeven en belang gehecht aan het herstel van erfgoed. Tegelijkertijd staat ook het behoud en de ontwikkeling van het erfgoed en genoemde structuren onder druk van bezuinigingen en minder subsidiemogelijkheden. Ommen is relatief rijk bedeeld met erfgoed zoals de beschermde dorpsgezichten Vilsteren, Beerze en Ommerschans (Maatschappij van Weldadigheid) en de historische landgoederen Eerde, 't Laer, Archem, de diverse molens en oude boerderijen en de historische Hanzestad Ommen. Daarnaast zijn hierbij ook de aanwezige cultuurlandschappelijke en stedenbouwkundige structuren van belang, als dragende elementen voor de beeldkwaliteit en kwaliteitsbeleving in de gemeente. Delen van het erfgoed genieten een beschermde status. Behoud door ontwikkeling van dit erfgoed is een van de aantrekkelijke elementen in het recreatief-toeristische aanbod van de gemeente.

Snellere, betere en veiligere bereikbaarheid

Door de provincie Overijssel is een netwerkanalyse gemaakt van de bereikbaarheid van met name de grotere economische centra. Risico van deze analyse is dat de kleinere gemeenten minder kunnen profiteren van de investeringen die worden gedaan in het verbeteren van de infrastructuur, gericht op het verhogen van de bereikbaarheid en verkeersveiliger maken van met name wegen. Ook hier speelt een rol dat de middelen voor het investeren in dergelijke verbeteringen onder druk staan. Op het gebied van verkeersveiligheid loopt Ommen als ondertekenaar van het ROVO convenant in de pas met de andere Overijsselse gemeenten. Er lopen diverse gemeentegrens overschrijdende projecten ter verbetering van de bereikbaarheid en verkeersveiligheid waarin Ommen (mede gebruik makende van BDU-middelen) participeert, zoals verbetering van de N340 en N348.

Groei in de ruimtebehoefte

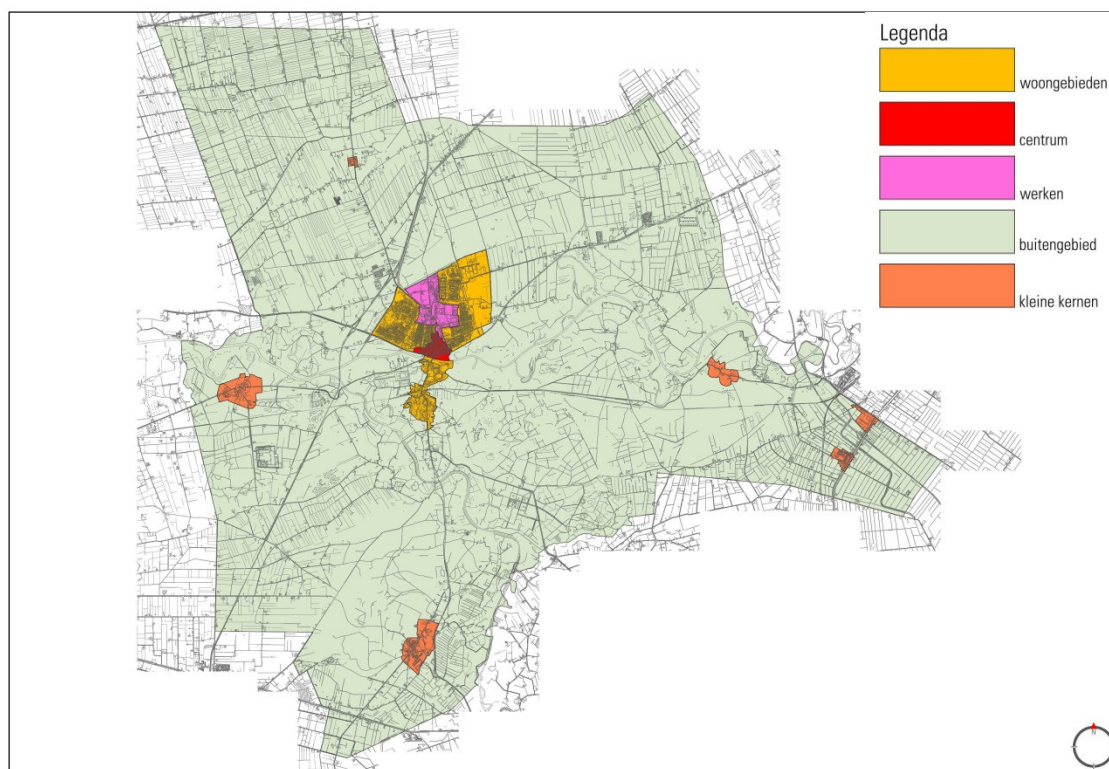
De ruimtelijke kwaliteit van Ommen is met name gelegen in de scheiding tussen het grootschalige, overwegend agrarische landschap (jongere ontginningslandschap) en het kleinschalige, gevarieerde landschap in de dalen van Vecht en Regge (oude cultuurlandschap). Voor de recreant en voor de belevingskwaliteit van Ommen is juist dat kleinschalige gevarieerde landschap van groot belang om te behouden en te versterken. Er is nog steeds sprake van een groeiende ruimtebehoefte voor onder meer wonen, recreëren, landbouw, waterberging en bedrijvigheid. Deels kan in deze behoefte, conform de voorkeursvolgorde van de SER-ladder (herinrichten bestaande terreinen → optimaliseren gebruik bestaande terreinen → ontwikkelen nieuwe terreinen), worden voorzien. Dit gebeurt door het slim herinrichten van de bestaande gebouwde omgeving en het zoveel mogelijk multifunctioneel benutten van de ruimte. Dit houdt onder meer in dat de bodem, inclusief de diepere ondergrond, meervoudig en multifunctioneel wordt gebruikt, bijvoorbeeld voor warmte koude opslag onder woningen of bedrijven. Deze voorkeursvolgorde lag ook ten grondslag aan besluiten voor de uitbreiding van Ommen Oost (wonen) en de ontwikkeling van de Rotbrink als nieuw bedrijvenpark (SER-ladder is onderdeel integrale bedrijventerreinanalyse).

5 Gebiedsgericht Deel (Gebiedsprofielen)

De gebiedsgerichte uitwerking van het omgevingsplan omvat vijf gebiedsgerichte programma's:

1. Centrum: stadscentrum Ommen, inclusief Westflank
2. Wonen: woonwijken in de stad Ommen, inclusief Havengebied en Ommen Oost
3. Werken: bedrijventerreinen en bedrijvenpark in de stad Ommen
4. Kernen: kleine kernen in de gemeente Ommen
5. Buitengebied: landbouw, recreatie en toerisme, landgoederen, water en natuur en landschap (waarbij aansluiting is gezocht bij het recent vastgestelde Landschapsontwikkelingsplan en het Bestemmingsplan Buitengebied)

De eerste drie programma's hebben betrekking op de stad Ommen.

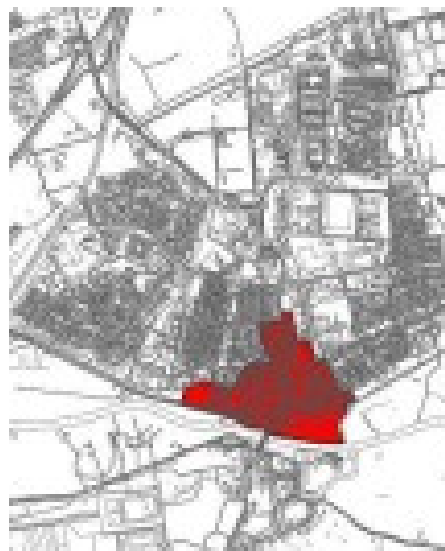
Programma's zijn nadere op de uitvoering gerichte uitwerkingen van het strategische beleid uit het Gemeentelijke Omgevingsplan. Voor elk van de vijf deelgebieden vindt deze uitwerking plaats in de vorm van vijf integrale bestemmingsplannen. Behoudens voor het buitengebied, waarvoor recent een bestemmingsplan is vastgesteld, worden voor de vier overige gebieden integrale bestemmingsplanherzieningen doorgevoerd en vastgelegd in vier nieuwe integrale bestemmingsplannen. Voor het bestemmingsplan Buitengebied wordt nog een Veeplan opgesteld om enkele open eindjes uit het bestemmingsplan Buitengebied in te vullen en de gevolgen van de uitspraak van de Raad van State in dit bestemmingsplan te verwerken. In de toekomst beschikt Ommen zo over vijf integrale bestemmingsplannen, waarmee het aantal bestemmingsplannen vergaand wordt teruggebracht.

Er is voor gekozen het gebiedsgerichte deel voor het thematische deel te plaatsen, omdat zo de beschrijving van de stedenbouwkundige structuur van Ommen er in kan worden geïntegreerd en dat niet afzonderlijk per thema hoeft te worden beschreven.

5.1 Centrum

5.1.1 *Gebiedsprofiel Centrum*

Ommen Centrum is als geheel goed herkenbaar door zijn historische karakter en zijn dichte, compacte bebouwing. Het is fraai gelegen aan de Overijsselse Vecht. De structuur van het centrum is echter slechts beperkt op de Vecht gericht. Bovendien vertoont de structuur van het centrum, doordat delen van het centrum afzonderlijk tot ontwikkeling zijn gekomen, geen duidelijke samenhang. Het centrum is wat betreft de stedenbouwkundige structuur onder te verdelen in drie deelgebieden:

- Het Historische Centrum: de historische kern van Ommen kent een ovale vorm die afkomstig is van een inmiddels verdwenen stadswal. In het Historische Centrum zijn de straten smal en is de dichtheid van de bebouwing hoog;
- De Westflank: aan de westkant van dit centrum ligt een schil met jongere bebouwing, de Westflank. In de Westflank zijn de straten breder en is de bebouwing ruimer van opzet;
- De Vechoevers: is het, met uitzondering van de kades nabij het voormalige gemeentehuis, niet bebouwde gebied ten zuiden van het historische centrum, met een groene, landelijke uitstraling.

Het Historische Centrum en de Westflank zijn beide weer functioneel onder te verdelen in een noordelijk en zuidelijk deel. Waarbij in het noordelijk deel wonen en zorg en in het zuidelijk deel de centrumfuncties van winkels en diensten zich manifesteren. Het gehele centrum valt in het woonservicegebied met een plusniveau.

5.1.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

De gemeente Ommen heeft de ambitie en is hard aan de slag om het centrum een noodzakelijke kwaliteitsimpuls te geven. Het centrum als bruisend hart van de stad Ommen. Een dynamisch hart aan de oevers van de Vecht. Met respect en aandacht voor historie en cultuur, maar ook met ruimte voor ontspanning en vermaak. De gemeente werkt samen met betrokkenen aan het visitekaartje van de stad "Vecht voor het Centrum". Een centrum dat voorziet in de behoeften van de eigen inwoners en de vele recreanten en toeristen die Ommen jaarlijks bezoeken.

De ontwikkelingen in "concurrerende" centra in de regio staan niet stil. Zij leiden ertoe dat de inwoners van Ommen en de regio rondom Ommen meer mogelijkheden krijgen op uiteenlopende terreinen van winkelen, cultuur en recreatie. Dat geldt zeker ook voor de voor Ommen belangrijke

recreatieve bezoekers. Wil Ommen een interessante gemeente zijn en blijven voor bezoekers van buiten, dan noopt dat tot een voortvarende en dynamische aanpak van de centrumontwikkeling. Zonder een dergelijke aanpak dreigt Ommen haar positie als (sub)regionaal centrum niet vast te kunnen houden. Het uitblijven van duidelijkheid kan daarbij bovendien funest zijn voor het investeringsklimaat in het centrum. Uit de analyses uit de "Ontwikkelingsvisie Ommen Centrum", die door de gemeenteraad is vastgesteld op 6 maart 2003, bleek destijds dat zowel de ruimtelijke en economische kwaliteiten van het centrum als de belevingswaarde van de openbare ruimte voor verbetering vatbaar waren. De gemeenteraad heeft daarbij ook de nadrukkelijke wens uitgesproken te komen tot een structurele versterking van het centrum voor stad en ommeland. Daarbij gaat het niet alleen om versterking van de economische functies van winkels en diensten, maar ook om het verder versterken van de woon- en zorgfunctie en de recreatieve functie van het centrum. Dit alles gericht op een substantiële impuls voor de ruimtelijke kwaliteit en belevingswaarde van het centrum. In de ontwikkelingsvisie is ingezet op het concentreren van de winkelvoorzieningen in het zuidelijk deel van het centrum, het toekennen van een woonfunctie (deels ook gecombineerd met zorg) aan het noordelijk deel en het beter betrekken van de Vechtoevers bij het centrum.

5.1.3 Opgave

De omlegging van de Rijksweg N34, die medio 2010 is opgeleverd, biedt kansen om het centrum van Ommen ruimtelijk, functioneel en stedenbouwkundig te versterken. Zeker nu een groot deel van het verkeer niet meer langs de Vecht door het centrum van Ommen gaat, kan de verkeerscirculatie anders worden ingericht. Het biedt kansen om het centrum beter aan te laten sluiten op de Vecht en haar oevers, en de algehele structuur van het gebied te versterken. Het centrum wordt zo weer interessant voor inwoner, recreant, ondernemer en investeerder. Dit is ook nodig om een interessant aanbod van winkels en voorzieningen in en nabij het centrum te kunnen blijven bieden.

De transitie naar een meer op de Vecht gericht centrum houdt in dat de winkels en voorzieningen zich concentreren in het zuidelijke deel van het centrum. Daardoor ontstaat er de mogelijkheid en deels noodzaak in het noordelijk deel van het centrum bestaande winkel- en voorzieningen te transformeren naar een woon- en/of zorgfunctie.

De ontwikkelingsvisie voor het centrum ging al uit van een ingrijpende opgave wat betreft de herinrichting en revitalisering van het centrum en de directe omgeving van het centrum, waar de komende jaren uitwerking aan kan worden gegeven:

Commerciële voorzieningen en wonen

- De branche-opbouw in de detailhandel dient versterkt te worden;
- Het horeca aanbod dient selectief versterkt te worden;

- Concentreren winkelvoorzieningen in het kernwinkelgebied in zuidelijk deel historische binnenstad;
- Creëren van een nieuw winkelcircuit met strategische invulling van de hoeklocaties;
- Selectieve uitbouw horecafunctie Varsenerpoort (plein) via Bermerstraat naar Markt/Vechtoevers;
- Concentratie dienstverlening rond 'dienstenplein' 't Vrijthof;
- Herontwikkeling en herbestemmen tot woonfunctie (deels woon-zorg) noordelijk deel Centrum;
- Nieuwbouw zorgcentrum Oldehagen.

Ruimtelijk-stedenbouwkundige structuur

- De potentie historische identiteit/karakteristiek centrum van Ommen moet worden ontwikkeld;
- Herstellen en ontwikkelen relatie van de binnenstad met de Vecht (ontwikkeling Markt);
- (Her)ontwikkelen gebied Markt-Varsenerstraat voor goede doorstroming gewenste winkelcircuit;
- (Her)ontwikkelen achterterrein Aldi en binnengebied Tuinstraat tot woonpleinen;
- Systematische aanpak en herinrichting van het binnenstadserf (zowel wanden als vloer) naar comfortabel voetgangersgebied en tot uitdrukking brengen van haar historische identiteit;
- Stedenbouwkundige vorming en verbinding van de Markt en de Vechtkade met bebouwing;
- Het creëren van herkenbare (voetgangers)toegangen vanuit de randen van de Markt;
- Verbeteren stedenbouwkundige kwaliteit omgeving Aldi en op de hoek Varsenerpoort-Brugstraat.

Verkeer en parkeren

- Terugdringen doorgaande verkeer op de Varsenerdijk/N34 en het versterken van de relatie met de Vecht door de omleiding N34, herinrichting oude tracé N34 en aanbrengen inrichtingsmaatregelen in het centrum van Ommen;
- Het creëren van een evenwichtige parkeerstructuur zowel voor lang- als voor kortparkeerders en aansluitend op de belangrijkste invalsroutes.

Meerdere van deze opgaven zijn inmiddels gerealiseerd of er wordt aan de realisatie gewerkt. De gemeente zet ook de komende jaren in op de verdere realisatie van bovenstaande plannen, het benutten van mogelijkheden die zich passende binnen deze opgave aandienen en het behouden en verder versterken van een dynamisch en aantrekkelijk centrum met winkels, ontspanning, woonmogelijkheden (inclusief woon-zorg combinaties) en een woonservicegebied op plusniveau.

5.1.4 Realisatie

De aanpak van het centrum op basis van de ontwikkelingsvisie is integraal ondergebracht in het overkoepelende project "Vecht voor het Centrum", in combinatie met het project "Vechtoevers". De naam "Vecht voor het Centrum" bevat het doel van het project vanuit twee perspectieven. Ten eerste wil de gemeente door het project bereiken dat de Vecht meer betrokken wordt bij het centrum en vice versa. Aan de andere kant wil de gemeente, samen met bewoners, ondernemers en bezoekers, 'vechten' voor een kwalitatief goed en interessant centrum om te wonen, werken en verblijven. Het doel van het project "Vechtoevers" sluit hierbij goed aan. Een centrum dat bovendien goed bereikbaar is en voor eenieder toegankelijk.

Binnen deze projecten zijn meerdere onderdelen te onderscheiden:

■ **Nieuw verkeerscirculatieplan voor het centrum**

Door het omleiden van het doorgaand verkeer is de basis gevormd voor de realisatie van diverse ruimtelijke plannen, waaronder de Centrumvisie. Binnen de Centrumvisie wordt de parkeerbalans tot stand gebracht. In 2010 is de stationsomgeving heringericht. In 2012 wordt de Stationsweg heringericht, met een veilige fietsverbinding tussen het station en het centrum. Tot de grotere infrastructurele projecten behoort ook de herinrichting van de Schurinkstraat vanaf de Pr. Julianastraat tot de Chevalleraustra, tot een 30 km/uur zone, inclusief de aanleg van een rotonde op de kruising Schurinkstraat-Chevalleraustra. Ook de Pr. Julianastraat wordt afgewaardeerd tot een 30 km/uur zone. Hiermee wordt een groot verblijfsgebied rondom het centrum gecreëerd, waarbij leefbaarheid en verkeersveiligheid centraal staan.

■ **Herinrichting en opwaardering van delen van het Historische Centrum**

De oude kern van de stad Ommen is deels heringericht. Dit houdt in dat straten en pleinen zijn opgeknapt en een moderne uitstraling aan de inrichting van de openbare ruimte is gegeven. In delen van het centrum vindt revitalisatie plaats van onderdelen van het bestaande centrum door het herontwikkelen van pleinen, winkels (Gevelfonds), woningen en zorg. Hiermee ontstaan in het centrum flexibel te benutten (her)ontwikkelingslocaties tot ver na 2020.

■ **Ontwikkeling van de Westflank**

Dit deel wordt de huiskamer van het centrum. Het bestemmingsplan op basis waarvan de ontwikkeling van de Westflank kan worden gerealiseerd is inmiddels onherroepelijk geworden. Ommen is medio 2012 voortvarend aan de slag met de ontwikkeling van de Westflank als onderdeel van het overkoepelende project "Vecht voor het Centrum".

■ **Ontwikkeling van de Vechoevers**

Dit gebied wordt het podium van het centrum. Hoewel het project is ingegeven vanuit waterbeheersing (waterschap) voorziet het project er ook in dat het centrum van Ommen beter wordt verbonden met de Vecht. Er ontstaat een oever met promenade en aanlegvoorzieningen. Dit geeft een stevige impuls aan het kwaliteitsbeeld van het centrum, biedt kansen voor bijzondere woonmilieus aan het water en biedt ook de toeristen mogelijkheden om winkelen te combineren met ontspanning aan en op de Vecht.

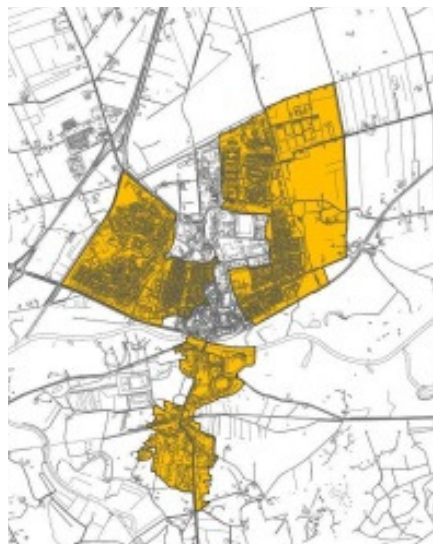
5.2 Wonen

5.2.1 *Gebiedsprofiel*

De stad Ommen kent de volgende bestaande woonwijken:

■ **De Laarakkers**

De wijk De Laarakkers is de eerste uitbreiding van Ommen, deze uitbreiding heeft plaats gevonden tot aan de jaren zestig en vertoont de kenmerken van "Functionalisme", wat onder andere duidelijk wordt in de groene assen met daarin opgenomen de algemene wijkvoorzieningen. Verder is sprake van een hiërarchische structuur. De verkaveling is rationeel. De woonstraten lopen van noord naar zuid.

Het straatbeeld is weinig gedifferentieerd en er zijn door de overheersende lengterichting geen duidelijke verblijfsplekken aanwezig. Dwars door de woonwijk in noord-zuidelijke richting is een strook met verschillende voorzieningen aanwezig. In deze zone zijn een dierenartsenpraktijk, een RK kerk met begraafplaats, een basisschool, een gymlokaal en het gezondheidscentrum aanwezig. Tevens zijn op een aantal andere plaatsen in de wijk nog enkele scholen aanwezig. Aan de zuidwest kant van het gebied staan de serviceflats van Stadshagen.

■ **Lodderholt/Zeeheldenbuurt**

In tegenstelling tot de wijk Laarakkers is deze uitbreiding van Ommen, in de jaren '60 en '70 vriendelijker van opzet. Er is in deze wijk geen plaats voor zichtlijnen en de huizen zijn gevarieerder en lossen gerangschikt. Als het gaat om openbaar groen is er in de Zeeheldenbuurt weinig ruimte, maar dit wordt gecompenseerd door de aanwezigheid van volop particulier groen. Door Lodderholt loopt een as van bijzondere en openbare gebouwen en er is veel groen aanwezig.

■ **De Strangen/Ommes**

Halverwege de jaren zestig tot begin jaren zeventig zijn de wijken De Strangen en Ommes tot stand gekomen. De Strangen heeft een vrij rechthoekig stratenpatroon, zonder een duidelijke functionele hiërarchie. Het stedenbouwkundig concept was dat iedereen aan een doorlopende weg moest wonen, met parkeermogelijkheden voor de deur en een directe verbinding met de omgeving. In de Ommes is er meer sprake van een vertakte structuur. In het gebied De Strangen zijn tevens de bedrijfsterreinen opgenomen die vanaf de jaren '70 in exploitatie zijn genomen.

■ **Dante-Noord/Dante-Zuid**

Dante is op dit moment de grootste wijk van Ommen. De wijk is in de jaren '70, '80 en begin jaren '90 gerealiseerd en bestaat hoofdzakelijk uit eengezinswoningen. Centraal in de wijk zijn twee basisscholen gesitueerd, alsmede het verzorgings-/servicecomplex De Nijenhagen. Ook is een klein voorzieningengebied opgenomen, dat aanvankelijk bedoeld is geweest voor een buurtsupermarkt en een bankfiliaal, maar momenteel is ingevuld met een garagebedrijf en een installatiebedrijf. Het verschil tussen Dante-Noord en Dante-Zuid is de bebouwingsdichtheid. Dante-Zuid is later gebouwd en heeft een minder ruime opzet dan Dante-Noord. Dit is duidelijk te zien aan de hoeveelheid openbaar groen in de wijken en de plaatsing van de woningen. In de jaren zeventig, als reactie op de strakke vormgeving van de jaren zestig, nam de stedenbouw een nieuwe wending. Er werd gestreefd naar kleinschaligheid; traditionele rechte wegen werden veranderd in woonerven, blokken en hofjes. Het groen kreeg een onsamenvattend geheel en werd sterk versnipperd. Kenmerkend voor de bebouwing van de jaren zeventig is de ligging in de landschappelijke omgeving. In de Dante is dit terug te vinden in de grillige opbouw van de parken; water afgewisseld door bosjes en boomgroepen.

■ **Alteveer**

Dit is de laatst ontwikkelde wijk die zo goed als voltooid kan worden aangemerkt. De wijk is in de jaren negentig opgebouwd met behulp van nieuwe inzichten op het gebied van duurzame stedenbouw, duurzaam beheer en duurzaam bouwen. Ook is er een nieuwe visie op het groen in de wijk. Er wordt meer rekening gehouden met de natuur bij de aanleg en onderhoud van het groen. De centrale groenstructuur met waterpartijen die begint bij Dante, loopt als

verbindingszone via Alteveer naar het Ommerbos. Dante en Alteveer zijn in vele opzichten verschillend: in Alteveer zijn er rechte wegen en ruimtelijke, zelfstandige woningen. Het gebied Alteveer bestaat uit een woongedeelte en een bedrijfsgebied. Het woongedeelte ligt in de oostzijde van het gebied Alteveer. Het bedrijfsgebied Alteveer ligt in het westelijke plangebied. Dit gebied grenst aan het nieuw ontwikkelde bedrijfspark De Rotbrink. Het plangebied Alteveer is de afgelopen jaren aan de oostzijde uitgebreid met een voorzieningsgebied en een afsluitende rij vrijstaande woningen.

■ **Ommen-Zuid/Wolfskuil**

Deze beide wijken van Ommen bevinden zich ten zuiden van de rivier de Vecht en zijn in stedenbouwkundig en natuurlijk opzicht geheel verschillend met de wijken ten noorden van de Vecht. Ommen-Zuid onderscheidt zich van andere wijken door de ruimere opzet van de huizen en de aanwezigheid van veel groen. De opzet van de wijken wordt in grote mate bepaald door de aanwezige bospercelen. De sfeer van het bos wordt in een aantal gevallen doorgezet in de grootschalige tuinen van particulieren, hierdoor ontstaat er een natuurlijke samenhangende omgeving. Gedurende de opbouw van de wijk zijn er verspreid over vele jaren steeds individueel huizen bijgebouwd. Deze huizen hebben verschillende karakters, en dat maakt dat Ommen-Zuid veel verschillende architectonische stijlen herbergt.

Ommen kent drie grotere locaties voor de nieuwbouw van woningen. De Westflank valt onder de herontwikkeling en revitalisering van het centrum. Binnen de gebiedsuitwerking "Wonen" vallen de herontwikkeling van het Havengebied en Ommen Oost.

Alle bestaande woonwijken, het te ontwikkelen Havengebied en de nieuw te ontwikkelen woonwijk Ommen Oost vallen in het woonservicegebied met een plusniveau.

5.2.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

De gemeente Ommen wil een groene, duurzame en zelfstandige gemeente blijven waar het goed en veilig wonen is. Zij biedt aan de eigen inwoners voldoende woonmogelijkheden. Hierbij gaat de aandacht vooral uit naar jongeren, jonge gezinnen en ouderen om te voorkomen dat deze groepen de gemeente moeten verlaten. Ter versterking van het voorzieningenniveau en de lokale werkgelegenheid wil de gemeente dat er voldoende woningen worden gebouwd. Daarnaast profileert de gemeente zich op het terrein van duurzaamheid.

In de bestaande woonwijken zijn niet of nauwelijks nog ambities om tot ingrijpende ontwikkelingen te komen. Voor de bestaande woonwijken geldt dat de gemeente inzet op het zo goed mogelijk in stand houden van deze woongebieden door een goed beheer van de openbare ruimte. Daar waar nodig vindt op kleine schaal revitalisering en/of herstructurering plaats wanneer ontwikkeling op het niveau van woningen, infrastructuur of voorzieningen daarom vragen. In de bestaande woonwijken is geen sprake van specifieke grootschaligere ontwikkelingen. Enige uitzondering daarop vormen mogelijk de voorzieningengebieden (met name in de Laarakkers en mogelijk ook de Dante) op het moment dat die in verband met de ontwikkeling van Kindpleinen of Gezondheidspleinen moeten worden heringericht (zie paragraaf 6.2 onderwijs).

De drie grote bouwlocaties bieden voldoende mogelijkheden om de ambities die Ommen heeft op het terrein van het bieden van een gedifferentieerd woningaanbod en een goed woonmilieu waar te maken. Concreet gaat het er daarbij om dat de gemeente, teneinde de kernambitie van een groene, gastvrije, geïnspireerde, gezonde en gelukkige verblijfsgemeente waar te kunnen maken, inzet op een woningbouwprogramma dat:

- Inspeelt op de vergrijzing en ouderen in staat stelt langer zelfstandig in de eigen woonomgeving te wonen;
- Inspeelt op een voldoende en gevarieerd aanbod voor gezinnen met kinderen;
- Inspeelt op en kansen biedt aan starters, alleenstaanden en jonge gezinnen om zich in Ommen te vestigen;
- Inspeelt op duurzame woningbouw door onder meer het toepassen van levensloop bestendig bouwen;
- Rekening houdt met de prestatieafspraken die Ommen met de provincie Overijssel heeft gemaakt.

Als onderdeel van de ontwikkeling van Ommen Oost wil de gemeente een familiebos inrichten dat is bedoeld voor het herdenken van bijzondere momenten in een mensenleven.

5.2.3 Opgave

De opgaven in de bestaande woonwijken zijn relatief beperkt en omvatten geen nieuwbouw plannen met uitzondering van enkele woningen in het kader van herstructurering of revitalisering. Concreet gaat het in de bestaande woonwijken om:

- **De Laarakkers:** enkele buurten in het gebied De Laarakkers zullen op den duur gerevitaliseerd moeten worden, met name die grenzen aan de Jhr. Van Nahuysstraat en de Wentholtstraat. Daar is sprake van relatief kleine oude rijtjeswoningen, te weinig parkeerruimte en een stenige aanblik door gebrek aan groenvoorzieningen. Het gaat daar dus om het aanpassen van de bestaande woningen en de herinrichting van de woonomgeving met meer openbaar groen en parkeermogelijkheden;
- **Lodderholt/Zeeheldenburt:** voor het gebied Lodderholt liggen enkele grotere ruimtelijke ingrepen in het verschiet, zoals de revitalisering van het zorgcentrum Oldenhagen en de herinvulling van de locaties van de Rabobank en Takman gereedschappen aan de Van Raaltestraat/Den Lagen;
- **De Strangen/Ommeres:** de wijken De Strangen en Ommeres kunnen als voltooid worden beschouwd. Grote ruimtelijke ingrepen zijn niet te verwachten.
- **Dante:** de wijk Dante kan als voltooid worden beschouwd. Grote ruimtelijke ingrepen zijn niet te verwachten, behalve voor het in de wijk opgenomen voorzieningengebiedje aan de Patrijsstraat, dat voor herontwikkeling in aanmerking komt;
- **Alteveer:** beide gebieden (woon- en bedrijfsgebied) kunnen als voltooid worden beschouwd;
- **Ommen-Zuid/Wolfskuil:** het geldende bestemmingsplan Ommen Zuid dateert van 2007 en is dus nog redelijk recent. Dit bestemmingsplan is overwegend consoliderend van aard. Het plan is gericht op handhaving van de bestaande functies, de stedenbouwkundige structuur en ruimtelijke verschijningsvorm. Er zijn slechts op enkele in het plan aangegeven locaties nieuwe woningen toegestaan, maar dat mag niet als grote ruimtelijke ontwikkeling worden gezien.

De nieuwbouw van woningen en de opgave die Ommen hier heeft met een jaarlijks te realiseren bouwprogramma van circa 60 woningen, gespreid over huur- en koopsector en gericht op de door Ommen onderscheiden doelgroepen, wordt grotendeels gerealiseerd in de drie grote nieuwbouwlocaties Westflank, Havengebied en Ommen Oost. Daarnaast worden nieuwe woningen gerealiseerd in het kader van de revitalisering van delen van het centrum, in de kernen Lemele en Beerzerveld en in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling (Rood voor Rood).

Ommen start in het Havengebied met de herontwikkeling van het westelijk Havengebied. Daarnaast realiseert de gemeente in Ommen Oost een grootschalige nieuwe woonwijk, die de komende decennia voldoende ruimte biedt. Ommen Oost biedt in combinatie met de nieuwbouw in de Westflank en het Havengebied voldoende ruimte voor de realisatie van de bouwopgave en het zowel kwalitatief als kwantitatief te kunnen voldoen aan de woningbouwopgave en -behoeften in Ommen. Op basis van de prestatieafspraken met de provincie Overijssel mag Ommen tot 2015 maximaal 240 woningen realiseren. Dit komt neer op jaarlijks 60 woningen. Deze woningen moeten primair voor de eigen inwoners worden gerealiseerd. Voor 2015 worden deze afspraken opnieuw herijkt. Indien er daarboven extra woningen nodig blijken, is afgesproken dat kwaliteit voor kwantiteit gaat.

5.2.4 *Realisatie*

De herontwikkeling van het Havengebied en ontwikkeling van Ommen Oost bieden als grote nieuwbouwlocatie, naast ook de Westflank, de komende decennia voldoende ruimte voor om te kunnen voorzien in de woningbouwbehoefte van Ommen.

In 2012 wordt gestart met de herontwikkeling van het Havengebied. Het westelijk deel van het Havengebied (tussen de Schurinkstraat, Strangeweg en Haven West dat deel uitmaakt van een voormalig bedrijventerrein en overgangsgebied aan de Schurinkstraat) wordt ontwikkeld tot woongebied met maatschappelijke doeleinden, waaronder een verenigingsgebouw. Uitgangspunt is een flexibele ontwikkeling waarbij rekening kan worden gehouden met de markt en er vraag gestuurd kan worden gebouwd.

Het nieuw te ontwikkelen gebied Ommen Oost heeft een huidige bestemming als agrarisch gebied en is gelegen ten oosten van de Haarsweg en wordt begrensd door de Haarsweg, Arrierflierweg, Arrierveldsweg en de Harderbergerweg. Het is de bedoeling om hier een duurzame woonwijk te ontwikkelen. De eerste fase zal bestaan uit circa 350 woningen. Gezien de urgentie om zo spoedig mogelijk met de bouw van huurwoningen en starterswoningen te beginnen, wordt uitgifte van bouw kavels voorzien in de 2e helft van 2013. Het gebied biedt ruimte voor het bouwen in zowel de huursector als koopsector voor de komende decennia. Ook biedt het gebied ruimte voor nieuwe woonconcepten, zoals het 'lommerrijk wonen' en wonen op "boerenerf", alsmede voor het inrichten van een familiebos, dat mogelijk tevens kan dienen als groene buffer tussen de woonwijk en Arriën.

Op basis van de prestatieafspraken met de Provincie, de woningbehoefte en bouwopgave is een gefaseerde ontwikkeling van Ommen Oost noodzakelijk. In de eerste fase van Ommen Oost kunnen circa 350 woningen worden gerealiseerd, waaronder 50 woningen lommerrijk wonen.

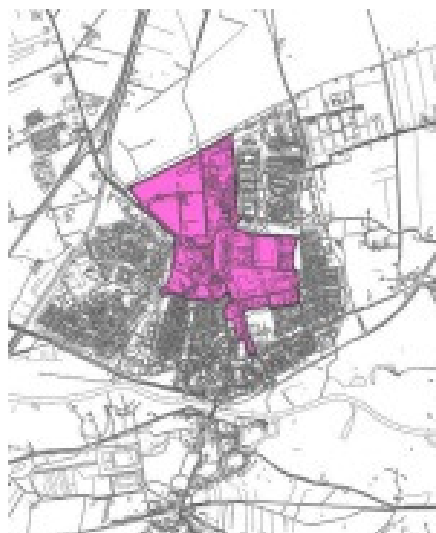
Gegeven de demografische ontwikkeling, de grondposities van de gemeente en de prestatieafspraken met de Provincie, ligt de focus op het eerst realiseren van woningbouw op de drie grote nieuwbouwlocaties Westflank, Havengebied en Ommen Oost. In verband met de grote grondpositie van de gemeente binnen het beoogde plangebied, is in overleg met woningstichting de Veste afgesproken dat Ommen prioriteit geeft aan de ontwikkeling van Westflank, Westelijk Havengebied en Ommen Oost. De ontwikkeling van Ommen Oost is op z'n vroegst voorzien na 2020. De gemeente zal in het verlengde daarvan een zeer terughoudend beleid voeren rond het ontwikkelen van woningbouw elders in de gemeente, met uitzondering van al bestaande plannen in Beerzerveld en Lemele en bestaande plannen in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling.

5.3 Werken

5.3.1 Gebiedsprofiel

Binnen de grenzen van de stad Ommen liggen vier bedrijventerreinen:

- **De Strangen:** bedrijventerrein uit de jaren '70. Op het terrein liggen enkele grotere en vele kleinschalige bedrijven, soms met bedrijfswoningen;
- **Alteveer:** bedrijventerrein dat vanaf de jaren '90 in ontwikkeling is gebracht. Het terrein is geheel uitgegeven. Het grenst in het oosten aan De Rotbrink;
- **De Rotbrink:** dit nieuwe bedrijvenpark biedt ruimte aan "kleinere" regionaal gebonden bedrijven om zich er te vestigen. Het terrein kent een hoge kwaliteitsstandaard wat betreft beeldkwaliteit en landschappelijke en ruimtelijke inrichting;
- **Balkerweg:** gemengde bedrijfszone waarbij ook volumineuze detailhandel is toegestaan. Deze zone ligt aan de zuidoost zijde van De Rotbrink.

In totaal kent Ommen ongeveer 65 hectare aan bedrijventerrein.

Buiten de stad Ommen zijn bedrijventerrein bij Beerzerveld en Vilsteren, die onderdeel uitmaken van de gebiedsuitwerking buitengebied (het terrein bij Beerzerveld ligt deels ook in de kern).

- **Beerzerveld/Kloosterdijk:** bedrijventerrein dat is ontstaan uit de ruimtebehoefte van een tweetal lokaal gevestigde bedrijven met een regionale uitstraling. Het terrein is volledig uitgegeven en kent geen uitbreidingsmogelijkheden;
- **GasUnie terrein:** dit specifieke bedrijventerrein van circa 47 hectare van de GasUnie bij Vilsteren bevat het grootste aardgas verdeelstation van Europa.

5.3.2 Ambitie en ontwikkelingsrichting

Het bedrijventerreinenbeleid is conform ook de regionale afspraken vooral gericht op behoud en uitbreiding van lokaal gevestigde bedrijven en werving van regionaal gebonden bedrijven van

buiten de gemeente die qua aard en omvang bij de gemeente passen. Op basis van de bedrijventerreinanalyse van Ommen is, rekening houdende met de SER-ladder (herinrichten bestaande terreinen → optimaliseren gebruik bestaande terreinen → ontwikkelen nieuwe terreinen), besloten tot het ontwikkelen van bedrijvenpark De Rotbrink. Binnen Ommen is er zo, in combinatie met herontwikkeling van eventueel vrijkomende kavels op het bedrijventerrein De Strangen, voldoende ontwikkelruimte beschikbaar voor (her)vestiging van bedrijven.

Vestiging van grootschalige of zwaardere industrie (categorie 5 en 6 VNG bedrijvenlijst) is per definitie uitgesloten. Bij de ontwikkeling van het nieuwe bedrijvenpark en de werving van bedrijven op bestaande terreinen, richt de gemeente Ommen zich zodoende vooral op het lokale en lichte bedrijfssegment (maximaal categorie 4 en bij voorkeur 3 of lager uit de VNG bedrijvenlijst). De uit te geven terreinen zijn kleinschalig. Willen zich hier grootschaliger en/of zwaardere bedrijven vestigen, dan worden die doorverwezen naar de gemeente Hardenberg. Op dit moment zijn er in Ommen wel meerdere grote, ruimte vragende, bedrijven gevestigd zoals Larcom, Pacton en het distributiecentrum van de Aldi. Deze wil Ommen behouden, maar aan deze bedrijven wordt er geen extra ruimtelijke mogelijkheid tot uitbreiding meer geboden.

5.3.3 *Opgave*

De bestaande bedrijventerreinen De Strangen en Alteveer en ook het terrein bij Beerzerveld zijn geheel uitgegeven. Op het nieuwe bedrijvenpark De Rotbrink is ruim voldoende bouwterrein voor uitgifte aanwezig, in relatie tot de vraag vanuit primair lokale en regionale ondernemers. De gemeentelijke opgave heeft voornamelijk betrekking op De Rotbrink (uitgifte bedrijvenpark) en De Strangen (revitalisering).

Voor De Strangen bestaat de opgave uit revitalisering en het creëren van duurzame oplossingen, zoals neergelegd in het Masterplan de Strangen. Dit bedrijventerrein moet, onder invloed van het herstructureren van het Havengebied tot woongebied, gedeeltelijk worden getransformeerd.

5.3.4 *Realisatie*

De gemeente wil bij bedrijfsverplaatsing en nieuwe vestiging van bedrijven proberen deze versneld te plaatsen op De Rotbrink. De gemeente gaat actief op zoek naar geschikte bedrijven, passende binnen de regionale verdelingsafspraken met Hardenberg over de werving en nieuw vestiging van bedrijven. Het gevuld krijgen van De Rotbrink is van belang vanuit de gemeentelijke grondpositie en het verkrijgen van een sluitende grondexploitatie. Nieuwe bedrijven moeten passen binnen de kwaliteitseisen die vanuit het plan worden gesteld. Mocht de werving dit noodzakelijk maken dan wordt een beperkte gedeeltelijke heroverweging (in overleg met bestaande bedrijven) van de gestelde kwaliteitseisen niet uitgesloten (dit betreft met name de eisen inzake de voorgevelrooilijn, de staat van de bedrijfsactiviteiten en de eisen die leiden tot inefficiënte gebruiksmogelijkheden voor potentiële kopers). Deze kwaliteitseisen zijn:

- Uitgeefbaar oppervlak van 80%;
- Maximale bouwhoogte van 3 lagen;
- Behoud bestaande karakteristieke groenelementen en eiken aan de Balkerweg;
- Stedenbouwkundige aansluiting bij Alteveer;
- Wegprofiel met groenstroken, fietspad en voetpad;
- Bedrijven bouwen in een voorgevelrooilijn, waarbij bij productieruimtes de rooilijn verder naar achteren wordt geplaatst dan voor de kantoorruimte;

- Het hebben van een zichtbare entree van de hoofdingang naar het bedrijf;
- Parkeren op eigen terrein.

Het mogelijk heroverwegen (in overleg met bestaande bedrijven) van deze kwaliteitseisen houdt in dat het huidige uitgangspunt van kwaliteit voor kwantiteit (dat wil zeggen uit te geven meters bedrijfsterrein) meer flexibel gaat worden gehanteerd.

De revitalisering van De Strangen verloopt redelijk volgens plan. Het "Masterplan Industrierrein De Strangen" voorziet in een toekomstvast inrichting van het bedrijventerrein waarop bestaande bedrijven goed kunnen blijven functioneren en waarbij een nieuwe zonering die rekening houdt met de ontwikkeling van het Havengebied wordt doorgevoerd. De herinrichting en revitalisering van de terreinen van de op de Strangen gevestigde grotere bedrijven is pas bij vertrek van deze bedrijven naar andere locaties aan de orde. Ommen wil deze bedrijven binnen hun huidige terreinen graag behouden, maar staat geen verdere ruimtelijke uitbreiding van deze bedrijven binnen de Strangen of op een andere locatie binnen de gemeente toe.

Voor de lange termijn wil de gemeente de uitbreiding van bedrijventerrein vooral zoeken in het herstructureren en optimaliseren van grotere bedrijvenskavels op de bestaande bedrijventerreinen. In het Masterplan De Strangen is daarvoor al een aanzet gegeven. Bij het vrijkomen van de grotere bedrijfskavels wil de gemeente partij zijn bij de herinrichting en herontwikkeling van deze bedrijfslocaties.

5.4 Kernen

5.4.1 *Gebiedsprofiel*

De gemeente Ommen kent meerdere kernen en buurtschappen. De grootste kleine kernen zijn:

■ **Lemele:**

Het Sallandse esdorp Lemele is gelegen in het zuiden van de gemeente Ommen, op circa 8 km ten zuiden van de stad Ommen, tussen de Lemelerberg en de provinciale weg N347 Ommen- Hellendoorn. Vanuit Lemele sluiten een aantal wegen aan op de provinciale weg. Deze provinciale weg maakt het dorp Lemele goed bereikbaar. In 2010 telde het dorp Lemele 534 inwoners.

De ruimtelijke inrichting van Lemele en het omliggende gebied is volledig bepaald door enerzijds de natuurlijke processen en anderzijds door de handelingen en ingrepen van de mens in de fysische structuur van het gebied. De natuurlijke omstandigheden van het gebied waren zodanig dat goede mogelijkheden ontstonden voor de ontwikkeling van een op zelfvoorziening gerichte landbouw. De zandgronden werden gebruikt als bouwland, maar moesten zwaar bemest worden. Als gevolg hiervan ontstond een esdorpenlandschap, waarvan de sporen rijkelijk in het landschap aanwezig zijn. De voor het esdorpenlandschap zo karakteristieke heidevelden zijn allemaal vervangen door bos of omgezet in landbouwgrond. Alleen op de Lemelerberg en de Archemerberg wordt nog heide aangetroffen. De noord-zuid route Ommen Hellendoorn liep oorspronkelijk door het dorp, waardoor de structuur van het

dorp in de loop der jaren een enigszins langgerekte vorm kreeg. De oorspronkelijke (19e eeuwse) structuur van Lemele is in het huidige beeld nog voor een belangrijk deel waarneembaar. Dit geldt vooral voor het grillige wegenpatroon, de ruime, open structuur en voor het gevarieerde omliggende landschap. Een duidelijke brinksituatie is in Lemele niet (meer) goed waarneembaar. Van de oude Saksische boerderijen zijn in het gebied nog enkele exemplaren aanwezig. Voor het overige is qua bebouwing in de loop van de tijd vrij veel gewijzigd. Lemele heeft nog steeds een agrarisch karakter, hoewel de afgelopen decennia verschillende boerderijen tot woonhuis zijn verbouwd. De open ruimtes tussen de bebouwing langs de Lemeleresch zijn van groot belang voor de ruimtelijke verwevenheid tussen het dorpsgebied en de es. Van grote invloed is vanzelfsprekend het zicht op de Lemelerberg, aan de overzijde van de es. De relatie met het beekdal van de Regge is voor een belangrijk deel verstoord door de omgelegde provinciale weg N347, bebouwing en functies als begraafplaats, sportterrein en recreatie.

■ **Beerze:**

Beerze is een oude nederzetting waarvan reeds in 1227 melding wordt gemaakt. Kenmerkend voor dit buurtschap, gelegen in het oosten van de gemeente, zijn de karakteristieke boerderijen en de oude veenputten, waar vroeger het veen uit werd gewonnen. In 2010 telde het buurtschap Beerze en omgeving 227 inwoners. Beerze is een beschermd dorpsgezicht.

■ **Beerzerveld:**

Het dorp Beerzerveld is gelegen in de uiterste zuidoosthoek van de gemeente Ommen, gelegen aan het kanaal Almelo-De Haandrik, aan de doorgaande weg van Vroomshoop naar Bergentheim. Deze weg zorgt ervoor dat het dorp Beerzerveld goed bereikbaar is. In 2010 telde het dorp Beerzerveld 451 inwoners, exclusief inwoners in het buitengebied. De huidige ruimtelijke inrichting van Beerzerveld en het omliggende gebied is volledig bepaald door enerzijds natuurlijke processen en anderzijds ingrepen van de mens in de fysische structuur van het gebied. Op sommige plaatsen ligt de vaste ondergrond op meer dan 1.20 m diepte, waardoor de bodem zonder extra funderingsvoorzieningen matig tot slecht geschikt is voor woningbouw. Nederzettingen in (hoog)veenontginningsgebieden kenmerken zich door een langgerekt bebouwingslint. Dit kenmerk wordt ook teruggevonden in Beerzerveld, waarbij rond de kerk een bebouwingscluster ontstond. Groei van het dorp vond voornamelijk in noordwestelijke richting plaats. Het dorp Beerzerveld heeft zich ontwikkeld als lintbebouwing langs het kanaal Almelo De Haandrik. Daarnaast werden haaks op de bebouwing langs het kanaal twee bebouwingslinten ontwikkeld (Schuurmanstraat en Van Alewijkstraat). Het opvullen met woningbouw van de tussen deze straten liggende gebieden vond ook plaats vanaf de bebouwing langs het kanaal. Hierop aansluitend is het nieuwe woonuitbreidingswijkje langs de Schuurmanstraat ontwikkeld. Bij Beerzerveld ligt het bedrijventerrein Beerzerveld/Kloosterdijk. Dit bedrijventerrein is ontstaan uit de ruimtebehoefte van een tweetal lokaal gevestigde bedrijven met een regionale uitstraling. Het terrein is volledig uitgegeven en kent geen uitbreidingsmogelijkheden.

■ **Vilsteren**

Het dorp Vilsteren is landschappelijk bijzonder fraai gelegen nabij de westgrens van de gemeente. Het dorp ligt ten noorden van de spoorlijn Zwolle-Emmen, nabij de westgrens van de gemeente. Het dorp Vilsteren ligt in zijn geheel op het landgoed Vilsteren, een particulier eigendom van circa 1.000 hectare. Vilsteren wordt ontsloten via de Vilsterseweg die de recreatieve verbinding vormt tussen Ommen en Dalfsen. Deze weg zorgt ervoor dat het dorp Vilsteren goed bereikbaar is. In 2010 telde het dorp Vilsteren 193 inwoners.

De structuur van het dorp wordt enerzijds bepaald door de agrarische ontstaansgeschiedenis (een esdorp) en anderzijds door de eeuwenoude relatie met het landgoed. De kern van het dorp bestaat uit een kleine weide met daaromheen onder andere een kerk, de pastorie, enkele boerderijen, de molen en Huis Vilsteren. Dit heeft ertoe geleid dat het grootste gedeelte van het dorp de officiële status van beschermd dorpsgezicht heeft gekregen. Deze status beperkt zich niet tot de in het dorp aanwezige gebouwen, maar richt zich nadrukkelijk ook op het samenspel van gebouwen, groene elementen, open stukken en het omliggende gebied. Daarnaast is de historische buitenplaats Vilsteren met landhuis, bijgebouwen en tuin en parkaanleg op grond van de Monumentenwet als beschermd monument aangewezen (besluit MS-2005-3191). Deze historische buitenplaats is van bijzonder cultuur-, architectuurhistorisch en stedenbouwkundig belang: als beeldbepalend middelpunt van het gelijknamige dorp, als hoogtepunt in het oeuvre van de architect E. Cuypers, als monumentaal ensemble met hoge ensemblewaarden, vanwege de neorenaissance bouwstijl van het huis en Koetshuis, vanwege de fraaie situering en vanwege de gaafheid van de onderdelen.

■ **Witharen**

Het buurtschap Witharen ligt in een landelijke omgeving aan de Balkerweg in het noorden van de gemeente Ommen. Deze weg zorgt ervoor dat het buurtschap Witharen goed bereikbaar is, zowel vanuit Balkbrug in het noorden als vanuit Ommen in het zuiden. In 2010 telde het buurtschap Witharen 67 inwoners.

De huidige ruimtelijke inrichting van Witharen en het omliggende gebied is volledig bepaald door enerzijds natuurlijke processen en anderzijds de handelingen en ingrepen van de mens in de fysische structuur van het gebied. Witharen is een plek op een zandrug te midden van de van oorsprong woeste gronden. Witharen kende een belangrijke functie als plaats op de route tussen Ommen en de Ommerschans. Daar komt ook het tolhuis vandaan. Ten zuidoosten van Witharen bleef een groot deel van het bos intact. De combinatie van natuurlijke en sociale processen hebben Witharen haar huidige beeld en vorm gegeven. Natuurlijke processen bepaalden (en limiteerden) de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw in het gebied. Het dorp bestaat uit een aan een doorgaande weg gelegen woonbebouwing. Woonuitbreidingen hebben voornamelijk plaatsgevonden aan de Tolhuisweg. Deze weg is gesitueerd in een U-vorm en sluit aan op de doorgaande Balkerweg. Ten oosten van Witharen bevindt zich een uitgebreid natuurgebied waar de waterleidingmaatschappij de nodige voorzieningen gerealiseerd heeft.

5.4.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

De ambities voor de kleine kernen zijn vooral gericht op het behouden van het eigen karakter van de kernen, en zo veel mogelijk behouden van de leefbaarheid en de daartoe benodigde voorzieningen, waarbij er in het welzijnsbeleid enige differentiatie geldt voor Lemele en Beerzerveld (voor beide kernen is een dorpsplan opgesteld en beide kernen hebben meer potentieel om basisvoorzieningen op eigen kracht te kunnen behouden gegeven hun omvang). Het gaat bij de leefbaarheid van de kleine kernen om verenigingsleven, onderwijs, sportfaciliteiten, lokale bedrijvigheid, detailhandel, horeca en dorpshuis, verenigingsgebouw of Kulturhus. De ontwikkelingsrichting voor de kernen is voornamelijk conserverend van karakter en er worden geen grootschalige ontwikkelingen voorzien.

De gemeente Ommen is van mening dat ook in de kleine kernen woningbouw mogelijk moet zijn, mits rekening wordt gehouden met de schaal van de kern en er zorg gedragen wordt voor een

goede landschappelijke inpassing. Op beperkte schaal zijn er in de kernen dan ook mogelijkheden tot woningbouw gericht op het voorzien in de eigen behoefte. Naast woningbouw wil de gemeente Ommen op beperkte schaal ruimte bieden aan de ontwikkeling van bedrijvigheid in de kern Beerzerveld (ontwikkelen kernrandzone en optimaliseren benutting bestaande bedrijventerrein).

Vanwege het bijzondere karakter van het dorp Vilsteren als beschermd dorpsgebied met historische buitenplaats was de groei van het dorp vanaf 1960 zeer beperkt tot gemiddeld circa 1 woning per jaar. Ook in de toekomst dient de woningbouwontwikkeling gelet op het beschermde karakter van het dorp en landgoed zeer beperkt te blijven.

5.4.3 *Opgave*

Op kleine schaal zijn er opgaven in de kernen. Deze opgaven hebben betrekking op het bouwen van woningen (Lemele en Beerzerveld), voorzieningen in de sfeer van zorg (Beerzerveld) en bedrijvigheid (Beerzerveld), deels te realiseren via hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen, deels via herontwikkeling en het optimaliseren van het gebruik van het bestaande bedrijventerrein Beerzerveld en de ontwikkeling van een kernrandzone bij Beerzerveld (overgang kern naar buitengebied). In Lemele speelt de ontwikkeling van de Imminkhoeve en de herinrichting van het sportpark en omgeving met woonfunctie (Bulemansteeg).

Voor zowel Lemele als Beerzerveld is een dorpsplan opgesteld, onder meer gericht op het in stand houden van het nog aanwezige voorzieningenniveau als basis voor de leefbaarheid van beide kernen. De aanwezigheid van basisvoorzieningen zoals onderwijs, winkel en/of zorgvoorziening in combinatie met onder meer mantelzorg, is ook voor de andere kernen van belang voor de leefbaarheid. Voor alle kernen geldt een basisniveau als woonservicegebied op het terrein van welzijn en zorg. Mantelzorg en nieuwe zorgconcepten op afstand van zorgaanbieders spelen daarbij een belangrijke rol in het bereiken van dit basisniveau.

5.4.4 *Realisatie*

Per kern wordt hieronder ingegaan op de realisatie van nieuwe ontwikkelingen:

■ **Lemele**

Vooralsnog zijn er voldoende uitgeefbare bouwkvavels in het nieuwe woonbuurtje "Onder de Venne" om aan de woningbehoefte in Lemele te voldoen. In Lemele kan indien de woningbehoefte van Lemele daarom vraagt, op z'n vroegst na 2020, extra ruimte worden gevonden voor woningbouw op basis van de locaties die uit de "Visie open plekken Lemele" naar voren zijn gekomen. In het kader van de herontwikkeling van de locatie Bulemansteeg met de herontwikkeling van het sportpark en omgeving is eveneens een kleinschalige maatwerkontwikkeling van woningen mogelijk aan de orde.

Voor het vakantiecentrum De Imminkhoeve dat is gelegen aan de noordoostrand van het dorp Lemele is momenteel een nieuw bestemmingsplan in procedure. Hiermee wordt beoogd de uitbreiding en modernisering van het bestaande vakantiecentrum voor gehandicapten mogelijk te maken. Deze ontwikkeling sluit goed aan bij de gemeentelijke beleidsdoelstelling om kwaliteitsverbetering van de reeds aanwezige verblijfsrecreatie te stimuleren.

■ **Beerze**

De status van Beerze als beschermd dorpsgezicht wordt blijvend geborgd. Voor Beerze geldt dat er in de komende tijd geen ontwikkelingen zijn voorzien en het beleid gericht is op conservering en het behouden en versterken van het beschermde dorpsgezicht.

■ **Beerzerveld**

Binnen Beerzerveld is voorzien in ruimte voor de gefaseerde bouw van 25 nieuwe woningen. De eerstvolgende geplande woonuitbreiding omvat 10 woningen in de omgeving Schuurmanstraat. Daarnaast is de bouw van nog eens 7 grondgebonden woningen aan de Westeweg mogelijk. Nabij de lagere school aan de Beerzerhaar bestaat het plan om een tiental woningen te realiseren met 24-uurs zorg. Voor Beerzerveld staat een betere bundeling van bestaande voorzieningen op de agenda in een Kulturhus als geïntegreerde voorziening. Bij Beerzerveld wordt de ontwikkeling van bedrijvigheid mogelijk in een nieuwe kernrandzone, te ontwikkelen in het overgangsgebied tussen de kern en het buitengebied.

■ **Vilsteren**

Voor het dorp Vilsteren geldt bij toekomstige ontwikkelingen een conserverend beleid, waarbinnen het mogelijk is dat het landgoed enige vrijheid geniet bij het hergebruik van vrijkomende agrarische gebouwen met nieuwe functies (wonen, zorg, recreatie en kleinschalige bedrijvigheid) en het landgoed de ruimte krijgt om tot 2020 enkele nieuwe woningen te ontwikkelen.

■ **Witharen**

In Witharen is aan de Tolhuisweg nog plaats voor een beperkt aantal woningen, passende binnen het woningbouwprogramma tot 2020. Deze toekomstige nieuwbouwlocatie is gereserveerd als onbebouwde agrarische grond. Met deze nieuwbouw aan de Tolhuisweg krijgt Witharen een meer stedenbouwkundig afgerond geheel.

5.5 Buitengebied

5.5.1 *Gebiedsprofiel*

Binnen de gemeente Ommen zijn twee grotere landschappelijke eenheden te onderscheiden, het oude cultuurlandschap en jongere ontginningslandschap. Deze zijn weer onder te verdelen in landschapstypen, zoals die in het bestemmingsplan Buitengebied en het nog actuelere Landschapsontwikkelingsplan (LOP), zijn onderscheiden. De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verweven in de landschapstypen die in het LOP worden onderscheiden. In het LOP van Ommen wordt onderscheid gemaakt in meerdere duidelijk verschillende landschappelijke zones. Twee blauwe aders, de Vecht en Beneden Regge, doorsnijden het gebied in oost-west en in noord-zuid richting. De gebieden direct ten noorden en ten zuiden van de Vecht bestaan hoofdzakelijk uit besloten bosgebied. In het LOP zijn voor elk landschapstype toekomstbeelden en maatregelen benoemd gericht op het behouden en verder ontwikkelen van de gebiedskenmerken. Het LOP sluit aan op de provinciale natuurdoelen, als onderdeel van de landschapstypen en toekomstbeelden is dan ook de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) in het LOP meegenomen. Deze toekomstbeelden zijn mede het uitgangspunt voor het bepalen van ontwikkelmogelijkheden en het bieden van ontwikkel- en gebruiksruimte op basis van het GOP en vormen een belangrijk kader bij het bepalen van de impact op de omgevingskwaliteit. In het GOP is in de beschrijving van de zes landschapstypen het toekomstbeeld uit het LOP verwerkt. Deze landschapstypen en

toekomstbeelden uit het LOP zijn als bouwsteen gebruikt voor het GOP en gelden als kader voor het goed inpassen van toekomstige ontwikkelingen conform de sturingsfilosofie van het GOP.

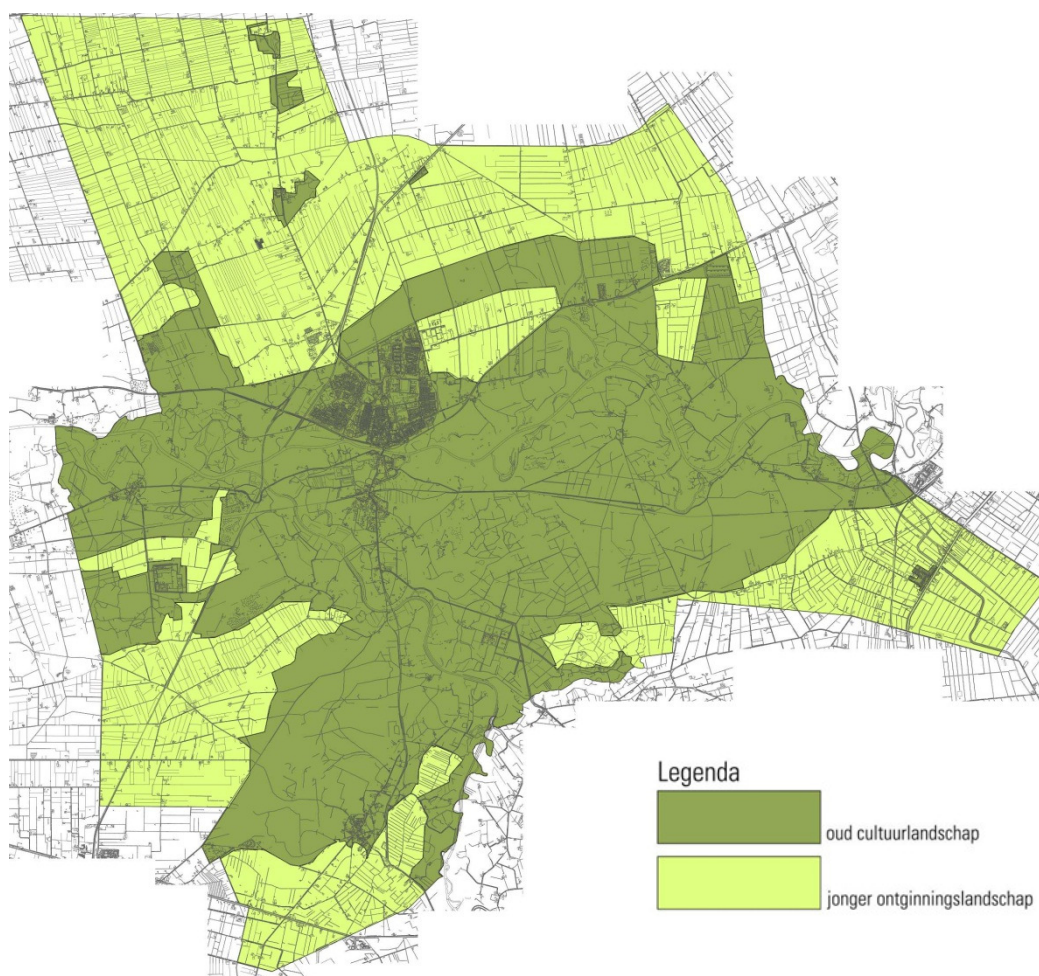
Wanneer ook gekeken wordt naar de functionele mogelijkheden van de beide grotere, landschappelijke eenheden is onderstaande onderverdeling te maken, waarbij het vlierenlandschap weliswaar hoort bij het oude cultuurlandschap, maar optisch en functioneel meer gelijkenis heeft met het jonge ontginningslandschap:

1. Oude cultuurlandschap:

- Rivierenlandschap;
- Essen- en kampenlandschap;
- Bos- en landgoederenlandschap;

2. Jongere ontginningslandschap (inclusief het vervlakte oudere vlierenlandschap):

- Veenontginningslandschap;
- Jonge ontginningslandschap;
- Vlierenlandschap.

■ **Het rivierenlandschap**

De Vecht en de Beneden Regge zijn in belangrijke mate structuurbepalend voor het Ommense landschap. De ligging van de grotere kernen langs de Vecht (Dalfsen, Ommen, Hardenberg), maar belangrijker nog de dekzandruggen aan weerszijden van de Vecht, hebben ertoe geleid dat de hoofdinfrastructuur in deze regio (N34/N340, spoorlijn) van oudsher ook evenwijdig langs deze rivier loopt. Het rivierenlandschap bevat behalve de huidige rivieren ook de talrijke meanders die begin vorige eeuw door de normalisatie van beide rivieren zijn afgesneden. Er is sprake van een visueel contrast tussen het zeer open rivierdal (vooral langs de Vecht) en de besloten, beboste rivierduinen daarlangs. Bebouwing en beplanting zijn schaars in de rivierdalen en er zijn slechts weinig bruggen over de rivieren. In het open rivierdal valt het microreliëf sterk op, in de vorm van oude meanders en stroomruggen, zoals die zijn gevormd door het stromende water. Vanwege de status van beschermd natuurgebied (Stekkenkamp, Junner Koeland, Karshoek) en de grote bezitten van landgoedeigenaren/terreinbeherende organisaties van grote delen van het rivierdal, zijn deze geomorfologische kenmerken goed bewaard gebleven en niet verdwenen door ruilverkaveling, egalisering, et cetera. Momenteel is er sprake van een veelheid aan natuurprojecten langs beide rivieren, waarbij ook het water meer de ruimte krijgt. Dit is eigenlijk in geheel Ommen het geval, behalve aan de oostkant van Lemele. Daar zal de huidige verkaveling en inrichting in belangrijke mate wijzigen.

■ **Essen- en Kampenlandschap**

Dit landschapstype is in de middeleeuwen ontstaan aan weerszijden van de Beneden Regge en de Vecht, onder invloed van het agrarisch grondgebruik. Plaatselijk zijn nog de hoger gelegen essen herkenbaar, die zijn ontstaan door eeuwenlange ophoging van de akkers met heideplaggen.

De bebouwing ligt overwegend verspreid, soms rond de essen. De wegen lopen veelal evenwijdig aan de Vecht en de Beneden Regge (Beerze en Varsen) of staan loodrecht op deze rivieren. Een deel van deze wegen wordt geflankeerd door beplantingen. Verder wordt het beplantingsbeeld gevormd door erfbeplantingen en de resterende beplantingen op perceelgrenzen. Vooral deze laatste categorie is de afgelopen decennia kwetsbaar gebleken voor agrarische intensivering en schaalvergroting. Ter plaatse van de beschermde landgoederen, havezaten en buitenplaatsen (Het Laer, Eerde, Vilsteren) zijn de beplantingspatronen beter bewaard gebleven en vaak nauw verweven met de parkachtige aanleg van deze gebieden. Bijzonder is verder de goed bewaard gebleven grote open ruimte van de Archemer- en Lemelersch. Vooral bij deze laatste es ontstaat door het sterke reliëf een bijzonder, geaccidenteerd landschapsbeeld.

■ **Bos en landgoederenlandschap**

De bosgebieden liggen veelal langs de rivieren op de droge, schrale rivierduinen. Deze door de wind afgezette grofzandige gronden waren onvoldoende vruchtbaar voor agrarisch gebruik en waren eeuwenlang alleen bruikbaar als gemeenschappelijke heidegrond, waar schaapskudden de schaarse mineralen bij elkaar graasden. Na het overbodig worden van de schaapskuddes bleken deze gronden voldoende geschikt voor houtteelt en ook aantrekkelijk voor de aanleg van landgoederen. Grote delen van de bosgebieden bestaan hoofdzakelijk uit naaldbomen. Ook de stuwwal van de Lemelerberg is structuurbepalend voor de landschappelijke patronen in de omgeving.

■ **Veenontginningslandschap**

In het veenontginningslandschap is het hoogveen grootschalig afgegraven en het landschap ontgonnen. Het stelsel van kanalen en waterlopen, wegen en bebouwingslinten bepaalt de

maat van de ruimte. Dat heeft grote open ruimtes en vergezichten en het contrast tussen deze ruimtes en de verdichte zones (rond de kanalen, wegen en linten, zoals bij Beerzerveld) opgeleverd. Binnen het veenkoloniaal landschap is de Ommerschans van bijzondere betekenis. De Ommerschans is een ontginningsnederzetting, die is ontstaan rond de verlaten schans uit 1623 tussen Ommen en Balkbrug. Rond 1820 is hier een strafkolonie (Maatschappij van Weldadigheid) ontwikkeld. De ontginningsstructuur is hier nog steeds herkenbaar (een streng rechthoekig patroon van vaarwegen, vaarten en sloten en op vaste afstanden van elkaar genummerde ontginningsboerderijen).

■ **Jong ontginningslandschap**

Het jonge ontginningslandschap, de heide- en broekontginningen, zijn ontstaan uit de vroegere gemeenschappelijke 'woeste gronden'. Dit landschapstype beslaat een groot deel van het Ommer buitengebied en bestaat met name uit grootschalige agrarische gebieden. De agrarische gebieden liggen op enige afstand van de rivier en zijn rationeel verkaveld door een wijdmazig wegenpatroon met verspreide bebouwing en met langgerekte percelen.

■ **Vlierenlandschap**

Het vlierenlandschap is een bijzonder type. Voorbeelden hiervan zijn Dalmsholte en het Arrierflier. Op de kaart van 1850 zijn de gebieden met het vlierenlandschap als graslandgebieden te midden van uitgestrekte heidevelden herkenbaar. In het huidige landschap vallen deze gebieden nog steeds op. Het zijn nu grotendeels open agrarische ruimtes te midden van uitgebreide bosgebieden. Dit landschapstype is door de lage ligging en opkomen van kwel van oorsprong overwegend nat. Door ontwatering ten behoeve van de landbouw is de bijzondere waarde deels verloren gegaan.

Bebouwing is evenals in het jonge ontginningslandschap aanwezig langs de beperkt voorkomende infrastructuur zoals de Arrierflierweg en de Dalmsholterweg. In Dalmsholte is nog sprake van een behoorlijk agrarisch gebruik; in het Arrierflier steeds minder, ook vanwege stadsuitbreiding. Recreatief gebruik is minimaal.

5.5.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

Het buitengebied van de gemeente Ommen bezit vele kwaliteiten. Denk aan de diversiteit aan landschapstypen binnen de gemeentegrenzen, de uitgestrekte natuurgebieden, de rust van het platteland en de rustieke ligging van kernen en buurten in het dal van de Vecht en de Regge. Het is dan ook niet voor niets dat Ommen erg in trek is bij vele recreanten. Met name de combinatie van de diversiteit met de gaafheid van het gebied maken de gemeente Ommen uniek. Je zou bijna zeggen: 'niets meer aan doen!'. Dat laatste zou echter gelijk staan met het negeren van de ontwikkelingen die zich dagelijks in het buitengebied van Ommen voordoen.

Ommen wil de differentiatie in het landschap en de landschappelijke, ecologische en cultuurhistorische waarden en kwaliteiten van het buitengebied behouden en versterken. Tegelijkertijd wil de gemeente in haar buitengebied de ontwikkelingen in de landbouw, het beheer van landgoederen en recreatiebedrijven niet op slot zetten. Daarvoor is het belang van deze partijen voor de economische ontwikkeling, maar ook als belangrijke drager van het landschap te groot. Het landschap zoals het er nu ligt is grotendeels een cultuurlandschap dat onder invloed van menselijk handelen is ontstaan.

Het landschap vraagt om onderhoud en beheer, teneinde de landschappelijke kwaliteit en de variatie in het landschap die onder meer door burgers en toeristen hoog worden gewaardeerd, te kunnen behouden. Dit houdt in dat de gemeente in haar buitengebied, rekening houdende met de specifieke mogelijkheden van de verschillende landschappen en ondergronden, ruimte wil bieden aan ontwikkeling. Niet onbeperkt maar binnen kaders, waarbij er gegeven de focus om nieuwe woningen te bouwen in de drie grote locaties Westflank, Havengebied en Ommen Oost, er slechts beperkt ruimte is voor het ontwikkelen van woningen in het buitengebied, door het hergebruik van vrij komende agrarische bedrijfsgebouwen of het ontwikkelen van knoopperven.

Ommen heeft de ambitie om, gedifferentieerd naar deelgebieden, ontwikkelruimte te bieden aan de landbouw, landgoederen, recreatiebedrijven en andere partijen die in het buitengebied actief zijn, maar wel met behoud van de omgevingskwaliteiten, waarvoor de kaders in het buitengebied worden beschreven in het LOP en meer specifiek de daar onderscheiden toekomstbeelden voor de landschapstypen.

Ommen wil, daar waar de randen van de stad of de kernen dat toelaten, ruimte bieden aan de ontwikkeling van enkele meer gevarieerde kernrandzones. Kernrandzones zijn gebieden met een gecombineerde functie van wonen en werken, in het overgangsgebied tussen het bebouwde gebied en het buitengebied. In de te ontwikkelen kernrandzones wordt een bredere menging van functies mogelijk. In aanzet kunnen er binnen een dergelijke functiemenging verschillende accenten worden aangebracht. Voor Ommen zijn er drie varianten die kunnen worden ontwikkeld:

- Kernrandzone met functies wonen met zorg en onderwijs;
- Kernrandzone met functies wonen met kleinschalige bedrijvigheid en handel;
- Kernrandzone met functies wonen met recreatie en dienstverlening.

5.5.3 *Opgave*

De ontwikkelingen staan niet stil. Was de landbouw van oorsprong de economische motor van het platteland, tegenwoordig speelt recreatie hier ook een grote rol in, profiterend van het aantrekkelijke landschap en de uitgestrekte natuurgebieden. Daarnaast zijn allerlei andere soorten van bedrijvigheid in het buitengebied ontstaan. Met andere woorden, het platteland verandert en is dynamisch. Ook de traditioneel belangrijke dragers van het landschap zoals de landbouw, landgoederen, natuurbeheerders en deels ook recreatiebedrijven hebben te maken met de economische teruggang en bezuinigingsopgaven. Het maakt ook steeds duidelijker dat het behouden en onderhouden van het gevarieerde Ommer landschap niet gratis is. Het is de opgave van de gemeente om - rekening houdende met de landschappelijke kwaliteiten en de bestaande natuur- en cultuurhistorische waarden - ruimte voor ontwikkeling te bieden. Ontwikkelruimte die nodig is om het bestaande en gevarieerde landschap in het buitengebied met haar eveneens gevarieerde gebruiksfuncties te kunnen blijven onderhouden en te behouden. Een buitengebied dat door haar afwisseling juist zo in trek is bij de vele toeristen die Ommen bezoeken.

5.5.4 *Realisatie*

Om sturing te kunnen geven aan de veranderingen die zich in het buitengebied afspelen, is recent het bestemmingsplan Buitengebied vastgesteld. Voor grotere opgaven en ontwikkeling blijft echter op basis van dit plan een afzonderlijk planologisch traject nodig. Het is bovenal een operationeel en conserverend plan. Het GOP vult de lacune die het bestemmingsplan Buitengebied kent op strategisch niveau door kaders te bieden voor een meer flexibele en toekomstgerichte benadering

van ontwikkelingen in het buitengebied. Ontwikkelingen die nodig zijn om invulling te kunnen geven aan de veranderingen die zich op het platteland voordoen en tegelijkertijd bescherming te bieden aan het aantrekkelijke landschap en de natuurgebieden. Kortom ontwikkelruimte binnen kaders onder het adagium 'Behoud door Ontwikkeling'.

Ommen onderkent het grote belang van haar landschappelijke kwaliteiten en variatie en zal in samenspraak met de terreinbeheerders afspraken maken over het behouden en waar mogelijk versterken van deze kwaliteiten, die deels ook de status van Natura 2000 gebied kennen en onderdeel vormen of vormden van de EHS. Ommen wil de contrasten tussen de landschapstypen en gebiedskenmerken versterken in combinatie met het vergroten van de toegankelijkheid en beleefbaarheid. Waar mogelijk wordt daarbij gebruik gemaakt van kansen die Ruimte voor Ruimte regelingen en strategieën als rood voor groen bieden. Dit gebeurt in overleg met initiatiefnemers, terreinbeheerders en ander private partijen binnen de kaders van de sturingsfilosofie van het GOP. Vrijwel altijd gaat het bij het toepassen van dergelijke oplossingen om maatwerk. In specifieke gevallen kan de gemeente daarbij de eigen grondposities die zij in het buitengebied heeft benutten voor het versterken van gebiedskenmerken van bepaalde landschapstypen.

Tegelijkertijd wil Ommen ruimte bieden voor ontwikkeling. De economische en maatschappelijke dragers van het landschap vragen om ontwikkelruimte en nieuwe mogelijkheden om hun bedrijfsvoering uit te breiden en op te schalen (met name landbouw), te verbreden (landbouw en landgoederen) en/of te flexibiliseren (recreatiebedrijven). De focus ligt daarbij op het bieden van ontwikkelruimte binnen kaders (zie sturingsfilosofie paragraaf 2.5) aan de bestaande bedrijven en partijen in het buitengebied en niet op nieuwe vestiging (met uitzondering van verplaatsing bestaande bedrijven binnen de gemeente). De invulling van deze ontwikkelruimte moet passen binnen de uitgangspunten van dit omgevingsplan, inhoudende een duurzame ontwikkeling die bijdraagt aan het behouden en versterken van de omgevingskwaliteit en de leefbaarheid van de gemeente, waarbij eventueel optredende negatieve effecten op de omgevingskwaliteit, leefbaarheid of duurzaamheid afdoende worden gecompenseerd. Initiatiefnemers zijn bovendien zelf mede verantwoordelijk voor het verkrijgen van acceptatie en draagvlak voor een voorgenomen ontwikkeling.

Het gedifferentieerd naar deelgebieden ontwikkelruimte bieden aan de landbouw, landgoederen, recreatiebedrijven en andere partijen die in het buitengebied actief zijn, kent als uitgangspunt dat in het hele buitengebied de ruimte voor nieuwe woningen (inclusief woningen voor woon-zorg combinaties) en bedrijvigheid zeer beperkt is. Nieuwe woningen zijn uitsluitend mogelijk in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling (Rood voor Rood), rood voor groen strategie, of als onderdeel van het duurzaam in standhouden van landgoederen. Beperkt kan, in vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen en binnen de kaders van de sturingsfilosofie, ruimte worden geboden aan de ontwikkeling van nieuwe, bij voorkeur innovatieve, startende bedrijvigheid (kraamkamerfunctie). Daarnaast wordt enige ontwikkelruimte aan bedrijvigheid geboden in de nieuw te ontwikkelen kernrandzones.

In de oude cultuurlandschappen krijgen de bestaande landbouwbedrijven mogelijkheden tot verbreding. Aan schaalvergroting wordt hier slechts onder strikte voorwaarden medewerking verleend. Bestaande recreatiebedrijven krijgen in dit gebied ontwikkelruimte binnen de kaders van de sturingsfilosofie, gericht op het bieden van meer flexibiliteit om deze bedrijven in staat te

stellen snel te kunnen reageren op de veranderende vraag van recreanten. De inzet in dit gebied is vooral gericht op het behouden en versterken van de groene en blauwe kwaliteiten, met onder meer de uitvoering van het provinciale programma Ruimte voor de Vecht, de ontwikkeling van kwaliteitsbuffers bij de Regge en het verlenen van medewerking en waar mogelijk in samenwerking met partners entameren aan rood voor groen projecten. In de jongere ontginningslandschappen is er meer ontwikkelruimte voor met name schaalvergroting in de landbouw. Ook voor dit gebied geldt dat het primaat ligt bij het bieden van ontwikkelruimte aan bestaande functies en dat de ontwikkelruimte voor het vestigen van nieuwe (landbouw)bedrijven en ook woningen beperkt blijft.

Nieuwe ontwikkelingen moeten passen binnen de kaders van de sturingsfilosofie als gesteld in paragraaf 2.5. Op beperkte schaal wordt er ruimte geboden aan de Ruimte voor Ruimte regeling (Rood voor Rood) en Rood voor Groen ontwikkeling. Dit betreft onder meer het hergebruik van bestaande agrarische bedrijfsgebouwen en de ontwikkeling van knoopen. Praktisch betekent dit dat er gemiddeld ruimte is voor de realisatie van slechts enkele woningen per jaar in het buitengebied.

De gemeente wijst windenergie in de vorm van windmolens af, omdat dit de omgevingskwaliteit en daarmee de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Ommen als recreatief-toeristische toplocatie in het Vechtdal en Nederland schaadt.

De gemeente wil het ontwikkelen van kernrandzones mogelijk maken in de volgende gebieden:

- Ommen Noord rond de ontsluiting van de nog te verbreden N48, kruising Balkerweg. Dit gebied kent al een grotere verscheidenheid aan functies en wordt gekenmerkt door een menging van wonen met recreatieve functies en detailhandel. In de toekomst gaat dit gebied deels opnieuw op de schop bij de verbreding van de N48 en de aanleg van nieuwe wegontsluitingen. Het hier ontwikkelen van een kernrandzone biedt kansen om het gebied meer tot een eenheid te maken;
- Beerzerveld (in het lint van de Westerweg). In de lijn van de traditionele lintbebouwing wordt ruimte geboden aan een beperkte ontwikkeling van wonen met bedrijvigheid. Deze kernrandzone ligt gedeeltelijk in de kern Beerzerveld zelf.

Bij de te realiseren kernrandzones geldt steeds dat er sprake is van meer ontwikkelruimte dan er thans mogelijk is. Het gaat daarbij primair om het bieden van meer ruimte voor het omzetten van bestaande functies naar andere functies, of het bieden van aanvullende mogelijkheden van bestaande functies. Wel worden daarbij eisen en spelregels gesteld aan de initiatiefnemers in een dergelijk gebied. Deze spelregels, zoals eerder beschreven in de sturingsfilosofie, zijn:

- Het tijdig informeren van belanghebbende over een voorgenomen initiatieven;
- Het verkrijgen van acceptatie/draagvlak voor het initiatief bij belanghebbende partijen;
- Het aantoonbaar op duurzame wijze realiseren van het voorgenomen initiatief;
- Het vanuit het initiatief bijdragen aan het versterken van de omgevingskwaliteit;
- Het vanuit het initiatief bijdragen (Noaberschap) aan de leefbaarheid van wijk of buurt;
- Het adequaat compenseren van negatieve effecten op de omgevingskwaliteit, leefbaarheid of duurzaamheid.

6 Thematisch Deel

Het thematisch deel biedt een uitwerking van de drie centrale thema's uit het omgevingsplan, gebaseerd op de drie P's van duurzame ontwikkeling:

- People: Welzijn en leefbaarheid
 - 6.1 Wonen,
 - 6.2 Onderwijs
 - 6.3 Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur.
- Prosperity: Welvaart en economie
 - 6.4 Bedrijvigheid en voorzieningen
 - 6.5 Landbouw
 - 6.6 Recreatie en toerisme.
- Planet: Omgevingskwaliteit
 - 6.7 Milieu, klimaat en duurzaamheid en openbare ruimte
 - 6.8 Natuur & landschap, water en erfgoed,
 - 6.9 Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid.

Per thema wordt steeds ingegaan op:

- Uitgangssituatie;
- Ambitie en ontwikkelingsrichting;
- Opgave;
- Realisatie.

Welzijn en leefbaarheid

6.1 Wonen

6.1.1 Uitgangssituatie

De gemeente Ommen telde op 1 januari 2011 17.329 inwoners. Ten opzichte van 1 januari 2004 is het inwonertal in Ommen met 389 inwoners (0,3% per jaar) gestegen. De inwoners van Ommen wonen verdeeld over een groot aantal grotere en kleinere kernen.³

Woningvoorraad Ommen 2010:

Eigendom	Aantal	Waarvan
Koop	4.187	
Huur	2.294	Woningcorporaties: 1.271 Overige verhuurders: 1.023
Onbekend	150	
Totaal	6.631	

De woningvoorraad bestaat in 2012 voor circa 93% uit eengezinswoningen en voor circa 7% uit meergezinswoningen. Meer recente informatie hierover is niet voorhanden. In opdracht van de Veste wordt een woningbehoefte onderzoek uitgevoerd in Ommen. Dit onderzoek biedt in 2012 een actueel inzicht in de woningvoorraad (zoals de verschillende woningtypen en koop- en huurprijsklassen).

Volgens de PRIMOS-prognose 2009 zullen er in 2020 in Ommen 6.956 woningen zijn. Dat betekent een stijging van gemiddeld 0,5% per jaar ten opzichte van 2010. In de thans beschikbare PRIMOS-cijfers 2011 is deze prognose (nog) niet bijgesteld.

De meest recente demografische cijfers van de PRIMOS 2011 geven aan dat Ommen in vergelijking tot de eerdere prognose uit 2009 versneld vergrijst:

- De grijze druk loopt in 2020 op naar 41% (was 29% en het landelijk gemiddelde ligt op 26%);
- De groene druk blijft ongeveer gelijk en stijgt iets tot eveneens 41% (was 40% en het landelijk gemiddelde ligt op 39%);
- Het middensegment in de bevolkingsopbouw van 20 tot 65 jarigen in Ommen daalt.

De stagnatie in de demografische ontwikkeling is in hoge mate terug te voeren op het niet hebben kunnen realiseren van nieuwbouw woningen in de afgelopen 3 tot 4 jaar. Hoewel de bevolkingsgroei stagneert en er sprake is van een lichte krimp is er toch een behoorlijke woningbouwbehoefte te onderkennen vanuit de eigen bevolking.

³ Bron: CBS Statline

De gemeente Ommen heeft in de achterliggende jaren zoals al benoemd stevige achterstanden opgelopen in haar woningbouwprogramma. In de periode 2009 – 2011 zijn er nauwelijks woningen gerealiseerd, circa 10 woningen. Op basis van de prestatieafspraken met de provincie Overijssel had de gemeente Ommen in deze periode gemiddeld ruim 80 woningen per jaar op moeten leveren. Inmiddels is er een gat ontstaan in de woningbouwproductie en daarmee in het aanbod van nieuwe woningen, van circa 150 woningen. Gedurende de periode 2009 – 2011 is de gemeente niet in staat gebleken nieuwe woningen op te kunnen (doen) leveren. Dit is direct terug te voeren op het gebrek aan direct in productie te nemen plancapaciteit in deze periode. Een belangrijke verklaring hiervoor is dat, als gevolg van diverse juridische procedures rond bestemmings- en bouwplannen (vernietiging Havengebied, beroep Westflank), er geen start kon worden gemaakt met het bouwen van woningen op die locaties. Het gegeven dat er geen woningen in deze periode zijn opgeleverd heeft meerdere negatieve gevolgen:

- Voor de provincie was het aanleiding de 180 woningen die de gemeente aanvullend op PRIMOS tot 2015 (zijnde 240 woningen) mocht bouwen bij de midterm review in te trekken;
- Na 2015 is de bouw van extra woningen mogelijk waarbij kwaliteit prevaleert boven kwantiteit en de gemeente aantoonbaar moet bouwen voor de eigen behoefte;
- De grondexploitaties van de gemeente is extra onder druk komen te staan.

Nu deze procedures grotendeels zijn doorlopen kan er op meerdere plekken in Ommen woningbouw tot ontwikkeling worden gebracht. Daarbij moet ook rekening worden gehouden met de volgende ontwikkelingen:

- Het aantal woningen dat de gemeente mag bouwen op basis van de prestatieafspraken met de provincie Overijssel, waarbij het aantal is teruggebracht tot het aantal dat uit de PRIMOS prognose volgt, zijnde 240 woningen (tot 1 januari 2015). De eerder met de provincie afgesproken 180 extra woningen, die uitsluitend mochten worden gebouwd indien de gemeente kan aantonen dat zij bouwt voor de behoefte van de eigen bevolking, zijn op basis van de midterm review ingetrokken;
- Ontwikkeling van het Havengebied en Ommen Oost zijn kritisch waar het de opbrengsten uit de grondexploitatie betreft;
- De ingrijpende veranderingen in de woningmarkt als gevolg van de economische en banken crisis. Dit heeft tot gevolg dat er landelijk weinig woningen worden gebouwd;
- De verslechterde financieringsmogelijkheden voor het kopen van een woning, waarbij met name starters het nog eens extra moeilijk hebben om de financiering van een woning rond te krijgen.

6.1.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

De gemeente Ommen wil een groene, duurzame en zelfstandige gemeente blijven waar het goed en veilig wonen is. Zij wil aan de eigen inwoners voldoende mogelijkheden bieden om zich te huisvesten. Hierbij gaat de aandacht vooral uit naar jongeren, jonge gezinnen en ouderen, om te voorkomen dat deze groepen de gemeente moeten verlaten. De gemeente wil een aantrekkelijke gemeente blijven voor jeugd, jongeren en gezinnen met jonge kinderen. Dit is nodig om de leefbaarheid en het hoge voorzieningenniveau op het terrein van onderwijs, sport en cultuur vast te kunnen houden. Er moet worden geïnvesteerd in het behouden en versterken van de aantrekkingskracht van Ommen op deze groepen. Ter versterking van het voorzieningenniveau

en de lokale werkgelegenheid wil de gemeente dan ook dat er voldoende woningen worden gebouwd. Daarnaast profileert de gemeente zich op het terrein van duurzaamheid.

De ambities voor het gemeentelijk woonbeleid zijn:

- Vraag gestuurd huisvesten: het aanbod aan woningen is niet langer het uitgangspunt, maar de vraag van de (toekomstige) bewoners, die gemiddeld steeds ouder worden. Mensen moeten zich zelf verantwoordelijk voelen voor hun eigen woon- en leefsituatie en de gemeente wil dat faciliteren;
- Evenwichtige leeftijdsopbouw: voorkomen moet worden dat Ommen op enig moment nog vrijwel uitsluitend bestaat uit ouderen. Dit is niet goed voor de leefbaarheid en voor het draagvlak van voorzieningen. Daarnaast zijn er jongeren nodig om de ouderen een goed woongenot te bieden (door bijvoorbeeld in winkels te werken en zorg aan huis te bieden). Daarom streeft de gemeente naar een evenwichtige leeftijdsopbouw;
- Streven naar een duurzame gemeente en samenleving: het gemeentebestuur heeft grote aandacht voor duurzaamheid (duurzame woningen qua materiaalgebruik, CO²-uitstoot en energiehuishouding) en wil stimuleren dat ouderen zo lang mogelijk in hun eigen, vertrouwde woning kunnen blijven wonen.

Meer beleidsdoelen en thema's uit het woonplan zijn nog steeds actueel en onverkort overgenomen in dit omgevingsplan (zie onderstaand overzicht).

Beleidsdoelen	Hoofdthema	Thema
1. Vraaggestuurd huisvesten	Nieuwbouw	Ouderen Mensen met een beperking Bouwen in de kernen Wonen op Bestelling Nieuwbouwprogramma
	Woningverbetering en herstructurering	
	Verkoop van huurwoningen	
	Huisvesten van andere doelgroepen	Lagere-inkomensgroep Woonwagenbewoners Statushouders Dak- en thuislozen
2. Evenwichtige leeftijdsopbouw	Jongere starters Draagvlak voorzieningen	
3. Streven naar een duurzame gemeente en samenleving	Duurzaamheid	Duurzaam bouwen Wonen met zorg Kwaliteit van de leefomgeving Klimaatbeleid
	Veiligheid	Domotica

Ook de beleidsuitgangspunten uit dit woonplan zijn voor de looptijd van dit omgevingsplan nog onverkort van kracht en daarom dus integraal overgenomen:

- Het imago van een groene gemeente, waar het rustig is en waar niettemin iedereen goed kan leven en recreëren en waar kwaliteit en veiligheid de norm is, moet behouden blijven;
- Om het groene karakter van de gemeente te behouden, krijgen naast de uitbreidingslocatie Ommen Oost, de inbreidingslocaties (Westflank, Havengebied en delen van het centrum) nadrukkelijk aandacht. Deze inbreiding mag het groene karakter van de woongemeenschappen niet aantasten;
- De gemeente wil met haar woningbouwprogramma perspectief bieden aan specifieke doelgroepen:
 - Wonen voor ouderen;
 - Wonen voor gezinnen met jeugd en jongeren;
 - Wonen voor starters, alleenstaanden en jonge gezinnen;
- De gemeente biedt ruimte aan vernieuwende woonconcepten;
- De gemeente zal voortrekker zijn van duurzaamheid en zet in op de bouw van levensloopbestendige woningen.

Met het oog op de vergrijzende bevolking wordt onder meer ingezet op duurzaamheid in de woningbouw en het realiseren van levensloop bestendige woningen.

Binnen de bouwopgave zet de gemeente in op vooral het creëren van een goed en passend aanbod van nieuwe woningen voor starters, jonge gezinnen en gezinnen met thuiswonende kinderen, om zo de daling van het middensegment in de demografische opbouw van Ommen binnen de perken te houden. Deze daling werkt op termijn namelijk ook negatief door op het voorzieningenniveau, en op de financiële positie van de gemeente. Daarnaast kan de gemeente de ogen niet sluiten voor de verdergaande en zich versneld aandienende vergrijzing. Deze ontwikkeling brengt een behoefte aan ouderenhuisvesting met zich mee, waarbij de gemeente primair inzet op het mensen langer in staat stellen zelfstandig in de eigen woonomgeving te blijven wonen. Dit houdt in het inzetten op wonen met zorg vanuit de woonservicegebieden en het beschikken over voldoende aanbod in verzorgingscentra (zie ook thema "Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur", onderdeel "zorg").

6.1.3 Opgave

In de "Prestatieafspraken wonen gemeente Ommen 2010-2015" hebben de Provincie en de gemeente Ommen afgesproken dat de woningvoorraad in de periode van 1 januari 2010 tot 1 januari 2015 met maximaal 421 woningen toeneemt, om te voorzien in de woonbehoefte van ingezetenen en economisch gebondenen. Van deze woningen mochten 180 woningen uitsluitend worden gerealiseerd indien de nieuwbouw voor ingezetenen of economisch gebondenen is bestemd en er meer inwoners uit de gemeente vertrekken dan zich in de gemeente vestigen. Dit betekent een toevoeging van gemiddeld maximaal 84 woningen per jaar. Dit komt overeen met de uitkomsten van het in 2003 in Ommen gehouden woningmarktonderzoek, waarvan de gemeente en de Veste van mening zijn dat de uitkomsten van dat onderzoek nog steeds actueel zijn. Daarom gaat de gemeente uit van een productiebehoefte van gemiddeld 80 woningen per jaar. Conform de afspraak die de gemeente met de Provincie heeft gemaakt, zal 50% hiervan binnenstedelijk en 50% buitenstedelijk worden gerealiseerd. Bouwen voor wonen met een zorgpakket (Awbz) valt eveneens onder deze prestatieafspraken.

De bouwopgave die de gemeente kent op basis van de prestatieafspraken met de provincie Overijssel en die voortkomen uit de woningbehoefte binnen de gemeente, is de afgelopen jaren niet gehaald. Zonder een stevige impuls op de woningbouw zijn ook de inmiddels naar beneden bijgestelde prestatieafspraken en die uitgaan van 240 woningen tot 2015, onhaalbaar. In het kader van de midterm review zijn de prestatieafspraken met de provincie Overijssel herijkt. Het "surplus" van 180 woningen tot 1 januari 2015 bovenop de PRIMOS, met als strikte voorwaarde dat er gebouwd wordt voor de eigen inwoners, heeft Ommen ingeleverd. Uitgangspunt nu is:

- PRIMOS, zijnde 240 woningen met als realisatietermijn 1 januari 2015;
- Indien aantoonbaar mogen er meer woningen bovenop de PRIMOS voor eigen inwoners worden gerealiseerd. Daarbij gaat de gemeente voor kwaliteit in plaats van kwantiteit.

Binnen de opgave van nieuw te bouwen woningen, wordt een onderverdeling aangehouden van:

- 30% huurwoningen;
- 20% sociale koopwoningen;
- 50% vrije sector woningen.

Het is de bedoeling om deze onderverdeling flexibel te hanteren, waarbij kan worden geanticipeerd op actuele ontwikkelingen.

Er is in Ommen een grote behoefte aan goede, geschikte woningen voor ouderen. Er is zowel vraag naar grondgebonden seniorenwoningen als naar appartementen. Waar wordt gedacht aan appartementen, wordt gedacht aan een mix tussen huur en koop, duur en goedkoop en bedoeld voor zowel ouderen (met lift) als jongeren (zonder lift). In principe moeten alle woningen die voor ouderen worden gebouwd levensloopbestendig zijn. De gemeente zal inventariseren hoeveel levensloopbestendige woningen nu aanwezig zijn in de woonservicebasis- en -plusgebieden (0-meting) en meewerken aan de nieuwbouwplannen voor levensloopbestendige woningen. Daarnaast biedt de gemeente in bestemmingsplannen de mogelijkheden om aan- of bij te bouwen op het perceel van de woning. Dit maakt het mogelijk dat een bestaande woning levensloopbestendig wordt gemaakt, bijvoorbeeld door de bouw van een slaapkamer op de begane grond. Ook wil de gemeente huiseigenaren informeren over de mogelijkheden die hun woning biedt om langer thuis te kunnen blijven wonen. Het zorgcentrum Oldenhaghen aan de Hessel Mulerstraat wordt vernieuwd op de huidige locatie. Omdat de kamers niet meer voldoen aan de huidige eisen, is het nodig hier een nieuw verzorgingscentrum te realiseren. Dit nieuwe verzorgingscentrum zal fungeren als hoofdlocatie van Oldenhaghen.

Toen de Provincie haar regels versoepelde, waardoor ook woningbouw mogelijk werd in de kleine kernen voor de eigen behoefte (vooral starters en ouderen), heeft de gemeente de bouw mogelijkheden in de kleinere kernen geïnventariseerd en zijn enkele bouwlocaties ontwikkeld en inmiddels gerealiseerd in Beerzerveld en Lemele. Deze nieuwbouw speelt niet alleen in op de woningvraag, maar draagt ook bij aan een gedifferentieerdere leeftijdsopbouw van de bevolking in deze kernen.

Binnen de bouwopgave speelt tot slot ook de omvang van de grondposities die de gemeente heeft ingenomen een rol. Deze grondposities bemoeilijken het krijgen van sluitende exploitaties van de thans in ontwikkeling te brengen nieuwbouwlocaties Westflank, Havengebied en Ommen Oost. Het maakt het tevens nodig prioriteit te leggen bij het bouwen van nieuwe woningen op deze locaties

in combinatie met een terughoudend beleid rond het ontwikkelen van bestaande locaties elders in de gemeente, met uitzondering van een beperkt aantal bouwplannen gericht op de kleinschalige herontwikkeling van de noordzijde van het Centrum met wonen en zorg, Lemele en Beerzerveld en een beperkte invulling van de Ruimte voor Ruimte regeling in het buitengebied.

6.1.4 Realisatie

Binnen de gemeente Ommen zijn er in de diverse bestemmingsplannen nieuw te ontwikkelen locaties voor woningbouw voorzien, alsmede locaties waarop na reconstructie/herinrichtingen (bijvoorbeeld noordzijde Centrum) woningen aan de woningvoorraad kunnen worden toegevoegd. De capaciteit van alle geplande locaties bedraagt circa 440 woningen. De plancapaciteit in de bestemmingsplannen valt uiteen in harde (vastgestelde plannen) en zachte plancapaciteit (plannen nog in voorbereiding). Het aantal woningen op basis van de plancapaciteit is aanzienlijk hoger dan het aantal dat in de herijkte prestatieafspraken is opgenomen.

Harde plancapaciteit 2011-2014 (vastgesteld plannen):

Locatie	Realisatie voor 2015	Realisatie 2015-2020	Totaal
<i>Westflank</i>			
- <i>Varsenerdijk</i>		43	43
- <i>11 Aprilplein</i>	10	1	11
- <i>Kop Varsenerstraat</i>	5		5
- <i>Hoek Varsenerstraat/Paarhuisstraat</i>	(1)		1
- <i>Varsenerplein</i>	(1)		1
- <i>Voormalige Aldilocatie</i>	18		18
<i>Gasthuisstraat/Middenstraat</i>	32		32
<i>Julianastraat (1^e fase)</i>	10		10
<i>Julianastraat (2^e fase)</i>		12	12
<i>Bouwstraat/Kruisstraat</i>	8		8
<i>Lemele (speelveld en Onder de Venne)</i>	10	12	22
<i>Beerzerveld</i>	4	14	18
TOTAAL	99	82	181

Zachte plancapaciteit 2011-2014, met doorkijk naar 2020 en verder (te ontwikkelen plannen):

Locatie	Realisatie voor 2015	Realisatie 2015-2020	Totaal
Havengebied (eerste fase)	40	47	87
Ommen Oost (eerste fase)	120	235	355
Rood voor Rood regelingen	4	6	10
Beerzerhaar (zorg)		12	12
TOTAAL	164	300	464

De diverse locaties die tot ontwikkeling kunnen worden gebracht bieden de volgende mogelijkheden voor het realiseren van woningbouw per specifieke doelgroep.

Doelgroep Locatie	Ouderen	Starters	Gezinnen	Zorg en/of beperking	Sociale bouw
Westflank	x	x	x		
Gasthuisstraat/ Middenstraat				x	
Julianastraat			x		
Bouwstraat/ Kruisstraat		x			
Lemele			x		
Beerzerveld			x		
Havengebied (eerste fase)	x		x		x
Ommen Oost (eerste fase)		x	x		x
Rood voor Rood regelingen	x		x		
Beerzerhaar				x	

Recent is er helderheid gekomen over meerdere procedures waarbij nieuwe bouwlocaties of herinrichting van bestaande locaties aan de orde is. Dit houdt in dat Havengebied, Westflank en delen van het centrum (zoals de kleinschalige herontwikkeling noordzijde) nu gefaseerd mogelijkheden gaan bieden voor het ontwikkelen van woningbouw. Voor Ommen Oost loopt de

planvoorbereiding. Hiermee wordt het mogelijk een versnelde impuls op het stagnerende woningbouwprogramma te realiseren.

In de periode tot 2020 en daarna zet Ommen in en ligt de prioriteit in het bouwprogramma op drie grote nieuwbouw projecten:

- Westflank;
- Havengebied;
- Ommen Oost.

Daarbij wordt rekening gehouden met nieuwbouw van woningen in het kader van de revitalisering en herontwikkeling van het centrum, de Ruimte voor Ruimte ontwikkeling en kleinschalige woningbouwprojecten in de kernen. Voor het overige worden alle nieuw te bouwen woningen gerealiseerd in de Westflank, Havengebied en Ommen Oost. Dit betekent dat er in de periode tot 2020 geen ruimte is voor andere private initiatieven. Voor dit woningbouwprogramma geldt dat nieuw te bouwen woningen betaalbaar moeten zijn, in moeten spelen op de woningbehoefte en woningbouwprojecten binnen een redelijke termijn moeten kunnen renderen c.q. investeringen moeten kunnen worden terugverdiend.

Binnen de Westflank kunnen tot 2015 in de onderstaande gebieden nieuwbouwwoningen worden gerealiseerd:

- Periode 2012 – 2013
 - Marktgebouw
 - 11 April Plein
 - Kop Varsenerstraat;
- Periode 2013 – 2014
 - Voormalige Aldi locatie;
- Periode 2014 – 2015
 - Vechtoever bebouwing (Havengebouw).
- Gehele periode
 - Revitalisering en kleinschalige herontwikkeling locaties noordzijde Centrum

Fasering Havengebied

Het Havengebied kan gefaseerd in uitvoering worden genomen waarbij het westelijk deel als eerste en voor circa de helft voor 2015 kan worden gerealiseerd. Het Havengebied kan dan in vier fases tot ontwikkeling worden gebracht waarbij woningbouw als onderdeel van de latere fases pas na 2015 wordt gerealiseerd.

De programmering voor de eerste fase Havengebied is:

- Periode 2012 – 2014: 40 woningen;
- Periode 2015 – 2016: 47 woningen.

De ontwikkeling van Ommen Oost wordt gefaseerd opgepakt en uitgevoerd. Voor de eerste fase van Ommen Oost zijn meerdere varianten doorgerekend. De meest optimale variant gaat uit van de mogelijkheid in deze fase 305 woningen te realiseren, waaronder 11 Boerenerven met maximaal 35 woningen. Daarnaast wordt er in het zuidelijk deel invulling gegeven aan de wens tot het faciliteren van Lommerrijk wonen (circa 50 woningen).

In de eerste fase van Ommen Oost wordt uitgegaan van het realiseren van:

- 70 rijwoningen sociale huur;
- 80 rijwoningen sociale koop;
- 60 rijwoningen vrije sector midden;
- 50 twee onder een kap woningen;
- 40 vrijstaande woningen;
- 11 boerenerven met in totaal maximaal 35 woningen.

Deze woningen zullen voor een groot deel pas na 2015 worden opgeleverd.

In de kernen wordt ingezet op het tot 2015 bouwen van woningen in Beerzerveld en Lemele, met incidentele woningbouw in Witharen en Vilsteren. In Beerzerveld-Marienberg zullen een aantal levensloopbestendige woningen met zorgarrangement worden gerealiseerd. In Lemele is woningbouw voorzien in het plan "Onder de Venne" en in het kader van de herontwikkeling Bulemansteeg.

De Provincie biedt met het oog op maatschappelijke doelen, zoals ruimtelijke kwaliteit, natuurontwikkeling meer ruimte voor wonen in het buitengebied. De gemeente geeft hieraan concreet invulling binnen de kaders van de Ruimte voor Ruimte regeling. Nieuwbouw van woningen moet wel passen bij de gebiedskenmerken, de sociaal-economische structuur versterken en mag geen onaanvaardbare verkeersaantrekkende werking hebben. Dit biedt de mogelijkheid om reguliere woningen en woonvormen voor mensen met een beperking, zoals zorgboerderijen, in het buitengebied te realiseren.

De gemeente wil ook medewerking verlenen aan nieuwe woonconcepten. Zo is de Veste bezig met het ontwikkelen van "Wonen op Bestelling". Dit houdt in dat woningzoekenden kunnen kiezen wat ze willen en via internet hun eigen woning kunnen samenstellen. Men kan kiezen uit drie formaten kavels, drie groottes van de woningen, of het een hoek- of tussenwoning moet worden en of men wil kopen of huren. Deze 36 opties lopen door elkaar heen in een straat. Voor starters biedt dit concept kansen. Een ander concept is het geven van ruimte aan starters om woningen in eigen beheer te bouwen, individueel of op basis van collectief particulier opdrachtgeverschap.

6.2 Onderwijs

6.2.1 *Uitgangssituatie*

In de gemeente Ommen is een breed aanbod aan openbaar, katholiek en protestants christelijk basisonderwijs. Ook in de kernen zijn voorzieningen voor basisonderwijs aanwezig. Voor het voortgezet onderwijs is er het Vechtdal College, dat recent is uitgegroeid tot een volwaardige school voor voortgezet onderwijs, met zowel onder- als bovenbouw voor VMBO, HAVO en VWO.

Naast een breed scala aan reguliere onderwijsvormen zijn er in Ommen ook diverse instellingen voor speciaal onderwijs. In Ommen Stad en enkele kernen zijn ook uiteenlopende vormen van

voorschoolse opvang (kinderopvang en peuterspeelzalen) aanwezig en is voorzien in vormen van tussentijdse en naschoolse opvang van kinderen uit het basisonderwijs. In Ommen is daarmee een doorgaande lijn van peuter- en kinderopvang tot en met voortgezet onderwijs aanwezig.

De beheer- en onderhoudstoestand van met name de basisscholen in de gemeente Ommen vraagt om aandacht. Diverse gebouwen voldoen niet meer volledig aan de hedendaagse eisen. Hierover is de gemeente in overleg met de schoolbesturen. De stand van zaken in de sfeer van beheer en onderhoud is recent in kaart gebracht. Voor het Vechtdal College betekent de ontwikkeling naar een volwaardige school voor voortgezet onderwijs dat de school fysiek moet worden uitgebreid. Dit heeft ook consequenties voor de ruimtebehoefte van het gymnastiekonderwijs. Derhalve dient de sportzaal de Slaghen uitgebreid te worden met een derde zaal. De huisvesting van de kinderopvang is vooralsnog afdoende geregeld.

Voor Ommen geldt als prognose een licht groeiend aantal leerlingen in zowel het basisonderwijs, voortgezet onderwijs als speciaal onderwijs tot 2020. Dit laat onverlet dat keuzevrijheid van ouders ertoe kan leiden dat er fluctuaties optreden in de bezettingsgraad van de afzonderlijke basisscholen. Dit heeft onder meer onlangs geleid tot een fusie van het Kompas en de Koningin Juliana school onder de nieuwe naam "Het Koloriet".

6.2.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

De gemeentelijke ambitie rond onderwijs en voorschoolse opvang hangt nauw samen met de ambities op het terrein van jeugd en jongeren. De gemeente heeft onderstaande ambities ten aanzien van onderwijs en voorschoolse opvang:

1. Het garanderen van goed onderwijs dichtbij zodat jongeren in 2020 hun onderwijs in Ommen kunnen volgen;
2. Bevorderen dat alle kinderen overeenkomstig hun capaciteit onderwijs kunnen genieten;
3. Verbeteren van de overgang van voorschoolse opvang (kinderopvang en speelzalen) naar het basisonderwijs en dit beter met elkaar integreren (organisatorisch en fysiek);
4. Het bieden van volwaardig voortgezet onderwijs;
5. Het bevorderen dat alle schoolgebouwen conform de wet zijn toegerust en het in overleg met schoolbesturen komen tot een passende oplossing.

Binnen Ommen Stad onderzoekt de gemeente of de voorzieningen voor basisonderwijs en voorschoolse opvang zoveel mogelijk zijn te bundelen in op termijn een tweetal Kindpleinen: één Kindplein in het westelijk deel en één Kindplein in het oostelijk deel van de stad. Dit versterkt ook de doorgaande lijn van kinderen, van peuter tot volwassene. Een Kindplein is een locatie waarop diverse vormen van basisonderwijs en voorschoolse opvang organisatorisch gebundeld en fysiek geconcentreerd op één locatie worden aangeboden, met behoud van de eigen identiteit van de onderwijsvoorzieningen.

Wat betreft het voortgezet onderwijs wordt het Vechtdal College als volwaardige VO-onderwijsinstelling ontwikkeld.

Voor de kernen en het buitengebied is de ambitie van de gemeente om de bestaande basisscholen en aanwezige voorzieningen voor voorschoolse opvang daar zoveel en lang mogelijk te behouden. Waar mogelijk gebeurt dit door onderwijsvoorzieningen nog verder te combineren met andere

maatschappelijke voorzieningen (concept van een brede school waarin ook ander activiteiten dan de onderwijsactiviteit zijn ondergebracht).

6.2.3 *Opgave*

De gemeente Ommen is verantwoordelijk voor een wettelijke taak Onderwijshuisvesting. De gemeente is volgend op het Rijk, dat verantwoordelijk is voor het stichten en in stand houden van een school. Gegeven de deels magere onderhoudssituatie van de gebouwen en het gegeven dat een deel van de gebouwen niet meer voldoet aan de hedendaagse eisen staat de gemeente samen met de schoolbesturen van de basisscholen hier voor een stevige inspanning. Mede op basis van de wensen van de schoolbesturen, ontwikkelt zich de behoefte om gezamenlijk een geïntegreerd, gevarieerd en aantrekkelijk aanbod voor kinderen van 0 tot 20 jaar te realiseren in de vorm van twee Kindpleinen voor het basisonderwijs. Voorafgaand aan de realisatie van deze Kindpleinen kan het wenselijk blijken bestaande schoolgebouwen tijdelijk te renoveren, zodat ze nog enige tijd gebruikt kunnen worden.

Voor het Vechtdal College, dat gericht is op het bieden van een volwaardige voorgezet onderwijsvoorziening voor 12 jaar en ouder, geldt dat het bestaande gebouw te klein wordt en moet worden uitgebreid.

Belangrijke opgave binnen Ommen is het bevorderen en verder verbeteren van de samenwerking tussen scholen onderling en met andere maatschappelijke organisaties zoals voorschoolse opvang, peuterspeelzaalwerk, buitenschoolse opvang. Er is behoefte aan integrale besluitvorming ten aanzien van de huisvesting van het primair onderwijs, het voortgezet onderwijs en het speciaal onderwijs. Vanwege de inhoudelijke samenhang met het peuterspeelzaalwerk en de kinderopvang is het van belang ook deze instellingen te betrekken bij de beleidsvoorbereiding. Deze uitdaging vraagt om een werkwijze, waarbij de inhoudelijke ambities en de daarmee verbonden huisvestingswensen van de externe partners en de gemeente naast elkaar worden gelegd, tegen de achtergrond van het wettelijk regime. Het gaat om een creatief proces waarbij de partners, met behoud van eigen verantwoordelijkheid, meerwaarde zoeken in het onderling afstemmen van hun huisvestingsbehoefte. Daarnaast is het ook een opgave de samenwerking tussen onderwijsinstellingen en maatschappelijke organisaties en verenigingen die activiteiten op het terrein van sport en cultuur organiseren, te verbeteren.

6.2.4 *Realisatie*

Voor het voorzien in een adequate hedendaagse huisvesting van de basisscholen staan meerdere opties open, zoals het renoveren en/of geheel of gedeeltelijk vernieuwen van de gebouwen. Feitelijk is dit de keuze tussen korte termijn oplossingen in de vorm van het rekken van de levensduur van de gebouwen, of het investeren in een meer structurele oplossing voor de langere termijn. De nieuwbouw optie sluit beter aan bij de ambitie van de gemeente om te komen tot twee Kindpleinen voor het basisonderwijs, maar vraagt om stevige investeringen, waarbij het de vraag is of de gemeente hiertoe thans over de benodigde investeringsruimte beschikt. De structurele lange termijn oplossing is veel duurder en kan uitsluitend gefaseerd en op termijn worden gerealiseerd. Aandachtspunt is hierbij ook dat de mogelijkheden tot herontwikkeling van vrijkomende locaties van leegkomende schoolgebouwen de komende jaren (tot 2020) naar woningbouw of bedrijvigheid ontbreken, omdat het woningbouwprogramma van de gemeente hiervoor geen ruimte biedt en de prioriteit voor bedrijfsvestiging bij De Rotbrink en

herontwikkeling van De Strangen ligt. Via renovatie van bestaande gebouwen wordt tijd gekocht waar het de realisatie van de beide Kindpleinen voor het basisonderwijs in Ommen Stad betreft. De focus ligt primair bij de ontwikkeling van Kindplein West, waarvoor nog in 2012 een haalbaarheidsstudie wordt gestart. In het oostelijk deel van Ommen wordt geïnvesteerd in het op een bruikbaar niveau houden van de huisvesting van basisonderwijs met onder meer de renovatie van de locatie Fluitekruid.

Voor het Vechtdal College geldt de opgave dat de ontwikkeling naar een volwaardige VO-school impliceert dat het bestaande gebouw moet worden uitgebreid. Ook hiervoor zijn er twee opties. Het plegen van volledige nieuwbouw of het op de huidige locatie aanbouwen in combinatie met gedeeltelijke renovatie van de bestaande gebouwen en omgeving. Deze laatste optie lijkt het meest voor de hand te liggen, ook gegeven de bereikbaarheid van de school door haar leerlingen en de aanzienlijk lagere kosten van deze variant. Bovendien heeft de gemeente de benodigde gronden voor deze aanpak al in bezit waardoor deze variant ook sneller kan worden gerealiseerd.

De prioriteit ligt in eerste instantie primair bij de realisatie van de uitbouw van het Vechtdal College op de huidige locatie en de uitbreiding van de sportzaal de Slaghen. Zonder deze uitbouw kan de ambitie om een volwaardige VO-school in Ommen te bieden niet worden waargemaakt.

6.3 Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur

6.3.1 *Uitgangssituatie*

Ommen wil een leefbare gemeente zijn voor al haar inwoners en bezoekers: een samenleving waaraan iedereen kan meedoen in zowel materieel als immaterieel opzicht. Vertrekpunten zijn hierbij: zelfredzaamheid, zelfstandig functioneren en eigen verantwoordelijkheid, waarbij de gemeente als vangnet dient. Dit doet de gemeente door de veiligheid te garanderen, de basisvoorwaarde voor een goede gezondheid en zorg te borgen en het bieden van een gevarieerd voorzieningenaanbod op het terrein van onderwijs, sport en cultuur. Dit doet de gemeente in samenwerking met een groot aantal professionele aanbieders, lokale verenigingen en vrijwilligers.

Veiligheid

Onderdeel van het beleid voor de kernen is dat sociale samenhang en leefbaarheid hoog in het vaandel staan. Ommen kent geen integraal wijkgericht beleid waarin afzonderlijk aandacht wordt geschonken aan de sociale veiligheid in wijk of kern. De gemeente draagt zorg voor een veilige inrichting van de openbare ruimte, die 's nachts voldoende is verlicht. Waar het gaat om de sociale veiligheid probeert de gemeente hierin bij te dragen via het faciliteren van het in Ommen en de kernen rijkelijk aanwezige en zeer gevarieerde buurt- en verenigingsleven. De gemeente beschikt over een continu parate en goed toegeruste brandweer- en rampenbestrijdingsorganisatie, waarbij ook de komende jaren het materieel op orde wordt gehouden.

Gezondheid en Zorg

Ommen is bezig met het doorontwikkelen van het concept van de woonservicegebieden. Een woonservicegebied is een wijk in een stad of een kern waar kwetsbare mensen als ouderen en gehandicapten zo zelfstandig mogelijk wonen. In een woonservicegebied is wonen, welzijn en zorg zodanig afgestemd en gericht op de bewoners, dat deze worden ondersteund om zelfstandig thuis te kunnen blijven wonen. Deze ondersteuning kan het aanpassen van de woning inhouden of het leveren van 24-uurs zorg aan huis. Op het basisniveau bevat een woonservicegebied op zijn minst zes basisvoorzieningen en ligt het op maximaal 20 minuten reistijd van grotere voorzieningen zoals een verzorgingshuis, tafeltje dekje of huisartsenpost. Op het plusniveau bevat een woonservicegebied alle basisvoorzieningen op 15 minuten loopafstand. Dit laatste wordt of kan in de nabije toekomst in een aantal wijken in Ommen worden gerealiseerd:

- Dante Noord en Dante Zuid met als hart verzorgingshuis Nijenhagen;
- Alteveer en Strangen met als hart het nieuw te bouwen verpleeghuis in Alteveer;
- Centrum, Zeeheldenbuurt en Havengebied met als hart de bestaande locatie Oldenhagen.

Om tot een dergelijke dekkende zorgstructuur te komen vanuit een integrale aanpak en met een voldoende en goed toegankelijk aanbod worden de samenwerkingsverbanden met bestaande en soms ook nieuwe aanbieders van zorg steeds verder doorontwikkeld. Onderdeel van het zorgaanbod is ook de jeugdzorg, die vanaf 2015 wordt overgedragen aan de gemeente en dan wordt geïntegreerd in het Centrum voor Jeugd en Gezin.

De gemeente geeft uitvoering aan diverse wettelijke regelingen, als onderdeel van het zorgen voor een deugdelijk sociaal vangnet:

- Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo): in het kader van deze wet kunnen mensen die een beperking ondervinden bij het zelfstandig voeren van een huishouden een verzoek tot compensatie indienen bij de gemeente. Hierbij kan worden gekozen voor een persoonsgebonden budget of zorg in natura. De uitvoering is in handen gelegd van zorgaanbieders. De gemeente heeft hiertoe met twaalf zorgaanbieders contracten afgesloten. De uitvoeringskosten voor de gemeente lopen mede onder invloed van de vergrijzing de komende jaren verder op;
- Regelingen voor mensen met een arbeidsbeperking: het betreft de uitvoering van regelingen vanuit de Wet Werk en Bijstand (Wwb), Wet Investeren in Jongeren (Wij), Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en Wajong.

Sport en Cultuur

Sport en cultuur dragen via het verenigingsleven en het plezier dat mensen aan actieve en/of passieve sport- en cultuurbeoefening beleven bij aan de leefbaarheid en saamhorigheid, en versterken zo de sociale samenhang in de gemeente en haar wijken en kernen. Ommen beschikt over een uitgebreid verenigingsleven op het terrein van de binnen- en buitensport, zang, muziek en toneel. Boeken kunnen mensen lenen in vestigingen van de openbare bibliotheek. In de gemeente zijn op diverse plaatsen kunstwerken geplaatst. Ook zijn er diverse buurt- en wijkverenigingen in Ommen en de kernen actief.

De gemeente beschikt over adequate sportaccommodaties voor de buiten- en binnensport, het gerenoveerde openluchtbad Olde Vecht en een binnenzwembad. Voor kunst en cultuur is er in de Carrousel een gevarieerd aanbod aan theatervoorstellingen en in het zomerseizoen is er tevens een aanbod in het openluchttheater Besthmenerberg. Ommen kent daarnaast meerdere

evenementen zoals de Bissingh en de tweejaarlijkse Ommer Music Happening, met sinds 2009 de Junior Music Happening. Ook kent Ommen enkele musea zoals het Streekmuseum Ommen en het Nationaal Tinnen Figuren Museum.

6.3.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

Ommen hanteert in haar beleidsplan "Meedoen in Ommen" de onderstaande prestatievelden, die in dit omgevingsplan zijn overgenomen, waarbij per prestatieveld ambities zijn benoemd:

Prestatieveld	Ambitie
1. Sociale samenhang en leefbaarheid	Het bevorderen van de sociale samenhang in en leefbaarheid van dorpen, wijken en buurten
2. Preventieve ondersteuning bij opgroeien en opvoeden	Op preventie gerichte ondersteuning van jeugdigen met problemen met opgroeien en van ouders met problemen met opvoeden
3. Informatie, advies en cliëntondersteuning	Het geven van informatie, advies en cliëntondersteuning
4. Mantelzorg en vrijwilligers	Het ondersteunen van mantelzorgers (daaronder begrepen steun bij het vinden van adequate oplossingen indien zij hun taken tijdelijk niet kunnen waarnemen) alsmede het ondersteunen van vrijwilligers
5. Bevorderen van participatie en zelfredzaamheid	Het bevorderen van de deelname aan het maatschappelijke verkeer en van het zelfstandig functioneren van mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en van mensen met een psychosociaal probleem
6. Voorzieningen voor mensen met beperkingen	Het bieden van voorzieningen aan mensen met een beperking of een chronisch psychisch probleem en aan mensen met een psychosociaal probleem ten behoeve van het behouden en het bevorderen van hun zelfstandig functioneren of hun deelname aan het maatschappelijk verkeer
7. Maatschappelijke opvang, vrouwenopvang en bestrijding huiselijk geweld	Signaleren en bestrijden van risicofactoren op het gebied van de maatschappelijke opvang, openbare geestelijke gezondheidszorg en verslavingszorg
8. Openbare geestelijke gezondheidszorg	
9. Verslavingsbeleid	

Uitgangspunt voor het omgevingsplan is dat alle mensen in Ommen zo veel mogelijk zelfstandig kunnen blijven wonen en leven en meedoen in de samenleving. Inzet van de gemeente is het behouden en waar mogelijk verbeteren van het huidige niveau van fysieke en sociale samenhang en leefbaarheid in de wijken en kernen van de gemeente Ommen, door het bevorderen van een adequaat voorzieningenniveau op het terrein van veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur. Voor mensen die extra aandacht vragen staan niet de beperkingen, maar wat mensen wel kunnen centraal in de ondersteuning vanuit de gemeente, of het nu gaat om het voorkomen van problemen bij opgroeien en opvoeden van de jeugd of het bieden van ondersteuning aan mensen

met een beperking, met psychisch of verslavingsproblemen, of mensen met een aantoonbaar risicoprofiel.

6.3.3 Opgave

Veiligheid

Het is de opgave van de gemeente ook de komende jaren te zorgen voor een veilige inrichting van de openbare ruimte en adequate openbare verlichting, en de sociale veiligheid te borgen door in te zetten op een leefbare en saamhorige samenleving. Een zorgzame samenleving bevordert de sociale cohesie en het behoud van "Noaberschap". Opgave is ook dat de brandweer en rampenbestrijding over het daartoe benodigde materieel blijven beschikken.

Gezondheid en zorg

De gemeente Ommen wil uitgroeien tot een gezonde gemeente met hoogwaardige zorgvoorzieningen. Het is de opgave om in de periode tot 1 januari 2015 samen met haar partners de plannen en initiatieven in de vier beoogde woonservicegebieden in Ommen, de kern Lemele en in het woonservicebasisgebied Beerzerveld-Mariënberg te realiseren. Daaraan wordt prioriteit gegeven. De gemeente streeft ernaar dat op 1 januari 2015:

- Ten minste 80% van de huishoudens in een woonservicebasisgebied woont, te weten alle huishoudens in de kern Ommen, alle huishoudens in de kern Lemele en alle huishoudens in de kern Beerzerveld (in samenhang met Mariënberg);
- Ten minste 70% van de huishoudens in een woonserviceplusgebied woont, te weten alle huishoudens in de kern Ommen.

Voor mensen in het buitengebied geldt dat zij binnen 20 minuten reisafstand van een woonservicegebied op basisniveau wonen.

De gemeente hecht daarnaast veel waarde aan de wensen van haar inwoners. Dit betekent dat zij wil meewerken aan het realiseren van projecten die voortkomen uit de behoefte van de (toekomstige) bewoners. Niet het planaanbod staat centraal, maar de behoefte van de huidige en toekomstige bewoners.

Het beleid van de gemeente is dat mensen met een beperking – net als de hulpbehoevende ouderen – zo lang mogelijk in de eigen woning en woonomgeving moeten kunnen blijven wonen. Als dat niet meer gaat, zijn andere woonvormen nodig. Hierbij wordt gedacht aan:

- Bestaande kleinschalige woonvoorzieningen van de Baalderborg Groep in onder andere De Esrand, Ommeresstraat, Gerard Doustraat, De Havik en Hei en Dennen;
- Uitbreiden intramurale zorgvoorziening (48 bedden) met woonservicecentrum van de Saxenburggroep. Dit woonservicecentrum vervult een rol als buurtkamer en bij het realiseren van een woonservicegebied op plusniveau;
- Ontwikkelen van nieuwe innovatieve kleinschalige woonvormen op het platteland (bijvoorbeeld op landgoederen);
- Faciliteren van woongroepen voor mensen met een verstandelijke beperking;
- Realiseren van aanleunwoningen in de directe omgeving van een instelling;
- Ontwikkelen woonlocaties voor mensen met een verstandelijke beperking en autisme bij Stegeren/Stegerveld.

De gemeente zal op adequate wijze uitvoering blijven geven aan de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) en daarbinnen inzetten op het vergoten van de participatie en zelfredzaamheid van de burger. Gegeven de stijgende uitvoeringskosten als gevolg van met name de vergrijzing, staat de gemeente voor de opgave efficiënt te werken en op onderdelen de kosten van de Wmo terug te dringen. De gemeente stimuleert, schept randvoorwaarden, regisseert verbindingen en biedt vangnet waar nodig. Om zo lang mogelijk gezond en zelfredzaam te blijven, is het belangrijk een woon- en leefomgeving te hebben waar bewoners zich goed voelen en vertrouwen hebben in de buurt. Dit gaat niet alleen over de fysieke inrichting van de woonomgeving, maar ook een goed functionerend leefklimaat met een sterke sociale samenhang.

De gemeente blijft ook zorg dragen voor een adequate en kostenefficiënte uitvoering van de regelingen voor mensen met een arbeidsbeperking. Net als bij de Wmo geldt dat de uitvoeringskosten van de bestaande regelingen oplopen. Dit is onder meer het gevolg van stijgende kosten die verbonden zijn aan de uitvoering Wsw. De gemeente Ommen onderzoekt in welke mate uitvoering van Wwb, Wij en de sociale werkvoorziening in de gemeenten Hardenberg en Ommen, in nauwe samenwerking met de SW-organisatie Larcom, kan worden geherstructureerd.

Sport en Cultuur

De gemeente ziet sportverenigingen als onze belangrijkste partner bij het uitvoeren van het sportstimuleringsbeleid en zet daarom in op ondersteunend beleid gericht op het gezond/vitaal houden van sportverenigingen. Deze verenigingen nemen hun maatschappelijke verantwoordelijkheid door goed samen te werken met scholen en sociaal maatschappelijke organisaties, kwetsbare groepen beter te begeleiden en een passend aanbod te doen, vrijwilligers te mobiliseren en effectief in te kunnen zetten, beter om te gaan met het gedrag van de jeugd en belangrijke waarden als sportiviteit en respect aan te pakken. De gemeente richt zich daartoe op de breedtesport. Wat betreft de accommodaties is de belangrijkste opgave het bij enkele kernen (Lemele en Vilsteren) geven van een kwaliteitsslag aan de bestaande buitensportaccommodaties.

De opgave inzake de cultuurparticipatie is dat deelname of genieten van culturele activiteiten laagdrempelig is. De gemeente wil zoveel mogelijk burgers en bezoekers van Ommen de gelegenheid bieden om in aanraking te komen met kunst en cultuur, door het activiteitsaanbod op het gebied van cultuur en de mogelijkheden tot deelname hieraan onder de aandacht te brengen en de deelname aan culturele activiteiten in beginsel laagdrempelig te houden.

Opgave voor Carrousel en het buitenzwembad is te komen tot een professioneler en kostenefficiënter beheer en onderhoud.

6.3.4 Realisatie

Veiligheid

De gemeente werkt parallel aan het omgevingsplan aan operationele plannen voor beheer en onderhoud van onder meer een veilige openbare ruimte, veilige wegen en een adequate openbare verlichting. Daarnaast zet de gemeente haar beleid voort inzake het behouden en versterken van de leefbaarheid en sociale samenhang in de kernen, door het borgen van basale voorzieningen en

het faciliteren van het verenigingsleven en vrijwilligerswerk. Zo beoogt de gemeente de veiligheid, zowel fysiek als sociaal, te behouden en te versterken.

Gezondheid en zorg

De gemeente zet in op het realiseren van de woonservicebasis- en woonserviceplusgebieden. De gemeente doet dit in samenwerking met de zorgaanbieders en andere partijen, door hierover prestatieafspraken te maken. Onderdeel van deze prestatieafspraken is dat de gemeente deze ontwikkeling faciliteert en ondersteunt. Woonservicegebieden en wijksteunpunten dragen ertoe bij dat mensen op een prettige manier en langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen, met voldoende voorzieningen in en om het huis en met voldoende beschikbaarheid van woonservicediensten waar gebruik van kan worden gemaakt. Het is de bedoeling dat al in 2015 tenminste 50% van de huishoudens in een woonservicegebied woont.

De financiële druk die op de Wmo en regelingen voor mensen met een arbeidsbeperking liggen, zullen primair moeten worden opgelost door een verandering in de werkwijze. Dit is nodig om een adequaat niveau in de uitvoeringsregelingen voor mensen met een beperking of arbeidsbeperking betaalbaar en uitvoerbaar te houden. De gemeente gaat hiertoe gericht beoordelen welke ondersteuning echt nodig is, en daarbij ook beter bekijken of die ondersteuning het gewenste effect heeft. Ook zal worden gezocht naar efficiëntere manieren van werken via onder meer het Klant Contact Centrum, maatwerk en thuisbezoek, intergemeentelijke samenwerking met Hardenberg en verdergaande automatisering. Zeker voor de Wmo geldt dat door het algehele beleid om mensen zo veel mogelijk zelfstandig in hun eigen woonomgeving te laten leven en door in te zetten op mantelzorg en vrijwilligerswerk, het aantal mensen dat gebruik moet maken van de Wmo wordt beperkt.

Het Rijk ziet decentralisatie als de mogelijkheid om zorg en welzijnstaken dichterbij de burger te laten uitvoeren en verwacht dat het daarmee goedkoper kan. Het Rijk heeft bezuinigingen aangekondigd op verschillende terreinen en regelingen inzake gezondheid en zorg. De gemeente zal dan zorg moeten dragen voor een goede inbedding van de nieuwe taken, die mogelijk vanuit het Rijk overgeheveld worden naar de gemeenten. Vaak gaat een dergelijke overdracht van taken gepaard met een bezuiniging of efficiëntiekorting. Hoe dan ook betekent de overdracht een extra inzet van de gemeente.

Sport en Cultuur

De gemeente wil door sport- en beweegstimulering meer mensen aan het sporten krijgen (gezonde leefstijl), waarbij sport en bewegen in de buurt/wijk het speerpunt is. Ook wil de gemeente de participatie aan culturele activiteiten bevorderen. Verenigingen worden hiertoe actief ondersteund, waarbij ook de beschikbare accommodaties effectief ingezet worden. Het inzetten op sport- en beweegstimulering en cultuurparticipatie via onder meer verenigingsondersteuning, draagt bij aan het bevorderen van de sociale contacten, maatschappelijke participatie en integratie van verschillende groepen in de samenleving. Als de kosten een belemmering vormen, kunnen minima onder bepaalde voorwaarden een beroep doen op het participatiefonds (cultuur) of jeugdsportfonds (sport).

De gemeente zal verder onderzoeken of en hoe het mogelijk is de bibliotheek te professionaliseren en het beheer en onderhoud van de Carrousel en zwembaden kostenefficiënter te maken.

Welvaart en economie

6.4 Bedrijvigheid en voorzieningen

6.4.1 *Uitgangssituatie*

De gemeente kent een viertal grotere (woon)werklocaties. Het betreft de bedrijventerreinen Alteveer, De Strangen, De Rotbrink en Beerzerveld. In totaal gaat het daarbij om ongeveer 65 hectare aan bedrijventerrein. De bestaande bedrijventerreinen Alteveer, De Strangen en Beerzerveld zijn geheel uitgegeven. Op het nieuwe bedrijvenpark De Rotbrink is ruim voldoende bouwterrein voor uitgifte aanwezig. Op bestaande bedrijventerreinen wordt de nadruk gelegd op revitalisering en het creëren van duurzame oplossingen, zoals neergelegd in het Masterplan De Strangen. Voor de lange termijn wil de gemeente de uitbreiding van bedrijventerreinen vooral zoeken in het herstructureren en optimaliseren van grotere bedrijvenkavels op de bestaande bedrijventerreinen.

In Beerzerveld is een lokaal bedrijventerrein gevestigd en daarnaast is er het specifieke bedrijventerrein van de GasUnie bij Vilsteren. Voor de kleine kern Lemele is overleg gaande tussen de provincie en de gemeente, om een locatie te vinden voor de realisering van een aantal kleinschalige woon/werkeenheden voor lokaal gebonden bedrijven.

In en om het centrum van Ommen zijn diverse ruimtelijke plannen in ontwikkeling voor nieuwbouw van woningen en (winkel)voorzieningen. Door de omlegging van Rijksweg N34, dat in 2010 zijn beslag heeft gekregen, zijn er tal van kansen en uitdagingen ontstaan om het centrum van Ommen ruimtelijk, functioneel en stedenbouwkundig te versterken. De ambities voor het centrumgebied zijn vooral neergelegd in de Centrumvisie. De belangrijkste prioriteit is de uitwerking en realisatie van de plannen voor de westkant van het kernwinkelgebied, de Westflank. Het bestemmingsplan voor dit gebied is vastgesteld en onherroepelijk geworden, zodat tot uitvoering van de plannen kan worden overgegaan. In de Centrumvisie worden voorts meerdere locaties benoemd die zich lenen voor herontwikkeling. Ommen kent in de overgang van het aaneengesloten bebouwde gebied met het buitengebied meerdere onduidelijke overgangen, waarin wonen en verschillende vormen van bedrijvigheid gecombineerd aanwezig zijn.

6.4.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

Het economisch beleid is gericht op het behouden, versterken en uitbreiden van werkgelegenheid in Ommen. De focus ligt op behoud en uitbreiding van lokaal gevestigde bedrijven en bedrijven die qua aard en omvang bij de gemeente passen. Vestiging van grootschalige industrie is per definitie uitgesloten en wordt doorverwezen naar buurgemeente Hardenberg, conform de afspraken die daarover met de provincie Overijssel zijn gemaakt.

De gemeente kent onderstaande ambities op het terrein van bedrijvigheid en voorzieningen:

1. Herstellen van de bovenlokale functie van het centrum door het verbeteren van de uitstraling en het aanbod aan winkels en voorzieningen;
2. Revitaliseren en vullen van (bestaande) bedrijventerreinen met kleinschalige, hoogwaardige, kennisintensieve bedrijven;
3. Zorgen voor een gedifferentieerd bedrijvenbestand met hoogwaardige werkgelegenheid;
4. Realiseren van een basisniveau-plus wat betreft de voorzieningen in Lemele en Beerzerveld (plusniveau omvat onder meer sportzaal en dorps huis);
5. Ontwikkelen van kernrandzones.

6.4.3 Opgave

Binnen de gemeente wordt het accent gelegd op het creëren van zoveel mogelijk hoogwaardige werkgelegenheid in schone bedrijvigheid, dienstverlening, zorg en kennis. De hedendaagse tijd vraagt daarbij om een moderne toerusting, met onder meer de toepassing van glasvezel technologie. Met haar bedrijventerreinen biedt de gemeente volwaardige werklocaties die aansluiten bij de vraag van ondernemers. In regionaal verband wordt ook ruimte geboden aan de zwaardere en grotere bedrijven. Die worden doorverwezen naar bedrijventerreinen in Hardenberg en krijgen geen mogelijkheid zich in Ommen te vestigen. De gemeente wil, in overleg met de ondernemersverenigingen, ondernemers de ruimte bieden om te ondernemen en daarbinnen innovatie en duurzaamheid zoveel mogelijk stimuleren en faciliteren.

De gemeente zet in op het behouden en uitbreiden van werkgelegenheid in bestaande bedrijvigheid. De bedrijvigheid wordt zoveel mogelijk geconcentreerd op de daartoe beschikbare bedrijventerreinen De Strangen, Alteveer, De Rotbrink, Balkerweg en Beerzerveld.

De gemeente wil in enkele overgangsgebieden, tussen het aaneengesloten bebouwde gebied en het buitengebied, een bredere en ruimere menging van de functies wonen en bedrijvigheid toestaan. Een beperkte ontwikkelruimte vanuit zowel het belang van de omgevingskwaliteit, als het belang om bij nieuwe bedrijvigheid in eerste instantie te focussen op het gevuld krijgen van het nieuwe, nog niet uitgegeven, deel van het bedrijvenpark De Rotbrink.

6.4.4 Realisatie

De realisatie van de ambities rond bedrijvigheid en voorzieningen zijn grotendeels al eerder benoemd in het gebiedsgerichte deel van dit plan:

- De ambities aangaande de voorzieningen zijn deels al aan de orde geweest bij het onderdeel "Centrum";
- De ambities rond bedrijvigheid zijn al aan de orde geweest bij het onderdeel "Werken";
- De ambities voor de kernen, staan bij het onderdeel "Kernen";
- De ambities voor het buitengebied, inclusief de ontwikkeling van kernrandzones, staan in het onderdeel "Buitengebied".

Voor het realiseren van de ambities rond bedrijvigheid en voorzieningen zijn onderstaande zaken van belang:

- Stimuleren kennisintensieve werkgelegenheid;

- Behoud werkgelegenheid plaatselijke ondernemers;
- Realiseren tweede fase reconstructie bedrijventerrein De Strangen;
- Herontwikkeling grotere bedrijfspercelen bedrijventerrein De Strangen;
- Regionale samenwerking gericht op een gedifferentieerde werving en plaatsing van bedrijven;
- Focus op het uitgeven van gronden en zo snel mogelijk gevuld krijgen van de Rotbrink, met binnen de kwaliteitskaders van De Rotbrink passende bedrijvigheid;
- Heroverweging (in overleg met bestaande bedrijven) van de kwaliteitskaders voor De Rotbrink, op het moment dat de uitgifte van gronden op De Rotbrink stagneert;
- Uitvoeren van het Centrumplan;
- Aanbieden van een gevarieerd winkelaanbod:
 - Versterken van de regionale positie van Ommen kern door concentratie voorzieningen kernwinkelgebied;
 - Leegkomende winkels buiten kernwinkelgebied alternatieve bestemming geven;
- Zoeken van een locatie voor de ontwikkeling van kleinschalige bedrijvigheid in Lemele;
- Ontwikkelen van enkele kernrandzones;
- Realisering gemeente dekkend glasvezelnet.

6.5 Landbouw

6.5.1 Uitgangssituatie

Landbouw is vanuit economisch, ruimtelijk en sociaal perspectief een belangrijke sector voor en in de gemeente Ommen. De landbouw is met name in de jongere ontginningslandschappen binnen de gemeente al jaren een belangrijke drager van het landschap. Met name in het jongere ontginningslandschap (inclusief vlierenlandschap) is er in aanzet ruimte voor de ontwikkeling van de landbouw aanwezig. Deze ruimte is er minder in het oude cultuurlandschap, gegeven de nabijheid van de vele natuur- en bosgebieden die Ommen rijk is, maar ook daar is sprake van een zeker landbouwkundig gebruik. Dit maakt tegelijkertijd de opgave helder waar Ommen voor staat. Namelijk de vraag hoe ruimte te bieden aan de ontwikkeling van de landbouw, een voor Ommen belangrijke economische en maatschappelijke pijler, binnen de kaders die daaraan worden gesteld vanuit natuur en milieu.

De landbouw en agrarische bedrijven in Ommen zijn traditioneel een belangrijke factor in de lokale economie. Het aandeel van de agrarische sector in de lokale werkgelegenheid bedraagt circa 13%. Hoewel het aantal agrarische bedrijven daalt, is er in Ommen een stijging van de werkgelegenheid zichtbaar in de agrarische sector en wel met name binnen de landbouw gerelateerde bedrijvigheid.

Cijfers CBS: vestigingen naar bedrijfstak (SBI 2008) gemeente Ommen (2006 en 2010)

Bedrijfstak	2006	2010
alle economische activiteiten	1165	1280

landbouw, bosbouw en visserij	435	425
-------------------------------	-----	-----

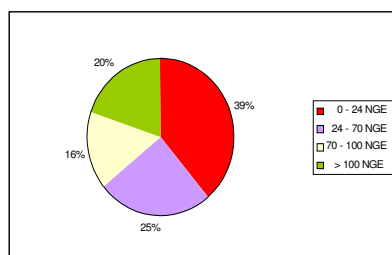
Cijfers CBS: totaal aantal landbouwbedrijven gemeente Ommen (diverse jaren).

	1980	1990	2000	2010	2011
totaal aantal agrarische bedrijven	715	652	473	383	367

De landbouwbedrijven in zowel Overijssel als in Noordoost-Overijssel⁴ zijn kleiner dan gemiddeld in Nederland. Ook heeft Noordoost-Overijssel, ten opzichte van het landelijke gemiddelde, weinig relatief grote bedrijven (> 150 NGE⁵). Ook valt op dat de melkveebedrijven in NGE, oppervlakte, melkveestapel en melkquotum, kleiner zijn dan gemiddeld in Nederland.

Aantal bedrijven per grootteklasse naar gebied in 2009.

	NGE-klasse			totaal bedrijven	totaal NGE	NGE per bedrijf
	<70 NGE	70-150 NGE	>150 NGE			
noordoost-Overijssel	1.302 60,8%	632 29,5%	207 9,7%	2.141	155.454	73
totaal Overijssel	5.489 61,6%	2.642 29,7%	778 8,7%	8.909	609.924	68
totaal Nederland x 1000	40,9 56,0%	20,3 27,8%	11,8 16,2%	73,0	7.429	102

De gemeente Ommen kent onderstaande verdeling naar bedrijfsgrootte⁶:

Over het algemeen worden bedrijven tot 24 NGE aangemerkt als hobbyboeren. Dit zijn bedrijven die niet autonoom economisch rendabel zijn. Voor de groep 24 tot 70 NGE geldt dat de economische rendabiliteit mede afhankelijk is van de

verkaveling. Een bedrijf kan economisch rendabel zijn vanaf 40 NGE. Ontwikkeling is echter dat bedrijven een omvang van meer dan 70 NGE moeten hebben om autonoom economisch rendabel te kunnen zijn, c.q. er een gezinsinkomen uit te kunnen halen, zonder de noodzaak van neveninkomsten. De economische rendabiliteit is mede afhankelijk van de verkaveling. Uit analyses van de provincie blijkt dat de bedrijfsstructuur zeker niet overal even gunstig is en er in de gehele gemeente Ommen (kleine) bedrijven met een ongunstige verkaveling voorkomen.

In Ommen domineert de veehouderij. De meeste bedrijven zijn graasdierbedrijven ofwel grondgebonden veehouderijbedrijven.

⁴ Noordoost-Overijssel = Hardenberg, Ommen, Dalfsen, Staphorst

⁵ NGE = Nederlandse grootte-eenheid is maatstaf voor de economische omvang van agrarische bedrijven. De NGE is gebaseerd op de brutostandaardsaldi (bss) per diersoort en per hectare gewas. De bss wordt berekend door opbrengsten te verminderen met bepaalde kosten. Voor verbrede landbouw is geen NGE vastgesteld.

⁶ Bron: CBS/BIRO en "KWALITEITEN VERBINDEN" Een integrale kijk op de toekomst van Noordoost-Overijssel, Bestuurlijk Gebiedsoverleg Noordoost-Overijssel, december 2005

Cijfers CBS: aantallen bedrijven met meer dan 3 nge / 3000 euro SO aan gewassen/grondgebruik en dieren in gemeente Ommen.

	2000	2010	2011
bedrijven met gewassen / grondgebruik			
akkerbouw	130	64	61
tuinbouw open grond	12	14	9
tuinbouw onder glas	2	2	3
grasland en groenvoedergewassen	442	353	342
bedrijven met graasdieren, totaal	325	234	221
melk- en fokvee	259	171	160
vlees- en weidevee	136	111	106
schapen	63	37	39
geiten	19	19	11
paarden- en pony's	106	100	97
bedrijven met hokdieren			
varkens	144	64	58
kippen	20	15	14
edelpelsdieren	0	2	2

Overijssel heeft in vergelijking met de situatie in de land- en tuinbouw in geheel Nederland minder jonge ondernemers, jonger dan 40 jaar en daartegenover veel oudere ondernemers, ook ouder dan 65 jaar. Dat zou met het oog op de toekomst als ongunstig kunnen worden aangemerkt. Daar tegenover staat dat van de ondernemers boven de 50 jaar in Overijssel een wat hoger percentage (31%) dan in geheel Nederland (27%) een opvolger heeft. In Noordoost-Overijssel is dit percentage 29%. Tussen de verschillende bedrijfstypen is een groot verschil in opvolgingssituatie. Op melkveebedrijven heeft ruim de helft van de oudere ondernemers een opvolger. Op de overige graasdierbedrijven en de akkerbouw is het aandeel met opvolgers veel lager. Op de intensieve veehouderijbedrijven ligt de opvolging iets boven het algemeen gemiddelde in Overijssel van 31%. Het ontbreken van opvolgers in veel gemengde bedrijven en overige graasdierbedrijven, levert in de toekomst ruimte op voor vergroting van de oppervlakte van de blijvende bedrijven.

6.5.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

Ommen wil de agrarische sector behouden en ontwikkelruimte bieden voor zowel verbreding als schaalvergroting. Dus inspelen op schaalvergroting en efficiëntieverhoging, en inspelen op de wensen van (kleinschalige) bedrijven tot het genereren van neveninkomsten. De ambities van Ommen ten aanzien van de agrarische sector zijn:

1. Ruimte bieden aan ondernemende agrariërs, zowel aan de grootschalige grondgebonden landbouw als aan de verbrede landbouw;
2. Behouden en gericht versterken van de diversiteit in de agrarische sector door faciliteren van zowel schaalvergroting als verbreding;
3. Versterken van de multifunctionele landbouw / verbrede landbouw als drager van het fijnmazige landschap en recreatieve aanbod;
4. Bevorderen en ruimte bieden aan duurzame landbouw.

Verwacht wordt dat de ontwikkeling in de landbouw de komende jaren leidt tot een verdergaand proces van schaalvergroting en efficiëntieverhoging. De daartoe benodigde ruimte zal deels beschikbaar komen doordat een aantal agrarische bedrijven hun activiteiten beëindigen, en de grond en soms ook de bedrijfsgebouwen overdragen aan andere bedrijven die daarmee in staat zijn de benodigde schaalsprongen te maken. Er zal echter ook sprake zijn van een stevige druk op de grondprijzen vanuit de situatie dat goede landbouwgrond in de gemeente Ommen schaars is.

Daarnaast zal er in Ommen een groep agrarische bedrijven zijn die niet mee gaat in deze schaalvergroting en om uiteenlopende redenen kleinschalig, maar wel bedrijfsmatig van karakter blijft. Te verwachten is dat een ander deel van de bedrijven niet langer bedrijfsmatig is en daarmee als hobbyboer verder gaat. In veel gevallen hebben deze kleinere bedrijven neveninkomsten uit andere bron, zoals inkomsten uit een andere dienstbetrekking, recreatie als neventak, of het uitvoeren van groene en blauwe diensten (zoals het bijdragen aan natuurbeheer en landschapsonderhoud). Te verwachten is dat in het buitengebied van de gemeente Ommen naast bedrijven ook een aanzienlijk aantal hobbyboeren gevestigd zullen zijn en blijven.

6.5.3 *Opgave*

De beide ontwikkelingsrichtingen in de landbouw van enerzijds schaalvergroting en anderzijds verbreding, moeten goed worden ingepast in het landschap van de gemeente. Dat moet gebeuren met oog voor de verschillende landschapstypen, zoals in het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) en bestemmingsplan Buitengebied aangegeven en in dit omgevingsplan overgenomen. Ingevolge de uitspraak van de Raad van State op het bestemmingsplan buitengebied zullen de gebieden Maanweg en Beerzerveld als landbouwonwikkelingsgebieden (LOG's) worden aangemerkt en een vergelijkbare status krijgen als de bestaande LOG's Vinkenbuurt en Arrierveld.

Zoals in het gebiedsgerichte deel in paragraaf 5.5 over het buitengebied al is aangegeven, biedt Ommen ruimte aan schaalvergroting in de landbouw en verbreding (mits dit niet conflicteert met de ontwikkelingsmogelijkheden van landbouwfuncties) in het jongere ontginningslandschap. In de oude cultuurlandschappen is de ruimte voor schaalvergroting beperkt. In deze deelgebieden worden wel mogelijkheden tot verbreding van de landbouw gegeven, met ook andersoortige functies in de sfeer van recreatie, zorg, bedrijvigheid. Hier moet de verbreding goed kunnen worden ingepast in de groene en blauwe kwaliteiten en ecologische en landschappelijke waarden die in deze oude cultuurlandschappen de hoogste prioriteit kennen.

De gemeente is samen met de Provincie verantwoordelijk (ieder vanuit eigen verantwoordelijkheid) voor de inpassing van landbouwbedrijven in de lokale omgeving (lokaal gebeurt, wat lokaal kan). Uitgangspunt is dat agrarisch ondernemers in het landelijk gebied ondernemen in harmonie met de omgeving. Hierbij vindt een belangenafweging plaats, zodat een goed woon- en leefklimaat wordt gegarandeerd. Dit geeft mogelijkheden voor een doorontwikkeling van de agrarische bedrijven, zowel schaalvergroting als verbreding. De aard en de omvang van de landbouwbedrijven moet wel steeds zijn en worden afgestemd op de omgeving. Een goede ruimtelijke sturing kan de veterinaire en gezondheidsrisico's verminderen, de druk op natuur en milieu verminderen en de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied verbeteren. De oppervlakte van een bouwblok moet daarbij de resultante zijn van een bedrijfseconomisch verantwoord, duurzaam ondernemingsplan, in combinatie met een goed ruimtelijk-landschappelijk inrichtingsplan. Onderdeel van de inpassing van veehouderijen is ook de uiterlijke vormgeving van

stallen en inrichting van boerenerven, zodat bedrijven beter worden ingepast in het landschap (bijvoorbeeld de methode Nije Pleats in Friesland). De gemeente wil in de toekomst afstappen van een benadering op basis van vastomlijnde bouwblokken, met name in de jongere ontginningslandschappen, en daar meer flexibiliteit bieden door te sturen op kwaliteit.

Schaalvergroting

Bij aanvragen waarbij een wijziging van het bestemmingsplan Buitengebied nodig is, geeft de gemeente de voorkeur aan regionaal gebonden familiebedrijven, stelt als grens maximaal één bouwlaag, eist een inpassingsplan met waar nodig een Milieueffectrapport (MER) en/of Gezondheidseffectrapport (GER). Schaalvergroting moet daarbij in alle gevallen passen binnen de sturingsfilosofie uit paragraaf 2.5. Daarbij is er rond schaalvergroting sprake van een zekere spanningsboog tussen de omvang van bedrijven en het realiseren van een duurzame veehouderij. De ontwikkeling naar een duurzame veehouderij vraagt fysiek meer ruimte: meer ruimte voor het houden van de dieren vanwege dierenwelzijn en meer ruimte voor een goede landschappelijke inpassing.

Er wordt een toenemend beroep gedaan op gemeenten om grootschalige landbouwbedrijven in staat te stellen tijdig te anticiperen op veranderingen in de markt. Deze veranderingen zijn:

1. Afschaffing van de melkquota: toename melkproductie, schaalvergroting bedrijven;
2. Meer concurrentie op afzetmarkten: schaalvergroting bedrijven, bedrijfsbeëindiging;
3. Meer concurrentie op de mestmarkt: mestverwerking;
4. Investeren in duurzaamheid: zonne-energie, mestverwerking.

Bedrijven vinden bij schaalvergroting in de gemeente Ommen beperkingen ten aanzien van natuur en landschap en de verkavelingssituatie. Ook aanscherping van het mestbeleid brengt belemmeringen met zich mee voor de groei van bedrijven. De verkavelingssituatie kan in de gemeente Ommen verbeterd worden. Hierin kan de gemeente initiatieven van agrarisch ondernemers ondersteunen. De huidige kwantitatieve, ruimtelijke benadering met een begrenzing van de bouwblokken, biedt onvoldoende mogelijkheden om snel te investeren in schaalvergroting of mestverwerking. Bedrijven lopen hierbij aan tegen langdurige procedures en het belemmert innovatie. Een door de overheid vastgestelde maat voor de omvang van bouwblokken werkt knellend en is niet bevorderlijk voor de ruimtelijke kwaliteit van het landelijk gebied. De huidige bouwblokken zullen tot de laatste meters bebouwd worden, waardoor een goede erfinrichting niet meer mogelijk is. Dit vereist meer flexibiliteit in het gemeentelijk beleid, waarbij agrarische ondernemers sneller, maar wel binnen bepaalde kaders in kunnen spelen op een veranderende markt. Passende bij de sturingsfilosofie gaat de gemeente met name in het jonge ontginningslandschap over op een meer kwalitatieve benadering, waarbij ruimte wordt geboden aan schaalvergroting aan bestaande, bij voorkeur regionaal gebonden familiebedrijven, met als grens maximaal één bouwlaag, waarbij een inpassingsplan en waar nodig een Milieueffectrapport (MER) en/of Gezondheidseffectrapport (GER) door initiatiefnemer wordt overlegd.

Duurzame landbouw

Om de duurzaamheidopgave te realiseren moet Ommen landbouwbedrijven in staat stellen economisch duurzaam te zijn of worden. Dit betekent op de eerste plaats dat de landbouw in Ommen concurrerend moet zijn. Anders verdwijnen de landbouwbedrijven in Ommen, en zijn zij dus niet duurzaam. Om economisch duurzaam te zijn is kostprijsverlaging en productievergroting

noodzakelijk om te kunnen concurreren. Om de opgave te realiseren moet dus (fysieke) ruimte worden geboden aan agrarisch ondernemers die het bedrijf willen vergroten. Daarvoor is ook een goede kennisuitwisseling tussen agrarisch ondernemers en de gemeente van groot belang. Dit gebeurt nu (succesvol) door het Agrarisch Milieuplatform dat enkele jaren geleden is opgericht, waarbij er begrip ontstaat voor elkaars situatie.

Landbouwbedrijven moeten de ruimte krijgen om op milieugebied investeringen te doen. Veelal gaan deze milieu-investeringen gepaard met schaalvergroting om de milieu-investeringen terug te verdienen, dan wel rendabel te maken. Ook voor investeringen in dierenwelzijn is ruimte nodig. De veehouderij biedt steeds meer ruimte aan het natuurlijk gedrag van het dier. Ook de verschillende uitbraken van dierziekten hebben de discussie over dierenwelzijn opgevoerd. Verbetering van dierenwelzijn vraagt forse investeringen in de landbouwsector in gebouwen en inrichtingen. Dierenwelzijn gaat bijna altijd gepaard met een vergroting van het leefoppervlak van dieren. Gemeente Ommen zal dan ook fysieke ruimte moeten bieden aan landbouwbedrijven om het dierenwelzijn te verbeteren.

De landbouw kan een belangrijke bron van duurzame energie worden. Voorbeelden: biogas uit mestvergisting (melkvee- en varkenshouderij), elektriciteit uit mestverbranding (pluimveehouderij), brandstoffen uit geteelde biomassa (akkerbouw). De toegenomen ambitie van de landbouw op het gebied van duurzame energie is niet alleen ingegeven om iets aan het klimaatprobleem te doen, maar is vooral economisch gedreven (mestoverschot, lage graanprijzen, hoge gasprijzen). De productie van duurzame energie door de landbouw is nog een niche, maar dat kan veranderen door gunstige marktomstandigheden en technische innovaties. Mestverwerking wordt ook verplicht gesteld vanuit het landelijk mestbeleid. Doordat duurzaamheid een steeds grotere rol speelt, worden er nieuwe innovatieve stalsystemen ontwikkeld die zowel het milieu, het dierenwelzijn als de arbeidsomstandigheden ten goede komen. Ook afnemers van landbouwproducten, zoals zuivelfabrieken, leggen steeds meer de nadruk op duurzaamheid. Veel zuivelfabrieken willen dat hun leden actief aan de slag gaan met duurzaamheid.

Verbrede landbouw

Verbrede landbouw is het uitvoeren van min of meer aan het boerenbedrijf verwante taken, die structureel voor extra inkomen zorgen. Dit wordt ook wel multifunctionele landbouw genoemd. Het gaat daarbij om nevenactiviteiten zoals agrarisch natuurbeheer, agrotourisme, stalling (van caravans), levering van energie, zorg, telen van energiegewassen en verkoop aan huis van producten. Verbreding beoogt vaak niet alleen een hogere economische duurzaamheid, maar kan ook leiden tot een verhoging van de ecologische of sociaal-culturele duurzaamheid. De persoonlijke interesse van de ondernemer bepaalt vooral de keuze voor verbreding. De inkomsten uit verbreding (exclusief huisverkoop) zijn over het algemeen slechts een kleine aanvulling op het gezinsinkomen. Voor individuele bedrijven kan dat anders liggen. Inkomsten afkomstig van activiteiten die niets met het bedrijf te maken hebben – voornamelijk werken buiten het bedrijf – zijn gemiddeld meer dan vier keer zo groot als die uit verbreding. Nevenactiviteiten komen niet

alleen bij kleinschalige bedrijven voor. Ook grootschalige bedrijven kiezen, afhankelijk van de persoonlijke interesse van de ondernemer, steeds vaker voor nevenactiviteiten. (Dit is een ontwikkeling in de "markt" van nevenactiviteiten). Nevenactiviteiten die bij grootschalige bedrijven voorkomen zijn voornamelijk mestverwerking, energieopwekking of telen van energiegewassen. Deze nevenactiviteiten gaan vaak gepaard met hoge investeringen, en zijn daarom minder aantrekkelijk voor de kleinschalige bedrijven. Door marktwerking en het landelijk beleid wordt vooral mestverwerking een verbredingstak waar de komende jaren in geïnvesteerd zal gaan worden. Mestverwerking is interessant, omdat het mogelijk is van dierlijke mest een vervanger voor kunstmest te maken. Ook is mest een geschikte grondstof voor het opwekken van duurzame energie, bijvoorbeeld vergisting of co-vergisting van mest.

6.5.4 Realisatie

In het Agrarisch beleidskader heeft de gemeente een inventarisatie gemaakt van de ontwikkelmogelijkheden binnen de kaders van de milieuregelgeving. Voor het ruimtelijk beleid is de gemeente in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied uitgegaan van de uitkomsten van het MER en is haar beleid gericht op een afwaartse beweging van de landbouw van belangrijke natuurwaarden. Daarnaast is het beleid uit de LOG-visie (omvattende ruimtelijk beleid gericht op intensieve veehouderijen) doorvertaald in het bestemmingsplan Buitengebied, inclusief grondgebonden agrarische bedrijfstakken. Ingevolge de uitspraak van de Raad van State op het bestemmingsplan buitengebied worden de gebieden Maanweg en Beerzerveld eveneens als landbouwontwikkelingsgebieden (LOG's) aangewezen en krijgen deze gebieden een vergelijkbare status als de eerder al aangewezen LOG's Vinkenbuurt en Arrierveld.

Als gevolg van de uitspraak van de Raad van State gaat voor de als LOG aangewezen gebieden Maanweg en Beerzerveld hetzelfde regime uit het bestemmingsplan buitengebied gelden als voor de reeds bestaande LOG's Vinkenbuurt en Arrierveld. Voor de LOG's geldt onderstaande regime op basis van het bestemmingsplan buitengebied:

- Voor bestaande bedrijven is de omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk;
- Aan bestaande bedrijven worden ruimere mogelijkheden geboden voor het uitbreiden van de bouwvlakken tot maximaal 2 hectare;
- Wordt, net als elders in Ommen, een meer flexibele invulling van de bouwvlakken toegestaan;
- Nieuw vestiging van bedrijven is mogelijk, met als uitgangspunt dat het bedrijven betreft die in de nabije omgeving in de knel zitten en om die reden verplaatst moeten worden.

Op basis van het GOP gelden bij uitbreiding en nieuw vestiging de eisen die gesteld worden op basis van de sturingsfilosofie van het GOP. In lijn met de sturingsfilosofie GOP is het mogelijk af te wijken van bovenstaande regels en bijvoorbeeld aanvragen die het maximale bouwvlak van 2 hectare overstijgen, in behandeling te nemen. De sturingsfilosofie van het GOP houdt in dat initiatiefnemers een deugdelijke motivatie moeten overleggen waarin wordt ingegaan op omgevingskwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid. Dit houdt in dat daarbij aandacht wordt geschonken aan gezondheidsaspecten en relevante afstanden voor bestaande gevoelige functies (die overigens in aanzet in de LOG's niet, of beperkt aanwezig zijn).

Bij het bieden van ontwikkelruimte stelt de gemeente kaders door te sturen op een duurzame realisatie en het behouden en waar mogelijk versterken van de ruimtelijke kwaliteit. Negatieve

effecten moeten worden gecompenseerd door de initiatiefnemer. Dit geldt zowel voor de schaalvergroting als voor de verbreding. Doordat de komende jaren veel bedrijven stoppen, kan de situatie ontstaan waarbij een bedrijf op meerdere locaties groeit, bijvoorbeeld doordat zij gronden en gebouwen overneemt van stoppende bedrijven. Deze ontwikkeling is wat betreft de gemeente mogelijk in met name het gebied waar schaalvergroting mogelijk is, te weten het jonge ontginningslandschap.

Schaalvergroting

De inpassing van de veehouderij in de lokale omgeving is mede een belangrijke verantwoordelijkheid van ondernemers zelf. Ondernemers kunnen nieuwe verbindingen leggen naar hun directe omgeving, plannen voor bedrijfsontwikkeling bespreekbaar maken en hier vervolgens naar handelen. De gemeenten schept randvoorwaarden door samen met de lokale gemeenschap en ondernemers op gebiedsniveau de eisen aan veehouderijontwikkeling vast te leggen. Zo nodig kan de gemeente het initiatief nemen om deze opgaven te realiseren door beleid op te stellen. Vooralsnog zet Ommen vanuit de bestaande kaders van het recente bestemmingsplan Buitengebied in op een goede dialoog met de sector, en het in onderling overleg bepalen en maken van afspraken over de invulling op gebiedsniveau. De ruimte voor schaalvergroting van met name bestaande bedrijven wordt geboden in het jongere ontginningslandschap. Ook de LOG's waarbinnen in aanzet ruimere mogelijkheden voor de ontwikkeling van de landbouw gelden zijn gelegen in dit jongere ontginningslandschap. In het oude cultuurlandschap wordt vooral ruimte geboden om te verbreden met andere functies zoals recreatie of zorg. De uitbreidingsmogelijkheden zijn in het oude cultuurlandschap beperkt en vragen in alle gevallen om maatwerk (onder andere inrichtingsplan, MER/GER en compensatie negatieve effecten).

Duurzame landbouw

Om tot een meer duurzame landbouw te komen moet de gemeente Ommen landbouwbedrijven ruimte bieden. Fysieke ruimte is noodzakelijk voor een duurzame veehouderij. Ook hebben bedrijven qua beleid ruimte nodig om duurzaam te zijn. Mestverwerking zal gestimuleerd moeten worden. De gemeentelijke regelgeving moet hiervoor ruimte bieden. Deze schaalvergroting kan plaatsvinden door de agrariër toe te staan de huidige locatie te vergroten en door te ontwikkelen. Een alternatief is verspreiding van het bedrijf over meerdere locaties. Doordat de komende jaren veel bedrijven zullen worden beëindigd, komen locaties vrij. Deze kunnen benut worden voor schaalvergroting. De gemeente kan duurzame landbouw voor een groot deel overlaten aan de sector en landelijke wetgeving, en wanneer er vraag komt meewerken aan initiatieven. Voor duurzame landbouw is landbouwgrond nodig. Ommen zal ervoor moeten zorgen dat voldoende landbouwgrond beschikbaar blijft. Omzetting van landbouwgronden in andere, niet agrarische, functies moet voorkomen worden. Ommen wil echter ook actief inspelen op het thema duurzaamheid en de sector actief stimuleren te investeren in duurzaamheid, in overleg met de sector (Milieuplatform). Ommen kan actief bijdragen aan het verbinden van de landbouwbedrijven en bedrijven met innovatieve technologieën.

Verbreding

Om verbreding te realiseren is een actieve houding nodig van de gemeente om nevenactiviteiten te stimuleren en mogelijk te maken, in samenspraak met belanghebbenden. Dit betreft zowel het mogelijk maken van de multifunctionele landbouw in het oude cultuurlandschap, als grotere

bedrijven die zich verbreden richting bijvoorbeeld energie opwekking. Voorkomen moet worden dat bedrijven tegen lange, ingewikkelde procedures aanlopen om de veranderingen door te voeren. Daarnaast is voorlichting belangrijk, evenals kennis van de landbouwsector en multifunctionele landbouw. Duidelijk moet zijn wat multifunctionele landbouw inhoudt en wat de wensen zijn van de agrarisch ondernemers. Omdat de gemeente Ommen multifunctionele landbouw als drager van het fijnmazige landschap ziet, zal duidelijk moeten worden wat bedoeld wordt met het fijnmazige landschap en waar in de gemeente dit fijnmazige landschap zich bevindt (zie Gebiedsgerichte deel: "Buitengebied" en Thematische deel: "Natuur en Landschap").

Zolang sprake is van een ondergeschikte neventak, zullen omliggende agrarische bedrijven niet snel door de neventak van de buurman gehinderd worden in hun ontwikkelingsmogelijkheden. Echter bij een professionele neventak zal zorgvuldig moeten worden gekeken naar continuïteit, los van de agrarische bedrijfsvoering. Het ontwikkelen van een dergelijke neventak mag daarbij omliggende bedrijven niet benadelen in hun uitbreidingsmogelijkheden, hetgeen met name knelt in het jonge ontginningslandschap. De gemeente Ommen opteert ervoor binnen kaders een professionele neventak toe te staan in het oude cultuurlandschap. In het jongere ontginningslandschap wordt uitsluitend een ondergeschikte neventak toegestaan, zodat grootschalige landbouwbedrijven hiertoe mogelijkheden krijgen, maar dan wel zonder omliggende andere landbouwbedrijven te hinderen in hun ontwikkeling. Kortom, maatwerk per gebied.

Een belangrijke voorwaarde voor vrijwel alle nevenactiviteiten op een agrarisch bedrijf is dat er een directe verbinding is met de agrarische sector. Dat is niet alleen van belang voor de gemeente met het oog op de ruimtelijke en omgevingskwaliteit, ook ondernemers hebben er belang bij hun agrarische activiteiten en neventak bij elkaar te houden. Verder mogen nevenactiviteiten geen belemmering opleveren voor omliggende bedrijven. Omliggende burgers en bedrijven mogen geen hinder ondervinden van de nevenactiviteiten. Alleen dan zijn nevenactiviteiten acceptabel. Ook draagt deze vorm van landbouw bij aan het leefbaar houden van het platteland door meer en nieuwe economische activiteit in het buitengebied te brengen. Afhankelijk van het soort nevenactiviteit wordt de afstand tussen de boer en de burger verkleind (bijv. zorgboeren, kinderopvang).

6.6 Recreatie en toerisme

6.6.1 *Uitgangssituatie*

Ommen maakt deel uit van het Overijssels Vechtdal, een in Nederland bekende vakantie regio, met name door zijn authentieke karakter en het afwisselende landschap. Bezoekers komen voor de bossen, de rust, de Vecht met de aantrekkelijke stadjes aan de rivier, de landelijke omgeving, de kleinschaligheid, de vele landgoederen, kastelen en landhuizen, maar zeker ook voor het goede en gevarieerde aanbod van campings en verblijfsrecreatieterreinen (Ommen kent meerdere top-bedrijven). Het toeristisch-recreatieve aanbod in Ommen is een afspiegeling van de kwaliteiten van het Vechtdal.

Binnen de gemeente Ommen is de vrijetijdssector een belangrijke economische pijler. De (verblijfs-) recreatieve sector is van groot belang voor de lokale economie. Ten opzichte van de totale werkgelegenheid is het aandeel van de vrijetijdssector in Ommen 11,7%. Dit ligt ruim boven het Overijssels gemiddelde van 5,8%. Absoluut gezien telt Ommen circa 1.000 banen in de vrijetijdssector. Uit de cijfers van het Continue Vakantie Onderzoek (CVO) blijkt dat in het totale Vechtdal in 2011 circa 515.000 binnenlandse vakanties (inclusief 134.000 vakanties op vaste standplaatsen) zijn doorgebracht. Dat komt in 2011 neer op 3.477.800 overnachtingen in de regio (+5,4% t.o.v. 2010). Sinds het topjaar 2004 staan de overnachtingen onder druk/is er geen structurele groei meer zichtbaar. Tijdens de vakanties wordt er in totaal €83.526.400,-- besteed (+ 5,7% t.o.v. 2010). Gezien het aantal verblijfseenheden in Ommen, gerelateerd aan de andere gemeenten in het Vechtdal, is het reëel ervan uit te gaan dat minimaal 45% voor rekening van de gemeente Ommen komt. De gemiddelde besteding per persoon per dag tijdens toeristische vakanties is €24,90. Dit ligt onder het Overijsselse gemiddelde van €27,40. Het aantal vrijetijdsactiviteiten (van minimaal 2 uur, door eigen inwoners en bezoekers) in het Vechtdal is ruim 11 miljoen. Tijdens vrijetijdsactiviteiten van minimaal 2 uur besteden Nederlanders € 146.000.000,-- in het Vechtdal. In het Ommer Motief is aangegeven dat het economisch beleid van de gemeente in het bijzonder voort bouwt op recreatie & toerisme.

Met hun bestedingen dragen toeristen bij aan de mogelijkheden voor het duurzaam in stand houden en onderhouden van het landschap. De besteding van de toerist zijn voor Ommen van groot economisch belang.

Daarnaast draagt recreatie & toerisme bij aan:

- instandhouding voorzieningen, leefbaarheid;
- imagoversterkend voor wonen, werken, studeren;
- kansen voor jongeren/allochtonen/laag opgeleiden.

Het is gemiddeld genomen een schone bedrijfstak.

Vanouds is Ommen een toeristisch-recreatief gebied met voornamelijk campings in de nabij gelegen boscomplexen en enkele aan de oevers van de Vecht. Op het gebied van verblijfsrecreatie heeft Ommen een belangrijke functie in het Vechtdal. Het huidige verblijfsrecreatieve aanbod is zeer divers en omvangrijk. Het bevat 45 kampeer- en bungalowterreinen, ruim 1.000 vakantiehuizen, 7 kleinschalige kampeerterreinen bij de boer, 13 groepsaccommodaties en diverse bed and breakfast faciliteiten. De meeste kampeer- en bungalowterreinen liggen ten zuiden van de Vecht. Met de grote diversiteit aan verblijfsaccommodaties worden uiteenlopende doelgroepen aangesproken. Het spectrum in Ommen gaat van kleinschalige natuurcampings waar rust en ruimte centraal staan, tot grootschalige gezinscampings met veel voorzieningen, vermaak en comfort.

De dagrecreatieve mogelijkheden in de gemeente Ommen hebben met name betrekking op routegebonden recreatie (fietsen, wandelen, paardrijden en waterrecreatie) en het bezoek van dagrecreatieve voorzieningen zoals musea, evenementen, de binnenstad en horeca. Verder heeft Ommen enkele sportieve voorzieningen (pitch en putt, golfbaan, zwembad e.d.).

Binnen de provincie Overijssel wordt het Vechtdal gerekend tot een van de vijf toeristische A-merken die als zelfstandig toeristisch gebied wordt gepromoot. Eind 2007 is met stakeholders in

het Vechtdal een nieuw communicatieconcept voor het Vechtdal bepaald. Dit communicatieconcept is gebaseerd op de kernwaarden van het gebied: rust, ruimte, authenticiteit en gastvrijheid. Als pay-off is gekozen voor "Alle Tijd". Om zowel in het gebied als daarbuiten zichtbaar te zijn, is een zichtbaarheidskenmerk ontwikkeld: een magenta vechtanjer.

In de Marketingimpuls Toerisme Overijssel (MITO) wordt uiteengezet op welke wijze de bureaus voor toerisme, de ondernemers en de samenwerkende brancheorganisaties, verenigd in Gastvrij Overijssel, een bijdrage leveren aan een meerjarige marketingimpuls. Doel van het MITO is het marktaandeel van Overijssel van 7,8% nu, te vergroten naar 10% in 2015. De impuls bevat twee hoofdlijnen: provinciebrede campagnes en marketingacties per merk.

6.6.2 *Ambitie en ontwikkelingsrichting*

De gemeente wil de recreatief toeristische functie van de gemeente behouden en versterken en een toppositie op dit terrein behouden. Dit betreft zowel de recreatiesector zelf, die het aanbod aan verblijfsmogelijkheden biedt, als de groenblauwe mal van Ommen met het zeer gevarieerde en goed toegankelijke landschap in het Vechtdal, Reggedal en buitengebied, dat Ommen zo aantrekkelijk maakt voor de toerist, in combinatie met het oude stadscentrum, de kernen en landgoederen. De toeristisch-recreatieve sector in de gemeente Ommen ontleent haar bestaansrecht voor een belangrijk deel aan de aanwezige natuurkwaliteiten, het aantrekkelijke landschap, de agrarische bedrijvigheid en de veelheid aan cultuurhistorische elementen. Het is dan ook nadrukkelijk de ambitie van de gemeente om deze kwaliteiten in combinatie met de diversiteit in toeristisch-recreatief product en aanbod, te behouden, verder te versterken en nog beter te promoten.

De ambitie van de gemeente op het terrein van recreatie en toerisme zijn:

1. Innovatieve topspeler zijn op het gebied van recreatie en toerisme;
2. Versterken toeristisch recreatieve verblijfsfunctie en bijbehorend voorzieningen aanbod;
3. Versterken promotie: innovatief toeristisch recreatief aanbod en Vechtdal als merk;
4. Versterken toeristisch recreatieve infrastructuur: bereikbaarheid, verbindingen, medegebruik en routenetwerken;
5. Stimuleren watergebonden recreatie op en aan het water.

6.6.3 *Opgave*

De gemeente kent op het gebied van recreatie en toerisme in grote lijnen vijf samenhangende opgaven:

- Verbeteren kwaliteit en verbreding recreatief-toeristisch aanbod;
- Verbeteren van de samenwerking met de sector en andere partijen in Ommen en het Vechtdal;
- Versterken recreatie en toerisme als economische drager;
- Versterken merk en marketing;
- Versterken bereikbaarheid.

De toeristisch-recreatieve ontwikkeling van Ommen blijft niet vanzelf behouden. Het aantal toeristen stabiliseert al enkele jaren en de bestedingen lopen licht terug. Behoud van de toppositie

op recreatief toeristisch gebied, vereist een actieve houding en constante innovatie en doorontwikkeling.

Het vraagt om:

- Creëren van een innovatief, concurrerend ondernemersklimaat. Permanent vernieuwen van het aanbod vanuit de ondernemingen die in de sector actief zijn. De gemeente moet hier in mee, door ontwikkeling te faciliteren en ruimte te bieden om slagvaardig te kunnen ondernemen en snel in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de markt. Voorbeeld is de experimenteerregeling voor verblijfsrecreatieterreinen, waarmee de gemeente beoogt een innovatief ondernemersklimaat in de sector te faciliteren;
- Versteven van het economisch belang vrijetijdseconomie;
- Duurzaam toerisme stimuleren;
- Versterken van de samenwerking met de recreatiesector, gericht op het blijven voorzien in een aantrekkelijk aanbod van voorzieningen en ook evenementen. Dit draagt bij aan het behouden en versterken van de diversiteit in toeristisch-recreatief aanbod. Aandachtspunt hierbij is het verbeteren van de slechtweertvoorzieningen en het verder oprekken van het toeristenseizoen. De verdere verbetering van de kwaliteit van de toeristisch-recreatieve sector is ook mogelijk door de relatie met sport, educatie, zorg, wellness en entertainment te versterken;
- Goede promotie van Ommen en het Vechtdal.

6.6.4 Realisatie

De vrijetijdssector vormt een belangrijk onderdeel van de economische structuur in Ommen.

Innovatie blijft cruciaal om de economische structuur naar de toekomst toe te handhaven en te vergroten. Daarnaast blijft kwaliteitsverbetering belangrijk. Insteek is het creëren van een innoverend, concurrerend ondernemersklimaat. Het belang dat gehecht wordt aan vrije tijd en vakanties, zal in de toekomst onverminderd groot zijn. De sector vraagt om een passend ruimtelijk

ontwikkelingskader, omdat innovatie en snel inspelen op marktontwikkelingen nu eenmaal in de toeristisch-(water)recreatieve sector al snel een ruimtelijke component heeft.

In het Toeristisch Recreatief Actie Plan (TRAP) is de nieuwe vestiging van verblijfsrecreatieve bedrijven geen beleidsprioriteit, tenzij het gaat om initiatieven die leiden tot productvernieuwing. Vooral het stimuleren van kwaliteitsbehoud en –verbetering van de reeds aanwezige verblijfsrecreatie, is een belangrijke doelstelling voor Ommen. In het omgevingsplan wordt dit beleid als uitgangspunt genomen en dit geldt ook de randvoorwaarden die vanuit het TRAP worden gesteld aan nieuwe vestiging of uitbreiding van bestaande verblijfsrecreatie en het dagrecreatieve aanbod. Randvoorwaarden die goed aansluiten bij en een specificatie zijn van de sturingsfilosofie van dit omgevingsplan (paragraaf 2.5):

- Uitbreiding moet leiden tot kwaliteitsverbetering van het aanbod;
- Uitbreiding moet inspelen op een duurzame trend in de markt;

- Uitbreiding dient een groeiende doelgroep aan te spreken, bijvoorbeeld actieve ouderen;
- Uitbreiding moet leiden tot een verbijzondering van het aanbod (niet meer van hetzelfde);
- Uitbreiding dient aan te sluiten bij het toeristische profiel van Ommen;
- Er dient voldoende aandacht besteed te worden aan landschappelijke inpassing van ontwikkelingen;
- De schaal en omvang van de ontwikkeling moet passen bij de beoogde locatie.

Verbeteren kwaliteit recreatief –toeristisch aanbod

De belangrijkste en lastigste maatregel is het creëren van ontwikkelingsmogelijkheden binnen de ruimtelijke kaders en mogelijkheden. Ontwikkelingen in de gastvrijheidsbranche gaan steeds sneller. Dat is geen probleem, zolang de ondernemers de kans krijgen om in te spelen op de wisselende wensen van de consumenten. De overheid moet meer vraaggericht handelen. De spelregels binnen de vigerende bestemmingsplannen kunnen de snelheid van gewenste ontwikkelingen behoorlijk beperken. Het huidige bestemmingsplanregime biedt enige ruimte voor experimenteren, maar het is nadrukkelijk het streven om binnen kaders in de toekomst meer ruimte aan de bedrijven te geven om snel in te kunnen spelen op ontwikkelingen in de recreatiemarkt. Op basis van de sturingsfilosofie uit paragraaf 2.5 wordt aan verblijfsrecreatiebedrijven meer ruimte geboden om te innoveren en vraaggericht te kunnen voldoen aan de wensen van recreant en toerist. Daarbij past ook het beperkt bieden van uitbreidingsruimte aan bestaande bedrijven, mits deze uitbreiding goed landschappelijk wordt ingepast en waar nodig negatieve effecten worden gecompenseerd.

Vanuit recreatief oogpunt is juist de afwisseling in natuur en landschap en rivierdalen met agrarische gronden en landgoederen het grote pluspunt van Ommen. De gemeente ziet vrije tijd, en daarmee de recreant en toerist, meer en meer als belangrijke drager voor het behouden en ontwikkelen van deze gevarieerde omgevingskwaliteit van Ommen. Vrijtijdsbesteding als drager van de omgevingskwaliteit, en met name natuur en landschap en erfgoedwaarden, helpt om deze kwaliteiten te behouden en te versterken. De basisgedachte is daarbij niet langer dat beide mogelijk met elkaar conflicteren, maar juist dat beide elkaar ondersteunen, helpen en nodig hebben.

Zoals in het Ommer Motief is omschreven, zet Ommen voor het behoud van het aanbod aan vrijetijdsvoorzieningen in op een slimme wisselwerking tussen voorzieningen voor bezoeker en voorzieningen voor de Ommenaar zelf. Het kan een maatschappelijke meerwaarde hebben, om zo bepaalde functies te behouden in Ommen. Daarnaast staat aangegeven dat Ommen inzet op (innovatieve vormen van) sport, educatie, zorg, wellness en entertainment, in relatie tot de toeristische sector. De gemeente gaat samen met de sector bezien hoe het toeristenseizoen te verlengen in voor- en naseizoen. Onderdeel van dit overleg betreft ook de vraag om meer en betere slechtweer voorzieningen in de gemeente Ommen en het Vechtdal. Ommen zal in overleg met ondernemers bezien op welke wijze en waar invulling kan worden gegeven aan deze vraag.

Verbeteren samenwerking

De toerist kiest voor een toeristische regio. Samenwerking tussen gemeenten (Vechtdal) en vrijetijdssector is dus noodzakelijk. Voor een succesvolle toeristisch-recreatieve toekomst van

Ommen is een goede samenwerking en afstemming binnen het toeristisch-recreatieve werkveld van essentieel belang. Dit is vooral belangrijk om concrete zaken, zoals productontwikkeling, daadwerkelijk van de grond te krijgen. Het is van belang dat goed gecommuniceerd wordt tussen de diverse actoren in het toeristische veld, dat men goed op de hoogte is van elkaars activiteiten, van elkaars mogelijkheden en vooral ook van elkaars problemen. Structureel overleg, begrip voor elkaars situatie, afstemming en taakverdeling zijn hiervoor noodzakelijk. Daarbij moet idealiter gewerkt worden vanuit één visie op de toeristische ontwikkeling en één pakket aan maatregelen.

Versterken recreatie en toerisme als economische drager

Vernieuwing biedt goede economische perspectieven, daarom wil Ommen ondernemers faciliteren bij investeringen. Dit dient ook een breed belang, want de impact van de vrijetijdseconomie reikt veel verder dan alleen deze sector. Toeleveranciers, bouwbedrijven, detailhandel, horeca, maar ook bijvoorbeeld de woningmarkt heeft baat bij een sterke toeristisch-recreatieve sector. Samenwerking tussen deze sectoren en het gezamenlijk uitdragen van Ommen naar buiten kan de samenhang versterken. Ommen zet in op het verder verbeteren van de samenwerking door:

- Faciliteren platform recreatieondernemers, met daarbinnen aandacht voor innovatie- en kennisbijeenkomsten, kennisuitwisseling en samenwerking rond het recreatief aanbod en product;
- Creëren van een effectief lokaal ontwikkelingsinstrumentarium dat meer ruimte biedt aan innovatie en experimenten in combinatie met kwaliteitsverbetering;
- Ontwikkelen van een Innovatie Agenda en het in dat kader stimuleren van aanvragen IOTO: Innovatief Ondernemen Toeristisch Overijssel (provinciaal programma);
- Verminderen van de regeldruk door te gaan werken met een Ondernemersdossier;
- Zorgen voor een contactfunctionaris vrijetijdseconomie.

Versterken merk en marketing

Benut gebiedsidentiteit en kernwaarden. Het DNA van de regio wijst de weg voor het creëren van een sterk en onderscheidend imago. De identiteit van het gebied waarbinnen de gemeente ligt, kan worden benut voor het in samenwerking met de vrijetijdssector creëren van authentieke belevingen. Dit komt tot uiting in een goed merk en een goede marketing van zowel Ommen als het Vechtdal als geheel.

Het versterken van merk en marketing gebeurt door:

- Vermarkten toeristische bestemming Ommen als onderdeel van de Regio Vechtdal met behulp van een lokaal/regionaal beeldverhaal;
- Toeristische agenda voor het Vechtdal;
- Toeristisch gebiedsregisseur vanuit het Samenwerkingsverband Vechtdal;
- Activiteiten van de Stichting Promotie Ommen (SPO);
- Meerjarenafspraken Vechtdal Marketing;
- Ondersteunen MITO: Marketingimpuls Toerisme Overijssel.

Aanvullend werkt de gemeente mee aan onderzoek, gericht op het analyseren van leefstijlen van bewoners en bezoekers van Ommen en het Vechtdal. Deze onderzoeken dragen ertoe bij te komen tot een nog gericht marketing en het gericht in de markt zetten van aantrekkelijke arrangementen (creëren van meerwaarde).

Versterken bereikbaarheid

De gemeente beschikt over een uitgebreid recreatief fiets-, ruiter- en wandelnetwerk. Er zijn ook afzonderlijke routes voor mensen met een beperking. Dit netwerk wil de gemeente behouden, verder versterken en uitbouwen en ook de bestaande bewegwijzering behouden en versterken. Het doel is het realiseren van een hoogwaardig fiets-, wandel-, MTB- en ruiternetwerk. Daartoe zal worden gewerkt aan het aanpakken van ontbrekende schakels in deze recreatieve verbindingen, met name fietspaden. Onderdeel van het versterken van de bereikbaarheid via routes is het verbeteren van de digitale recreatieve infrastructuur (e-toerisme met behulp van onder meer glasvezeltechnologie), het ontwikkelen van GPS-routes en applicaties voor en over Ommen en haar omgeving, gekoppeld aan routestructuren.

De gemeente zet in op het verder versterken van de bereikbaarheid van de toeristisch-recreatieve bedrijven in samenhang met de Centrumvisie en verkeerscirculatie Ommen. Het gaat daarbij om behoud, actualisatie en uitbouw van de al bestaande routing en bewegwijzering van recreatieve voorzieningen en accommodaties. Dit omvat ook de aanduiding van parkeerplaatsen in centrum, kernen, natuurgebieden en landgoederen. Insteek is de recreatiemobiliteit te verbeteren en te spreiden.

De gemeente zet daarnaast in op het behouden en verder versterken van het recreatief medegebruik en vergroten van de toegankelijkheid en beleving van de oevers van Vecht en Regge, agrarische gronden en landgoederen. Hierbij zet de gemeente ook in, onder meer met het project Vechtoevers en het provinciale programma "Ruimte voor de Vecht" op het stimuleren van de watergebonden recreatie op en aan het water.

Omgevingskwaliteit

6.7 Milieu, klimaat en duurzaamheid en openbare ruimte

6.7.1 Uitgangssituatie

Milieu klimaat en duurzaamheid

De milieukwaliteit in Ommen is over het algemeen goed te noemen. Er zijn weinig milieuknelpunten en het is er prettig wonen en werken. Het behouden/verbeteren van de bestaande hoge leefkwaliteit is een uitdaging, wetende dat bedrijvigheid en ontwikkelingen zoals woningbouw van vitaal belang zijn en dat die dan ook moeten kunnen plaatsvinden. De uitgangssituatie van de gemeente Ommen is hieronder per aspect kort beschreven.

■ **Geluid**

De gemeente heeft geen aangewezen stiltegebied, maar wel veel gebieden met een goede geluidkwaliteit. De sanering van geluidsgevoelige woningen van de raillijst en het grootste deel van de A-lijst woningen langs wegen, is afgerond in het kader van de ISV I en ISV II. Waar nodig zijn de woningen voorzien van isolatiemaatregelen. De laatste 12 woningen van

de A-lijst (woningen belast met verkeerslawaaï > 65 dB) staan in 2012 in het saneringsprogramma en worden waar nodig voorzien van geluidsisolatie. De gemeente beschikt over een kadernota Geluid waardoor het geluidbeleid gebiedsgericht (o.a. voor landbouwontwikkelingsgebieden) is of zal worden gemaakt. Het doel hiervan is de aanwezige geluidskwaliteit per gebied zoveel mogelijk te behouden, of juist ruimte te bieden voor ontwikkelingen.

Ten aanzien van de bedrijventerreinen zijn er geen knelpunten. Bij het nieuwe bedrijvenpark De Rotbrink is in het bestemmingsplan een "vrijwillige" inwaartse geluidzoning toegepast. De gemeente Ommen heeft twee gezoneerde bedrijventerreinen, bestemd voor solitaire zoneringsplichtige A- inrichtingen. Dat betreffen de coöperatieve Zuivelfabriek Hyproca BV, gevestigd aan de Hammerweg 25, en het compressorstation van de Nederlandse Gasunie NV, gevestigd aan de Vilsterse Allee 11 A te Vilsteren. Bij een in 2012 voorgenomen aanpassing van de geluidzone van het compressorstation, zal een onderzoek plaatsvinden naar geluidbelasting op woningen in de zone en indien nodig zullen deze woningen worden voorzien van geluidsisolatie. Ook op de bedrijventerreinen wordt, voor zover woningen toegelaten, voldaan aan de daar te hanteren etmaalwaarde 55 dB volgens het Activiteitenbesluit. Er zijn geen knelpunten. Wel zijn er enkele klachtsituaties rond recreatiebedrijven met buitenspelactiviteiten en landbouwloonbedrijven in het buitengebied. Voldoende is onderzocht dat die bedrijven wel voldoen aan de geldende geluidvoorschriften van het Activiteitenbesluit of het Besluit landbouw.

De gemeente Ommen beschikt over een verkeersmilieumodel, dat is vastgesteld in 2010. In dit model worden voor alle zoning plichtige wegen de geluidcontouren in beeld gebracht. Dit model zal in 2012 worden geactualiseerd, waarbij nieuwe vastgestelde wijzigingen in de verkeersstructuur en bebouwde omgeving zullen worden ingebracht.

De gemeente Ommen beschikt over een evenementenbeleid waarin regels met betrekking tot maximale (muziek-) geluidsniveaus zijn opgenomen. In de zomerperiode worden in het centrum enkele evenementen met muziek gehouden, waaronder evenementen in het kader van de Bissingh. Hieraan worden op basis van het evenementenbeleid en de evenementenvergunning voorschriften verbonden, met redelijke geluidsniveaus en eindtijden. Waar nodig wordt het geluid ook gemeten. Uit metingen blijken geen overschrijdingen. Onvermijdelijk blijft wel dat er jaarlijks toch enkele klachten binnenkomen van bewoners uit het centrum. Lagere geluidnormen zijn niet reëel voor de uitvoering van de aangevraagde evenementen. Bovendien is het de vraag of de klachten daarmee afnemen. Evenmin zijn er alternatieve locaties voor deze evenementen. Een nieuw fenomeen is het in 2011 op de Markt gehouden dancefestival. Te verwachten is dat dit jaarlijks terug gaat komen. Uit metingen in 2011 blijkt dat ook bij dit festival aan de vergunningnorm kan worden voldaan.

■ **Externe veiligheid**

De gemeente heeft 28 inrichtingen die vanwege de opslag en/of het gebruik van gevaarlijke stoffen onder het Besluit Externe Veiligheid Inrichtingen (BEVI) vallen, of zijn opgenomen in de drempelwaarde lijst van het besluit Risico Registratie Gevaarlijke Stoffen (RRGS). Dat betreffen 3 LPG tankstations, een vijftal grote propaaninstallaties bij campings en bungalowparken, en verder diverse opslagen van zwavelzuur en chloorbleekloog bij zwembaden. Ook vindt vervoer van gevaarlijke stoffen plaats over de weg. De provinciale

wegen N348 (Raalte-Ommen), N340 (Dalfsen-Ommen) en rijkswegen N48 (Ommen-Hoogeveen) en N36 (Vriezeveen- Witte paal – Aansluiting N48) zijn aangewezen als doorgaande route voor transport van gevaarlijke stoffen. Er zijn geen knelpunten van (beperkt) kwetsbare objecten die zijn gelegen binnen de risicocontour PR 10-6 van deze wegen. Voor de plaatselijke levering van gevaarlijke stoffen (propaan, LPG en vuurwerk) heeft de gemeente een ontheffingenbeleid, waarbij de bebouwde omgeving zoveel als mogelijk wordt ontzien. Het spoor door Ommen is niet opgenomen in het basisnet voor vervoer van gevaarlijke stoffen over het spoor. Bijzonder in de gemeente Ommen is de ligging van het gascompressorstation van de Nederlandse Gasunie NV te Vilsteren. Dit is de enige inrichting in Ommen die onder het Besluit Risico Zware Ongevallen (BRZO) valt. De provincie is het bevoegd gezag voor deze inrichting. Vanuit het compressorstation liggen meerdere leidingstroken met hoge druk gasleidingen. Op deze leidingen is het Besluit Externe Veiligheid Buisleidingen (BEVB) van toepassing (van kracht sinds 1 januari 2011). In het kader van de saneringsparagraaf van het BEVB heeft Nederlandse Gasunie NV op landelijke schaal een inventarisatie gemaakt van bestaande knelpunten voor het plaatsgebonden risico. Voor de gemeente Ommen is een lijst van een tiental woningen, gelegen in en nabij buurtschap Dalmsholte, die zijn gelegen binnen dit risicogebied. Maatregelen zullen worden getroffen om het risicocontour in dit gebied te verkleinen. Geconcludeerd kan worden dat er geen sprake is van onaanvaardbare risico's. De gemeente beschikt over een beleidsvisie Externe Veiligheid die om de vier jaar wordt geactualiseerd. De beoordeling van externe veiligheid is in de gemeentelijke organisatie geborgd, in beoordeling van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen. Risico objecten en routes zijn opgenomen op de provinciale risicokaart.

■ **Luchtkwaliteit**

De lucht in Ommen is schoon. Ommen heeft geen (zware) industrie met emissies van betekenis. Er zijn geen industriële emissiebronnen van betekenis en die zijn ook niet voorzien. De intensieve pluimveehouderijen in Ommen voldoen aan grenswaarden voor uitstoot van fijn stof. Dit wordt bij vergunningverlening beoordeeld. Uit de gegevens van het verkeersmilieumodel blijkt dat overal in de gemeente Ommen ruim wordt voldaan aan de wettelijke grenswaarden luchtkwaliteit, voor verkeer relevante emissies van fijn stof (PM10) en stikstofoxide (NOx). De achterwaarden liggen onder de helft van de grenswaarden. Er zijn geen knelpunten op het terrein van de luchtkwaliteit in de gemeente.

■ **Afval**

Het huidige Ommer afvalbeleid is erop gericht zo veel mogelijk afval te scheiden aan de bron, dus bij de burger. De burger is goed op de hoogte van de inzamelmogelijkheden voor afval en maakt gebruik van de bestaande voorzieningen. Ondanks het ontbreken van een directe financiële prikkel scheiden burgers in Ommen hun afval goed. De inzet van de burger, de informatievoorziening naar de burger en de resultaten van de gescheiden inzameling zijn kwaliteiten die we willen behouden en verder willen uitbouwen. Gescheiden ingezameld wordt groenafval, oud papier, glas, KCA, grof afval, goedzooi en kunststof. Middels minicontainers wordt het rest- en gft-afval huis aan huis ingezameld in de hele gemeente Ommen. De burger kan hiervoor kiezen uit verschillende containerpakketten. Voor hoogbouwoningen geldt dat zij toegang hebben tot een verzamelcontainer voor restafval. Kunststof wordt tevens huis aan huis ingezameld met speciale plastic zakken. Voor papier, glas, textiel, klein chemisch afval, goedzooi en grof tuinafval zijn er verschillende haal- en brengfaciliteiten voor een gescheiden inzameling. De wijze van inzameling is vastgelegd per afvalstroom, zonder dat dit in één

beleidsplan is verankerd. In het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP) staan doelstellingen voor het inzamelen van afval. Één doelstelling vanuit het tweede LAP is 60% bronscheiding en nuttige toepassing in 2015. De gemeente Ommen haalt nu een resultaat van circa 55% bronscheiding en is daarmee op weg om de doelstelling te behalen. Ommen zet met haar afvalbeleid ook in op een schone openbare ruimte.

■ **Bodem**

Een belangrijke kwaliteit van Ommen is het agrarisch-recreatieve karakter. De drager van al deze functies is de bodem. De bodem in Ommen is overwegend schoon en van een goede kwaliteit. Er is een aantal plekken verontreinigd (grijs), maar in tegenstelling tot veel andere gebieden in Nederland, zijn er nauwelijks echt verontreinigde plekken te onderscheiden. Dit betekent dat in Ommen eigenlijk alle functies mogelijk zijn, ook de meer gevoelige zoals natuur, moestuinen en kinderspeelplaatsen. Het feit dat de bodem schoon is, is geld waard. Het geld is te beschouwen als een kapitaal. Daarnaast is de draagkracht van de bodem in Ommen groot. Daardoor hoeven bij realisatie van activiteiten weinig investeringen gedaan te worden ter voorkoming van verzakking.

■ **Klimaat en duurzaamheid**

De ambitie van de gemeente is om jaarlijks 2% energie te besparen, in 2020 tenminste 20% duurzame energie op te wekken en de uitstoot van broeikasgassen met tenminste 30% te verminderen. Voor de eigen gemeentelijke gebouwen is bij nieuwbouw de doelstelling de energievraag te minimaliseren en de resterende energievraag duurzaam op te wekken en/of in te kopen. Voor de bestaande gebouwen is de klimaatdoelstelling 4% besparing en 100% opwekking en/of inkoop van duurzame energie.

De uitvoering van het klimaat en duurzaamheidsbeleid verloopt volgens drie pijlers:

1. Duurzaamheid integreren in gemeentelijke beleid, planontwikkeling en uitvoering;
2. Duurzaamheid bij derden stimuleren en faciliteren;
3. Duurzaamheid in de eigen bedrijfsvoering realiseren.

Tal van activiteiten zijn ontwikkeld en in de steigers gezet, waarbij de nadruk ligt op energiebesparing in de bestaande woningbouw en bij bedrijven, en het faciliteren en stimuleren van initiatieven voor opwekking van duurzame energie.

Het draagvlak en de bereidheid tot het uitvoeren van energiebesparende maatregelen is bij burgers en bedrijven, mits de juiste (financiële) instrumenten worden ingezet, groot.

Daarnaast is er sprake van actieve woonkernen en buurtschappen (bijvoorbeeld buurtschap Ommerkanaal) en een actief verenigingsleven, zodat er een goede voedingsbodem is voor het uitvoeren van diverse duurzaamheidsinitiatieven. Ook zijn er binnen de gemeente diverse bedrijven aanwezig die op innovatieve manier willen investeren in het opwekken van duurzame energie.

Beheer openbare ruimte

De openbare ruimte van de gemeente Ommen is ingericht met oog voor de diverse functies van de afzonderlijke deelgebieden. Na inrichting volgt beheer, onderhoud en exploitatie. Keuzes betreffende de inrichting zijn daarbij mede maatgevend voor het verdere beheer, onderhoud en de exploitatie. Dit geldt voor de gehele openbare ruimte, waaronder groen, weginfrastructuur, verlichting, afvalbakken, bankjes, fiets- en wandelpaden.

■ **Beheer en onderhoud openbare ruimte en groen**

De gemeente Ommen heeft in het kader van het beheer en onderhoud van de openbare ruimte de volgende structuurgebieden gedefinieerd, die hieronder nader worden toegelicht:

- Centrum: het centrum van Ommen vormt een gebied dat voor zowel de inwoners van de gemeente Ommen als voor bezoekers een centrale plek in de gemeente inneemt. De gebruiksdruk hier is zeer hoog. Toerisme, horeca en detailhandel zijn hier geconcentreerd;
- Hoofdstructuur: de hoofdstructuur bestaat uit de hoofdroutes (overwegend 50 km/uur wegen binnen de kom en hoofdaders die de verschillende kernen met elkaar verbinden) waarbij de vervoerfunctie voorop staat. Ook de groenvoorzieningen behoren tot de hoofdstructuur. De bezoekers- en verkeersstromen worden hierlangs geleid;
- Wonen: diverse functies zoals wonen, spelen, et cetera, komen in het woongebied samen. Een prettige leefomgeving staat centraal, waarbij het zwaartepunt op veiligheid en gebruik ligt;
- Bedrijventerreinen (Werken): bedrijventerreinen hebben vooral een economische functie. De terreinen zijn bedoeld als verzamelgebied voor de bedrijvigheid in de gemeente;
- Buitengebied: het buitengebied is opgedeeld in landbouw- en natuurgebieden, tevens gebruikt als toeristische en recreatieve gebieden. Elk gebied draagt bij aan het visitekaartje van de gemeente.

Door de gemeente in structuurgebieden in te delen, is het mogelijk om per structuur verschillende kwaliteitsniveaus voor de openbare ruimte vast te leggen. Dat resulteert in een andere uitstraling, door onder meer een ander materiaalgebruik, een andere kwaliteit van het openbaar groen, maar ook door het toepassen van verschillende onderhoudsniveaus. Kortom, het differentiëren in verschillende kwaliteitsniveaus per structuurgebied.

Ommen hecht waarde aan openbaar groen. Het draagt bij aan de identiteit en het karakter van Ommen en de kernen/buurtschappen, (de 'groene longen') en kent een belangrijke recreatieve gebruikswaarde. Ommen heeft veel openbaar groen, namelijk circa 85 ha, dat voor het overgrote deel gemeentelijk eigendom is. Dit is relatief meer dan in andere vergelijkbare gemeenten, zoals uit onderstaande tabel blijkt. Het assortiment is daarbij relatief onderhoudsarm, hetgeen zich laat terugzien in gemiddeld lage beheerkosten.

Hoeveelheden en kosten van het openbaar groen, basisgroen

N	Ommen	Vergelijkbare gemeenten	Verskil verschil gemeenten
M2/inw.	55,8	35,0	+ 60 %
M2/HH	139,7	87,6	+ 59 %
Euro/m2	€ 0,78	€ 0,93	- 16 %

(bron: WUR/Alterra- Gemeentelijke Databank Groenbeheer).

De kwaliteit van het openbaar groen (basisgroen) is goed te noemen en gelijk aan het gemiddelde van drie vergelijkbare gemeenten. Ook onderdeel van het openbaar groen vormen de begraafplaatsen. Ommen heeft circa 6 ha aan begraafplaatsen, welke rationeel en eenvoudig zijn ingericht, hetgeen resulteert in lage kosten.

■ Ruimtelijke kwaliteit bebouwde omgeving (Welstand en Beeldkwaliteit)

De ruimtelijke kwaliteit van de bebouwde omgeving in het algemeen, is geborgd in het Welstandsplan "Ommen & Omgeving" uit 2003 en geactualiseerd in 2010. De gemeente is opgedeeld in 22 welstandsgebieden. In ieder gebied zijn de kenmerken benoemd, is het welstandsbeleid geformuleerd en zijn concrete criteria benoemd, waaraan bouwplannen worden getoetst. De verdeling van de welstandsgebieden komt grotendeels overeen met de gebiedsindeling uit het LOP (zie paragraaf 5.5. over het Buitengebied). De ruimtelijke en architectonische kwaliteit van een aantal gebieden in het bijzonder, is geborgd in specifieke beeldkwaliteitplannen (BKP's). Een BKP wordt meestal opgesteld voor een nieuw ontwikkeld of te ontwikkelen gebied, zoals een woonuitbreiding of een industrieterrein. Soms wordt het gemaakt voor een bestaand gebied dat bijvoorbeeld wordt gerevitaliseerd, zoals het industrieterrein De Strangen. In verhouding tot het welstandsplan gaat een BKP voor het welstandsplan. Waar een BKP is vastgesteld worden bouwplannen getoetst aan het BKP en niet aan het welstandsplan. In het welstandsplan is de bepaling opgenomen, dat een vastgesteld BKP integraal onderdeel uitmaakt van het welstandsplan en in de plaats komt van hetzelfde gebied in het welstandsplan.

6.7.2 Ambitie en ontwikkelingsrichting

De gemeente wil de gunstige Ausgangssituatie en de bestaande kwaliteit van de leefomgeving behouden en versterken.

Milieu, klimaat en duurzaamheid

Het is de ambitie van de gemeente de gunstige Ausgangssituatie van Ommen te behouden en te versterken, door bij nieuwe ontwikkelingen te vermijden dat de kwaliteit van de leefomgeving daarvan negatieve effecten ondervindt. Indien negatieve effecten zich manifesteren, moeten deze worden gecompenseerd of ondervangen door mitigerende maatregelen. De gemeente wil milieubewust gedrag van burgers, bedrijven en bezoekers stimuleren. Hierbij zet de gemeente in op het optimaliseren van een duurzaam (her)gebruik van grondstoffen en het zuinig omgaan met energie. Dit laatste houdt in dat zowel wordt gestreefd naar het realiseren van energiebesparing als het stimuleren van een duurzame energievoorziening. De ambitie van de gemeente is dat jaarlijks 2% op het totale energieverbruik binnen de gemeentegrenzen wordt bespaard en dat in 2020 tenminste 20% van de totale energiebehoefte binnen de gemeente duurzaam wordt opgewekt. Daarnaast moet de uitstoot van broeikasgassen met 30% worden verminderd.

Beheer openbare ruimte

De gemeente heeft als ambitie te komen tot een gedifferentieerde inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte, op basis van per structuurgebied nog nader te bepalen kwaliteitsniveaus. Deze kwaliteitsniveaus worden gebaseerd op de per structuurgebied te definiëren ruimtelijke kwaliteit en gewenste uitstralingsniveaus. Dit houdt in het gebiedsgericht, duurzaam, veilig en schoon aanleggen, onderhouden en beheren van de openbare ruimte in overeenstemming met de eisen, die passen bij het betreffende structuurgebied. De voorzieningen in de openbare ruimte moeten daarbij de kwaliteit van woon-, werk en leefomgeving versterken. De gemeente is voornemens het welstandsbeleid vergaand te versoberen.

6.7.3 Opgave

Milieu, klimaat en duurzaamheid

Milieu, klimaat en duurzaamheid zijn dynamische kwaliteiten en daarom zijn er telkens weer nieuwe uitdagingen. Het actueel houden en zorg dragen voor een adequate uitvoering van de daarop gerichte milieutaken, is dan ook een belangrijke opgave binnen dit thema. Het aantal nieuwe opgaven is relatief beperkt en richt zich vooral op afval en energie (als uitwerking voor klimaat en duurzaamheid).

■ **Geluid**

Omgevingskwaliteit op het terrein van geluid is in Ommen als goed te kwalificeren en de gemeente wil dat ook zo houden. Dit omvat:

- *Industrielawaai*: het referentieniveau van het omgevingsgeluid ingevolge industrielawaai voldoet en blijft voldoen aan de streefwaarden van 40,45 en 50 dB(A), genoemd in de Handreiking industrielawaai en vergunningverlening voor de gebiedstypen landelijke omgeving, rustige woonwijk en woonwijk in stad. Er is geen specifieke opgave voor industrielawaai te benoemen.
- *Verkeerslawaai*: in 2012 worden de laatste 10 A-lijstwoningen opgepakt in het kader van ISV III. Dan zijn alle saneringslijsten afgerond. Bij voorziene herinrichting van wegen, zoals de herinrichting van de Stationsweg, Prinses Julianastraat en Schurinkstraat, wordt het toepassen van geluidreducerende wegdektypen onderzocht. Ook bij gebiedsinrichtingen zoals herinrichting van het Centrum, de Westflank, Havengebied of Ommen Oost kan het van belang zijn om stillere wegdektypen toe te passen. De 30 km/uur-wegen zijn niet zonering plichtig in het kader van de wet Geluidhinder, maar kunnen desondanks wel van belang zijn voor geluidkwaliteit in de omgeving. Ook bij toegepaste klinkerverbanden zijn er stillere toepassingsmogelijkheden. Het verkeersmilieumodel is een belangrijk instrument dat wordt gebruikt bij het toetsen van nieuwe bestemmingsplannen op belasting van het wegverkeerslawaai. Dit model, opgesteld in 2008 en vastgesteld in 2010, is aan actualisatie toe. De actualisatie van het model wordt samen met de gemeente Hardenberg opgepakt. De opgave rond verkeerslawaai is dat deze in de gehele gemeente in de toekomst onder de grens van 65dB(A) blijft. Belangrijk aandachtspunt is daarbij een deel van de N48 tussen de aansluiting op de N340 bij Varsenerviaduct en de aansluiting op de N36 bij Ommerkanaal. Het initiatief van de provincie, in hun voornemen om dit deel van de weg in het kader van de reconstructie N340/N48 aan te pakken, wordt ondersteund door de gemeente.
- *Evenementenlawaai*: de gemeente zet er op in het geluidsniveau van muziek tijdens evenementen binnen het maximaal vergunde geluidsniveau te houden, zoals vastgelegd in het evenementenbeleid van de gemeente. De geluidsnorm aan de bron van 104 dB(A) op 3 meter voor de podia is afgestemd op de meest gangbare locaties voor evenementen met muziek: de Markt en het Kerkplein. Het kan zijn dat met de herinrichting van de Westflank, de geschiktheid van de Markt moet worden heroverwogen als evenementenlocatie met muziek. Door bouw van nieuwe woningen en door toename van de geluidsreflectie van de Vechtoever bebouwing, kan de markt hiervoor wel eens minder geschikt worden en wordt het nodig geluidsnormen bij te stellen of te zoeken naar een beter geschikt evenemententerrein.

■ **Externe veiligheid**

Ommen heeft een laag EV-risicoprofiel en de opgave is om ook in de toekomst veilig te blijven. Er zijn geen ontwikkelingen voorzien met betrekking tot de vestiging van nieuwe of wijziging van risicovolle inrichtingen, die leiden tot een gewijzigde opgave. In het

toekomstperspectief voor Ommen is voorzien in bedrijfsontwikkeling van kleinschalige kennis- en dienstenbedrijven en een afname van zwaardere bedrijfscategorieën. In dat spoor zullen ook de bedrijfsrisico's verder afnemen. De nieuwbouw van woningen in Havengebied, Westflank en Ommen Oost, liggen ruim buiten de risicocontouren voor plaatsgebonden risico en ook buiten de invloedgebieden van het groepsrisico van bestaande BEVI-inrichtingen, routes voor gevaarlijke stoffen en buisleidingen. De gemeente zet in op het behouden van het bestaande lage risicoprofiel.

■ **Luchtkwaliteit**

Met betrekking tot luchtmissies van fijn stof is geen toename te verwachten, eerder afname. Er zijn dan ook geen specifieke opgaven voor verdere verbetering van de luchtkwaliteit. Heel kort samengevat: de lucht in Ommen is en blijft schoon! Dit is een kwaliteit die voor Ommen van grote waarde is, niet alleen voor haar bewoners maar ook voor de belangrijke verblijfsrecreatieve functie en de vele bezoekers van Ommen.

■ **Afval**

Tot nog toe is het afvalbeleid erop gericht bewoners te stimuleren het afval zoveel mogelijk te scheiden (scheiding aan de bron). Ommen staat voor de opgave een omslag te bewerkstelligen in het denken en handelen van de burger, waar het gaat om het gebruik en hergebruik van waardevolle grondstoffen en het voorkomen van niet her te gebruiken restafval. De gemeente legt hier de nadruk op de herbruikbare stromen. Een duurzame en afvalloze samenleving staat centraal bij de inzameling van afval. De kern is dat er zuinig wordt omgegaan met grondstoffen, bruikbare grondstoffen uit het restafval worden gehaald en de hoeveelheid restafval tot een minimum wordt beperkt. Het gebruik van onze grondstoffen is bij een ongewijzigd consumptiepatroon eindig. Kortom de opgave is het realiseren van een omslag in denken en in doen: "van afval naar grondstof, van idee naar aanpak, van betalen naar belonen".

■ **Bodem**

De bodem in Ommen is overwegend schoon en van een goede kwaliteit. Dit betekent dat in Ommen eigenlijk alle functies mogelijk zijn. Opgave voor de gemeente is deze kwaliteit van de bodem te behouden. Dit vraagt om duurzaam bodemgebruik, waarbij op een zorgvuldige manier wordt omgegaan met ingrepen in en het gebruik van de ondergrond, om zo te voorkomen dat er functies van de bodem verloren gaan. Duurzaam bodemgebruik is erop gericht om de multifunctionaliteit van de bodem te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Het betekent dat op een zorgvuldige manier wordt omgegaan met ingrepen in en het gebruik van de ondergrond, om te voorkomen dat er functies van de bodem, alsmede aardkundige waarden, verloren gaan. Vanuit de gedachte van duurzaam bodemgebruik wordt de relatie met de ruimtelijke ordening steeds belangrijker. Hiertoe is de lagenbenadering ontwikkeld. De bodem vormt samen met het biotisch systeem en het watersysteem de ondergrond. De tweede laag wordt gevormd door de netwerken en de derde laag is de occupatie laag. De kwaliteiten van de ondergrond bepalen mede hoe de netwerklaag en occupatielaag zich ontwikkelen. Zo hebben de functies agrarisch gebruik, recreatie en natuur en landschap zich in Ommen kunnen ontwikkelen, omdat de ondergrond in Ommen zowel fysisch, chemisch als biologisch van een goede kwaliteit is. De bodem in Ommen geeft een beeld van de ontstaansgeschiedenis en historie, bijvoorbeeld door de aardkundige en archeologische waarden. Deels is deze geschiedenis terug te zien aan de oppervlakte, waarvan de Lemelerberg één van de duidelijkste voorbeelden is. Deels is dit kapitaal ondergronds aanwezig, denk aan archeologie, aardkundige waarden, schoon grondwater en modernere

toepassingsmogelijkheden als warmte-koude opslag en geothermie. Duurzaam bodemgebruik is erop gericht om de multifunctionaliteit van de bodem te behouden en waar mogelijk te verbeteren. Dit betekent dat de verontreinigingen opgeruimd worden, als er een bepaalde aanleiding voor is. Ook wordt ingezet op het preventiespoor, dat wil zeggen op het voorkomen dat er nieuwe verontreinigen optreden.

■ **Klimaat en Duurzaamheid**

Vanzelfsprekend heeft de gemeente een belangrijke rol en functie bij het realiseren van de ambitie dat:

- jaarlijks 2% energie wordt bespaard van het totale verbruik binnen de gemeentegrenzen;
- in 2020 tenminste 20% van de totale energiebehoefte binnen de gemeente duurzaam wordt opgewekt;
- de uitstoot van broeikasgassen met 30% wordt verminderd.

Deze doelstellingen kan de gemeente niet alleen bereiken. Er zal samenwerking gezocht moeten worden met woningcorporaties, MKB, ondernemersverenigingen, agrarische sector, scholen, plaatselijke belangen, inwoners, et cetera. Kortom, met alle partijen die op het maatschappelijk speelveld actief zijn. Burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties moeten meer betrokken worden bij de uitvoering van het klimaat en duurzaamheidsbeleid. Buurt- en wijkinitiatieven op dit terrein kunnen de sociale binding en betrokkenheid bevorderen (sociale duurzaamheid). Daarnaast moet de gemeente zelf, binnen haar eigen bedrijfsvoering en bij de ontwikkeling van beleid en de uitvoering daarvan, duurzaamheid integraal meenemen.

Beheer openbare ruimte

■ **Beheer en onderhoud openbare ruimte en groen**

Het is de opgave van de gemeente om bij de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte, ervoor te zorgen dat deze bijdraagt aan de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van de gemeente en dat dit op duurzame wijze wordt gerealiseerd. Dit vraagt niet alleen om aandacht bij de inrichting van de openbare ruimte. Het werkt ook door in beheer, onderhoud en exploitatie. Dit geldt - naast de afweging inzake de kosteneffectiviteit- voor zowel de bijdrage van de openbare ruimte aan de ruimtelijke kwaliteit c.q. de omgevingskwaliteit, als aan de duurzaamheid en de leefbaarheid. Het is altijd een combinatie van inrichting, beheer en onderhoud en soms ook exploitatie, die bepalend is voor de kwaliteit en de beleving van de openbare ruimte door burgers en bezoekers van Ommen.

Leefbaarheid is in samenhang met de openbare ruimte te vertalen naar: schoon en heel, veilig, aantrekkelijk, bruikbaar en functioneel. Deze combinatie nodigt uit tot het gebruik van de openbare ruimte en biedt mogelijkheden voor ontmoeten en verblijven, zowel voor de eigen bewoners als voor bedrijven en bezoekers van buiten. Een aantrekkelijke openbare ruimte kenmerkt zich door de aanwezigheid van voldoende voorzieningen voor alle doelgroepen, afgestemd op de specifieke wensen per doelgroep. Kinderen en jongeren vragen om een aantrekkelijk en evenwichtig aanbod aan speelvoorzieningen, evenwichtig verspreid over de verschillende buurten en wijken en ruimte om elkaar te ontmoeten, terwijl ouderen meer waarde hechten aan wandel- en fietsvoorzieningen. De kern van een bruikbare openbare ruimte is voldoende ruimte voor de diverse functies, gecombineerd waar mogelijk, en

gescheiden indien noodzakelijk voor veiligheid en bereikbaarheid. De burger staat daarbij voorop in gemeentelijke dienstverlening waar het de inrichting, het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte, inclusief het openbaar groen betreft. Het is de opgave voor de gemeente Ommen om haar burgers in toenemende mate bij de inrichting, het gebruik, het beheer en het onderhoud van de openbare buitenruimte te betrekken. Dit houdt in dat de komende jaren verder wordt gewerkt aan het nog beter laten aansluiten van gemeentelijke inspanningen bij de wensen van de burgers en het meer betrekken van deze burgers bij hun leefomgeving.

De gemeente kiest voor een gebiedsgerichte benadering, op basis van de vijf eerder benoemde onderscheiden structuurgebieden in de openbare ruimte. Daarbij kiest de gemeente voor een maatwerkbenadering in haar beheer en onderhoud, en waar aan de orde exploitatie van de openbare ruimte met als uitgangspunt: kwaliteit boven kwantiteit. Het centrum kent daarbinnen de hoogste prioriteit voor beheer, onderhoud en exploitatie, gevolgd door de woongebieden en doorgaande recreatieve fietsverbindingen. In het buitengebied ligt de focus op het beheer en het onderhoud van de gemeentelijke eigendommen. Dit wil zeggen, zolang deze nog in gemeentelijk bezit zijn, want de gemeente is bezig delen van haar eigendommen af te stoten.

■ **Ruimtelijke kwaliteit bebouwde omgeving (Welstand en Beeldkwaliteit)**

De gemeenteraad wil haar welstandsbeleid versoberen. Dit wordt in 2013 opgepakt waarbij wordt onderzocht of het wenselijk is de welstandscommissie af te schaffen en op welke wijze het welstandsbeleid, gericht op versobering, kan worden aangepast. De gedachte is te komen tot een gebiedsgerichte uitwerking van het welstandsbeleid, waarbij de gemeente op wordt gedeeld in drie welstandsgebieden, te weten:

- Welstandsvrij: in de welstandsvrije gebieden worden bouwwerken en gebouwen niet getoetst aan welstandseisen. Voor deze gebieden geldt een excessenregeling;
- Welstandsluw: in de welstandsluwe gebieden worden minimale welstandseisen gesteld onder het motto: vrij laten wat vrijgelaten kan worden en regelen wat geregeld moet worden. De toetsing vindt plaats door de gemeente zelf (ambtelijke toetsing). In specifiek benoemde gevallen vindt de toetsing plaats door de welstandscommissie of de stadsbouwmeester;
- Volledige welstand: in de welstandsgebieden worden bouwwerken en gebouwen volledig getoetst aan welstandseisen en criteria.

Voor meerdere deelgebieden beschikt de gemeente over vastgestelde beeldkwaliteitplannen. Het is de opgave voor de gemeente om deze gebieden tot ontwikkeling te brengen, conform de daarin bepaalde kwaliteitsstandaarden.

6.7.4 *Realisatie*

Milieu, klimaat en duurzaamheid

De gemeente Ommen richt zich in de realisatie van haar beleid op het behouden en waar mogelijk verbeteren van de gunstige milieusituatie, die de gemeente kenmerkt op het terrein van geluid, externe veiligheid, lucht- en bodemkwaliteit. Het uitgangspunt is het realiseren van een integraal - op duurzame ontwikkeling gericht - milieu-, klimaat- en duurzaamheidsbeleid. Nieuw te realiseren

opgaven liggen voornamelijk op het terrein van afval, klimaat en duurzaamheid. Binnen klimaat en duurzaamheid ligt de focus daarbij op energie, zowel het energieverbruik als de energievoorziening.

Realisatie van tenminste het behouden en zo mogelijk verbeteren van de bestaande milieusituatie, vindt plaats door onder andere vergunningverlening en handhaving op het terrein van de Wabotaken. Hiertoe gaat de gemeente participeren in de nieuw te vormen Regionale Uitvoeringsdienst IJsselland, waar het gaat om het basistakenpakket. Voor de overige taken ontstaat met de fusie van de ambtelijke apparaten van Ommen en Hardenberg eveneens een beter geëquipeerde uitvoeringsorganisatie.

Het behouden en verbeteren van de gunstige milieusituatie houdt niet in dat er niets moet gebeuren:

■ **Geluid**

Geluid is vooral gericht op het behouden van de bestaande situatie inzake het geluidbeleid. Voor de beoordeling van te (her)ontwikkelen gebieden is het nodig het verkeersmodel waarmee de geluidbelasting wordt bepaald te actualiseren. Door de ontwikkeling van de Westflank kan het nodig worden een ander evenemententerrein dan de Markt te zoeken.

■ **Externe veiligheid**

De gemeente Ommen beschikt over een actuele beleidsvisie Externe Veiligheid en participeert in het Meerjaren programma Externe Veiligheid Overijssel (MEVO). De gemeente zorgt voor het actueel houden van haar EV-informatie in het RRGs bestand en de provinciale risicokaart. Via participatie aan MEVO zal de gemeente Ommen mee doen aan voorkomende landelijke en regionale projecten en activiteiten ter verbetering van de kwaliteit van de externe veiligheid. Op korte termijn zullen via de Veiligheidsregio communicatieprojecten worden gestart die aanhaken op de landelijke campagne. Deze communicatiecampagne is gericht op risicobeheersing en zelfredzaamheid van de burger. De gemeente Ommen doet hier via MEVO aan mee. In de beleidsvisie en het MEVO programma heeft de gemeente Ommen aangegeven dat ze in haar organisatie zorg draagt voor een adequate deskundigheid op gebied van EV. De benodigde deskundigheid is toereikend om te beoordelen of bestemmingplannen of aangevraagde omgevingsvergunningen zijn gelegen binnen de grenswaarde voor het plaatsgebonden risico en/of een beoordeling van het groepsrisico nodig is. Te verwachten is dat het in Ommen slechts enkele keren voorkomt dat groepsrisico berekening en rapportage nodig is. Voor het beoordelen van de groepsrisicoberekeningen en bijbehorende rapportage, kan gebruikt gemaakt worden van externe deskundigheid. Mogelijk zal in het kader van MEVO wel een korte opleiding/cursus EV nodig zijn voor plantoetsers en vergunningverleners.

■ **Luchtkwaliteit**

Behoud van de bestaande gunstige situatie staat hier centraal.

■ **Afval**

Voor het optimaliseren van het hergebruik van afvalstoffen, is het nodig de burger te stimuleren bewuster om te gaan met waardevolle grondstoffen en de bereidheid tot het scheiden van afvalstromen gericht op hergebruik te bevorderen, en zo de hoeveelheid restafval terug te dringen. De gemeente werkt hieraan door het omzetten van bestaande inzamelsystemen van een haalsysteem naar brengsystemen en het faciliteren van nieuwe innovatieve verwerkingsvormen. De essentie van omgekeerd inzamelen is dat de focus wordt gelegd op preventie, en het thuis ophalen van herbruikbare grondstoffen. Wat niet van waarde

is – het restafval – moet de burger zelf wegbrengen. Dus hoge service om het gewenste gedrag te stimuleren. Omgekeerd inzamelen betekent dus ook dat de burger zijn afval moet gaan zien als waardevolle grondstof. Dus naast inzamelmiddelen aanpassen, is omgekeerd inzamelen ook gericht op een proces waarin burgers anders en bewuster gaan denken over het afval/de grondstoffen die in huis aanwezig zijn. Door het verhogen van het serviceniveau en het verlagen en misschien wel afschaffen van de kosten, wordt de burger gestimuleerd bewust om te gaan met waardevolle grondstoffen. Voor het restafval dat uiteindelijk nog overblijft wordt het serviceniveau verlaagd en gaan de kosten omhoog, om zo het optimale hergebruik van grondstoffen te bevorderen.

■ **Bodem**

De gemeente streeft een duurzaam bodemgebruik na. Deze visie is eerder al vastgelegd in de bodembeleidsnotitie 'Bodem, ons verborgen kapitaal'. Dit betekent dat de verontreinigingen opgeruimd worden als er een bepaalde aanleiding voor is. Ook wordt ingezet op het preventiespoor, dat wil zeggen op het voorkomen dat er nieuwe verontreinigingen optreden. Verder biedt het een kader voor ingrepen, zoals koude-warmteopslag, delfstoffenwinning, grondwaterverlaging- of verhoging. Ommen beschikt over een bodemkwaliteitskaart, waardoor grondverzet binnen de gemeente gemakkelijker wordt, en Ommen beschikt over een kansenkaart voor koude- en warmte opslag. De druk op de ondergrond neemt toe, dit kan ertoe leiden dat het wenselijk wordt dat de gemeente beleid op gaat stellen voor het gebruik van de ondergrond. Als gevolg van wijzigingen in de regelgeving hebben grondbedrijven meer opslagcapaciteit nodig, waarvoor mogelijk in enkele delen van de gemeente aan bestaande bedrijven - onder voorwaarde van het behoud van de omgevingskwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid en het compenseren van mogelijk negatieve effecten - enige ontwikkelruimte kan worden geboden.

■ **Klimaat en duurzaamheid**

Het realiseren van de ambities op het terrein van energiebesparing, duurzame energievoorziening en reductie van CO₂ uitstoot kan de gemeente niet alleen. De gemeente moet burgers, bedrijven en maatschappelijke organisaties activeren en faciliteren om doelstellingen te kunnen realiseren. De gemeente regisseert en faciliteert dit proces, en zet zelf in op:

- Het structureel faciliteren en initiëren van energiebesparing bij burgers en bedrijven;
- De realisatie van 20% duurzame energie in 2020 binnen gemeentegrenzen zonder de inzet van windenergie. De gemeente wijst windenergie af omdat dit de omgevingskwaliteit en daarmee de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Ommen als recreatief-toeristische toplocatie in het Vechtdal en Nederland schaadt;
- Het ontwikkelen van (delen) van Ommen Oost als duurzame en klimaatneutrale wijk;
- Het gezamenlijk ontwikkelen van duurzaamheid inzetten als middel om de sociale cohesie te versterken, op basis van het uitgangspunt: het beter benutten en faciliteren van het zelfsturende vermogen van de Ommer gemeenschap;
- Het integraal onderdeel uit laten maken van duurzaamheid van het gemeentelijk beleid en in de eigen bedrijfsvoering.

De uitvoering van het klimaat- en duurzaamheidsbeleid verloopt volgens drie pijlers:

1. Duurzaamheid integreren in gemeentelijk beleid, planontwikkeling en uitvoering;
2. Duurzaamheid bij derden stimuleren en faciliteren;
3. Duurzaamheid in eigen bedrijfsvoering.

Tal van activiteiten zijn al ontwikkeld en in de steigers gezet waarbij de nadruk ligt op energiebesparing in de bestaande woningbouw en bij bedrijven, en het faciliteren en stimuleren van initiatieven voor opwekking van duurzame energie. Onderscheid wordt gemaakt in initiatieven gericht op het opwekken van duurzame energie voor eigen gebruik (zelflevering) en initiatieven gericht op grootschalige opwekking van duurzame energie. Initiatieven op het gebied van zelflevering komen door diverse stimuleringsacties van gemeente en provincie goed van de grond. Daarnaast is de huidige ontwikkeling van de prijzen voor bijvoorbeeld zonnepanelen zodanig, dat dergelijke initiatieven ook zonder subsidie rendabel worden. Daarentegen komen initiatieven gericht op grootschalige opwekking van energie in de gemeente nog niet van de grond, hetgeen wel nodig is om de gestelde doelen te halen. Deze grootschalige initiatieven ondervinden bij de realisatie regelmatig knelpunten op het vlak van ruimtelijke ordening, vergunningsprocedures, besluitvorming en wijzigende subsidievoorwaarden. Daardoor kent de realisatie een langere doorlooptijd. Dat vraagt een meer actieve houding van de gemeente om grootschalige initiatieven te initiëren en te faciliteren, om zo tot een versnelling en opschaling te komen. In dit kader past dat de gemeente gaat onderzoeken of de gronden die binnen de gemeente vertraagd tot ontwikkeling komen, tijdelijk of permanent kunnen worden benut voor het opwekken van duurzame energie.

Beheer openbare ruimte

■ **Beheer en onderhoud openbare ruimte en groen**

De gemeente wil komen tot een meer, op basis van de gebiedskwaliteiten, gedifferentieerde inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het groen. De gemeente wil zo met beperkte middelen haar burgers meer kwaliteit en leefbaarheid bieden. Daarvoor zal voor elk van de vijf structuurgebieden die thans in het beheer en onderhoud worden onderscheiden, het beoogde en na te streven kwaliteitsniveau moeten worden bepaald, waarbij de burgers nadrukkelijk bij het proces van planvorming tot uitvoering worden betrokken. De gemeente stuurt bij (her)ontwikkeling op basis van de vijf structuurgebieden op het optimaal inrichten en benutten van de beschikbare openbare ruimte, en waar mogelijk het versterken van de karakteristieken van deze gebieden, waaronder ook de kernen. Centrale begrippen in alle ontwikkelingen zijn kwaliteit in gebruik, beleving, inrichting en beheer van de openbare ruimte. Met schoon, veilig en duurzaam als uitgangspunten bij de inrichting en het beheer en onderhoud. Daarbij wordt gezocht naar een optimale samenhang in de kwaliteit van inrichting, beheer en materiaalgebruik, met de kenmerken van het structuurgebied. Door middel van gebiedsgerichte keuzes wordt inzichtelijk wat verwacht mag worden, waarbij aangesloten wordt op bestaande landelijke normen voor inrichting en beheer. Er worden keuzes gemaakt met voorrang voor kwaliteit, die meetbaar en voor iedereen inzichtelijk zijn. Dit alles met in acht name van de financiële kaders die voor inrichting, beheer en onderhoud van de openbare ruimte en het groen beschikbaar zijn.

Delen van de openbare ruimte en het groen wil de gemeente afstoten, in het kader van haar bezuinigingsopgave rond gemeentelijke eigendommen. Het gaat niet alleen om het overdragen van eigendom, beheer en onderhoud van snippergroen en groenstroken naar particulieren, maar ook om het verkopen van gemeentelijke gronden, bos- en natuurgebieden.

■ **Ruimtelijke kwaliteit bebouwde omgeving (Welstand en Beeldkwaliteit)**

De gemeente gaat onderzoeken op welke wijze zij haar welstandsbeleid kan versoberen. Bouwplannen in het centrum van Ommen worden getoetst door een daartoe ingesteld kwaliteitsteam, waarin tenminste een deskundige van Het Oversticht is vertegenwoordigd. Eigentijdse en moderne vormgeving en materialisatie is in alle gebieden mogelijk. Ook als dit afwijkt van het welstandsbeleid en de welstandscriteria, mits de kwaliteit van het ontwerp hoog is en het ontwerp is ingebed in de omgeving. Voor delen van de gemeente zijn en worden beeldkwaliteitplannen opgesteld waarin bepaald is of wordt welke kwaliteitsniveaus de gemeente bij (her)ontwikkeling wil realiseren.

6.8 Natuur en Landschap, water en erfgoed

6.8.1 *Uitgangssituatie*

Natuur en landschap

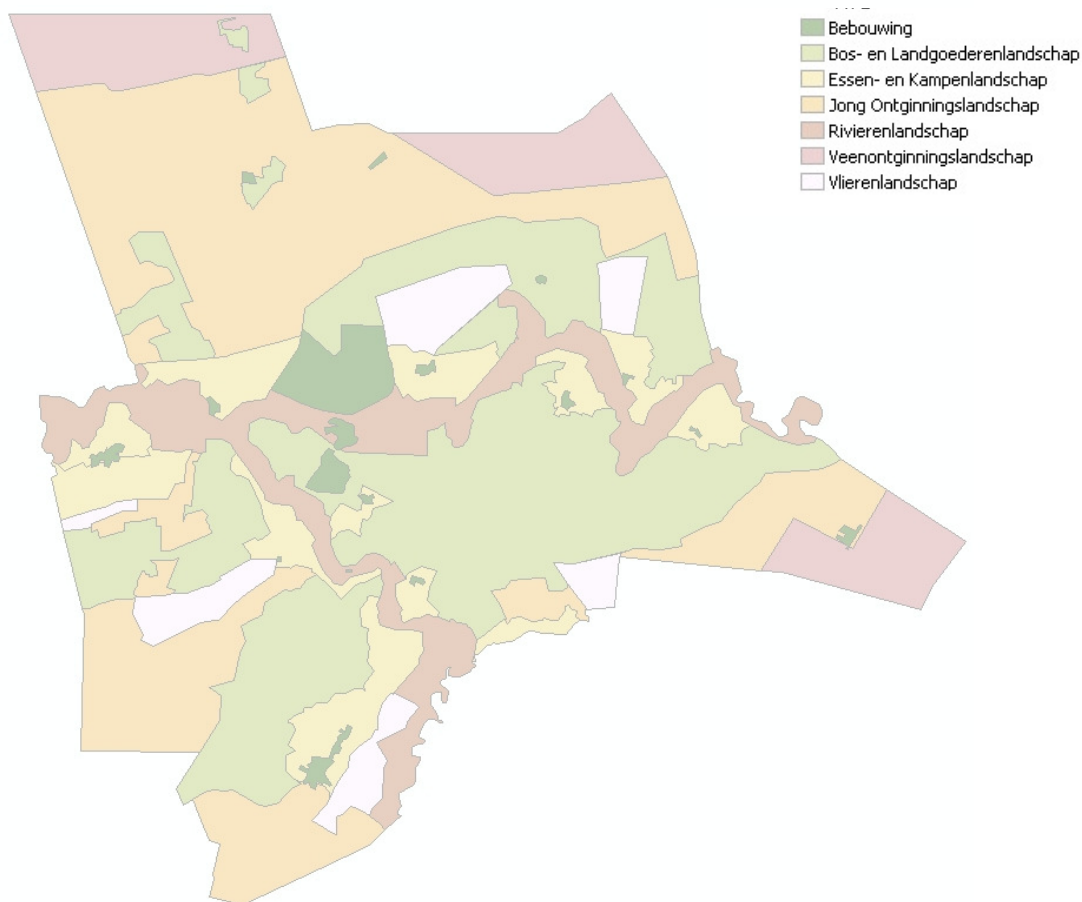
Kenmerkend voor het Ommer landschap is de grote variatie in landschapstypen. Op relatief kleine schaal wisselen rivieren, bos, heide, open en halfopen agrarisch gebied elkaar af. Concreet worden in het GOP in navolging van het Landschapsontwikkelingsplan (LOP), de volgende landschappen te onderscheiden:

- Het rivierenlandschap;
- Het essen- en kampenlandschap;
- Het vlierenlandschap;
- Het bos- en landgoederenlandschap;
- Het jonge ontginningslandschap;
- Het veenontginningslandschap.

Het GOP neemt deze landschapstypen en de bijbehorende toekomstbeelden integraal over vanuit het LOP. Natura 2000 gebieden en de EHS maken onderdeel uit van deze landschapstypen en de toekomstbeelden uit het LOP. Het GOP brengt een nadere ordening aan op het LOP door de zes landschapstypen te bundelen in twee voor het GOP maatgevende deelgebieden:

- Het oude cultuurlandschap
- Het jongere ontginningslandschap

Deze indeling die haar basis vindt in het LOP is eerder al toegelicht in paragraaf 5.5. over het Buitengebied.

Het rivierenlandschap van de Vecht en de Regge met hun open uiterwaarden, kent een sterk microreliëf in de vorm van oude meanders en stroomruggen. Vanwege de status van beschermd natuurgebied van grote delen van het rivierdal, zijn deze geomorfologische kenmerken goed bewaard gebleven en niet verdwenen door ruilverkaveling en afgraving en egalisering. Het open rivierenlandschap kent een groot contrast met de dichte randen van de bossen en landgoederen, die het rivierenlandschap op sommige plekken begrenzen. Deze bosgebieden worden afgewisseld door heide, landbouwpercelen en plaatselijke zandverstuivingen. De hoge (verbrokkelde) stuwwal Besthemerberg, Lemelerberg en Archemerberg is beeldbepalend voor de landschappelijke opbouw.

Aan de rand van de bosgebieden, op de overgang naar het lager gelegen rivierenlandschap, liggen strategisch de landgoederen, havezaten en buitenplaatsen (onder andere: Archem, Het Laer, Eerde en Vilsteren). De bossen hebben een grote recreatieve waarde door de vele routes die er lopen en de ligging van een aantal verblijfsrecreatiebedrijven. Aan de randen en tussen de bosgebieden liggen lagere, open en van oorsprong natte gebieden in het landschap, met smalle kavels, de zogenaamde vlieren. Mooie voorbeelden hiervan zijn Arriër Vlier en Dalmsholter Vlier. Aan weerszijden van de Beneden Regge en de Vecht bevinden zich de reeds in de middeleeuwen gevormde kampen en essen. Hier zijn kenmerkend de relatief hoog en bolgelegen gebieden, met een aaneenschakeling van kleinere en grotere open ruimten, begrensd door (veelal) historisch waardevolle bebouwing, kronkelende wegen, singels, houtwallen en bos. Een deel van de wegen

wordt geflankeerd door beplantingen. Verder wordt het beplantingsbeeld gevormd door erfbeplantingen en de resten van beplanting op perceelsgrenzen. Bijzonder is verder de goed bewaard gebleven, grote, open ruimte van de Archemer- en Lemeleresch.

Verder naar het noorden, het zuidoosten en het zuidwesten van de gemeente liggen open, grootschalige, agrarische gebieden: de heideontginningen en de veenontginningen. De kavelstructuur van beide verschilt:

- Heideontginningen: rechthoekige percelen evenwijdig of dwars op noord-zuid gerichte ontsluitingswegen;
- Veenontginningen: smalle lange percelen, die sterk bepalend zijn voor de verschillen in karakteristiek van beide landschappen.

Door grote variatie en de samenhang met grote natuurgebieden in de omgeving van het dal, zijn de flora- en faunawaarden in het Vecht- en Reggegebied hoog. Voor veel diersoorten is de combinatie van bosrijk gebied en gevarieerd dalgebied belangrijk; er zijn veel ecologische relaties. De grote variatie en samenhang heeft geleid tot de aanwijzing van het Vecht – Regge gebied als Natura 2000-gebied en ook behoren grote delen van het grondgebied van Ommen tot de EHS. Dit gebied kent een grote variatie aan natuurtypen: van hoog en droog (stuifzand op de Lemelerberg) tot laag en nat (moeras in het Vechtdal). Langs de Vecht en de Regge komen afgesneden meanders voor. Alle stadia van verlanding van open water, drijftillen, riet en zeggemoeras tot en met broekbos komen voor. Deze zeer dynamische natuur, welke kenmerkend is voor een levend riviersysteem, ontbreekt op landschapsschaal en er komt slechts plaatselijk in het rivierdal bos voor. Op lage delen van de uiterwaarden en in geulen komen graslanden voor, met soorten van het Dotterbloemtype en andere natte graslandtypen.

Ook buiten het Natura 2000 gebied kent de gemeente diverse andere natuurgebieden, in de vorm van bossen (zoals het Ommerbos), landgoederen en uiterwaarden (bijvoorbeeld Varsen). De gemeente Ommen heeft dan ook een belangrijke functie in de EHS en een bijzonder hoog percentage natuurgebied, met een hoge en gevarieerde kwaliteit van flora en fauna. Plaatselijk is er nog een redelijke weidevogelstand aanwezig, maar de weidevogelstand ontwikkelt zich zeer zorgelijk.

Water

■ **Waterkwantiteit**

In het buitengebied ligt het waterkwantiteitbeheer bij de drie in de toekomst naar verwachting twee waterschappen. Landelijk zijn afspraken vastgelegd over de trits vasthouden, bergen en afvoeren van oppervlaktewater. Bijzonder aspect hierbij voor Ommen is met name de ligging aan de Vecht en de Regge.

■ **Waterkwaliteit buiten de bebouwde kom**

Waterkwaliteitsbeheer ligt bij de waterschappen. Voor de waterlichamen Vecht, Regge, Ommerkanaal, Stouwe en Dalmsholterwaterleiding, zijn door de waterschappen doelstellingen geformuleerd. In het algemeen kan worden gesteld dat niet de chemische kwaliteit, maar de inrichting van de watergangen de beperkende factor zijn voor de ecologische kwaliteit. Om de ecologische kwaliteit te verbeteren zal dan ook door de waterschappen geïnvesteerd worden in een meer natuurlijke inrichting van de belangrijkste watergangen. Dit levert kansen op voor het landschap en de recreatieve belevingswaarde.

■ **Grondwaterkwaliteit**

Grondwaterkwaliteit is in eerste instantie een verantwoordelijkheid van de Provincie. Er geldt wel een gezamenlijke zorgplicht waarbij de gemeente zorgt voor een adequate doorvertaling van het provinciale grondwaterbeleid in haar bestemmingsplannen. Van belang zijn met name de drinkwaterwinningen met beschermingszones en intrekgebieden (Archemerberg, Witharen, Hammerflier).

■ **Afvalwater en waterbeheer binnen de bebouwde kom**

De gemeente beschikt over een uitgebreid netwerk aan riolering. In het buitengebied maakt Ommen op circa 1.000 percelen gebruik van IBA's voor het afvoeren van afvalwater. De gemeente heeft hier bewust voor gekozen, gegeven de beperkte milieuwinst die het rioleren met zich brengt in relatie tot de aanleg- en beheerkosten. De gemeente heeft hiertoe een tijdelijke ontheffing van de rioleringsplicht gekregen van de Provincie tot 2015. Bij nieuwbouw wordt geen regenwaterafvoer meer op de riolering aangesloten. Waar mogelijk wordt bestaand bebouwd gebied afgekoppeld. Naast afvalwater, is opvang en afvoer van regenwater en het beheer van de grondwaterstand in aaneengesloten bebouwd gebied een gemeentelijke taak. In de praktijk zijn er relatief weinig klachten over wateroverlast als gevolg van hevige buien. Op basis van berekeningen in het gemeentelijk waterplan blijkt dat in bepaalde wijken van Ommen (met name centrumgebied en omgeving) een bergingstekort optreedt bij 'worst-case' scenario's. Wijken met voldoende open water en groen, zoals Dante Noord en Alteveer 5 en 6, blijken te voldoen aan de zwaarste scenario's.

Erfgoed

De ruimtelijke, architectonische en cultuurhistorische kwaliteit van Ommen blijkt uit het aantal expliciet aangewezen gebieden, gebouwen en objecten met een formele erfgoedstatus. In Ommen zijn er diverse van rijkswege en door de gemeente zelf aangewezen beschermde gebieden, gebouwen en objecten op basis van de Monumentenwet. Ommen kent 103 rijksmonumenten en 42 gemeentelijke monumenten. Bovendien bevinden zich in de gemeente 3 beschermde dorpsgezichten (Beerze, Vilsteren en Ommerschans) en 3 beschermde buitenplaatsen (Het Laer, Eerde en Vilsteren).

Bouwplannen van een monument of binnen een beschermd gebied worden altijd voor advies voorgelegd aan de monumentencommissie van Het Oversticht, aanvullend op de welstandsbeoordeling. In sommige situaties moet bovendien advies worden gevraagd aan de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed en de Provincie. Het Oversticht in Zwolle is een onafhankelijke, deskundige organisatie die de gemeente adviseert over welstand. De rayonarchitect c.q. de commissie, toetst daarvoor het bouwplan aan de welstandscriteria in het welstandsplan. Waar beeldkwaliteitplannen van toepassing zijn worden bouwplannen door Het Oversticht getoetst aan deze plannen.

6.8.2 Ambitie en ontwikkelingsrichting

Natuur en Landschap

De gemeente heeft de ambitie om de landschappelijke kwaliteiten en de verscheidenheid van de daarbinnen aanwezige ecologische waarden, te behouden, te beschermen en waar mogelijk te versterken. De gemeente streeft er daarbij naar om het landschap beleefbaar en toegankelijk te houden voor bewoners en toeristen. Het op duurzame wijze versterken van de omgevingskwaliteit is een belangrijke drijfveer bij het toestaan van ontwikkelruimte aan de actoren, die binnen dit landschap actief zijn en voor een belangrijk deel het landschap vorm hebben gegeven en ook nu nog vormgeven. Landbouw, landgoederen, natuurbeheerders en deels ook recreatiebedrijven zijn belangrijke dragers van het Ommer landschap, die zorg dragen voor een duurzaam behoud en beheer van het landschap. De gemeente wil binnen kaders ontwikkelruimte bieden aan deze partijen, op basis van een gebiedsgedifferentieerde aanpak (zie gebiedsgerichte deel: Buitengebied). In de kern omvat deze aanpak het gedifferentieerd naar deelgebieden bieden van ontwikkelruimte aan de landbouw, landgoederen, recreatiebedrijven en andere partijen die in het buitengebied actief zijn. In het gehele buitengebied is de ruimte voor nieuwe woningen (inclusief woningen voor woon-zorg combinaties) en bedrijvigheid zeer beperkt. Nieuwe woningen zijn uitsluitend mogelijk in het kader van de Ruimte voor Ruimte regeling (Rood voor Rood), rood voor groen, of als onderdeel van het duurzaam in stand houden van landgoederen. In de oude cultuurlandschappen krijgen de bestaande landbouwbedrijven mogelijkheden tot verbreding. Aan schaalvergroting wordt hier slechts onder strikte voorwaarden medewerking verleend. Bestaande recreatiebedrijven krijgen in dit gebied ontwikkelruimte binnen de kaders van de sturingsfilosofie gericht op het bieden van meer flexibiliteit, om deze bedrijven in staat te stellen snel te kunnen reageren op de veranderende vraag van recreanten. De inzet in dit gebied is vooral gericht op het behouden en versterken van de groene en blauwe kwaliteiten, met onder meer de uitvoering van het provinciale programma Ruimte voor de Vecht en de ontwikkeling van kwaliteitsbuffers bij de Regge. In de jongere ontginningslandschappen is er meer ontwikkelruimte voor met name de schaalvergroting in de landbouw. Ook voor dit gebied geldt dat het primaat ligt bij het bieden van ontwikkelruimte aan bestaande functies, en de ontwikkelruimte voor het vestigen van nieuwe woningen en bedrijven beperkt blijft.

Water

Het watersysteem vormt samen met de bodem en het biotisch systeem de eerste laag uit de lagenbenadering. De tweede laag wordt gevormd door de netwerken en de derde laag is de occupatie laag. De kwaliteiten van de ondergrond vormt voor behoud van de bestaande kwaliteiten en de verdere ontwikkeling van Ommen een bepalende factor. Dit geldt zowel de ontwikkeling van de (infrastructurele) netwerken als de ontwikkeling van de occupatielaag (wonen, werken en voorzieningen). Water is daarmee belangrijk voor de ordening van de gemeente Ommen.

Ommen heeft de ambitie om in samenspraak en afstemming met de waterschappen bij te dragen aan een veilig en duurzaam waterbeheer. Een waterbeheer waarin -waar nodig- tevens wordt geanticipeerd op de effecten van de klimaatverandering op de waterveiligheid. Dit laatste impliceert onder meer een grotere opgave, zoals reeds is voorzien in het provinciale programma Ruimte voor de Vecht, waarbij de gemeente zich aansluit. De gemeente wil ook het water meer en beter betrekken bij het centrum en het door ontwikkelen van Ommen als recreatiegemeente.

Wat betreft de grondwaterkwaliteit kent de gemeente een gedeelde zorgplicht. Het provinciale grondwaterbeleid is doorvertaald in bestemmingsplannen en toezicht en handhaving op (afval)waterbeheer. Daarnaast biedt de gemeente medewerking aan initiatieven van Vitens en private partijen gericht op multifunctioneel gebruik van gronden in combinatie met een effectieve bescherming van de grondwaterwinning en de wingebieden.

Erfgoed

Ommen heeft de ambitie de kwaliteit van het erfgoed te beschermen en te behouden, zoals dat al is vastgelegd in de Nota Erfgoed. Dit geldt in het bijzonder voor de specifieke en karakteristieke kenmerken van de bebouwde omgeving, waaronder de beschermde dorpsgezichten en aangewezen monumenten.

6.8.3 Opgave

Natuur en Landschap

De zes verschillende landschappen en de manier waarop ze naast elkaar voorkomen, geven Ommen zijn unieke buitengebied. Het behouden en versterken van het landschap, betekent dan ook het behouden en versterken van de unieke, onderscheidende kenmerken van de zes landschapstypen en het in stand houden en versterken van de grenzen en overgangen hiervan. Dit is een opgave die ook van belang is voor het behouden en verder ontwikkelen van de recreatieve en toeristische mogelijkheden, en de aantrekkelijkheid van Ommen.

In de nieuwe ontginningsgebieden en veenontginningsgebieden is de landbouw een belangrijke beheerder en drager van het landschap, die tegelijkertijd vraagt om meer ontwikkelruimte voor schaalvergroting en verbreding van de bedrijfsvoering. De gemeente wil hieraan ruimte bieden vanuit een gedifferentieerde gebiedspecifieke benadering.

Met name in het bos- en landgoederenlandschap en het rivierenlandschap, zijn grote delen in eigendom en beheer van terreinbeherende natuur- en landschapsorganisaties (SBB, Natuurmonumenten, Overijssels Landschap) en landgoederen (onder andere: Vilsteren, Junne, Eerde en Archem). De duurzame instandhouding van deze gebieden, waaronder grote delen die behoren tot de Natura 2000 en de EHS, is bij deze beheerders in goede handen en wordt daarnaast door wet- en regelgeving beschermd. De financiering van onderhoud en beheer staat wel onder druk, hetgeen met zich mee brengt dat beheerders om beperkte ontwikkelruimte vragen, waarmee zij inkomsten kunnen genereren om natuur en landschap duurzaam te kunnen onderhouden en beheren. Hiertoe biedt de gemeente de landgoederen en terreinbeheerders meer ontwikkelruimte, passend binnen de kaders van de sturingsfilosofie zoals in paragraaf 2.5 aangegeven, om zo de benodigde financiële ruimte voor een duurzaam behoud, beheer en onderhoud van de natuur- en landschapswaarden te kunnen borgen.

Ook is de gemeente Ommen eigenaar en beheerder van relatief veel en omvangrijke bos- en natuurcomplexen: in totaal 435 ha, waarvan 211 ha productiebos. De gemeentelijke bos- en natuurcomplexen vervullen een belangrijke ecologische, landschappelijke en bovenal recreatieve functie. De productie van hout is van duurzaam belang voor de financiële middelen voor het beheer van alle terreinen. De gemeentelijke houtproductie is gekwalificeerd als FSC-hout. Behalve de bos- en natuurcomplexen heeft de gemeente ook verspreide houtopstanden en groen (met name langs wegen en waterlopen) in eigendom, van in totaal circa 11,2 hectare houtwallen, houtsingels of onderbeplanting. De gemeente ziet het als een opgave om de kwaliteit en waarden in de gemeentelijke bos- en natuurgebieden, die zij in eigendom heeft, te behouden.

Water

■ **Waterkwantiteit**

De Vechtkades bij Ommen voldoen niet overal aan de nieuwste normen voor waterkwantiteit en waterveiligheid. Door het project Vechtoevers wordt het hoogwater verlaagd, maar door de Provincie en waterschappen zal nog bekeken moeten worden of de kades aan de zuidzijde van de Vecht en bij de wijk Dante voldoen. De opgave van de gemeente binnen het beheergebied van Velt en Vecht, op het gebied van bergen, is vastgelegd in het Regionaal Bestuursakkoord.

■ **Waterkwaliteit buiten de bebouwde kom**

Om de ecologische kwaliteit te verbeteren is het de opgave voor de waterschappen om maatregelen te treffen tot het verbeteren van de waterkwaliteit.

■ **Grondwaterkwaliteit**

De gemeente houdt in haar bestemmingsplannen en bij de beoordeling van particuliere initiatieven, rekening met de regels die de Provincie stelt in het kader van de grondwaterkwaliteit. Dit heeft met name betrekking op de beschermingszones en intrekgebieden van de drinkwaterwinningen in de gemeente. Archemerberg is aangemerkt als een kwetsbare drinkwaterwinning, waarbij de bescherming van de waterkwaliteit extra aandacht verdient. De Provincie inventariseert momenteel de belangrijkste risico's. Dit kan gevolgen hebben voor het afvalwaterbeheer, vergunningverlening en het grondgebruik in het intrekgebied. De gemeente werkt mee aan initiatieven van de Vitens en private partijen om te komen tot multifunctionele waterwinningen en om in combinatie met daarbij passende functies een multifunctioneel gebruik van de ruimte te bevorderen.

■ **Afvalwater en waterbeheer binnen de bebouwde kom**

De gemeente kent als opgave het bestaande uitgebreide netwerk aan riolering goed te beheren en te onderhouden. In het buitengebied heeft de gemeente bewust gekozen voor het toepassen van IBA's. De gemeente heeft hierin geen taak op het terrein van beheer en onderhoud. Particulieren zijn zelf verantwoordelijk voor een goed functioneren van deze IBA's. Bij nieuwbouwplannen draagt de gemeente er zorg voor dat er geen regenwaterafvoer meer op de riolering wordt aangesloten. Waar mogelijk wordt in bestaand bebouwd gebied afgekoppeld.

Naast het opvangen van afvalwater, kent de gemeente een belangrijke taak rond de afvoer van regenwater en het beheer van de grondwaterstand in aaneengesloten bebouwd gebied. Hiertoe hoort ook het voorzien in voldoende capaciteit voor opvang en berging van regenwater. Op welke wijze hieraan invulling wordt gegeven, zal worden vastgelegd in een nog op te stellen verbreed GRP in 2012 (afvalwater en waterkwantiteitbeheer in stedelijk gebied). Daartoe is ook het percentage verhard oppervlakte en open water in stedelijk gebied

relevant. In de praktijk zijn er relatief weinig klachten over wateroverlast als gevolg van hevige buien. Op basis van berekeningen in het gemeentelijk waterplan, blijkt dat in bepaalde wijken van Ommen (met name centrumgebied en omgeving) een bergingstekort optreedt bij 'worst-case' scenario's. Wijken met voldoende open water en groen als Dante Noord en Alteveer 5 en 6, blijken te voldoen aan de zwaarste scenario's. In de plannen voor herontwikkeling en uitbreiding wordt voldoende berging gecreëerd, bij voorkeur in de vorm van open water, zoals in de wijken Dante en Alteveer.

Erfgoed

Het is de opgave van de gemeente om haar cultureel erfgoed te integreren in de gemeentelijke (ruimtelijke) plannen, als een van de dragers voor de omgevingskwaliteit. De instandhouding van rijksmonumenten is geborgd door financierings- en subsidiemogelijkheden in rijksregelingen. De gemeenteraad heeft in december 2010 besloten om geen subsidies meer te verstrekken voor restauratie van gemeentelijke monumenten en restauratie en herstel van rieten daken in de gemeente. Subsidiëring van het lidmaatschap van de Monumentenwacht is eveneens afgeschaft. De gemeente zet in op "behoud door ontwikkeling" door dit ruimtelijk te faciliteren en actief te participeren met ondermeer het overdragen van kennis bij private initiatieven en initiatieven van lokale organisaties gericht op het versterken van het erfgoed. Ook participeert de gemeente actief in initiatieven gericht op het duurzaam onderhouden en exploiteren van de landgoederen (Handvest Nieuwe Ruimte voor kwaliteit) en is zij mede initiatiefnemer in het verkrijgen van een werelderfgoedstatus voor de. Maatschappij voor Weldadigheid (inclusief Ommerschans). Ten aanzien van rijksmonumenten heeft de gemeente een wettelijke taak en verantwoordelijkheid in de vergunningverlening.

6.8.4 Realisatie

Natuur en Landschap

De gemeente wil in samenspraak met de grotere terrein-, natuur- en landschapsbeheerders, waaronder de landgoederen, komen tot een structureel en duurzaam beheer en onderhoud van het landschap. De gemeente wil daartoe binnen kaders ontwikkelruimte bieden om deze partijen in staat te stellen beheer en onderhoud van het landschap langjarig te kunnen borgen: "behoud door ontwikkeling". De gemeente ondersteunt het concept van groene diensten, die van belang zijn voor het beheer en onderhoud van de cultuurhistorisch kleinschalige landschappen en bij kunnen dragen aan het samengaan van landbouw en landschapsonderhoud.

De gemeente heeft in haar sturingsfilosofie aangegeven dat negatieve effecten op de omgevingskwaliteit, leefbaarheid of duurzaamheid adequaat dienen te worden gecompenseerd. Bij ontwikkelingen in het buitengebied in het kader van rood voor groen dienen de negatieve effecten op de omgevingskwaliteit van dergelijke projecten te worden compenseren. Concreet gaat het daarbij om projecten die beslag leggen op gronden in het buitengebied waarop niet reeds een rode functie is gevestigd dan wel rode ontwikkelingen die een negatief effect op de omgevingskwaliteit hebben en om die reden dienen te worden gecompenseerd. Het kan hierbij om zowel gemeentelijke als private initiatieven gaan op het terrein van wonen, werken, zorg, recreatie en/of landbouw. De vereiste compensatie kan concreet worden uitgevoerd door het storten van een bijdrage in het groenfonds c.q. landschapsfonds dat de gemeente (mede) opricht en onderbrengt bij het Nationaal Groenfonds. Het groenfonds kan worden gehanteerd voor de realisatie van de in bijlage 3 van dit GOP aangegeven projecten (overgenomen uit het projectenboek van het LOP).

In de bos- en natuurgebieden en de landschapselementen die Ommen als gemeente in bezit heeft, zal de gemeente zorgen voor een passend beheer en onderhoud. De gemeente is voornemens in het kader van de bezuinigingstaakstelling delen van het gemeentelijk eigendom te verkopen. Daarbij zal behoud van de bestaande kwaliteit nadrukkelijk meewegen in de overeenkomsten die bij verkoop worden gesloten.

In de jongere ontginningsgebieden wordt binnen kaders ruimte geboden aan de landbouw, voor het realiseren van schaalvergroting, afgestemd op een bij Ommen passende maatvoering, met een focus op de bestaande bedrijven.

De gemeente zal bij nieuwe ontwikkeling rekening houden met de wettelijke eisen die worden gesteld vanuit beschermde gebieden, in het bijzonder Natura 2000, EHS en natuurreservaten.

Voor het beheer en onderhoud van de bermen zet de gemeente in op een bij het landschapstype passend ecologisch beheer.

Water

■ Waterkwantiteit

Waterschap Regge en Dinkel heeft het voornemen langs de Regge herinrichtingprojecten uit te voeren. Deze projecten bieden tevens kansen voor natuur en recreatie. De Ausgangssituatie en ambities ten aanzien van de Vecht zijn beschreven in documenten in het kader van het programma Ruimte voor de Vecht. Net als bij de Regge bieden maatregelen kansen voor andere beleidsterreinen, zoals ruimtelijke kwaliteit, natuur, recreatie et cetera. Ruimte voor de Vecht is dan ook een integraal omgevingsprogramma. Gelet op de kenmerken van het Vechtdal is er binnen Ommen in het buitengebied weinig extra bergingcapaciteit te creëren. Het Reggedal biedt meer kansen, omdat de rivier in het verleden is voorzien van kades. Op dit moment zijn binnen Ommen twee projecten uitgevoerd, waarbij het verwijderen van de kades in combinatie met een meer natuurlijke inrichting van de Regge extra berging heeft gecreëerd. Twee andere projecten zijn in voorbereiding.

■ Waterkwaliteit buiten de bebouwde kom

Voor de waterlichamen Vecht, Regge, Ommerkanaal, Stouwe en Dalmsholterwaterleiding zijn door de waterschappen doelstellingen geformuleerd. In het algemeen kan worden gesteld dat niet de chemische kwaliteit, maar de inrichting van de watergangen de beperkende factor zijn voor de ecologische kwaliteit. Om de ecologische kwaliteit te verbeteren, investeren de waterschappen in een meer natuurlijke inrichting van de belangrijkste watergangen. Dit levert voor de gemeente ook kansen op voor het versterken van de kwaliteit van het landschap en het vergroten van de recreatieve belevingswaarde.

■ Grondwaterkwaliteit

De gemeente is volgend waar het gaat om de ambities inzake de grondwaterkwaliteit, zoals die zijn vastgesteld door de provincie Overijssel. De gemeente geeft uitwerking aan haar

zorgplicht met het planologische borgen in bestemmingsplannen en toezicht en handhaving op afvalwaterbeheer waar het de beschermingszones en intrekgebieden van de in de gemeente gelegen drinkwaterwinningen betreft: Archemerberg, Witharen, Hammerflie. De Provincie inventariseert momenteel de belangrijkste risico's rond het kwetsbare waterwingebied de Archemerberg, wat gevolgen kan hebben voor afvalwaterbeheer, vergunningverlening en grondgebruik in het intrekgebied. Daarnaast biedt de gemeente in overleg met Vitens en private partijen ruimte aan een meer multifunctionele vorm van drinkwaterwinning.

■ **Afvalwater en waterbeheer binnen de bebouwde kom**

De gemeente zet in op een kostenefficiënte verwerking van het afvalwater, waarbij in het buitengebied bewust wordt gekozen om percelen niet aan te sluiten op de riolering en daar gebruik te maken van IBA's. Het is de ambitie om waar mogelijk verhard, bebouwd gebied - wat betreft de afvoer van regenwater- af te koppelen van het rioleringsstelsel. Binnen de bebouwde gebieden is het de ambitie te voorzien in afdoende bergingscapaciteit. Bij nieuwbouwplannen wordt voorzien in een gescheiden afvoer en opvang van regenwater en de afvoer van regenwater wordt niet aangesloten op de riolering. Waar mogelijk wordt dit ook in bestaande gebieden doorgevoerd. In plannen voor uitbreiding en herontwikkeling wordt voldoende ruimte gecreëerd, bij voorkeur in de vorm van open water, voor de binnenstedelijke opgave voor waterberging.

Erfgoed

De gemeente houdt bij de beoordeling van nieuwe ontwikkeling rekening met het te beschermen erfgoed en aanwezige archeologische en aardkundige waarden, zoals vastgelegd in de Nota Erfgoed. Daarbij wordt als volgt te werk gegaan:

- In gebieden waar de specifieke en karakteristieke kenmerken minder aanwezig zijn, hoeft minder geregeld te worden dan in gebieden waar de kenmerken meer aanwezig zijn;
- Het (agrarische) buitengebied vereist een andere benadering dan de bewoonde gebieden in de dorpen, de woonwijken en de stad;
- Dorpen en gebieden die een beschermde status genieten, vereisen een zorgvuldige en specifieke benadering;
- De gemeente streeft ernaar archeologie en aardkundige waarden zichtbaar en beleefbaar te maken. Dit houdt onder meer in dat archeologisch onderzoek en de resultaten daarvan, alsmede de veelheid aan geomorfologische structuren en aardkundige waarden, op de een of andere wijze onder de aandacht van de eigen inwoners en de vele recreanten en toeristen die Ommen jaarlijks bezoeken, worden gebracht.

De gemeente werkt actief mee aan een deskundige informatievoorziening over het erfgoed en de begeleiding van monumenteneigenaren bij herstel- of verbouwplannen. Het bieden van meer ontwikkelruimte aan bijvoorbeeld landgoederen en de verbrede landbouw biedt ook kansen voor het beter het behoud van cultuurhistorische waarden en cultuurhistorisch waardevolle landschappen en geomorfologische structuren en aardkundige waarden.

Plannen binnen beschermde gebieden worden altijd ter beoordeling voorgelegd aan de monumentencommissie. Waar nodig wordt archeologisch onderzoek uitgevoerd bij plannen voor (her)ontwikkeling van delen van de gemeente of particuliere initiatieven in gebieden waar archeologische waarden mogelijk in het geding zijn.

De gemeente ondersteunt de aanvraag voor het toekennen van de werelderfgoedstatus aan de Maatschappij voor Weldadigheid (inclusief de Ommerschans) en participeert in de ontwikkeling van een lange afstand wandelpad met locaties in Nederland en België.

6.9 Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid

6.9.1 *Uitgangssituatie*

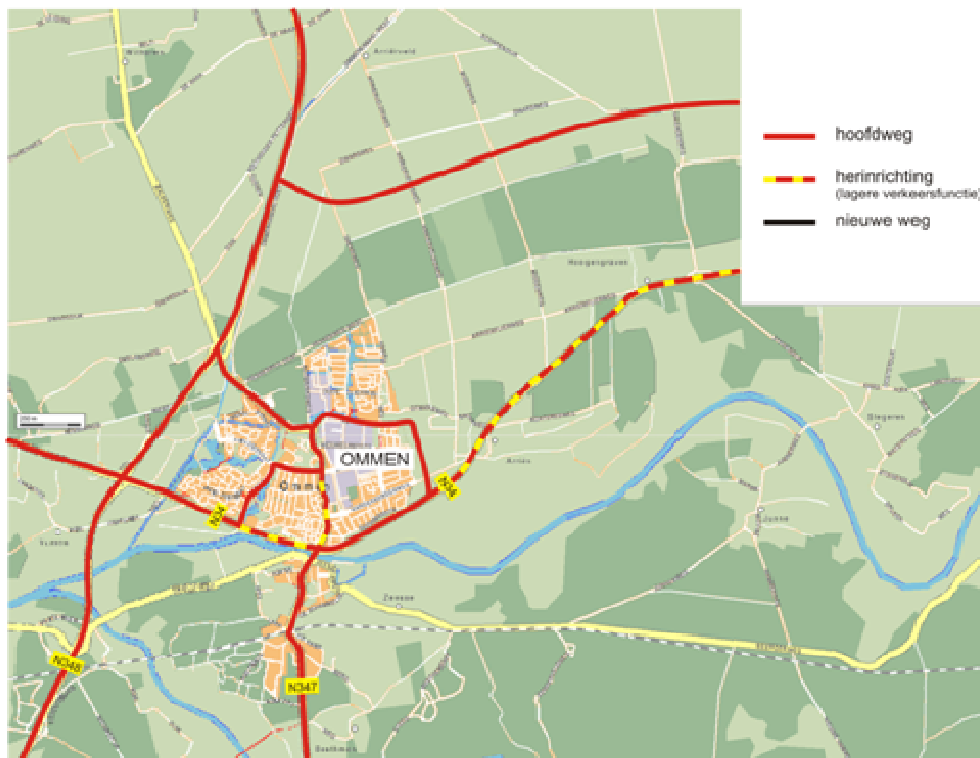
Hoofdwegenstructuur

Ommen is via het omliggende wegennet indirect aangesloten op het landelijke snelwegennet. Voor de snelwegen richting het noorden, oosten, zuiden en westen van het land, zoals de A28, A1, A35 en A37, rijdt men eerst over regionale stroomwegen N340, N348, N48 en N36 die in sommige gevallen door of net langs omliggende steden en dorpen gaan.

In 2010 is de omleiding Ommen opengesteld en in 2011 de herinrichting van de bestaande N34 naar De Witte Paal afgerond. Hiermee is de grondslag gelegd voor de toekomstbestendige hoofdwegenstructuur in Ommen. Met de komst van de omleiding lopen de wegen thans langs, in plaats van door, de kern van Ommen. Slechts de verbinding tussen de gebieden ten zuidoosten van Ommen met de rest loopt nog door de kern. Ommen is en blijft betrokken bij de ontwikkeling van het provinciale wegennet.

Hoofdwegenstructuur (HWS) voor Ommen is tot 2015 als basisvariant vastgesteld. HWS bestaat uit de Balkerweg-Slagenweg-Schurinkstraat-Varsenerdijk-Stationsweg-Hammerweg, met daarnaast de provinciale- en rijkswegen N348-N340-N36. Naast de reeds geplande wegen is het tot 2015 niet noodzakelijk extra wegen aan te leggen. De komst van de omleiding (N36), met daaraan gekoppeld de afwaardering van de huidige N34 (Coevorderweg) en de Varsenerdijk vanaf de Danteweg tot de brug, biedt voldoende ruimte voor een goede verkeersafwikkeling, zonder een verdere aantasting van het verblijfsklimaat en landschap. Door het omleiden van het doorgaand verkeer is de basis gevormd voor de realisatie van diverse ruimtelijke plannen, waaronder de Centrumvisie. Binnen de Centrumvisie wordt de parkeerbalans tot stand gebracht. In het kader van de versterking van de ketenmobiliteit is in 2010 de stationsomgeving heringericht en de parkeerplaats bij het station uitgebreid.

60 en 30 kilometerzones

Het buitengebied van Ommen is grotendeels ingericht als 60 km/uur zone. Er zijn nog op het kruispuntniveau her en der verbeteringen nodig, in de vorm van het aanleggen van de plateaus en de gelijkwaardige kruisingen. Met plaatselijke belangenhouders wordt regelmatig contact onderhouden over diverse verkeerszaken, met name op het gebied van verkeersveiligheid. In Beerzerveld staat bijvoorbeeld de kruising N36-Beerzerweg centraal, in Varsen de aansluiting Varsenerviaduct, in Vinkenbuurt de aansluiting De Stouwe op de N377, in Lemele het sluipverkeer via de Lemeleberg, in Dalmsholte het opheffen van de koude overstekken en de barrièrewerking van de N348, et cetera.

De 30 km/uur gebieden worden, conform wettelijke voorschriften, heringericht zodat Ommen voldoet aan de gestelde eisen en optimale handhaving mogelijk is. Prioriteit hierbij geldt voor 30 km/uur wegen die aansluiten op 60 km/uur wegen.

Parkeren

Uit de parkeerbalans van de gemeente blijkt dat het huidige aantal parkeerplaatsen voldoende is en niet hoeft te worden uitgebreid. Hooguit kan er - in het kader van de spreiding van parkeerplaatsen voor bezoekers aan het centrum en in het kader van de nieuw te ontwikkelen locaties (Westflank en Havengebied)- worden gekozen voor de realisatie van een parkeervoorziening aan de oostzijde van de Julianastraat.

Fietsverkeer

In de verdeling van de vervoerwijze (modal split) neemt de fiets een belangrijke rol in. Ommen heeft de wens uitgesproken om een veilig fietsnetwerk te creëren voor zowel utilitair als recreatief gebruik. Er is een inventarisatie gemaakt van de ontbrekende schakels om het fietsnetwerk in

Ommen te optimaliseren. Het te realiseren en al aanwezige fietsroutenetwerk sluit goed aan op de provinciale fietspaden.

Openbaar Vervoer

In 2012 wordt op de spoorlijn Zwolle-Emmen een kwartierdienst ingevoerd. Vanaf het station vertrekken de bussen van Qbuzz en Connexxion met een hogere frequentie naar de zuidelijke en noordelijke bestemmingen. Hierdoor wordt de verbinding tussen het centrum en het station met openbaar vervoer versterkt. De regiotaxi fungeert thans als een goede vervanging van de gebrekkige lijndiensten in het buitengebied. Ook mindervaliden die zijn aangewezen op openbaar vervoer profiteren van deze diensten.

6.9.2 Ambitie en ontwikkelingsrichting

Het verkeersstructuurplan (VSP) 2015 berust op vier pijlers: ruimte, economie, verkeer en milieu. Deze pijlers uit het VSP en Gemeentelijk verkeer en vervoerplan (GVVP) blijven ook in het kader van dit omgevingsplan het vertrekpunt voor het gemeentelijk beleid en de ambities, inzake verkeer en vervoer en bereikbaarheid. In het plan zijn belangrijke (economische) gebieden die altijd goed bereikbaar moeten blijven als “deuren” van Ommen aangegeven. Naast de voor de hand liggende gebieden als het centrum en de bedrijventerreinen zijn Ommen Zuid, met de daarbij behorende recreatieve voorzieningen, en Ommen Oost als nieuwe groeimarkt, aangemerkt als deuren van Ommen. Belangrijke invalswegen van Ommen zijn de Balkerweg, de Varsenerdijk en de Stationsweg-Hammerweg.

De belangrijkste ambities van Ommen op het gebied van verkeer en vervoer, infrastructuur en bereikbaarheid zijn:

- Het bieden van een verkeersveilige afwikkeling van al het verkeer in de gemeente;
- Het borgen en verbeteren van een goede bereikbaarheid en ontsluiting van de gemeente per weg, spoor, water en openbaar vervoer.

De gemeente wil ervoor zorgen dat er van en naar Ommen een vlotte en veilige reis over weg, spoor en per fiets, van en naar stedelijke netwerken en streekcentra binnen en buiten Overijssel, mogelijk is. De gemeente wil daarbij de kwaliteit en het aandeel van het openbaar vervoer in de bereikbaarheid van Ommen vergroten. Ook wil ze de kwaliteit van het fietsnetwerk waar mogelijk en nodig verder versterken voor utilitair en recreatief gebruik.

6.9.3 Opgave

Na afronding van alle al lopende aanpassingen aan de hoofdwegenstructuur, staat er geen aanleg van nieuwe rijks- of provinciale wegen op de planning. De hoofdwegenstructuur is enerzijds belangrijk voor de ontwikkelingszones voor wonen en bedrijvigheid, anderzijds om Ommen goed te verbinden met het omliggende wegennet en Ommen toegankelijk te maken voor burgers, bedrijfsleven en bezoekers. De ontwikkeling van multimodale knooppunten biedt kansen om tegemoet te komen aan de vraag naar gedifferentieerde vervoerswijzen.

Tot 2040 zal de mobiliteit blijven toenemen. Deze opgaven worden integraal benaderd, gericht op het versterken van de omgevingskwaliteit, verbeteren van de leefbaarheid en bijdragen aan de duurzaamheid.

Door het omleiden van het doorgaand verkeer is de basis gevormd voor de realisatie van diverse ruimtelijke plannen, waaronder de realisatie van de Centrumvisie met de ontwikkeling van de Westflank en de mogelijkheid van een verkeersluw centrum. In 2012 wordt de Stationsweg heringericht, met als resultaat een veiligere fietsverbinding tussen het station en het centrum. Tot de grotere infrastructurele projecten die op de rol staan, behoort de herinrichting van de Schurinkstraat vanaf de Pr. Julianastraat tot de Chevalleraustraart tot een 30 km/uur zone, inclusief de aanleg van een rotonde in plaats van de Verkeersregelininstallatie op de kruising Schurinkstraat-Chevalleraustraart. Vervolgens wordt ook de Pr. Julianastraat afgewaardeerd tot een 30 km/uur zone. Hiermee wordt een groot, relatief verkeersluw, verblijfsgebied rondom het centrum gecreëerd, waarbij leefbaarheid en verkeersveiligheid centraal staan.

De gemeente zet naast de ontsluiting per auto over de weg in op het vergroten van de kwaliteit en het aandeel van het openbaar vervoer in de totale mobiliteit van de gemeente.

De fiets blijft binnen Ommen eveneens een belangrijke verkeersmodaliteit, zowel recreatief als utilitair. Het is dan ook een blijvende opgave voor de gemeente om de kwaliteit en het aandeel van de fiets in de totale verkeersmodaliteit verder te vergroten.

6.9.4 *Realisatie*

De gemeente zet in op een gedifferentieerde bereikbaarheid, de ontwikkeling van de hoofdinfrastructuur en een integraal verkeer- en vervoersysteem met een multimodale netwerkaanpak van het hogere en onderliggende wegennet. Na de realisatie van de plannen uit de Centrumvisie, is de hoofdwegstructuur en ontsluiting van Ommen over de weg afgerond en resten nog een enkele optimalisatie, zoals de geplande verbreding van de N48 met de aanleg van aangepaste toe- en afritten naar de Balkerkweg bij de Lindenberg.

Waar het gaat om het vergroten van kwaliteit en het aandeel van het openbaar vervoer binnen de totale verkeersmodaliteit, spant Ommen zich in voor het realiseren van een goede aansluiting en verhoogde intensiteit van de dienstregeling op de spoorlijn Zwolle-Emmen-Twente (met name het traject Ommen-Zwolle). Dit is erop gericht te komen tot een betere ontsluiting via het spoor van en naar stedelijke centra en streekcentra in de omgeving. Daarbij wordt een van deur-tot-deur benadering gestimuleerd door het bieden van hoogwaardige overstappunten (multimodale knooppunt), met fietsenstallingen en OV-fiets bij het station. Samen met de provincie Overijssel werkt Ommen aan een integraal openbaarvervoersysteem, met aandacht voor verschillende doelgroepen. Daarin past het eventueel doorontwikkelen van de spoorlijn naar een lightrailstelsel. Ommen spant zich ook in voor het verder verbeteren van de aansluitingen van voet- en fietspaden en autowegen op HOV-assen, knooppunten en haltes. Dit start met het zorgen voor voldoende en goed toegankelijke haltes voor het openbaar vervoer, met goede reisinformatie. In samenspraak met het bedrijfsleven wil Ommen een integraal mobiliteitsmanagement voeren, gericht op onder meer een regionale afstemming van het parkeerbeleid en een convenant met bedrijven om onder meer OV-gebruik te bevorderen. Tot slot wil de gemeente zich inspannen voor het realiseren van betrouwbare reistijden binnen de bebouwde kom en op doorstroom assen van het openbaar vervoer.

Voor het verder verbeteren van het gebruik van de fiets (utilitair en recreatief), investeert de gemeente in hoogwaardige primaire fietsroutes en fietssnelwegen van en naar het centrum van

Ommen en het spoorwegstation. Daarnaast wordt het samenhangend fietsroutenetwerk met een goede aansluiting van utilitaire en recreatieve fietspaden op hoofdfietsroutes en knooppunten, voor zover nodig versterkt en uitgebreid. Dit omvat het aansluiten van voet- en fietspaden naar knooppunten en hoofdverbindingen, door het realiseren van de ontbrekende schakels in het fiets- en deels ook voetgangersnetwerk. Een kwaliteitsimpuls is en wordt gegeven aan voorzieningen voor fietsenstalling en het uitbreiden van OV-fietsconcepten. Bij de nieuwbouwlocaties en her te ontwikkelen locaties zoals Ommen Oost en het Havengebied wordt gezorgd voor een goede fietsverbinding met het centrum en het buitengebied.

Wat betreft het beheer van de bermen, hanteert de gemeente als uitgangspunt een ecologisch beheer. De openbare verlichting moet functioneel bijdragen aan de verkeersveiligheid. In de winter legt de gemeente in het kader van de gladheidbestrijding de focus op de hoofdwegenstructuur, doorgaande wegen en fietspaden, het centrum en de omgeving van belangrijke voorzieningen als scholen en zorgpleinen.

Wat betreft de digitale infrastructuur wil de gemeente het aanleggen van glasvezel en het verbeteren van de digitale ontsluiting faciliteren. Dit gebeurt in het belang van het bedrijfsleven, nieuwe zorgconcepten en om de gebruiksmogelijkheden voor burgers te vergroten. De gemeente wacht op de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek van Reggefiber en zal waar nodig faciliterend optreden bij het verbeteren van de digitale ontsluiting van de gemeente.

7 Samenhang in het omgevingsbeleid

7.1 Samenhang tussen gebied en thema

In dit Gemeentelijk Omgevingsplan is aangegeven hoe de ambities van Ommen zich vertalen in meerdere uiteenlopende opgaven. Opgaven waar de gemeente in de komende tien tot vijftien jaar samen met haar partners mee aan de slag gaat. Onder het kopje 'realisatie' is daarbij per gebiedsprogramma en per thema aangegeven op welke wijze Ommen haar ambities wenst te realiseren en de wijze waarop zij de opgaven op gaat pakken.

De ambities, opgaven en beoogde wijze van realisatie staan niet los van elkaar. Om de samenhang tussen de gebiedsgerichte en thematische uitwerkingen in dit plan helder te maken, is waar nodig steeds expliciet aangegeven hoe zaken onderling met elkaar samenhangen en welke beleidskeuzes daarbij zijn gemaakt. De inhoudelijke samenhang tussen de gebieden en thema's wordt tevens procesmatig geborgd vanuit de sturingsfilosofie. Voorbeelden van beleidskeuzes die een brede impact hebben op meerdere gebieden en thema's in het omgevingsplan zijn:

- De beleidskeuze om prioriteit te geven aan het ontwikkelen van Westflank, Havengebied en Ommen Oost, waarbij rekening wordt gehouden met bestaande bouwplannen in het kader van de herinrichting van het centrum (Julianastraat en Gasthuisstraat), Lemele en Beerzeveld en een beperkte invulling van de Ruimte voor Ruimte regeling in het buitengebied, heeft als consequentie dat er tot 2020:
 - Geen ruimte is voor andere private initiatieven voor het bouwen van nieuwe woningen;
 - Geen ruimte is om leegkomende schoolgebouwen in het kader van de ontwikkeling van Kindpleinen te herontwikkelen met woningbouw;
 - Slechts beperkt ruimte is om vrijkomende agrarische gebouwen om te bouwen tot woningen (eventueel in combinatie met zorg);
 - Slechts beperkte mogelijkheden zijn om met woningbouw neveninkomsten te generen op landgoederen in het kader van beheer en onderhoud van terreinen.
- De beleidskeuze om ontwikkelruimte (landbouw, landgoederen en verblijfsrecreatie), verbreding (landbouw) en meer flexibiliteit (landbouw, landgoederen en verblijfsrecreatie) te bieden aan bedrijven in het buitengebied, is gekoppeld aan de groen blauwe kwaliteiten in het buitengebied en de sturingsfilosofie, waarbij:
 - Schaalvergroting en flexibilisering van bouwblokken voor de landbouw, binnen de kaders uit de sturingsfilosofie en rekening houdende met de schaal van Ommen, mogelijk is in het jongere ontginningslandschap;
 - Verbreding (landbouw en landgoederen) en uitbreiding en flexibilisering (recreatiebedrijven) binnen de kaders uit de sturingsfilosofie mogelijk is in het oude cultuurlandschap, waarbij in deze gebieden de prioriteit ligt bij de groene en blauwe kwaliteiten van natuur en landschap;
 - Verbreding met professionele neventakken binnen kaders mogelijk is in het oude cultuurlandschap, en in het jonge ontginningslandschap verbreding alleen mogelijk is met aan de landbouw ondergeschikte neventakken (die geen belemmering voor de landbouw mogen vormen).

De onderstaande overzichtstabel biedt een overzicht van de onderlinge verbanden en de samenhang tussen de vijf gebiedsprogramma's en de negen thema's uit het GOP.

Thema	Gebied	Centrum	Wonen	Werken	Kernen	Buitengebied
Wonen		■ Herinrichting Centrumlocaties met woningbouw en wonen en zorg (Julianatstraat en Gasthuisstraat) ■ Ontwikkeling Westflank	■ Prioriteit op ontwikkeling woningen in Westflank, Havengebied (westelijk deel) en Ommen Oost ■ Voldoende woningen voor de doelgroepen: starters, jonge gezinnen met kinderen en ouderen ■ Geen ruimte tot 2020 voor nieuwe private initiatieven ■ Tijdige herijking prestatieafspraken voor 2015 en verder op basis van kwaliteit voor kwantiteit. Tot 2015 ruimte voor maximaal 240 woningen ■ Binnen Ommen Oost ruimte voor ontwikkeling nieuwe innovatieve woonconcepten	■ ---	■ Kleinschalige ontwikkeling woningbouw op bestaande locaties Lemele en Beerzerveld ■ Beperkte mogelijkheden bouw woningen in andere kernen tot 2015 ■ Geen ruimte tot 2020 voor nieuwe private initiatieven	■ Beperkte ontwikkeling woningen in buitengebied in kader Ruimte voor Ruimte regeling. Geldt ook voor landgoederen en vrijkomende agrarische bedrijfsgebouwen ■ Geen ruimte tot 2020 voor nieuwe private initiatieven ■ Beperkte ontwikkeling wonen en werken in kernrandzones
Onderwijs		■ ---	■ Nieuwbouwlocaties dragen bij aan groei en stabilisatie leerlingaantallen ■ Onderwijs in of nabij woonwijken en bieden doorgaande lijn van opvang tot en met VO ■ Ontwikkelen kindplein West en Oost (start met haalbaarheidsstudie West) ■ Uitbreiden sportzaal Slaghen	■ Uitbreiden Vechtdal College tot volwaardige VO-school	■ Behoud basisonderwijs en al aanwezige kinderopvang in kernen ■ Combineren onderwijs en kinderopvang met andere functies waar nodig	■ Behoud basisonderwijs en al aanwezige kinderopvang in buitengebied (buurschappen)
Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur		■ Nieuwbouw Oldenhagen ■ Wonen en zorg in delen her in te richten centrumlocaties ■ Woonservicegebied op plusniveau	■ Woonservicegebied op plusniveau ■ Uitvoering wettelijke regeling voor Wet maatschappelijke ondersteuning ■ Zorgcentrum Saxenburg ■ Levensloopbestendig bouwen ■ Huisvesting ouderen zodat ze zelfstandig kunnen wonen ■ Huisvesting voor mensen met een beperking ■ Faciliteren verenigingsleven ■ Gevarieerd sport- en cultuuraanbod (passief/actief) ■ Familiebos in Ommen Oost voor herdenken bijzondere momenten mensenleven	■ Veilige en schone inrichting bedrijventerreinen ■ Keuze voor lichtere categorieën bedrijven op bedrijvenpark en bestaande terreinen ■ Uitvoering wettelijke regeling voor mensen met arbeidsbeperking	■ Behoud voorzieningenniveau als basis voor de leefbaarheid. ■ Woonservicegebied op basisniveau in de kernen ■ Faciliteren verenigingsleven ■ Sportvoorzieningen op basisniveau in de kernen ■ Buitensportaccommodatie Vilsteren en Lemele upgraden ■ Ontwikkeling Imminkhoeve te Lemele	■ Ontwikkeling tiental woningen met 24-uurs zorg in Beerzerhaar ■ Bieden van ontwikkelruimte en flexibiliteit voor verbreding met andere functies zoals zorg levert bijdrage aan leefbaarheid (landgoederen en landbouw)

Thema	Gebied	Centrum	Wonen	Werken	Kernen	Buitengebied
Bedrijvigheid		■ Versterken winkelaanbod en voorzieningenniveau Centrum o.a. door herontwikkeling Centrum ■ Centrum beter aan laten sluiten op de Vecht	■ ---	■ Focus op gevuld krijgen De Rotbrink. ■ Bij vertraagde werving beperkt heroverwegen kwaliteitseisen Rotbrink. ■ Revitaliseren en herinrichten vrijkomende grotere bedrijfskavels De Strangen	■ Kernrandzone Beerzerveld	■ Beperkte mogelijkheden vestiging bedrijvigheid (niet landbouw gerelateerd) in vrij komende agrarische bedrijfsgebouwen buitengebied bij landbouw en landgoederen ■ Ontwikkelen kernrandzone Ommen Noord
Landbouw		■ ---	■ ---	■ ---	■ Verwevenheid landbouw draagt bij aan behoud sociale cohesie en leefbaarheid	■ Ontwikkelruimte binnen kaders voor schaalvergroting in jongere ontginningslandschap ■ Flexibiliseren benadering bouwblokken op basis van kwalitatieve afweging ■ Ontwikkelruimte voor verbreding met neventak binnen kaders ■ Geen professionele neventak die landbouw kan hinderen in ontwikkelruimte toestaan in jongere ontginningsgebieden
Recreatie en toerisme		■ Kanteling Centrum naar de Vecht ■ Aanbod aantrekkelijk centrum met winkels, horeca en voorzieningen (inclusief eventuele slechtweer voorziening) ■ Evenementen ■ Versterken bestaande routing en bewegwijzering naar recreatieve voorzieningen	■ Doorontwikkeling van enkele in woongebieden reeds aanwezige verblijfsrecreatiebedrijven	■ Ontwikkelen slechtweer voorziening recreatie en toerisme	■ Doorontwikkeling van enkele in de kernen reeds aanwezige verblijfsrecreatiebedrijven	■ Meer flexibiliteit voor inspelen bedrijfsrecreatieterreinen (campings) op vragen uit markt ■ Beperkte mogelijkheden tot uitbreiding bestaande recreatieverblijfsterreinen ■ Ontwikkelen slechtweer voorziening recreatie en toerisme ■ Behouden en versterken recreatief fiets-, wandel- en ruiternetwerk ■ Versterken bestaande routing en bewegwijzering naar recreatieve voorzieningen ■ Versterken mogelijkheden recreatief medegebruik landschap en Vechtoevers ■ Versterken mogelijkheden watergebonden recreatie, ook op het water

	Centrum	Wonen	Werken	Kernen	Buitengebied
Milieu, klimaat, duurzaamheid en openbare ruimte	■ Hoogwaardige inrichting openbare ruimte met dito beheer en onderhoud ■ Levensloopbestendige woningen bouwen ■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bestaande woningen	■ Afvalinzamelingssysteem van halen naar brengen ■ Energiezuinige duurzame woningen realiseren (hoge ambitie Ommen Oost) ■ Levensloopbestendige woningen bouwen ■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bestaande woningen ■ Beheer en onderhoud openbare ruimte op niveau	■ Vestiging schone bedrijven tot maximaal categorie 4 en bij voorkeur 3 VNG-lijst ■ Geen ruimtelijke uitbreidingsmogelijkheden aan bestaande grotere bedrijven ■ Grotere en zwaardere bedrijven naar regionaal bedrijventerrein Hardenberg ■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bedrijven	■ Faciliteren en initiëren energiebesparing en opwekking duurzame energie bij bestaande woningen ■ Afvalinzamelingssysteem van halen naar brengen	■ Bieden van ontwikkelruimte en flexibiliteit aan partijen moet bijdrage leveren aan omgevingskwaliteit ■ Benutten van geboden ontwikkelruimte moet op duurzame wijze geschieden ■ Geen mogelijkheid voor plaatsen windmolens ■ Afvalinzamelingssysteem van halen naar brengen ■ Bieden mogelijkheid realisatie 20% duurzame energie
Natuur en landschap, water en erfgoed	■ Ontwikkeling Vechtoevers ■ Centrum beter aan laten sluiten op de Vecht ■ Herinrichten en opwaarderen delen historisch centrum ■ Versterken mogelijkheden watergebonden recreatie ook op het water ■ Behoud en herstel erfgoed	■ Behoud en herstel erfgoed	■ ---	■ Borgen en behouden status beschermd dorpsgezicht Vilsteren en Beerze ■ Behoud en herstel erfgoed (monumenten en landschap)	■ Behouden en waar mogelijk in samenspraak met terreinbeheerders versterken groene en blauwe kwaliteiten en variatie in natuur en landschap inclusief rivieren ■ Uitvoeren programma Ruimte voor de Vecht en kwaliteitsbuffers Regge ■ Bieden van ontwikkelruimte en flexibiliteit aan bestaande bedrijven en partijen binnen kaders ■ Versterken mogelijkheden recreatief medegebruik landschap en Vechtoevers ■ Versterken mogelijkheden watergebonden recreatie ook op het water ■ Borgen en behouden status beschermd dorpsgezicht Ommerschans en beschermde status buitenplaatsen (Het Laer, Eerde en Vilsteren) ■ Behoud en herstel erfgoed (monumenten en landschap)
Infrastructuur, verkeer & vervoer, bereikbaarheid	■ Nieuwe verkeerscirculatie voor het Centrum (verkeersluw centrum) ■ Evenwichtige parkeerstructuur realiseren ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer) ■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting	■ 30 km zones ■ Goede OV-ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer) ■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting	■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer)	■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer)	■ Glasvezelnet en digitale ontsluiting ■ Goede en veilige verkeerinfrastructuur (auto-, fiets- en voetverkeer)

7.2 GOP als structuurvisie

Het Gemeentelijk Omgevingsplan wordt door de gemeente Ommen tevens vastgesteld als structuurvisie in de zin van de Wet op de ruimtelijke ordening. Het GOP is het strategisch beleidsdocument van de gemeente Ommen. Het GOP werkt juridisch gezien niet door richting andere overheden. Om tevens te voldoen aan de inhoudelijke eisen en vormvereisten die de Wro stelt aan een structuurvisie, is het GOP voorzien van een compacte uitvoeringsparagraaf waarbij is voorzien in een verdere uitwerking van activiteiten en projecten in een separaat uitvoeringsprogramma. Daarnaast is het GOP gepubliceerd op www.ruimtelijkeplannen.nl, zijn de kaarten IMRO-gecodeerd en is het GOP wat betreft de ruimtelijk relevante onderdelen digitaal uitwisselbaar, conform de Praktijkrichtlijn Gemeentelijke Structuurvisie (PRgSV2008).

7.3 Effectbeoordelingen

Het strategisch beleid uit het GOP kan mogelijk effecten hebben op het terrein van milieu, water en gezondheid. In een vroegtijdig stadium is bij het maken van de agenda voor het GOP al een voorlopige analyse gemaakt over de noodzaak of wenselijkheid om op deze terreinen tot een afzonderlijke effectbeoordeling te komen. Concreet gaat het daarbij om het verplicht of facultatief voorzien van het GOP van een Milieueffectrapport (MER), Watertoets en/of Gezondheidseffect rapport (GER). Ook is overleg daarover gevoerd met de waterschappen en de commissie voor de milieueffectrapportage.

Wat betreft het opstellen van een separate watertoets, is in overleg met de waterschappen besproken dat het strategische beleid uit dit GOP voor Vecht en Regge en de wateraspecten, aansluit bij de plannen van de Provincie en de waterschappen. Er is niet voorzien in een wijziging van het beleid ten opzichte van lopende programma's en uitvoeringsprojecten als het project Vechtoevers. De mogelijke effecten van deze programma's en uitvoeringsprojecten zijn eerder al beoordeeld en voorzien van een watertoets. Mogelijk dat in de doorwerking van het GOP richting de uitvoering zich bepaalde ontwikkelingen manifesteren, die op dat moment een dermate grote impact kennen, dat ze op dat moment alsnog om een specifieke beoordeling van de wateraspecten vragen. Te denken valt hierbij aan het beter toegankelijk maken voor recreanten en toeristen van de Vechtoevers, of het verruimen van de waterrecreatie mogelijkheden aan en op het water. Bij de ontwikkeling van nieuwe woongebieden, omvattende de Westflank, Havengebied en Ommen Oost, wordt steeds rekening gehouden met de wateraspecten (kwaliteit, kwantiteit en veiligheid) bij de planontwikkeling, inrichting en uitvoering.

Wat betreft de noodzaak tot het opstellen van een milieueffectrapportage is tijdens het overleg met de commissie voor de milieueffectrapportage geconstateerd, dat zich naar verwachting geen omstandigheden voordoen die het opstellen van een MER noodzakelijk maken. Wel is daarbij gewezen op de mogelijkheid tot het opstellen van een vrijwillige milieueffectbeoordeling. Kritisch zou met name de passende beoordeling van beleidsvoornemens in relatie tot Natura 2000 gebieden kunnen zijn. Een dergelijke beoordeling heeft echter op beleidsniveau nog recent plaatsgevonden in een MER, dat is opgesteld in het kader van het bestemmingsplan Buitengebied. Voor het GOP is het niet noodzakelijk een milieueffectrapportage op te stellen. Dit laat onverlet dat in de doorwerking van het GOP richting de uitvoering, zich specifieke ontwikkelingen kunnen manifesteren (private initiatieven, zoals schaalvergroting landbouw, of nieuw vestiging van slecht weer voorziening voor recreatie en toerisme) die op het niveau van dat initiatief een passende beoordeling/MER noodzakelijk maken. Gegeven het feit dat in het GOP geen grootschalige nieuwe

ontwikkelingen zijn voorzien, is tevens afgezien van de mogelijkheid tot het opstellen van een vrijwillige milieueffectrapportage of milieueffectbeoordeling. Het algehele beeld is dat de milieusituatie van Ommen relatief gunstig is, waarbij het vertrekpunt uit het GOP is dat deze gunstige uitgangssituatie ook de komende jaren wordt behouden en waar mogelijk verbeterd.

De gemeente onderkent dat bepaalde ontwikkelingen mogelijke gezondheidseffecten met zich mee kunnen brengen. Dit geldt bijvoorbeeld rond externe veiligheid en fijn stof. De effecten zijn wat betreft externe veiligheid in beeld gebracht in het kader van het uitgewerkte risicoprofiel voor externe veiligheid. Voor andere onderdelen zoals fijn stof, geldt dat de lucht schoon is en met dit plan ook schoon moet blijven. Dit laat onverlet dat er zich initiatieven voor kunnen doen, met name waar het de schaalvergroting van de landbouw betreft, waarbij zich lokaal effecten voor de gezondheid kunnen manifesteren. Op dat moment kan in het kader van dat initiatief worden besloten tot het opstellen van een gezondheidseffectrapport.

7.4 Uitvoeringsregels bundelen in één verordening

Ommen gaat ook de doorwerking en juridische verankering van het omgevingsplan op een moderne leest schoeien. De verdere operationele uitwerking gericht op de realisatie van de beleidsvoornemens vindt plaats in vijf gebiedsgerichte programma's en één integrale omgevingsverordening (GOV). De vijf programma's zijn: Centrum, Wonen, Werken, Kernen en Buitengebied. De gemeente is gestart met het opstellen van overkoepelende bestemmingsplannen, conform de indeling van deze vijf programma's. Het bestemmingsplan Buitengebied ligt al in lijn met deze indeling.

Tegelijkertijd gaat Ommen de gemeentelijke uitvoeringsregels, waaronder de Algemene Plaatselijke Verordening (APV), stroomlijnen en zoveel mogelijk bundelen in één integrale omgevingsverordening.

Doel is uiteindelijk te komen tot één integrale omgevingsverordening, waarin ook de regels uit de bestemmingsplannen worden ondergebracht. Dit laatste is echter pas wettelijk mogelijk, nadat de in voorbereiding zijnde Omgevingswet inwerking treedt en zal, nadat het wettelijk kader daarvoor beschikbaar is, gefaseerd worden opgepakt.

Met het bundelen van de uitvoeringsregels beoogt de gemeente bij te dragen aan het verminderen van de administratieve en bestuurlijke lasten voor burgers en bedrijven.

7.5 Financiële haalbaarheid

De gemeente zet voor de realisatie van haar strategische beleid vanuit haar rol als netwerkregisseur in op samenwerking met diverse partijen. Er wordt binnen kaders (sturingsfilosofie) ruimte geboden aan private initiatieven, waarbij de gemeente kan faciliteren in de vorm van het inbrengen van kennis en deskundigheid, menskracht, financiële ondersteuning (o.a. subsidies) of cofinanciering, al dan niet in de vorm van publiek-private samenwerking (PPS). Het plan is erop gericht dat de strategische beleidskeuzes ertoe bijdragen dat de gemeente financieel gezond is en blijft. Belangrijke instrumenten hierbij zijn de gemeentelijke grondexploitaties en het grondbeleid dat de gemeente voert. Het grondbeleid van Ommen is van belang voor ontwikkelingen die de gemeente zelf of in samenwerking met private partijen gaat realiseren op het terrein van woningbouw, bedrijvigheid, voorzieningen (zorg, sport, winkels, et

cetera), openbare ruimte en infrastructuur. Het grondbeleid is er tevens op gericht om in sommige gevallen ook private ongewenste ontwikkelingen te voorkomen. Ommen hanteert bij voorkeur een faciliterend grondbeleid. Indien echter de gemeentelijke regie belangrijk is voor het bereiken van de publieke doelen, een ontwikkeling van bijzondere strategische betekenis is voor de beleidsagenda, of een ontwikkeling een grote winstpotentie heeft, wordt een actief grondbeleid gevoerd. De gemeente geeft in lijn met haar voorkeursrol als netwerkregisseur de voorkeur aan de ontwikkelmodellen 'concessie' en 'zelfrealisatie'. Met deze modellen worden de risico's van marktontwikkelingen voor de gemeente geminimaliseerd.

7.6 Uitvoeringsprogramma als basis meerjarenbegroting

De activiteiten en projecten die nodig zijn om het plan, de programma's en de verordening uit te werken en goed te verankeren, zijn vastgelegd in een separate uitvoeringsparagraaf in de vorm van een afzonderlijk meerjarig uitvoeringsprogramma GOP. In dit programma wordt onderscheid gemaakt in korte termijn (voor 2015), middellange termijn (2015 tot 2020) en de langere termijn (2020 en verder). Daarnaast wordt de eerste jaarschijf van het programma concreet uitgewerkt. Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks geactualiseerd.

In het programma wordt tevens inzichtelijk gemaakt op welke wijze de activiteiten en projecten worden ondergebracht in de nieuwe gemeentelijke uitvoeringsorganisatie zoals die per 1 juli 2012 in werking treedt. In het uitvoeringsprogramma wordt tevens aangegeven rond welke activiteiten en projecten samenwerking en afspraken met maatschappelijke organisaties en private partijen aan de orde zijn, in het kader van de realisatie.

Het uitvoeringsprogramma is bewust uitgewerkt als een separaat programma bij het GOP. Op die manier krijgt het uitvoeringsprogramma de benodigde flexibiliteit waar het de opgaven en de realisatie van de ambities uit het plan betreft. Het programma biedt de mogelijkheid de realisatie van de strategische beleidskeuzen uit het GOP flexibel op te pakken door de uitvoering te prioriteren en in de tijd te faseren binnen de financiële kaders en mogelijkheden van Ommen. Zo kan ook worden ingespeeld op de onzekere financiële situatie van gemeenten, in relatie tot de economische ontwikkelingen van Nederland en eventuele nieuwe bezuinigingen die op de gemeente afkomen.

Teneinde te voldoen aan de eisen die aan een structuurvisie worden gesteld, is in bijlage 1 een compacte uitvoeringsparagraaf opgenomen, waarin op hoofdlijnen de activiteiten die in het kader van de verdere uitwerking en realisatie van het GOP worden uitgevoerd, globaal zijn uitgezet in de tijd. Daarbij is tevens een eerste indicatie van de additionele uitvoeringskosten opgenomen. Zoals eerder al gesteld, is voor het GOP een uitgebreider en meer gedetailleerd uitvoeringsprogramma opgesteld dat is gekoppeld aan de begrotingscyclus en plannings- en controlcyclus (voortgangsbewaking) van de gemeente Ommen.

Bijlage 1: Compacte uitvoeringsparagraaf

B1.1 Status uitvoeringsparagraaf

Het gemeentelijk omgevingsplan is gelijktijdig met een indicatieve uitvoeringsparagraaf aan de raad aangeboden. Deze uitvoeringsparagraaf is indicatief en biedt zicht op de globale fasering van activiteiten en projecten en de uitvoeringskosten van het GOP (indicatief). Ook is een eerste indicatie gegeven over de indicatieve fasering van de realisatie (initiatief, ontwerp, uitvoering). Met deze uitvoeringsparagraaf wordt voorzien in de eisen die vanuit de Wro aan een structuurvisie worden gesteld. Omdat het gemeentelijk omgevingsplan veel meer omvat dan de ruimtelijke ontwikkeling die normaal gesproken in een structuurvisie aan de orde komt, is er voor gekozen separaat maar wel gekoppeld aan het omgevingsplan een meer gedetailleerd en alle thema's omvattend uitvoeringsprogramma op te stellen. Dit uitvoeringsprogramma wordt ingepast in de reguliere planning en control cyclus van de gemeente Ommen. Het programma is wat betreft de uitvoering toegesneden op de nieuwe gezamenlijke uitvoeringsorganisatie van de gemeenten Ommen en Hardenberg.

B1.2 Opbouw uitvoeringsparagraaf

De uitvoeringsparagraaf volgt de opbouw van het gemeentelijk omgevingsplan. Het start met enkele algemene activiteiten betreffende de omgevingsverordening en het uitvoeringsprogramma. Vervolgens worden per onderdeel uit respectievelijk het gebiedsgerichte en thematische deel de activiteiten en projecten benoemd zoals die in het GOP staan vermeld. Daarbij zijn ook al gestarte activiteiten en projecten die nog niet zijn afgerond meegenomen in het overzicht. Per project of programma zijn de activiteiten slechts globaal uitgesplitst. De meer gedetailleerde uitsplitsing komt in het uitvoeringsprogramma te staan.

B1.3 Beoordeling financiële haalbaarheid

Voor de beoordeling van de financiële haalbaarheid wordt jaarlijks een meer gedetailleerd uitgewerkte jaarschijf van het uitvoeringsprogramma GOP opgesteld, gelijktijdig met een doorkijk voor de eerstkomende vier jaar. Dit levert de basisinformatie voor de kadernota en begroting van de gemeente. Hierover vindt jaarlijks een integrale afweging plaats en wordt bepaald welke prioriteit aan de uitvoering van activiteiten en projecten wordt gegeven en welke middelen daaraan worden toegekend.

B1.4 Beschikbare financieringsmogelijkheden

Voor de financiering van de activiteiten en projecten zijn diverse financiële bronnen te onderkennen. Naast de inkomsten uit het gemeentefonds, gemeentelijke belastingen (waaronder de inkomsten uit de WOZ) en subsidies van EU, rijk en provincie is ook de grondexploitatie/GREX een belangrijk gemeentelijk instrument om ontwikkelingen te financieren. Het grondbeleid is in het omgevingsplan zelf al omschreven. Ook kent de gemeente diverse fondsen om de realisatie van beleidsdoelen te bevorderen en private partijen daarbij te ondersteunen. De gemeente overweegt het instellen van nieuwe fondsen zoals een groenfonds voor het ondersteunen van beheer en onderhoud in het buitengebied. In het uitvoeringsprogramma worden de mogelijkheden van al deze instrumenten in relatie tot de realisatie van activiteiten en projecten verder uitgewerkt.

B1.5 Indicatieve uitvoeringstabellen

Uitvoeringsparagraaf GOP					
		Fasering			
		Initiatief	Plan	Uitvoering	
Nr.	Activiteit / Project	Korte termijn < 2015	Middellange termijn 2015-2020	Lange termijn > 2020	kostenindicatie
Gemeentelijke Omgevingsverordening					
H2	Integrale gemeentelijke verordening (bundelen en stroomlijnen)				30.000
H5.1	Opstellen overkoepelend bestemmingsplan Centrum				30.000
H5.2	Opstellen overkoepelend bestemmingsplan Wonen				35.000
H5.3	Opstellen overkoepelend bestemmingsplan Werken				30.000
H5.4	Opstellen overkoepelend bestemmingsplan Kernen				35.000
H5.5	Opstellen veegplan bestemmingsplan Buitengebied				pm
Uitvoeringsprogramma					
H2	Integrale verordening bestemmingsplanregels (na inwerking treden Omgevingswet)				pm
H2	Opstellen gedetailleerd uitvoeringsprogramma				20.000
H2	Voortgangsbewaking GOP				5.000
Gebiedsgerichte deel (per onderdeel)					
Centrum					
H5.1	Project "Vecht voor het Centrum" - Nieuw verkeerscirculatieplan voor het centrum - Herinrichting en opwaardering delen van het historisch centrum - Ontwikkeling van de Westflank				2.300.000
H5.1	Project Vechtoevers				850.000
H5.1	Nieuwbouw Oldenhagen				Privaat initiatief
H5.1	Ontwikkelen/bouw Gasthuisstraat - Middenstraat				Privaat initiatief
H5.1	Ontwikkelen/bouw Julianastraat				Privaat initiatief
H5.1	Ontwikkelen/bouw Bouwstraat/Kruisstraat				Privaat initiatief
Wonen					
H5.2	Herontwikkeling Havengebied				GREX
H5.2	Ontwikkeling Ommen Oost				GREX
H5.2	Ontwikkeling Ommen Oost Oost				Privaat initiatief
Werken					
H5.3	Uitgifte kavels bedrijvenpark BV De Rotbrink				BV De Rotbrink
H5.3	Revitalisering bedrijventerrein De Strangen 2 ^e fase				700.000
H5.3	Herstructureren en optimaliseren eventuele grotere vrijkomende bedrijvenkavels De Strangen				---

Uitvoeringsparagraaf GOP					
Nr.	Activiteit / Project	Fasering			kostenindicatie
		Initiatief	Plan	Uitvoering	
		Korte termijn < 2015	Middellange termijn 2015-2020	Lange termijn > 2020	
Kernen					
H5.4	Behoud leefbaarheid, voorzieningenniveau en kwaliteit kernen				---
H5.4	Ontwikkelen woningen Lemele (Onder de Venne)				Privaat initiatief
H5.4	Ontwikkelen woningen Beerzerveld				GREX
H5.4	Ontwikkelen wonen met zorg Beerzerhaar				Privaat initiatief
H5.4	Herinrichting omgeving Bulemansteeg				GREX
H5.4	Behoud en versterken beschermd dorpsgezicht Beerze				---
H5.4	Realisatie Kulturhus Beerzerveld				NNTB (mogelijk 100.000 subsidie provincie)
H5.4	Ontwikkelen kernrandzone bij Beerzerveld (zie ook Buitengebied)				---
H5.4	Behoud en versterken beschermd dorpsgezicht Vilsteren				---
H5.4	Ontwikkelen enkele woningen in Vilsteren				Privaat initiatief
Buitengebied					
H5.5	Afspraken met terreinbeheerders over behoud en versterken landschappelijke kwaliteiten en variatie				---
H5.5	Beperkt ontwikkelen woningen i.k.v. Ruimte voor Ruimte regeling, rood voor groen of specifieke projecten landgoederen				Privaat initiatief
H5.5	Faciliteren schaalvergroting, flexibilisering bouwblokken en verbreding landbouw i.k.v. bieden meer ontwikkelruimte				---
H5.5	Hergebruik agrarische bedrijfsgebouwen				Privaat initiatief
H5.5	Faciliteren verbreding en flexibilisering i.k.v. bieden meer ontwikkelruimte aan landgoederen				Privaat initiatief
H5.5	Faciliteren flexibilisering en uitbreiding i.k.v. bieden meer ontwikkelruimte aan verblijfsrecreatiebedrijven				Privaat initiatief
H5.5	Ontwikkelen kernrandzone Ommen Noord				---
H5.5	Ontwikkelen kernrandzone bij Beerzerveld (zie ook kernen)				---
H5.5	Handhaven geen windenergie in buitengebied				---

Uitvoeringsparagraaf GOP					
		Fasering			
		Initiatief	Plan	Uitvoering	
Nr.	Activiteit / Project	Korte termijn < 2015	Middellange termijn 2015-2020	Lange termijn > 2020	kostenindicatie
Thematisch deel					
Wonen					
H6.1	Bouwprogramma uitvoeren met woningen voor starters, jonge gezinnen en ouderen - Westflank - Havengebied - Ommen Oost - Herinrichting Centrum - Bestaande locaties Beerzerveld en Lemele - Ruimte voor Ruimte regeling				GREX
H6.1	Herijking prestatieafspraken provincie				---
H6.1	Faciliteren nieuwe innovatieve woonconcepten				Privaat initiatief
H6.1	Faciliteren levensloopbestendige en duurzame woningen				10.000
Onderwijs					
H6.2	Haalbaarheidsonderzoek Kindplein West				30.000
H6.2	Renovatie Fluitekruid				NNTB
H6.2	Ontwikkelen Kindplein West				---
H6.2	Ontwikkelen Kindplein Oost				---
H6.2	Uitbreiding/Nieuwbouw Vechtdal College				200.000 ⁷
H6.2	Uitbreiding sportzaal De Slaghen				30.000 ⁸
Veiligheid, gezondheid, zorg, sport en cultuur					
H6.3	Programma Meedoen in Ommen ⁹				4.728.458 ¹⁰
H6.3	Realiseren dekkende zorgstructuur woonservicegebieden				60.000 ¹¹
H6.3	Zorgen voor goed toegeruste brandweer en rampenbestrijdingsorganisatie				---
H6.3	Bouw woonzorg voorziening Saxenburg				150.000 Privaat initiatief
H6.3	Zorgen voor veilige inrichting openbare ruimte				---
H6.3	Adequate uitvoering wettelijke regelingen Wmo				---
H6.3	Faciliteren mantelzorg				---
H6.3	Passende uitvoering wettelijke regelingen voor mensen met				---

⁷ kapitaallasten

⁸ kapitaallasten

⁹ Reguliere begroting

¹⁰ Budget waar ook bevorderen deelname sport en cultuur onderdeel van uit maakt

¹¹ subsidie

Uitvoeringsparagraaf GOP					
		Fasering			
		Initiatief	Plan	Uitvoering	
Nr.	Activiteit / Project	Korte termijn < 2015	Middellange termijn 2015-2020	Lange termijn > 2020	kostenindicatie
	een arbeidsbeperking				
H6.3	Ontwikkeling Imminkhoeve				Privaat initiatief
H6.3	Bevorderen deelname sport en cultuur (passief en actief)				649.152
H6.3	Onderzoeken verdere professionalisering bibliotheek				---
H6.3	Onderzoeken mogelijkheden kostenefficiënter beheer en onderhoud Carrousel en zwembaden				NNTB
H6.3	Upgraden buitensportaccommodaties Lemele				635.000
H6.3	Upgraden buitensportaccommodaties Vilsteren				NNTB
Bedrijvigheid en voorzieningen (deel projecten en activiteiten zijn opgenomen bij Centrum, Werken en Kernen)					
H6.4	Behouden en uitbreiden werkgelegenheid bij bestaande en nieuw te vestigen bedrijven				---
H6.4	Creëren hoogwaardige werkgelegenheid				---
H6.4	Versterken winkelaanbod en voorzieningenniveau Centrum				---
H6.4	Veilig en schoon inrichten bedrijvenpark				GREX
H6.4	Stimuleren en faciliteren innovatie en duurzaamheid bij bedrijfsleven				---
H6.4	Regionale samenwerking bij gedifferentieerde werving nieuwe bedrijven				---
Landbouw (zie ook Buitengebied)					
H6.5	Faciliteren schaalvergroting landbouw				10.000
H6.5	Flexibiliseren bouwblokkenbenadering				---
H6.5	Faciliteren verbreding met neventakken				---
H6.5	Hergebruik agrarische bedrijfsgebouwen				Privaat initiatief
H6.5	Faciliteren duurzame landbouw				---
H6.5	Voeren van dialoog met de sector (Milieuplatform) over ontwikkeling, innovatie, en duurzaamheid				---
Recreatie en toerisme (zie ook Buitengebied en Centrum)					
H6.6	Behouden en versterken toppositie Ommen op recreatief toeristisch vlak				---
H6.6	Versterken toeristisch recreatieve verblijfsfunctie en bijbehorende voorzieningenaanbod - <i>Faciliteren flexibilisering en uitbreiding i.k.v. bieden meer ontwikkelruimte aan verblijfsrecreatiebedrijven</i> - <i>Vergroten winkel en voorzieningenaanbod Centrum</i> - <i>Verbeteren aanbod slecht weer voorzieningen</i>				----
H6.6	Versterken promotie en ontwikkelen Vechtdal als A-merk				50.000 (per jaar)
H6.6	Versterken toeristisch recreatieve infrastructuur				---

Uitvoeringsparagraaf GOP					
		Fasering			
		Initiatief	Plan	Uitvoering	
Nr.	Activiteit / Project	Korte termijn < 2015	Middellange termijn 2015-2020	Lange termijn > 2020	kostenindicatie
H6.6	Stimuleren watergebonden recreatie (in samenhang met project Vechtoevers en programma Ruimte voor de Vecht)				---
H6.6	Faciliteren innovatie en duurzaamheid in recreatiesector				---
H6.6	Verbeteren samenwerking in Vechtdal				---
Milieu, klimaat en duurzaamheid en openbare ruimte					
H6.7	Behoud en verbeteren milieusituatie leefomgeving (Geluid, externe veiligheid, lucht, bodem, etc.) via o.a. adequate vergunningverlening en handhaving wabo-taken				---
H6.7	Onderzoeken geschiktheid Markt als evenemententerrein na realisatie Westflank				---
H6.7	Aanpassen inzamelsysteem afval van halen naar brengen				Afvalstoffenheffing
H6.7	Gebiedsgedifferentieerd beheer, onderhoud en exploitatie van de openbare ruimte				---
H6.7	Onderzoek naar mogelijkheden versoberen Welstandsbeleid				---
H6.7	Faciliteren en initiëren van energiebesparing bij burgers en bedrijven				---
H6.7	Realiseren 20% duurzame energie(opwekking) zonder inzet windenergie				---
H6.7	Ontwikkelen (delen) van Ommen Oost als duurzame en klimaatneutrale wijk				---
H6.7	Integreren duurzaamheid als onderdeel van gemeentelijke bedrijfsvoering				---
Natuur en landschap, water en erfgoed					
H6.8	Afspraken met terreinbeheerders over behoud en versterken landschappelijke kwaliteiten en variatie				---
H6.8	Behouden en versterken groen blauwe kwaliteiten op basis van een gebiedsgedifferentieerde aanpak				180.000
H6.8	Uitvoeren provinciale programma Ruimte voor de Vecht				---
H6.8	Uitvoeren project Vechtoevers				850.000
H6.8	Faciliteren realisatie kwaliteitsbuffers Regge				---
H6.8	Beschermen en behouden kwaliteit erfgoed en beschermd dorpsgezichten				---
H6.8	Versterken bescherming waterwingebied Archemerberg afhankelijk uitkomsten provinciale inventarisatie risico's				---
H6.8	Geen afvoer regenwater op riolering in nieuwbouwplannen				---
H6.8	Afkoppelen regenwaterafvoer van riolering in bestaand bebouwd gebied waar mogelijk				---
H6.8	Realiseren voldoende waterberging bij herinrichting				---

Uitvoeringsparagraaf GOP					
		Fasering			
		Initiatief	Plan	Uitvoering	
Nr.	Activiteit / Project	Korte termijn < 2015	Middellange termijn 2015-2020	Lange termijn > 2020	kostenindicatie
	bestaand bebouwd gebied en nieuwbouwprojecten				
H6.8	Duurzaam beheer kwaliteiten gemeentelijke eigendommen				---
H6.8	Privatiseren delen gemeentelijk bos- en natuurgebieden				
H6.8	Instellen groenfonds				---
H6.8	Participeren in deskundige informatievoorziening erfgoed				---
H6.8	Ondersteunen aanvraag Ommerschans als werelderfgoed				---
Infrastructuur, verkeer en vervoer en bereikbaarheid					
H6.9	Project Stationsstraat (IROZ)				5.000.000
H6.9	Herinrichting Schurinkstraat, inclusief aanleg rotonde				PM + 500.000
H6.9	Afwaarderen Pr. Julianastraat tot 30 km zone				---
H6.9	Bevorderen gedifferentieerde bereikbaarheid				---
H6.9	Afronden werkzaamheden hoofdinfrastructuur				Rijk en Provincie
H6.9	Verhogen intensiteit dienstregeling op het spoor				---
H6.9	Verbeteren kwaliteit haltes en reisinformatie				---
H6.9	Realiseren ontbrekende schakels in fiets- en wandelpadennetwerk				270.000
H6.9	Ontwikkelen goede fietsverbindingen met Centrum bij herinrichting Havengebied en ontwikkeling Ommen Oost				---
H6.9	Actualiseren verkeerscirculatie model i.s.m. Hardenberg				---
H6.9	Gebiedsgedifferentieerd beheer en onderhoud infrastructuur				---
H6.9	Faciliteren aanleg glasvezelnetwerk en verbeteren digitale ontsluiting				---

Bijlage 2: Zienswijzen en overige aanpassingen

B2.1 Aanleiding

Het Concept Gemeentelijk Omgevingsplan van de gemeente Ommen (afgekort GOP) heeft ter inzage gelegen aan de balie van het Publieksplein in het gemeentehuis Ommen en was digitaal te raadplegen via www.ommen.nl en www.ruimtelijkeplannen.nl, in de periode 12 juli t/m 23 augustus 2012. Het plan geldt tevens als structuurvisie.

Voorafgaande aan het ter inzage leggen van het plan is het plan op 25 juni 2012 gepresenteerd tijdens een informatieavond. Tijdens deze avond is vanuit negen thematisch ingedeelde ronde tafels, inclusief één ronde tafel met de plaatselijke belangen, een reflectie gegeven op het conceptplan. Deze reflecties zijn nog in het Concept GOP verwerkt alvorens het plan aan het College en de Raad is voorgelegd met als doel het plan vrij te geven voor de ter inzage legging.

Het concept GOP is voorgelegd aan de waterschappen, de provincie Overijssel en de buurgemeenten van Ommen. De waterschappen hebben al tijdens de informatieavond van 25 juni aangegeven goed uit de voeten te kunnen met het plan dat de wateraspecten er goed in zijn opgenomen. Met de provincie Overijssel is afzonderlijk overleg gevoerd over het concept GOP op 4 oktober. Van de buurgemeenten is geen afzonderlijke reactie ontvangen.

In deze nota wordt ingegaan op de reacties die zijn ontvangen naar aanleiding van het ter inzage leggen van het Concept Gemeentelijk Omgevingsplan (GOP) van de gemeente Ommen. 2012. Er zijn drie zienswijzen reacties ontvangen, te weten van:

- Woningstichting de Veste
- Land- en Tuinbouworganisatie (LTO), afdeling Ommen
- Rentmeester Landgoed Junne, vertegenwoordigend Delta Lloyd als eigenaar Landgoed Junne

Over de zienswijzen van LTO en landgoed Junne is overleg gevoerd over de wijze waarop de reacties zijn verwerkt in het GOP.

Daarnaast wordt ook ingegaan op de reactie van de provincie Overijssel op het concept GOP en de gevolgen voor het concept GOP van de uitspraak van de Raad van State op de provinciale aanwijzing voor het bestemmingsplan buitengebied. Deze uitspraak van de Raad van State is op 18 juli 2012 gedaan.

Tot slot is de tekst op enkele onderdelen aangepast aan de actualiteit en taalkundig geredigeerd.

De reacties zijn in het schema op de volgende pagina's op hoofdlijnen weergegeven. Per reactie is aangegeven op welke wijze deze in het GOP is verwerkt.

B2.2 Overzicht zienswijzen en reacties

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
Woningstichting De Veste	Vraagt aandacht voor betaalbaarheid, woningbehoefte en realistische terugverdientijden bij realisatie woningbouwprogramma	Elementen betaalbaarheid, woningbehoefte en realistische terugverdientijd zijn overgenomen als aandachtspunt bij de realisatie van het woningbouwprogramma	Par. 6.1.4
LTO Afdeling Ommen	In uitgebreide samenvatting wordt nog gesproken over 300 NGE terwijl dit in hoofdtekst GOP niet staat	300 NGE uit samenvatting te schrappen	Uitgebreide samenvatting
	Missen beleid intensieve veehouderij	In samenhang met verwerking reactie uitspraak RvS is beleid over intensieve veehouderij toegevoegd aan GOP als onderdeel beleid LOG's. In LOG's is omschakeling naar intensieve veehouderij mogelijk evenals nieuw vestiging van intensieve veehouderijbedrijven met als uitgangspunt dat het bedrijven betreft die in de nabije omgeving in de knel zitten en om die reden verplaatst moeten worden.	Par. 6.5.4
Landgoed Junne	Verzoek toekennen status	Toekennen status aparte is	Par. 2.5

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
	aparte met als onderbouwing handvest "Nieuwe Ruimte voor kwaliteit"	niet overgenomen in GOP wel wordt nadrukkelijk verwezen naar Handvest als grondslag voor sturingsfilosofie GOP en basis voor bieden meer en flexibele ontwikkel en gebruikruimte landgoederen	
	Verzoek in overzichtstabel onderlinge verbanden en samenhang bij meerdere thema's specifieke positie landgoederen expliciet te benoemen	In tabel is op meerdere punten expliciete verwijzing naar landgoederen opgenomen.	- H7 Overzichtstabel - Samenvatting Overzichtstabel
	Verzoek tabel 28 Handvest integraal over te nemen in GOP	Tabel is niet overgenomen in het GOP. Tabel wordt gezien als uitwerking kansen en mogelijkheden voor de landgoederen op basis van en in lijn met het beleid uit het GOP	Geen aanpassing
Uitspraak Raad van State	Uitspraak heeft gevolgen voor beleidskeuzes LOG's, GER en 500 meter bestemmingsplan buitengebied werken door in beleidskeuzes GOP	- Conform uitspraak RvS worden gebieden Maanweg en Beerzerveld als LOG benoemd in GOP - Omschakeling naar intensieve veehouderij in LOG gebieden conform vereisten reconstructieplan toegestaan. - Meer ruimte voor uitbreiding	Par. 6.5.3 t/m 6.5.4

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
		bouwvlakken in LOG's ■ Nieuw vestiging in LOG's mogelijk met als uitgangspunt dat het bedrijven betreft die verplaatst worden omdat ze elders in de knel zitten ■ 500 meter wordt niet expliciet benoemd in GOP en is veralgemeniseerd ■ GER is in GOP wel benoemd maar veralgemeniseerd	
Provincie Overijssel	■ Term omgevingskwaliteit is onduidelijk en abstract	■ In sturingsfilosofie zijn termen omgevingskwaliteit, duurzaamheid en leefbaarheid omschreven en gedefinieerd	■ Par. 2.1
	■ De zin "De provincie wil ruimte bieden voor verdere ontwikkeling van het wonen in het buitengebied" geeft een verkeerd beeld	■ Zin is aangepast zodat beeld dat dit doel provinciaal beleid is wordt gecorrigeerd	■ Par. 6.1.4
	■ Focus op "snel" gevuld krijgen Rotbrink niet in lijn verdelingsafpraak Hardenberg en toepassing SER ladder	■ "snel" is genuanceerd in tekst tevens expliciet benoemd dat verdelingsafpraak als uitgangspunt werving geldt en dat rond besluit De Rotbrink als nieuw bedrijventerrein SER-ladder is toegepast	■ Par. 5.2 ■ Par. 5.4 ■ Par. 6.4.4
	■ Tekst bedrijventerreinen voldoet niet aan eisen	■ Tekst is in aanzet niet relevant omdat geen nieuwe	■ Par. 5.2 ■ Par. 5.4

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
	bedrijventerreinvisie	uitleggebieden voor nieuwe bedrijventerreinen zijn voorzien. Bestaande tekst is desalniettemin aangepast met verwijzing naar SER-ladder als onderdeel achterliggende bedrijventerreinanalyse en verwijderen foutieve indicatie omvang in ha. van op De Rotbrink nieuw te vestigen bedrijven.	■ Par. 6.4.4
	■ Locatie Bulemansteeg geen ruimte voor nieuwe bedrijvigheid	■ Tekst is aangepast. Bulemansteeg gericht op herontwikkeling met woningbouw	■ Par. 5.4.2 t/m 5.4.4
	■ Provincie onderschrijft richting om in ruimtelijk beleid landbouw meer te sturen op kwaliteit in plaats van op maat bouwblokken en suggereert de operationele uitwerking van landbouw verder te operationaliseren en daartoe aan te sluiten op lijn kwaliteitsimpuls gebouwde omgeving (KGO)	■ Na bestudering van de lijn die in KGO is opgenomen constateren wij dat de sturingsfilosofie en de spelregels rond het bieden van ontwikkel- en gebruiksruimte GOP in lijn liggen met KGO. De tekst is daarom niet aangepast	■ Geen aanpassing
	■ Gevraagd wordt om een meer uitgewerkte visie op het bieden van ruimte voor de	■ In het kader van de uitspraak Raad van State op het bestemmingsplan	■ Par. 6.5.3 t/m 6.5.4

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
	intensieve veehouderij en het geven van een nadere afbakening van de begrippen grondgebonden landbouw, intensieve veehouderij	buitengebied en de reactie van LTO is het GOP aangepast en expliciet aandacht besteed aan intensieve veehouderij. De mogelijkheden IV zijn zolang het Reconstructieplan van kracht is beperkt tot de LOG's. Na wegvallen van het reconstructieplan blijven er mogelijkheden in de jonge ontginningslandschappen voor IV en schaalvergroting melkveehouderijbedrijven mits voldaan wordt aan de kaders sturingsfilosofie GOP. De definities grondgebonden en IV worden algemeen gangbaar en bekend geacht.	
	Daar waar over schaalvergroting en verbreding wordt gesproken zou "en/of intensivering" kunnen worden toegevoegd	Intensivering wordt in GOP expliciet genoemd als element schaalvergroting	Geen aanpassing
	Indicatieve grens 300 NGE laten vervallen	Dit is al doorgevoerd n.a.v. eerdere reactie LTO op 25 juni tijdens informatieavond GOP. Passage stond nog in uitgebreide samenvatting en is ook daar inmiddels	Geen aanpassing

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
		geschrapt (zie ook zienswijze LTO)	
	■ Gevraagd wordt wat de gemeente wil met energieopwekking / mestverwerking op het erf en ruimte die dit vraagt	■ Gemeente wil mogelijkheden openlaten. Initiatieven vanuit landbouw moeten wel passen binnen sturingsfilosofie GOP i.r.t. onder meer omgevingskwaliteit	■ Geen aanpassing
	■ Missen ambities natuur en landschap en verwijzing EHS in GOP	■ Verwijzing EHS toegevoegd ■ Ambities LOP gelden onverkort voor GOP. Dit is expliciet gemaakt in tekst GOP	■ Par. 5.5.1 t/m 5.5.4 ■ Par. 6.8.1 t/m 6.8.4
	■ Missen strategie "rood voor groen" en handvatten voor initiatiefnemer voor "bijdragen aan omgevingskwaliteit"	■ Strategie "rood voor groen" is meer expliciet opgenomen in GOP. Ommen geeft geen handvatten mee aan initiatiefnemer in GOP zelf. Wel werkte Ommen mee aan onder meer Handvest landgoederen gericht op bieden dergelijk handvat.	■ Par. 5.5.4
	■ Aandacht gevraagd drinkwaterwinning en daarbinnen voor multifunctionele winningen en harmoniserende functies, kwaliteitsbuffers en grondwaterkwaliteit in	■ Gemeente is bij drinkwaterwinning en grondwaterbeleid volgend> Gemeente biedt ruimte aan Vitens en private initiatiefnemers voor multifunctionele winning en	■ Par. 5.5.4 ■ Par. 6.8.1 t/m 6.8.4

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
	algemene zin	harmoniserende functies en dat is in GOP opgenomen. Waterkwaliteit is belangrijk aandachtspunt in GOP in relatie ontwikkeling Vecht en Regge en afkoppelen verhard oppervlak.	
	Aandacht wordt gevraagd voor aardkundige waarden	Aardkundige en geomorfologische waarden expliciet benoemd en op te pakken zoals archeologische waarden worden opgepakt	- Par. 6.7.3 - Par. 6.8.3 t/m 6.8.4
	Aandacht wordt gevraagd voor spanningsveld hoge ambitie cultuurhistorie / erfgoed en teruglopende inzet van middelen	Spanningsveld wordt onderkend in GOP. In tekst is toegevoegd op welke aspecten erfgoed Ommen zelf zich richt en aangegeven dat aan private initiatieven meer ontwikkelruimte wordt geboden mede met oog op behouden erfgoedkwaliteiten	Par. 6.8.3 t/m 6.8.4
	Bij vrijetijdseconomie wordt in de uitgebreide samenvatting verwezen naar Raamplan en fietsprogramma die op korte termijn geen status meer kennen	Tekst uitgebreide samenvatting is aangepast door verwijzingen raamplan c.q. anders te formuleren	Uitgebreide samenvatting
	Provincie is het niet eens mate standpunt Ommen	Het betreft hier expliciet door de gemeenteraad Ommen	Geen aanpassing

Reactie afkomstig	Inhoud	Wijze verwerking	Aangepaste onderdelen GOP
	inzake windenergie gegeven dat in provinciaal beleid zoeklocatie Ommen is opgenomen	vastgesteld gemeentelijk beleid.	
Waterschappen	Potentie Reggedal meer voor voetlicht brengen in tekst GOP	Vechtdal is de verzamelnaam voor het rivierencomplex van de stroomgebieden van Vecht en Regge. In de tekst is dit extra geaccentueerd en/of is Reggedal expliciet benoemd	- Samenvatting - Par. 2.2 - H3 - Par. 6.6.2
	Water als ordenend principe zwaarder accent geven in GOP	Water als ordenend principe zit al in GOP in par. 6.7. In tekst zal ook in par. 6.8 het belang van water als ordenende laag worden benoemd	Par. 6.8.2

Bijlage 3: Projectenlijst bestedingsmogelijkheden Groenfonds

De bestedingsmogelijkheden voor het Groenfonds zijn afgeleid uit bijlage 3 LOP: Projectenboek. Opgenomen zijn die projecten uit de projectenlijst die concreet een kwalitatieve bijdrage en versterking van het Ommer landschap beogen. De nummers verwijzen naar de nummers uit dit projectboek LOP en de daarin opgenomen projectenlijst.

Nummer	Project	Doel project
Aspect Landschapsstructuren		
3.1.2	Groene diensten: aanleg, herstel en beheer landschapselementen	Behouden en versterken van het landschap in Ommen door aanleg, herstel en beheer van landschapselementen
3.1.3	Verschralen bermen	Verschralingsbeheer gemeentelijke bermen
3.1.4	Behouden en versterken wegbeplanting en beplanting langs Ommerkanaal	Beheer en onderhoud van wegbeplanting en ander gemeentelijk groen in het buitengebied afstemmen op de landschappelijke structuur van het betreffende deelgebied, zodat de verschillende landschappelijke kwaliteiten van de deelgebieden worden versterkt
Aspect Beleving		
3.2.1	Herstel en beheer van oorspronkelijke paden, boerenlandpaden, struinpaden en meer openstellen van schouwpaden	Het faciliteren van herstel en beheer van oorspronkelijke paden (kerkenpaden en boerenlandpaden) in het essen- en kampenlandschap en struinpaden in het rivierenlandschap
3.2.3	Uitkijkpunt over de Vecht	Het ontwikkelen van een uitkijkpunt over de Vecht draagt bij aan de wens om de beleving van de Vecht te vergroten
Aspect Cultuurhistorische waarden		
3.3.1	Behouden, ontwikkelen en beleefbaar houden en maken van het erfgoed in Ommen	Behouden, ontwikkelen en beleefbaar houden en maken van het erfgoed in Ommen volgens de gemeentelijke erfgoednota "Toekomst voor erfgoed Ommen"
3.3.3	De Ommerschans	Uitvoeren van het uitvoeringsprogramma behorend bij het visiedocument "Ommerschans, Het mysterie van De Ommerschans, een historische belevenis"
3.3.4	Behoud en versterking landgoederen	Behouden en versterken van de aanwezige landgoederen

